

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2007 - 2013

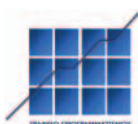
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ - ΚΥΠΡΟΣ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2007 - 2013

ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ - ΚΥΠΡΟΣ

2007-2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ [ΠΡΟΛΟΓΟΣ] **σελ. 5**

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ [Προβλέψεις και Προοπτικές] **15**

ΟΙ ΟΚΤΩ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ **30**

1 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 33

2 ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ 55

3 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ 67

4 ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ 91

5 ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ 109

6 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ 125

7 ΣΥΝΕΧΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ 139

8 ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΟΡΡΟΠΗ ΧΩΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 159

ΔΑΠΑΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ **171**

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ [Αναπτυξιακός Προγραμματισμός και Παρακολούθηση] **174**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ **180**

1 ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΑΛΟΓΟ 182

2 ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΡΓΩΝ 185

3 ΠΙΝΑΚΕΣ-ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΓΙΑ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ε. 188

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2007 – 2013 καθορίζει τους στρατηγικούς στόχους μας, για την επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος της χώρας, που επικεντρώνεται στη μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό της Οικονομίας και της Κοινωνίας, για την επιτυχή αντιμετώπιση των τεχνολογικών και άλλων προκλήσεων του σύγχρονου κόσμου.

Με συνετή πολιτική και οικονομική διαχείριση, αλλά και με μεθοδική εργασία όλων, η Κύπρος βρίσκεται ήδη σε προχωρημένο στάδιο ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού. Πρόκειται για μια πορεία, που δεν επιτρέπει οπισθοδρομήσεις και αναστολές. Είναι η πορεία που κατατάσσει την Κύπρο στον κόσμο των προηγμένων σύγχρονων δημοκρατικών κρατών. Και αυτό που για μας ενέχει ξεχωριστή σημασία είναι το αυταπόδεικτο γεγονός ότι επιτυγχάνοντας τον εκσυγχρονισμό, τη μεταρρύθμιση και την ανάπτυξη, δεν εγκαταλείπουμε τις αρχές του κοινωνικού κράτους. Αντίθετα τις ενισχύουμε. Διότι αποτελεί αναντίλεκτη αρχή ότι ένα Κράτος θεωρείται ότι ευημερεί, όταν ευημερούν οι πολίτες του. Η εφαρμογή της συνετής και ορθολογικής οικονομικής πολιτικής απέδωσε καρπούς και επιτρέπει στον Κύπριο Πολίτη να αισθάνεται πραγματικά υπερήφανος, αλλά και σίγουρος για το μέλλον.

Έχοντας στο επίκεντρο της προσοχής τον άνθρωπο και τις ανάγκες του, το Στρατηγικό Σχέδιο φιλοδοξεί να βοηθήσει, προτείνοντας συγκεκριμένα προγράμματα και μέτρα, στη συνέχιση των συνθηκών προόδου και ανάπτυξης που σημειώθηκαν κατά τα τελευταία χρόνια και να συμβάλει στην περαιτέρω αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, ιδιαίτερα για τις δυσπραγούσες ομάδες του πληθυσμού.

Στρατηγική επιδίωξη του νέου Σχεδίου Ανάπτυξης είναι η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με κοινωνική συνοχή, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας, η αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης και η δημιουργία θέσεων εργασίας υψηλής ποιότητας. Παράλληλα, στοχεύεται η επιτυχής ενσωμάτωση της Κύπρου στις χώρες της Ευρωζώνης και η μεγαλύτερη δυνατή πραγματική σύγκλιση και συνοχή, με τις πιο ανεπτυγμένες χώρες μέλη της Ε.Ε. Επιδιώκεται επίσης, η καθιέρωση της Κύπρου, ως γέφυρας οικονομικής συνεργασίας μεταξύ της Ε.Ε. και των χωρών της Μ. Ανατολής και της Β. Αφρικής και ως διεθνούς περιφερειακού κέντρου παροχής υπηρεσιών, υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Αυτό τον σχεδιασμό και αυτή τη στρατηγική και πειθαρχία εφάρμοσε η Κυβέρνηση με συνέπεια, σταθερότητα και τόλμη, ώστε να έχουμε μπροστά μας ζηλευτά αποτελέσματα.

- Το **δημοσιονομικό έλλειμμα** από 6,3% το 2003, μειώθηκε σε 1,5% του ΑΕΠ το 2006.
- Το **δημόσιο χρέος** από 69,1% το 2003, έπεσε σε 65,3% του ΑΕΠ και ακολουθεί συνεχή πτωτική πορεία.
- Ο **ρυθμός ανάπτυξης** διατηρήθηκε υψηλός στην τελευταία τετραετία, μεταξύ 3,5 – 4% και τα επιτόκια έχουν μειωθεί προς όφελος του καταναλωτή.
- Το **κατά κεφαλή εισόδημα** έφθασε στα 94% του μέσου όρου της Ε.Ε. και είναι το υψηλότερο από όλες τις νέες χώρες μέλη.

Κατά συνέπεια, τα δημόσια οικονομικά έχουν εισέλθει σε πορεία σταθερότητας. Και όλα αυτά έχουν επιτευχθεί, χωρίς την επιβολή νέων φόρων. Συνέβη ακριβώς το αντίθετο: υπήρξε επέκταση και διεύρυνση της κοινωνικής πολιτικής.

Στο Σχέδιο παρουσιάζεται ολοκληρωμένα και συνεκτικά, η αναπτυξιακή πολιτική, που θα ακολουθηθεί κατά τα επόμενα χρόνια. Έμφαση θα δοθεί στην υλοποίηση των μέτρων που θα συγχρηματοδοτηθούν από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία, για να καταστεί δυνατή, η απορρόφηση των κοινοτικών πόρων, καθώς και στην προώθηση των μέτρων, που περιλαμβάνονται στο Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα για τη Στρατηγική της Λισαβόνας. Ιδιαίτερης σημασίας για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων, είναι τα μέτρα που θα προωθηθούν στους τομείς της έρευνας και καινοτομίας, της διά βίου μάθησης, του περιβάλλοντος, της ενέργειας και της υγείας, καθώς και τα μέτρα για τη βελτίωση των βασικών υποδομών και την ανάπτυξη της υπαίθρου.

Χαιρετίζω το γεγονός ότι το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2007 – 2013, είναι καρπός μιας ευρύτατης κοινωνικής συναίνεσης, αφού για πρώτη φορά διαμορφώθηκε μέσα από ένα εκτεταμένο δημόσιο διάλογο, σε όλες τις πόλεις και τις επαρχίες της ελεύθερης Κύπρου.

Αναμφίβολα, η υλοποίηση των επιδιώξεων και των στόχων του Σχεδίου, προϋποθέτει συλλογική προσπάθεια και συμμετοχή, μέσα από στενή, εποικοδομητική και αρμονική συνεργασία των κοινωνικών εταίρων και της Κυβέρνησης και βασίζεται στην περαιτέρω ανάπτυξη πρωτοβουλιών από τον ιδιωτικό τομέα, ο ρόλος του οποίου στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του τόπου είναι καθοριστικής σημασίας.

Ευελπιστώ ότι η συνεργασία αυτή θα υπάρξει για το καλό του τόπου και του λαού και συγκαίρω το Γραφείο Προγραμματισμού και όλους όσους εργάστηκαν για την ετοιμασία του Σχεδίου.

Τάσος Παπαδόπουλος

Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας

ΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2007 – 2013 διαμορφώθηκε με τη μέγιστη δυνατή κοινωνική συναίνεση. Υπήρξε το αποτέλεσμα ενός ευρύτατου δημόσιου διαλόγου, σε όλες τις πόλεις και επαρχίες της ελεύθερης Κύπρου. Το εύρος και η σημασία του δημόσιου διαλόγου, στην όλη διαδικασία του προγραμματισμού, έχουν κριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ως βέλπστη πρακτική (best practice) που πρέπει να ακολουθηθεί και από άλλες χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σημαντικό στοιχείο είναι ότι για την επίτευξη των σκοπών και των στόχων του Στρατηγικού Σχεδίου προβλέπεται σε αυτό Ειδικό Κεφάλαιο, που εγκαθιδρύει τους αναγκαίους μηχανισμούς διασφάλισης της εφαρμογής του. Θα επιδιωχθεί, μάλιστα, με έναρξη από φέτος, το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης να συνάδει με τον τριετή Προϋπολογισμό του Κράτους.

Στα κείμενα που ακολουθούν δεν εκφράζονται απλώς προθέσεις, αλλά αποφάσεις, κατευθύνσεις, προγράμματα και σχεδιασμοί, σε όλους τους τομείς, ώστε το όραμα της προόδου να γίνει πραγματικότητα. Είναι αποφάσεις που στοχεύουν με συγκεκριμένα μέτρα στην επιτάχυνση των ρυθμών ανάπτυξης, στη μεταρρύθμιση δομών και στον εκσυγχρονισμό των μεθόδων, στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και σε πλήρη διασφάλιση και περαιτέρω εμπέδωση της κοινωνικής δικαιοσύνης και συνοχής.

Με την ευκαιρία της έκδοσης του Στρατηγικού Σχεδίου εκφράζω θερμές ευχαριστίες και συγχαίρω όσους συνέβαλαν, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, στην ετοιμασία του: τα Υπουργεία και άλλες Κυβερνητικές Υπηρεσίες, Ημικρατικούς Οργανισμούς, Τοπικές Αρχές, Επαγγελματικές και Συνδικαλιστικές Οργανώσεις, αλλά και απλούς πολίτες, που συνεργάστηκαν με το Γραφείο Προγραμματισμού για την από κοινού διαμόρφωσή του. Τον κύριο φόρτο της εργασίας και του συντονισμού επιμίσθησαν λειτουργοί του Γραφείου Προγραμματισμού, που εργάστηκαν με ζήλο και αφοσίωση και τους οποίους ευχαριστώ ιδιαίτερα για τη συμβολή τους.

Δρ Ανδρέας Μολέσκης

Γενικός Διευθυντής
Γραφείου Προγραμματισμού

ΕΚΔΟΣΗ:
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ:
ΑΙΓΛΗ ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ, ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

ART WORK:
IMH CREATIVE SOLUTIONS CONSULTING LTD

ΕΚΤΥΠΩΣΗ:
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΣΠΥΡΟΣ ΚΕΤΤΗΡΟΣ, ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

ΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2007 – 2013 στοχοθετεί το όραμα και τις επιδιώξεις της Οικονομίας (δημόσιου και ιδιωτικού τομέα) και καθορίζει τα μέτρα για την προώθηση και εφαρμογή τους. Είναι το πρώτο Στρατηγικό Σχέδιο που εκπονείται, μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) και έχει επταετή διάρκεια, για να συνάδει με τη νέα προγραμματική περίοδο της Ε.Ε.

Το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης περιλαμβάνει το σύνολο των μεσοπρόθεσμων αναπτυξιακών επιδιώξεων, με ανάλυση των αξόνων προτεραιότητας και των μέτρων, τόσο εκείνων που περιλαμβάνονται στα Προγραμματικά Έγγραφα τα οποία θα συγχρηματοδοτηθούν από τα Ταμεία της Ε.Ε., όσο και εκείνων, που θα χρηματοδοτηθούν εξ ολοκλήρου από τον κρατικό Προϋπολογισμό. Διασφαλίζεται έτσι η συνοχή της όλης αναπτυξιακής προσπάθειας.

Για την ετοιμασία του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης έχουν ληφθεί υπόψη:

- 1** Το Πρόγραμμα Διακυβέρνησης του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. **Τάσσου Παπαδόπουλου**.
- 2** Το Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα για τη Στρατηγική της Λισαβόνας.
- 3** Οι Κατευθυντήριες Γραμμές της Ε.Ε. για την ετοιμασία Εθνικών Στρατηγικών Πλαισίων Αναφοράς και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

4 Το Πρόγραμμα Σύγκλισης για την υιοθέτηση του Ευρώ.

5 Οι δεσμεύσεις της Κυβέρνησης για την ολοκλήρωση της εναρμόνισης με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο.

6 Βέλτιστες πρακτικές από άλλες χώρες και κυρίως από τις σκανδιναβικές, όπως αναλύθηκαν σε ειδικό σεμινάριο, που διοργάνωσε με επιτυχία το Γραφείο Προγραμματισμού, το Νοέμβριο του 2005.

Η διαδικασία για την ετοιμασία του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης 2007–2013, άρχισε το Μάιο του 2005, με την ετοιμασία του Περιγράμματος Στρατηγικής, όπου καταγράφονται οι βασικοί στόχοι – **Άξονες Ανάπτυξης**.

Το Περίγραμμα υποβλήθηκε στο Υπουργικό Συμβούλιο, το οποίο με την Απόφαση αρ.62.585, ημερ. 5 Σεπτεμβρίου 2005, το ενέκρινε ως βάση διαβούλευσης με τους Φορείς του ευρέως δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Μετά την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου το Γραφείο Προγραμματισμού απέστειλε το Περίγραμμα στα Υπουργεία και τους Ημικρατικούς Οργανισμούς, καθώς και στα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής Προγραμματισμού (κοινωνικούς εταίρους) για σχόλια, τα οποία λήφθηκαν υπόψη στην αναθεώρηση του Περιγράμματος.

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Το **Γραφείο Προγραμματισμού** εφαρμόζοντας την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου της 5ης Σεπτεμβρίου 2005 και με οδηγίες του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. **Τάσσου Παπαδόπουλου**, οργάνωσε για πρώτη φορά **Δημόσιο Διάλογο** για το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης, από τις 25 Ιανουαρίου έως τις 15 Μαρτίου 2006.

Οι συναντήσεις στις επαρχίες Πάφου, Λεμεσού, Λάρνακας και Αμμοχώστου, έγιναν σε συνεργασία με τις Επαρχιακές Διοικήσεις και τους Τοπικούς Αναπτυξιακούς Φορείς και αφορούσαν όλους τους **Άξονες Ανάπτυξης του Νέου Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης**.

Στη Λευκωσία οι συναντήσεις διοργανώθηκαν σε συνεργασία με τις οργανώσεις ΠΕΟ, ΣΕΚ, ΔΕΟΚ, ΚΕΒΕ, ΕΚΑ και ήταν εξειδικευμένες για τους Άξονες Ανάπτυξης.

Πραγματοποιήθηκαν δέκα συναντήσεις και τόσο οι επαρχιακές όσο και οι εξειδικευμένες, αγκαλιάστηκαν από τους τοπικούς παράγοντες και κοινωνικο-οικονομικούς φορείς με μεγάλο ενδιαφέρον.

Συμμετέσχαν πέραν των 1200 ατόμων που εκπροσωπούσαν όλο το φάσμα των κοινωνικο-οικονομικών φορέων, αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης, επιχειρηματιών αλλά και απλών πολιτών.

Υποβλήθηκαν και καταγράφηκαν εκατοντάδες εισηγήσεις, που αξιολογήθηκαν από το Γραφείο Προγραμματισμού, κωδικοποιήθηκαν και υποβλήθηκαν στο Υπουργικό Συμβούλιο, για ενημέρωση. Το Γραφείο Προγραμματισμού επιδίωξε να ενσωματώσει όσο το δυνατό περισσότερες από αυτές στο **Νέο Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης**.

Δεκάδες άτομα και οργανώσεις υπέβαλαν γραπτώς απόψεις/εισηγήσεις, που αξιολογήθηκαν.

Στόχος και επιδίωξη του Δημόσιου Διαλόγου ήταν μέσω και της εμπλοκής των βασικών αναπτυξιακών φορέων και υπηρεσιών να διασφαλιστεί η συναίνεση, αλλά και το αίσθημα των κοινών επιδιώξεων. Πρόσθετος στόχος του Γραφείου Προγραμματισμού ήταν, το Νέο Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τα προβλήματα της καθημερινότητας, που απασχολούν τόσο τα οργανωμένα σύνολα όσο και τους πολίτες, αλλά κυρίως να περιέχει νέες και καινοτόμες ιδέες, καθώς και πρακτικά και εφαρμόσιμα μέτρα.

Το παράδειγμα της Κύπρου σε ό,τι αφορά τη σημασία και το εύρος του Δημόσιου Διαλόγου στη διαδικασία του Προγραμματισμού, θεωρήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως ιδεώδης πρακτική (best practice) που πρέπει να ακολουθηθεί και από άλλες χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παρουσιάστηκε εξάλλου με μεγάλη επιτυχία σε ειδικά σεμινάρια που οργανώθηκαν στην Κύπρο και στο Λονδίνο, σε συνεργασία με τον Οργανισμό CPTM (Commonwealth Partnership for Technology Management) όπου η Κύπρος προβλήθηκε ως πρότυπο προς τις χώρες της Κοινοπολιτείας.

Το πιο σημαντικό μήνυμα από το Δημόσιο Διάλογο ήταν η ένταση των εκκλήσεων για επίσηυση του εκσυγχρονισμού και για άμεση λήψη μέτρων, για τη βελτίωση της Κοινωνίας και την ανάπτυξη της Οικονομίας.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

ΤΟ ΟΡΑΜΑ της αναπτυξιακής πολιτικής επικεντρώνεται στον εκσυγχρονισμό της Οικονομίας και της Κοινωνίας και στην επιτυχή μετάβαση της χώρας μας στην εποχή των νέων τεχνολογικών προκλήσεων και ευκαιριών.

Η προσέγγιση θα είναι ανθρωποκεντρική, με άξονες αναφοράς τη διεύρυνση των δημοκρατικών θεσμών και της κοινωνικής δικαιοσύνης, το σεβασμό στο περιβάλλον και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής.

Σε αυτό το πλαίσιο στρατηγική επιδίωξη είναι η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με κοινωνική συνοχή, που αποτελεί και στρατηγικό στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Νοείται ότι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας είναι στο επίκεντρο της όλης αναπτυξιακής προσπάθειας.

Παράλληλα, θα επιδιωχθεί η πλήρης ενσωμάτωση της χώρας μας στην εσωτερική αγορά της Ε.Ε. και η μεγαλύτερη δυνατή πραγματική

σύγκλιση και συνοχή με τις πιο αναπτυγμένες χώρες μέλη της Ε.Ε. Επίσης η επιτυχής παρουσία της στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, τις ευρωπαϊκές δομές και την ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

Κυρίαρχη στρατηγική επιδίωξη της αναπτυξιακής προσπάθειας είναι η καθιέρωση της Κύπρου ως γέφυρας οικονομικής συνεργασίας μεταξύ της Ε.Ε. και των χωρών της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής και διεθνούς και περιφερειακού επενδυτικού και επιχειρηματικού Κέντρου παροχής υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Η προγραμματιζόμενη δημιουργία Ελεύθερης Ζώνης Εμπορίου ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τις χώρες της Νοτιοανατολικής Μεσογείου έως το 2010, αναμένεται να συμβάλει θετικά προς την κατεύθυνση αυτή.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ που προτείνονται για την επίτευξη των επιδιώξεων και του οράματος της χώρας, με κύριους άξονες της ανταγωνιστικότητα, την ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή είναι, μεταξύ άλλων:

- Η ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ της παραγωγικής δυναμικότητας της Οικονομίας και η βελτίωση της παραγωγικότητας, με την ενδυνάμωση της διαφοροποίησης της Οικονομίας προς δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας.
- Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ όλων στα οφέλη από την ανάπτυξη, με την εμπέδωση συνθηκών κοινωνικής συνοχής και δικαιοσύνης και πλήρους απασχόλησης.
- Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ του περιβάλλοντος και η βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- Η ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ και ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης και γενικότερα του ευρύτερου δημοσίου τομέα, σε όλα τα επίπεδα.

- Η **ΕΝΙΣΧΥΣΗ** της παραγωγής καινοτομίας, καθώς και της έρευνας και της ανάπτυξης.
- Η **ΠΡΟΩΘΗΣΗ** της διάχυσης των νέων τεχνολογιών και της κοινωνίας της γνώσης.
- Η **ΑΠΑΜΒΛΥΝΣΗ** των προβλημάτων προσαρμοσιμότητας.
- Η **ΣΥΝΕΧΗΣ** ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.
- Η **ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ** και ισόρροπη χωρική και αγροτική ανάπτυξη.

Βασικές προϋποθέσεις για επίτευξη των στρατηγικών αυτών στόχων, είναι:

1. ΠΡΟΩΘΗΣΗ υποστηρικτικής μακροοικονομικής πολιτικής, που θα στοχεύει στη στήριξη της ανάπτυξης και της απασχόλησης και στην εμπέδωση συνθηκών μακροοικονομικής σταθερότητας, αλλά και στη

μακροχρόνια βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και την πιο αποδοτική κατανομή των πόρων.

2. ΣΥΝΕΧΙΣΗ των διαρθρωτικών αλλαγών για διασφάλιση συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού, στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της Ενιαίας Αγοράς και της γενικότερης οικονομικής ολοκλήρωσης της Οικονομίας, σε σχέση με τη διεθνή αγορά.

3. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ της οικονομικής βοήθειας της Ε.Ε., για τη συγχρηματοδότηση δράσεων που μεταξύ άλλων θα υποβοηθήσουν την πλήρη ενσωμάτωση της Κύπρου στην εσωτερική ευρωπαϊκή αγορά και την αντιμετώπιση των φυσικών και γεωγραφικών μειονεκτημάτων ορισμένων περιοχών του Νησιού.

ΟΙ ΟΚΤΩ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ των στρατηγικών στόχων ανάπτυξης, έχουν καθοριστεί οκτώ βασικοί Άξονες Ανάπτυξης, με έκδηλη συνέργεια μεταξύ τους.

ΑΞΟΝΑΣ 1

Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας

Βασικές προϋποθέσεις, είναι η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η Κοινωνία της Πληροφορίας και ευρύτερα η προώθηση της μετάβασης στην Κοινωνία της Γνώσης, η βελτίωση της επιχειρηματικότητας και του όλου

επιχειρηματικού κλίματος για την προσέλκυση επενδύσεων, καθώς και η δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, η ενίσχυση των επί μέρους τομέων της Οικονομίας, καθώς και η περαιτέρω βελτίωση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και η αναβάθμιση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών.

ΑΞΟΝΑΣ 2**Πρωώθηση της Έρευνας και της Καινοτομίας**

Η ενθάρρυνση δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης και καινοτομίας αποτελεί κεντρικό μοχλό βελτίωσης της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας και χρήζει ιδιαίτερης σημασίας και προσοχής.

ΑΞΟΝΑΣ 3**Ενίσχυση της Κοινωνικής Συνοχής**

Αναγνωρίζοντας τη σημασία της κοινωνικής συνοχής, ως αναπόσπαστου μέρους του όλου κοινωνικοοικονομικού μοντέλου στο οποίο στηρίχτηκε η πορεία οικονομικής ανάπτυξης, η περαιτέρω ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και η μείωση του χάσματος μεταξύ των ασθενέστερων οικονομικά τάξεων και των προνομιούχων, θα εξακολουθήσει να αποτελεί μια από τις σημαντικότερες προτεραιότητες του Νέου Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης. Σημαντική προτεραιότητα αποτελεί επίσης η προώθηση των αρχών της ισότητας, της μη διάκρισης και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

ΑΞΟΝΑΣ 4**Αναβάθμιση και Προστασία του Περιβάλλοντος**

Η αποτελεσματική προστασία τόσο του ανθρωπογενούς όσο και του φυσικού περιβάλλοντος και των στοιχείων που τα συνθέτουν, καθώς και η πλήρης συμμόρφωση με τις πρόνοιες του Κοινοτικού Κεκτημένου, θα συμβάλουν ουσιαστικά στην αειφορία της ανάπτυξης και στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής.

ΑΞΟΝΑΣ 5**Αναβάθμιση της Ποιότητας Ζωής**

Επικεντρώνεται στη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών και στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τον πολίτη, στο πλαίσιο της διασφάλισης του πλήρους σεβασμού των κοινωνικών δικαιωμάτων του. Έτσι, θα προωθηθούν μεταξύ άλλων, μέτρα για κατοχύρωση της ισότητας των φύλων, για τη νεολαία, για την προστασία των καταναλωτών, για τον πολιτισμό και τις αρχαιότητες, καθώς και μέτρα για την ασφάλεια και τη δικαιοσύνη.

ΑΞΟΝΑΣ 6**Προσβασιμότητα: Επέκταση και Βελτίωση Βασικών Υποδομών**

Έμφαση θα δοθεί στην επέκταση και αναβάθμιση των υποδομών στον τομέα των μεταφορών (με τρόπο που στο πλαίσιο της αειφορίας και του σεβασμού του περιβάλλοντος, να γίνονται σεβαστές οι ανάγκες κινητικότητας του σύγχρονου πολίτη) της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών, καθώς και στη σύνδεση της Κύπρου με τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα, τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου και τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

ΑΞΟΝΑΣ 7**Συνεχής Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού**

Το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί τον βασικό παραγωγικό συντελεστή της κυπριακής Οικονομίας και ως εκ τούτου επιδιώκεται η συνεχής ανάπτυξή του. Στόχος είναι η αξιοποίηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης ως παραγόντων καθοριστικής σημασίας για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας, της καινοτομίας και

του δυναμισμού της χώρας. Απώτερος σκοπός είναι η δημιουργία ενός κατάλληλα εκπαιδευμένου και ευπροσάρμοστου εργατικού δυναμικού, που να ανταποκρίνεται έγκαιρα στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες της Οικονομίας.

της βελτίωσης της ελκυστικότητας των περιοχών της υπαίθρου, της αγροτικής ανάπτυξης (με ανάδειξη του πολυλειτουργικού χαρακτήρα της γεωργίας) καθώς και μέσω της αυξημένης εμπλοκής της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ανάπτυξη.

ΑΞΟΝΑΣ 8

Ορθολογική και Ισόρροπη Χωρική και Αγροτική Ανάπτυξη

Θα προωθηθεί η γεωγραφική και κοινωνική συνοχή, μέσω ολοκληρωμένης αστικής αναζωογόνησης,

Η ΚΥΠΡΟΣ ΓΕΦΥΡΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΑΡΟΛΟ που η παγκοσμιοποίηση της Οικονομίας έχει δημιουργήσει ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον, η Κύπρος ως νέο κράτος μέλος της Ε.Ε., ένα κράτος με μακροοικονομική σταθερότητα που εντάσσεται στην Ευρωζώνη την 1.1.2008, φιλοδοξεί να γίνει πόλος έλξης συνεργασιών. Απώτερος στόχος είναι να εξελιχθεί σε σημαντικό περιφερειακό και διεθνές Κέντρο παροχής υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας, ιδιαίτερα στους τομείς της τριτοβάθμιας παιδείας και υγείας.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών θα αξιοποιηθούν πλήρως τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κύπρου, όπως: η στρατηγική γεωγραφική της θέση, οι ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες, το θετικό επιχειρηματικό κλίμα στην Οικονομία, το αξιοζήλευτο μορφωτικό επίπεδο του εργατικού δυναμικού, οι συνθήκες ενός αρκετά ελκυστικού φορολογικού περιβάλλοντος, η υποστήριξη μιας αξιόλογης και αξιόπιστης Δημόσιας Υπηρεσίας και οι παραδοσιακές φιλικές σχέσεις με το σύνολο των χωρών της περιοχής.

Για την επίτευξη της στρατηγικής αυτής επιδίωξης, που είναι κυρίαρχη στο Νέο Σχέδιο Ανάπτυξης, θα προωθηθούν, μεταξύ άλλων και τα ακόλουθα:

- Η απλοποίηση του ρυθμιστικού και νομοθετικού πλαισίου και η αναβάθμιση των παρεχόμενων από το κράτος υπηρεσιών.
- Η ενίσχυση των συνθηκών ανταγωνισμού.
- Η ενδυνάμωση της ερευνητικής κουλτούρας και υποδομής, η τεχνολογική αναβάθμιση, η ενθάρρυνση της μεταφοράς τεχνολογίας και η προώθηση της καινοτομίας.
- Η περαιτέρω ανάπτυξη του Ερευνητικού Κέντρου για τη Δημόσια Υγεία και το Περιβάλλον, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ.
- Η ανάπτυξη του Ινστιτούτου Κύπρου και η ενθάρρυνση της δημιουργίας Ερευνητικών Κέντρων, με διακεκριμένα διεθνή Ερευνητικά Ιδρύματα όπως το MIT (Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης) στην περίπτωση του Ερευνητικού Κέντρου για την Ενέργεια, το Περιβάλλον και τα Νερά.

- Η δημιουργία εκκολαπτηρίων και του τεχνολογικού πάρκου.
- Η ενθάρρυνση της παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών, με ιδιαίτερη έμφαση στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση, στο ηλεκτρονικό επιχειρείν και στην ηλεκτρονική εκπαίδευση.
- Η παροχή επιχειρηματικών υπηρεσιών στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (M-ME) και η βελτίωση της προσβασιμότητάς τους στη χρηματοδότηση.
- Η ενθάρρυνση της δημιουργίας επιχειρήσεων spin offs, από μεγάλες επιχειρήσεις.
- Η ενθάρρυνση της συνεργασίας του ιδιωτικού με τον δημόσιο τομέα.
- Η δημιουργία εξειδικευμένης υπηρεσίας για την προβολή της Κύπρου ως επιχειρηματικού Κέντρου και Κέντρου προσέλκυσης ξένων επενδύσεων, καθώς και για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε Κύπριους επιχειρηματίες, που ενδιαφέρονται να δραστηριοποιηθούν σε τρίτες χώρες.
- Η ενθάρρυνση της προώθησης επενδύσεων στη δημόσια, αλλά και την ιδιωτική υγεία και παιδεία.
- Η περαιτέρω ανάπτυξη του Πανεπιστημίου Κύπρου και η λειτουργία του Ανοικτού Πανεπιστημίου, καθώς και του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου.
- Η εισαγωγή του ΓΕΣΥ και η αυτονόμηση των Νοσοκομείων.
- Η προώθηση του ποιοτικού τουρισμού.
- Η επέκταση και αναβάθμιση στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών.
- Η συνεχής ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και η σύνδεση της

- εκπαίδευσης και της κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- Η διαμόρφωση ολοκληρωμένης στρατηγικής για τους ξένους εργάτες.

Παράλληλα προωθείται, σε όλους τους Άξονες Ανάπτυξης, η επίτευξη των ακόλουθων στόχων:

- Η βελτίωση του απαραίτητου θεσμικού και νομικού πλαισίου σε εθνικό και τομεακό επίπεδο.
- Η δημιουργία των αναγκαίων εξειδικευμένων δημόσιων υποδομών σε συγκεκριμένους τομείς, για υποβοήθηση της περαιτέρω αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του Νησιού.
- Η ενίσχυση της συνεργασίας με γειτονικές χώρες, για την από κοινού επίλυση προβλημάτων, που αφορούν την ανάπτυξη οικονομικών σχέσεων και τη δικτύωση των επιχειρήσεων, την ενέργεια, το περιβάλλον, τον τουρισμό, την παράκτια ανάπτυξη κλπ.
- Η προώθηση της διασυνοριακής συνεργασίας.
- Η ενίσχυση της διακρατικής συνεργασίας με κράτη στη ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου και άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε., με κοινά συμφέροντα και ευκαιρίες.
- Η ενίσχυση της διαπεριφερειακής συνεργασίας, σε επίπεδο κυρίως της τοπικής αυτοδιοίκησης, για ανταλλαγές, συνεργασία και δικτύωση.
- Η αξιοποίηση διαφόρων προγραμμάτων της Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένου και του Προγραμματικού Εγγράφου για την προώθηση της εδαφικής συνεργασίας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ε.

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ της κατανομής του Προϋπολογισμού της Ε.Ε. έχει δεσμευτεί για την Κύπρο ποσό €822.6 εκ., για την Προγραμματική Περίοδο 2007 – 2013. Το ποσό αυτό

που αντιπροσωπεύει 12% περίπου των προβλεπόμενων ετήσιων αναπτυξιακών δαπανών της Κύπρου, έχει κατανεμηθεί ως ακολούθως:

ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ	Σε εκ. €
Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα	492,6
Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή	119,8
Αγροτική Ανάπτυξη	162,5
Αλιεία	19,7
Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (συνεργασία με άλλες χώρες)	28
Σύνολο	822,6

Πηγή: Γραφείο Προγραμματισμού

Τα Προγραμματικά Έγγραφα που σχετίζονται με την αξιοποίηση των Κοινοτικών Πόρων είναι:

- Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) για την Πολιτική Συνοχής. Το ΕΣΠΑ θα συγχρηματοδοτηθεί από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής της Ε.Ε., με κονδύλια ύψους €612,4 εκ. Το ΕΣΠΑ θα εφαρμοστεί μέσα από δύο Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΠ) και συγκεκριμένα:

(α) Από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αειφόρου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας.

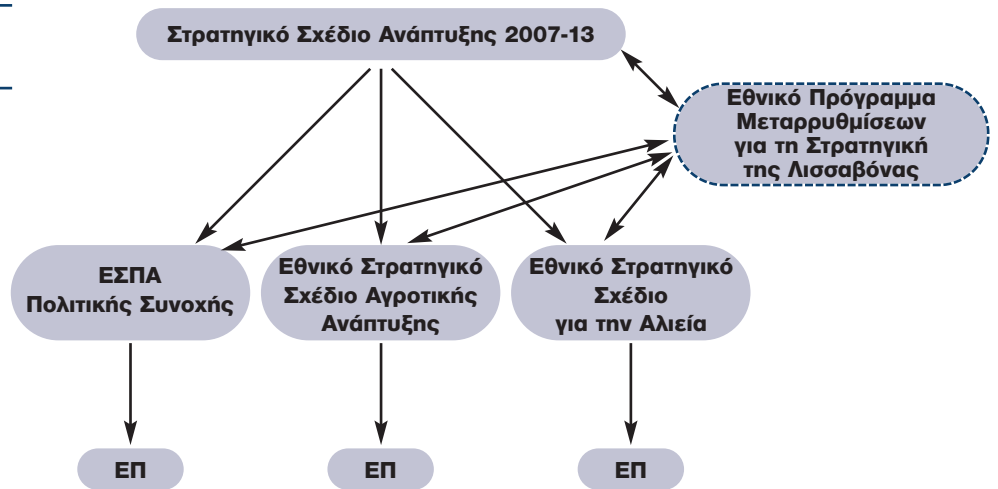
(β) Από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή.

Επιπρόσθετα και στο πλαίσιο του στόχου της Πολιτικής Συνοχής, «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία», έχουν κατανεμηθεί στην Κύπρο €28 εκ. από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Έτσι θα συγχρηματοδοτηθούν κοινές δράσεις, είτε μόνο μεταξύ χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είτε/και μεταξύ αυτών και χωρών σε προενταξιακή φάση ή/και τρίτων χωρών, σε επίπεδο διασυνοριακό, διακρατικό και διαπεριφερειακό, με σκοπό πάντοτε την ολοκληρωμένη και βιώσιμη ανάπτυξη του ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου.

- Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ) που θα συγχρηματοδοτηθεί από το Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης της Ε.Ε., με κονδύλια ύψους €162,5 εκ. και θα εφαρμοστεί μέσα από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης.

- Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο για την Αλιεία (ΕΣΣΑ) που θα συγχρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Αλιείας της Ε.Ε., με κονδύλια ύψους €19,7 εκ. και θα εφαρμοστεί μέσα από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Αλιεία.

Πλαίσιο Στρατηγικού Προγραμματισμού 2007 – 2013

Πηγή: Γραφείο Προγραμματισμού

Το **Γραφείο Προγραμματισμού** ασκώντας το συντονιστικό αναπτυξιακό του ρόλο, εξασφαλίζει:

- Τη συνέπεια όλων των Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία της Ε.Ε. με το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης, για την προγραμματική περίοδο 2007 - 2013.
- Τη συνέπεια του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και του Προγράμματος για την Αλιεία με τα Προγράμματα των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής.
- Τη συνέργεια και τη συνάφεια με τις προτεραιότητες και τους στόχους

που έχουν τεθεί στο Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας 2005 - 2008.

- Την εφαρμογή του κοινού στόχου του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και της χωρικής διάστασης των Διαρθρωτικών Ταμείων, για αύξηση της ελκυστικότητας των περιοχών της υπαίθρου.
- Την αλληλοσυμπλήρωση των παρεμβάσεων.
- Την αποφυγή επικαλύψεων.
- Τη συμπληρωματικότητα των στόχων και των προτεραιοτήτων.

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Για την επίτευξη των σκοπών και στόχων του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης 2007 – 2013 έχει περιληφθεί σε αυτό Ειδικό Κεφάλαιο, το οποίο εγκαθιδρύει τους αναγκαίους μηχανισμούς διασφάλισης της εφαρμογής του.

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

[ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ]

ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΒΑΣΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ
της κυπριακής Οικονομίας είναι ο πρωτεύων ρόλος του ιδιωτικού τομέα στην παραγωγική διαδικασία. Ο ρόλος του Κράτους είναι υποστηρικτικός και επικεντρώνεται, κυρίως, στη διατήρηση οικονομικής σταθερότητας, αλλά και ευνοϊκού επιχειρηματικού κλίματος.

Αυτά επιτυγχάνονται:

- Με τη διαμόρφωση του απαραίτητου νομικού και θεσμικού πλαισίου.
- Με την αποτελεσματική λειτουργία συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού.
- Με τη δημιουργία σύγχρονης οικονομικής και κοινωνικής υποδομής.
- Με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων, που προσφέρει η εταιρική σχέση δημόσιου ιδιωτικού τομέα (public private partnership).
- Με τη διασφάλιση συνθηκών κοινωνικής συνοχής.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό είναι επίσης τα μικρά μεγέθη της Οικονομίας, του εργατικού δυναμικού και της εγχώριας αγοράς, στοιχεία που συνιστούν ανασταλτικό παράγοντα στην αξιοποίηση οικονομιών κλίμακας. Πρέπει επίσης να αναφερθεί ο ανοικτός χαρακτήρας της Οικονομίας, με το σύνολο των εξαγωγών και εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών να αντιστοιχεί στα 99,5% του ΑΕΠ το 2005, σε σύγκριση με 73,5% κατά μέσο όρο στην Ε.Ε.

Δεσπόζουσα είναι και συνεχώς διευρύνεται η σημασία των τομέων των υπηρεσιών, με συνεισφορά 77,3% στο ΑΕΠ και 73% στη συνολική απασχόληση το 2005.

Επίσης το μικρό μέγεθος των επιχειρηματικών μονάδων (4,1 άτομα ανά επιχείρηση το 2005) επενεργεί ανασταλτικά στην αξιοποίηση οικονομιών κλίμακας και στην υιοθέτηση προηγμένης τεχνολογίας και σύγχρονων μεθόδων διεύθυνσης, σχεδιασμού παραγωγής και εμπορίας. Οι «μεγάλες» επιχειρήσεις με 250 ή λίγο περισσότερους εργαζόμενους η κάθε μια ήταν μόνο 111, ή 0,1% του συνόλου των επιχειρήσεων.

Άλλα χαρακτηριστικά είναι τα εξής:

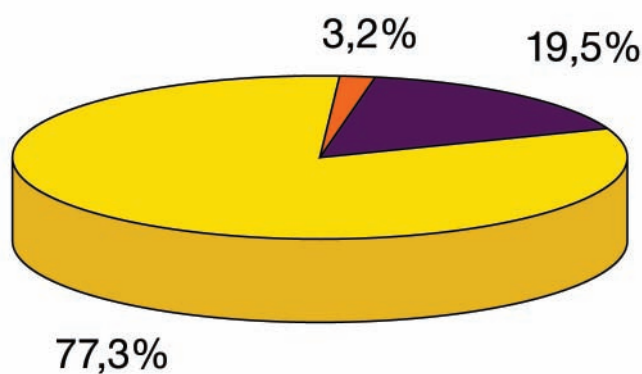
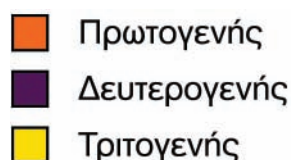
- Ορισμένες ποσοτικές και ποιοτικές ανισοσκελίες στην αγορά εργασίας, ιδιαίτερα στους τομείς των ξενοδοχείων και εστιατορίων, του χονδρικού και λιανικού εμπορίου και των κατασκευών. Σε επίπεδο επαγγελματιών παρατηρούνται ελλείψεις σε τεχνικά επαγγέλματα και επαγγέλματα χαμηλής εξειδίκευσης.
- Μερική εξάρτηση από τον τομέα του Τουρισμού, με τη συνολική συνεισφορά του να κυμαίνεται μεταξύ 15 - 20% του ΑΕΠ κατά την περίοδο 1990 - 2005.

Διάρθρωση της Παραγωγής

Η ΔΕΣΠΟΖΟΥΣΑ και συνεχώς διευρυνόμενη θέση των τομέων των υπηρεσιών (55% του ΑΕΠ το 1980, 66% το 1990 και 77,3% το 2005) αντικατοπτρίζει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κύπρου στους τομείς αυτούς. Τα πλεονεκτήματα αυτά απορρέουν κυρίως:

- Από τη στρατηγική γεωγραφική θέση της Κύπρου μεταξύ τριών ηπείρων.
- Από το ευνοϊκό επιχειρηματικό κλίμα, που είναι άμεσα συνυφασμένο και με την επικράτηση συνθηκών μακροοικονομικής σταθερότητας, καθώς επίσης και με το ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς.

- Από το υψηλό μορφωτικό επίπεδο του εργατικού δυναμικού σε συνδυασμό με το ανταγωνιστικό επίπεδο απολαβών του, σε σύγκριση με διεθνή δεδομένα.
- Από τη σχετικά ικανοποιητική κατάσταση των υποδομών στις Μεταφορές, την Ενέργεια και τις Τηλεπικοινωνίες.
- Από τις ικανοποιητικές συνθήκες διαβίωσης για τους ξένους.
- Από τις στενές οικονομικές και πολιτικές σχέσεις, που αναπτύσσει η Κύπρος με τις γειτονικές της χώρες.

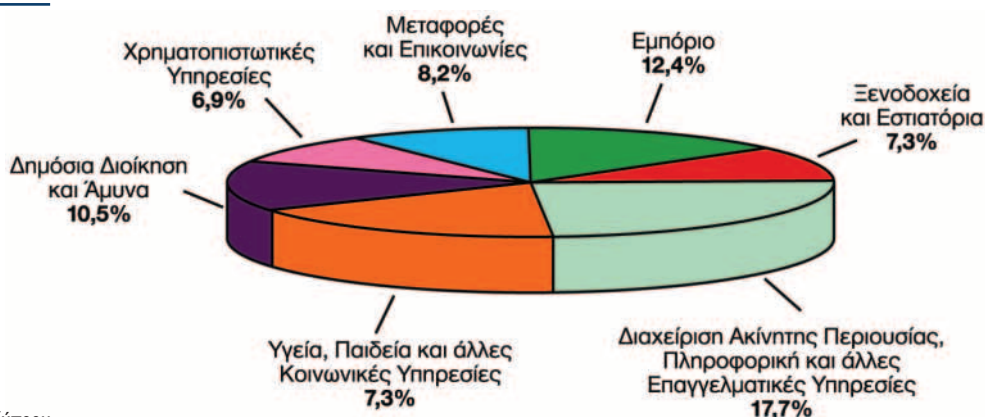
Ποσοστιαία Κατανομή του ΑΕΠ κατά Ευρύτερο Τομέα Οικονομικής Δραστηριότητας, 2005

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Σημαντική συνεισφορά στο ΑΕΠ παρουσιάζουν οι τομείς των επαγγελματικών και κτηματομεσιτικών υπηρεσιών, του εμπορίου, των

μεταφορών και επικοινωνιών, της παιδείας και υγείας, των ξενοδοχείων και εστιατορίων καθώς και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Ποσοστιαία Κατανομή του Τριτογενούς Τομέα, 2005

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Η συνεισφορά του τομέα των ξενοδοχείων και εστιατορίων στο ΑΕΠ ακολούθησε ανοδική τάση τη δεκαετία του 1980 (3,6% το 1980, 10,6% το 1990). Κατά τη δεκαετία του 1990 και στις αρχές της δεκαετίας του 2000, ο τομέας παρουσίασε αυξομειώσεις, με τη συνεισφορά του να περιορίζεται σε 7,3% το 2005, επιβεβαιώνοντας έτσι τον ευάλωτο χαρακτήρα του σε εξωγενείς και αστάθμητους παράγοντες.

Στην περίπτωση της Κύπρου πρόσθετοι ανασταλτικοί παράγοντες στην ανάπτυξη του τομέα της Γεωργίας είναι η τουρκική εισβολή και κατοχή σημαντικού ποσοστού της εύφορης γεωργικής γης και το χρόνιο πρόβλημα της έλλειψης νερού για άρδευση, καθώς και ο έντονος ανταγωνισμός που αντιμετωπίζουν τα γεωργικά προϊόντα, λόγω της ελευθεροποίησης του εμπορίου.

Η συνεισφορά του τομέα της Γεωργίας στο ΑΕΠ παρουσιάζει διαχρονικά πτωτική τάση (10% το 1980, 7,1% το 1990 και 2,7% το 2005) εξέλιξη που αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο.

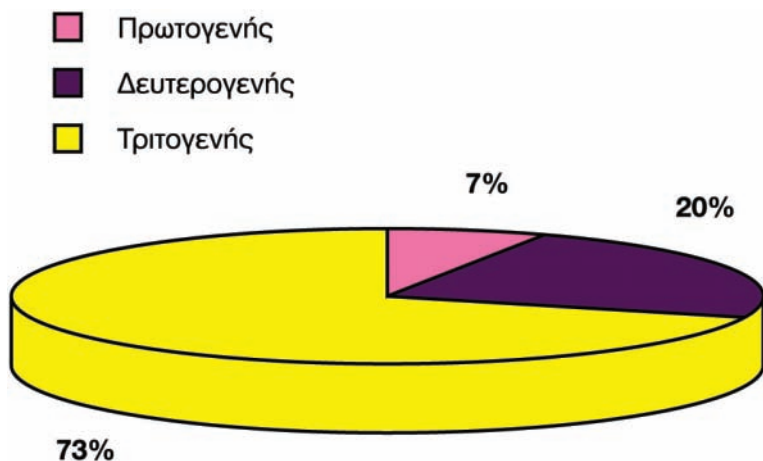
Πτωτική τάση στη συνεισφορά του στο ΑΕΠ παρουσιάζει, επίσης, από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 και ο τομέας της μεταποίησης (18,2% το 1980, 14,7% το 1990 και 9% το 2005) που χαρακτηρίζεται από χρόνια προβλήματα ανταγωνιστικότητας. Ανασταλτικοί παράγοντες ήταν, μεταξύ άλλων, η μεγαλύτερη διεύρυνση των

δαπανών παραγωγής στην Κύπρο έναντι άλλων ανταγωνιστικών χωρών, καθώς και η ένταση των συνθηκών ανταγωνισμού, λόγω της πορείας ελευθεροποίησης του παγκόσμιου εμπορίου, σε συνδυασμό με την αδυναμία προσαρμογής του τομέα στο διαφοροποιημένο περιβάλλον.

Διάρθρωση της Απασχόλησης

Η ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ της διάρθρωσης της παραγωγής προς όφελος των τριτογενών τομέων των υπηρεσιών συνεπάγεται και την παράλληλη διαφοροποίηση της διάρθρωσης της απασχόλησης. Ήδη από το 1980

παρατηρείται μείωση της απασχόλησης, σε απόλυτους όρους, στους πρωτογενείς τομείς, ενώ παρόμοια τάση διαφαίνεται και στους δευτερογενείς τομείς, από τις αρχές της δεκαετίας του 1990.

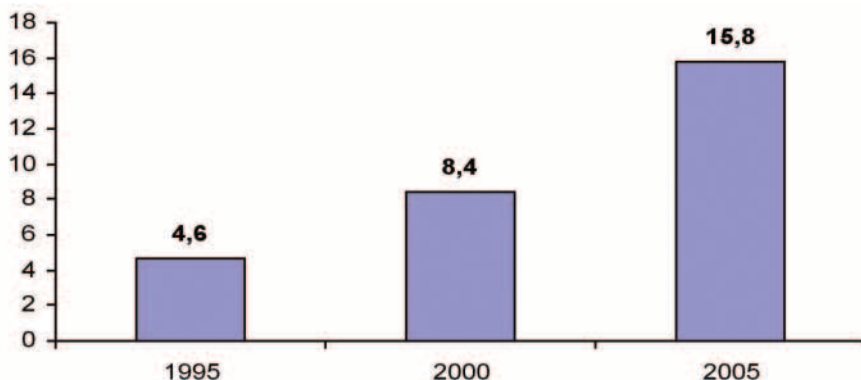

Ποσοστιαία Κατανομή της Απασχόλησης κατά Ευρύτερο Τομέα Οικονομικής Δραστηριότητας, 2005

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

**Ποσοστό Αλλοδαπών
Εργαζομένων στη Συνολική
Απασχόληση**

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

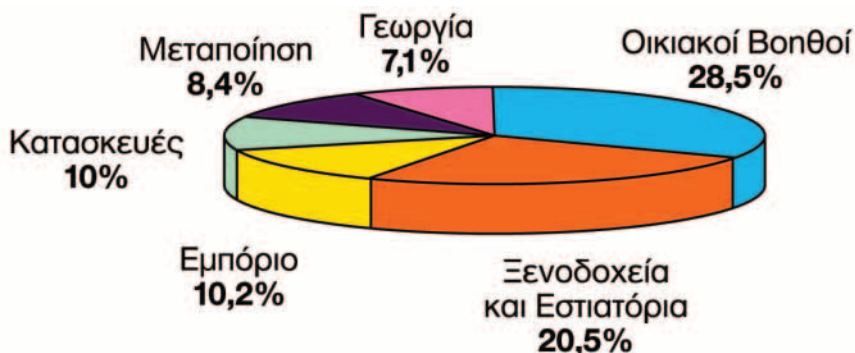

Άλλο βασικό χαρακτηριστικό της αγοράς εργασίας είναι η απασχόληση σε μεγάλους αριθμούς ξένων εργατών, κυρίως σε ανειδίκευτα ή με χαμηλή εξειδίκευση επαγγέλματα. Από τομεακής σκοπιάς οι ξένοι εργάτες

απασχολούνται ως οικιακές βοηθοί, στον τομέα των ξενοδοχείων και εστιατορίων, στον τομέα της Γεωργίας, στη μεταποίηση, στο εμπόριο και στις κατασκευές.

**Ποσοστιαία Κατανομή
της Απασχόλησης Ξένων
Εργατών κατά Οικονομική
Δραστηριότητα, 2005**

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

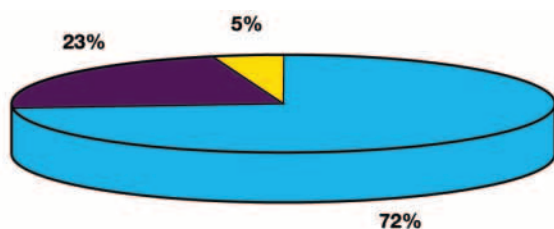

Διάρθρωση Επενδύσεων

ΟΙ ΠΑΓΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ως ποσοστό του ΑΕΠ παρουσιάζουν διαχρονικά πτωτική τάση και έχουν μειωθεί από 34% το 1980 σε 24,5% το 1990 και 18,9% το 2005. Η εξέλιξη αυτή αντικατοπτρίζει, κυρίως, τη σταδιακή ικανοποίηση των στεγαστικών αναγκών των προσφύγων και πιο πρόσφατα τη μείωση του επενδυτικού ενδιαφέροντος για ανέγερση νέων τουριστικών καταλυμάτων. Επίσης η οικονομική δραστηριότητα έχει επικεντρωθεί τα τελευταία χρόνια

στους τριτογενείς τομείς των υπηρεσιών, που είναι περισσότερο έντασης εργασίας παρά κεφαλαίου.

Η διάρθρωση των επενδύσεων εξακολουθεί να παρουσιάζει αδυναμίες, δεδομένου ότι πέραν των 70% του συνόλου διοχετεύεται σε κατασκευαστικά έργα. Οι επενδύσεις σε μηχανικό εξοπλισμό αποτελούσαν τα 23% των συνολικών επενδύσεων, το 2005.

- Κατασκευαστικά Έργα
- Μηχανήματα και Εξοπλισμός
- Μεταφορικός Εξοπλισμός

Ποσοστιαία Κατανομή των Ακαθάριστων Κεφαλαιουχικών Επενδύσεων κατά Κατηγορία, 2005

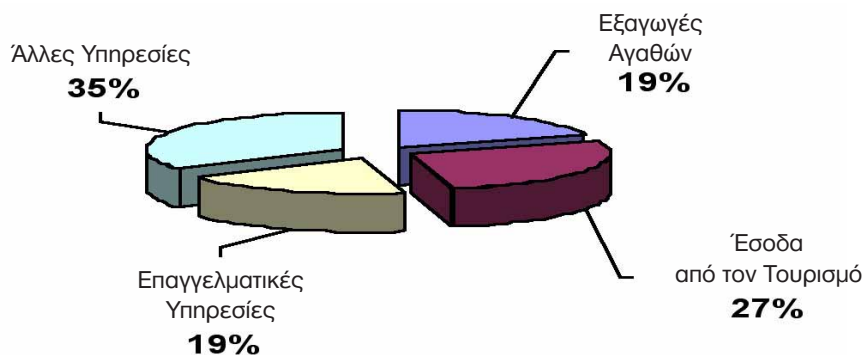
Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Διάρθρωση Εξαγωγών

Η ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ της διάρθρωσης της κυπριακής Οικονομίας, αντικατοπτρίζεται σε παράλληλη διαφοροποίηση της δομής των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών. Χαρακτηριστική είναι η αυξητική τάση των εξαγωγών υπηρεσιών, που το 2005 αντιστοιχούσαν στα 81% του συνόλου των εσόδων από τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών, σε σύγκριση με 50% το 1980. Οι υπηρεσίες πέραν του

τουρισμού αποτελούν την κυριότερη πηγή εσόδων (54% το 2005) εκ των οποίων τα 19% προέρχονται από τις επαγγελματικές υπηρεσίες, όπως λογιστικές υπηρεσίες, έρευνες αγοράς, συμβουλευτικές υπηρεσίες, κλπ.

Ποσοστιαία Κατανομή των Εξαγωγών, 2005

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Οι εξαγωγές αγαθών συνεισέφεραν 19% των συνολικών εσόδων σε ξένο συνάλλαγμα, το 2005.

Κατανομή Εισοδήματος

Η ΚΥΠΡΟΣ βρίσκεται σε ευνοϊκή γενικά θέση αναφορικά με την κατανομή του εισοδήματος. Ενδεικτικά ο συντελεστής Gini το 2003, ανέρχόταν σε 0,27 και ήταν οριακά χαμηλότερος από τον αντίστοιχο των χωρών μελών της Ε.Ε., που για το 2003 κυμαινόταν στο 0,29. Πρόσθετα, το 2003 το πλουσιότερο σε εισόδημα 20% του πληθυσμού, ξεπερνούσε κατά 4,1 φορές το φτωχότερο 20% (γνωστό ως

αναλογία S80/S20). Το 2003, στην Ε.Ε. των 25, η αντίστοιχη αναλογία S80/S20, κυμαινόταν στα 4,6.

Με βάση τον δείκτη αυτό η ανισότητα στην κατανομή εισοδήματος είναι μικρότερη στην περίπτωση της Κύπρου.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ, ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ, ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ, ΑΠΕΙΛΕΣ / ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

[SWOT Ανάλυση της κυπριακής Οικονομίας]

ΜΕ ΒΑΣΗ αυτή την ανάλυση, που καλύπτει τα βασικά χαρακτηριστικά της κυπριακής Οικονομίας, διαφαίνονται σε

συνοπτική μορφή, τα ακόλουθα Πλεονεκτήματα, Αδυναμίες, Ευκαιρίες και Απειλές για την Οικονομία:

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Στρατηγική Γεωγραφική θέση της Κύπρου στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο, μεταξύ τριών ηπείρων.

Υγιής και δυναμική Οικονομία, που στηρίζεται στον μηχανισμό της αγοράς.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

Απομακρυσμένη γεωγραφική θέση της Κύπρου από το οικονομικό κέντρο βάρους της Ε.Ε.-μειονεκτήματα πρόσβασης στην ενιαία αγορά της Ε.Ε.

Υστέρηση στο επίπεδο παραγωγικότητας έναντι των αναπτυγμένων χωρών, λόγω και της μη επαρκούς αξιοποίησης της σύγχρονης τεχνολογίας.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Δυνατότητες μεγαλύτερης αξιοποίησης της στρατηγικής θέσης του Νησιού, ως γέφυρας οικονομικής συνεργασίας μεταξύ της Ε.Ε. και των χωρών της Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής.

Αξιοποίηση της πρόσβασης των κυπριακών αγαθών και υπηρεσιών, χωρίς οποιουδήποτε περιορισμούς, στη μεγάλη ενιαία αγορά της Ε.Ε.

ΑΠΕΙΛΕΣ/ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Περαιτέρω ένταση των συνθηκών ανταγωνισμού, ενόψει της διασφάλισης των τεσσάρων βασικών ελευθεριών της ενιαίας εσωτερικής αγοράς (ελευθερία διακίνησης προϊόντων, υπηρεσιών, κεφαλαίου και προσώπων).

Ενδεχόμενα προβλήματα στη μακροχρόνια βιωσιμότητα του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, λόγω τάσεων γήρανσης του πληθυσμού.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

ΑΠΕΙΛΕΣ/ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Ευελιξία και προσαρμοστικότητα της Οικονομίας στις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Προβλήματα ανταγωνιστικότητας, κυρίως στους τομείς της μεταποίησης και της Γεωργίας.

Τόνωση της εμπιστοσύνης και ενίσχυση των ευνοϊκών προοπτικών, ως αποτέλεσμα της επικείμενης ένταξης στην Ευρωζώνη, με θετικές επιπτώσεις στις επενδύσεις και αποταμίευση.

Αυξητικές τάσεις του ποσοστού ανεργίας, ιδιαίτερα για τις γυναίκες και τους νέους.

Διαχρονικά πολύ ικανοποιητικός ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης.

Αδυναμίες στη διάρθρωση των επενδύσεων, με το ποσοστό των επενδύσεων σε μηχανικό εξοπλισμό να κυμαίνεται σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα, συγκριτικά με τις αναπτυγμένες χώρες.

Ευνοϊκές προϋποθέσεις για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων.

Ικανοποιητικό επίπεδο ανάπτυξης έναντι του μέσου όρου της Ε.Ε. (κατά κεφαλή ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης 83,3% του μέσου όρου της Ε.Ε. το 2005).

Μερική εξάρτηση από τον τουρισμό, που είναι ιδιαίτερα ευάλωτος σε εξωγενείς και αστάθμητους παράγοντες.

Δυνατότητα πιο ισόρροπης ανάπτυξης μεταξύ διαφόρων περιοχών του Νησιού, ενόψει και της αξιοποίησης των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ε.Ε.

Ικανοποιητικοί ρυθμοί αποταμίευσης, που επιτρέπουν χρηματοδότηση της ανάπτυξης, σε μεγάλο βαθμό από εθνικές πηγές.

Ελλείψεις σε ειδικές τουριστικές υποδομές, για ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Δυνατότητες γρήγορης αύξησης της παραγωγικότητας και σύγκλισης προς το μέσο όρο της Ε.Ε., με την εισαγωγή τεχνολογίας και τεχνογνωσίας.

Συνθήκες μακροοικονομικής σταθερότητας.

Μικρό μέγεθος των επιχειρηματικών μονάδων και περιορισμένος βαθμός συνεργειών μεταξύ τους.

Αξιοποίηση της ιδιαίτερης εστίασης των παρεμβάσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων, για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας.

Φορολογικό σύστημα με χαμηλούς (με βάση διεθνή δεδομένα) φορολογικούς συντελεστές, τόσο για επιχειρήσεις όσο και για φυσικά πρόσωπα, ευνοώντας την επιχειρηματική δραστηριότητα, καθώς και την απασχόληση.

Μικρό μέγεθος της εγχώριας αγοράς.

Αξιοποίηση των αποθεμάτων του εργατικού δυναμικού και ιδιαίτερα του μη οικονομικά ενεργού γυναικείου πληθυσμού.

Ευνοϊκό επιχειρηματικό κλίμα.

Περιορισμένοι φυσικοί πόροι, όπως υδάτινοι πόροι και πρώτες ύλες και περιορισμένη χωρητικότητα των παραλιών.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ**ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ****ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ****ΑΠΕΙΛΕΣ/ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ**

Επικράτηση συνθηκών σχεδόν πλήρους απασχόλησης. Το ποσοστό ανεργίας είναι χαμηλό

Σημαντικές πιέσεις στο περιβάλλον και ανικανοποίητες σε μεγάλο βαθμό ανάγκες σε περιβαλλοντικά έργα και δράσεις.

Υψηλό μορφωτικό επίπεδο του εργατικού δυναμικού (31,3% του συνολικά επικερδώς απασχολούμενου πληθυσμού, είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης).

Πολύ χαμηλό ποσοστό δαπανών σε έρευνα και ανάπτυξη και περιορισμένη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων

Σχετικά ικανοποιητική υποδομή στις μεταφορές, την ενέργεια και τις τηλεπικοινωνίες.

Μη ισόρροπη, από περιφερειακής σκοπιάς, οικονομική ανάπτυξη.

Η Κύπρος αποτελεί ελκυστικό διεθνές επιχειρηματικό κέντρο, λόγω των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει.

Ποσοτικές και ποιοτικές ανισοσκελίες στην αγορά εργασίας και ιδιαίτερα στους τομείς των ξενοδοχείων και εσπατορίων, του χονδρικού και λιανικού εμπορίου και των κατασκευών. Σε επίπεδο επαγγελματιών, παρατηρούνται ελλείψεις σε τεχνικά επαγγέλματα και επαγγέλματα χαμηλής εξειδίκευσης.

Επικράτηση συνθηκών εργατικής ειρήνης και κοινωνικής συνοχής.

Συγκέντρωση της ανεργίας σε νέους, γυναίκες και άτομα άνω των 50 ετών

Αυξανόμενος αριθμός πανεπιστημιακών και άλλων ερευνητικών φορέων, που θα μπορούσαν δυναμικά να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στην ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας.

2007 – 2013 ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΟΙ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ προοπτικές της Οικονομίας διαγράφονται γενικά θετικές και στηρίζονται στην ολοκλήρωση των διαρθρωτικών αλλαγών, που βρίσκονται σε εξέλιξη, με βάση το Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα για τη Στρατηγική της Λισαβόνας, για προώθηση μέτρων απόμειψης των περιοριστικών παραγόντων και τροχοδρόμηση δράσεων για διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας της Οικονομίας.

Θετικές επιπτώσεις στις επενδύσεις και την αποταμίευση αναμένεται να έχει η επικείμενη ομαλή υιοθέτηση του Ευρώ, την 1η Ιανουαρίου 2008.

Θετικές επιπτώσεις θα έχει επίσης η εμπέδωση συνθηκών μακροοικονομικής σταθερότητας, με επικέντρωση στη διατήρηση του πληθωρισμού σε χαμηλά επίπεδα και τη συνέχιση της εφαρμογής προγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης, που στοχεύει σε μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και του δημόσιου χρέους, ως ποσοστού του ΑΕΠ.

Αναφορικά με το εξωτερικό περιβάλλον, αναμένεται ικανοποιητικός ρυθμός ανάπτυξης των κυριότερων οικονομικών εταίρων της Κύπρου.

Οι προβλέψεις για τις συναλλαγματικές ισοτιμίες στηρίζονται στην υπόθεση διατήρησης, γενικά, των ισοτιμιών των νομισμάτων των οικονομικών εταίρων και ανταγωνιστών της Κύπρου, ως είχαν κατά το τέλος του 2006.

Οι υπόλοιπες παραδοχές είναι οι ακόλουθες:

- Αύξηση των πραγματικών απολαβών, που να συνάδει με τη βελτίωση της παραγωγικότητας.
- Αύξηση του ενδογενούς εργατικού δυναμικού σε ποσοστό γύρω στο 1,5% ετήσια, με βάση τις προβλέψεις της Στατιστικής Υπηρεσίας για αύξηση του πληθυσμού στην κατηγορία 15 – 64 ετών κατά 0,9%, και αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των γυναικών και των ηλικιωμένων στην αγορά εργασίας, με παράλληλη μικρή μείωση του ποσοστού ανεργίας.
- Συγκράτηση του ρυθμού αύξησης της απασχόλησης στον δημόσιο τομέα, στο 1% ετήσια κατά τη διάρκεια της περιόδου που καλύπτει το Σχέδιο.
- Συγκράτηση του ρυθμού πληθωρισμού σε ποσοστό γύρω στο 2%, που είναι και ο προβλεπόμενος ρυθμός πληθωρισμού στις χώρες της Ε.Ε., συμβάλλοντας έτσι θετικά στη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας των κυπριακών αγαθών και υπηρεσιών.

Η τεκμηριωμένη με όλα αυτά τα στοιχεία πρόβλεψη είναι ότι η κυπριακή Οικονομία θα αναπτυχθεί με μέσο ετήσιο ρυθμό γύρω στα 4%.

Ο ΡΥΘΜΟΣ αυτός συνάδει με την εκτίμηση για τη διεύρυνση της παραγωγικής της δυναμικότητας και θα προκύψει από τη μέση ετήσια αύξηση της απασχόλησης κατά 1,5% περίπου, με βάση τόσο τις δημογραφικές τάσεις όσο και τη μέση ετήσια αύξηση της παραγωγικότητας γύρω στα 2,5%. Συναφώς η πλήρης ελευθεροποίηση της Οικονομίας σε συνδυασμό με τις προβλεπόμενες αυξημένες επενδύσεις και τη μεγαλύτερη αξιοποίηση νέας τεχνολογίας, αναμένεται να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη αύξηση του ρυθμού βελτίωσης της παραγωγικότητας, έναντι του πρόσφατου παρελθόντος. Ο προβλεπόμενος ρυθμός ανάπτυξης θα οδηγήσει σε εμπέδωση συνθηκών πλήρους απασχόλησης, σε συνθήκες εσωτερικής και εξωτερικής μακροοικονομικής σταθερότητας.

Από τη σκοπιά των συνθηκών ζήτησης κύριοι μοχλοί ανάπτυξης της Οικονομίας εκτιμάται ότι θα αποτελέσουν η εξωτερική ζήτηση, η ιδιωτική κατανάλωση και η επενδυτική ζήτηση.

Αναλυτικά η εξωτερική ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών προβλέπεται ότι θα διευρυνθεί, με μέσο ετήσιο ρυθμό γύρω στα 4,5%, σε πραγματικούς όρους κατά την περίοδο 2007 – 2013, επωφελομένη από το ευνοϊκό εξωτερικό περιβάλλον και τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας των κυπριακών αγαθών και υπηρεσιών, όπως και από την αναμενόμενη περαιτέρω ενδυνάμωση του εξαγωγικού προσανατολισμού των τομέων των ιδιωτικών υπηρεσιών, πέραν του Τουρισμού.

Η επενδυτική ζήτηση προβλέπεται επίσης να διευρυνθεί με ικανοποιητικό ρυθμό, κατά μέσο όρο γύρω στα 4,5% σε πραγματικούς όρους ετήσια. Συναφώς, η ελευθεροποίηση των

τομέων δημόσιας ωφέλειας, τηλεπικοινωνιών και ενέργειας, αναμένεται ότι θα προσελκύσει αυξημένες επενδύσεις στους συγκεκριμένους τομείς.

Σημαντική θα είναι επίσης και η συμβολή των επενδυτικών δαπανών για υποδομές, που περιλαμβάνουν την **ανέγερση νέων αεροδρομίων** στη Λάρνακα και την Πάφο, την **ανάπτυξη του λιμανιού** στη Λάρνακα και **πέντε μαρίνων παγκύπρια** για προώθηση του θαλάσσιου τουρισμού, μέσω της αξιοποίησης των δυνατοτήτων που προσφέρει η εταιρική σχέση δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, την **κατασκευή αποχετευτικών συστημάτων** στις μείζονες αστικές περιοχές κλπ.

Κατά την περίοδο 2007 – 2013 η ιδιωτική κατανάλωση προβλέπεται να διευρύνεται με μέσο ετήσιο ρυθμό 3,5%, σε πραγματικούς όρους. Ο ρυθμός αύξησης της δημόσιας κατανάλωσης αναμένεται να κυμανθεί κάτω του 3% ετήσια, ως αποτέλεσμα της συνέχισης της εφαρμογής του προγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης.

Το μερίδιο των τομέων των υπηρεσιών εκτιμάται ότι θα διερευνηθεί περαιτέρω, ενώ αντίθετα η συνεισφορά των πρωτογενών και δευτερογενών τομέων θα μειωθεί. Παράλληλα θα υπάρξει περαιτέρω διαφοροποίηση των τομέων των υπηρεσιών προς όφελος των δραστηριοτήτων με εξαγωγικό προσανατολισμό, όπως οι επικοινωνίες, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, οι επαγγελματικές υπηρεσίες, η ιδιωτική Παιδεία και η ιδιωτική Υγεία.

ΤΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών αναμένεται να περιοριστεί σε επίπεδα γύρω στα 3,5% του ΑΕΠ, το 2013. Σε αυτό θα συμβάλουν η συνέχιση της εφαρμογής του προγράμματος δημοσιονομικής εξυγίανσης, καθώς και η περαιτέρω διεύρυνση των εξαγωγών, κυρίως υπηρεσιών.

Ο εθνικός μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος, είναι η εξάλειψη του δημοσιονομικού ελλείμματος έως το 2010, από 1,5% που ήταν το 2006.

Παράλληλα, το δημόσιο χρέος αναμένεται να ακολουθήσει πτωτική πορεία και να συκρατηθεί στο 46% του ΑΕΠ, το 2010, από 65,3% που ήταν το 2006.

Η προβλεπόμενη εξάλειψη του δημοσιονομικού ελλείμματος έως το 2010, δημιουργεί κατάλληλες συνθήκες για διατήρηση του πληθωρισμού σε χαμηλά επίπεδα. Με τον τρόπο αυτό υποβοηθείται η ανάπτυξη, η επενδυτική δραστηριότητα και η δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και αποτρέπεται η διάβρωση των εισοδημάτων των μισθωτών.

Πρόσθετα, η δημοσιονομική πολιτική κατά την περίοδο 2007 – 2013 θα επικεντρωθεί στην ανακατανομή των δημόσιων δαπανών προς όφελος των αναπτυξιακών τομέων και της περαιτέρω επέκτασης του Κοινωνικού Κράτους.

[Στους Πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται επιλεγμένοι δείκτες της κυπριακής Οικονομίας, καθώς και στοιχεία για το ΑΕΠ (Ζήτηση - Προσφορά)]

	2001 - 2005 μέσος όρος πενταετίας	2007 - 2013 μέσος όρος επταετίας
Κυπριακή Οικονομία - Επιλεγμένοι Οικονομικοί Δείκτες (%)		
Ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ (%) (σε σταθερούς όρους)	3,2	4,0
Ρυθμός Πληθωρισμού (%)	2,8	2,0
Ποσοστό ανεργίας (εγγεγραμμένοι) (%)	3,4	3,2
Έλλειμμα Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών ως ποσοστό του ΑΕΠ	-5,6 (2005)	-3,5 (2013)

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου,
Υπουργείο Οικονομικών

	2001 - 2005 μέσος όρος πενταετίας	2007 - 2013 μέσος όρος επταετίας
ΖΗΤΗΣΗ (σε σταθερές τιμές)		
Ιδιωτική Κατανάλωση	3,7	3,5
Πάγιες Επενδύσεις	4,9	4,5
Εξαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών	1,9	4,5
Αφίξεις Τουριστών	-1,7	3,5
Εισαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών	3,1	3,0
ΠΡΟΣΦΟΡΑ (σε σταθερές τιμές)		
Γεωργία	1,1	1,0
Μεταποίηση	0,3	1,0
Μεταφορές και Επικοινωνίες	5,3	6,5
Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο	2,7	4,0
Ξενοδοχεία και Εστιατόρια	-0,3	4,0
Χρηματοοικονομικός Τομέας	3,8	7,0
Άλλες Επαγγελματικές Υπηρεσίες	6,2	7,0
Δημόσια Διοίκηση και Άμυνα	2,9	2,0

ΑΕΠ: Ζήτηση – Προσφορά
(Ετήσια Ποσοστιαία Μεταβολή)

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου,
Υπουργείο Οικονομικών

ΟΙ ΟΚΤΩ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

-
- 1**
Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας
 - 2**
Πρόωθηση της Έρευνας και της Καινοτομίας
 - 3**
Ενίσχυση της Κοινωνικής Συνοχής
 - 4**
Αναβάθμιση και Προστασία του Περιβάλλοντος
 - 5**
Αναβάθμιση της Ποιότητας Ζωής
 - 6**
Βελτίωση της Προσβασιμότητας
 - 7**
Συνεχής Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού
 - 8**
Ορθολογική και Ισόρροπη Χωρική και Αγροτική Ανάπτυξη

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΟΙ ΟΚΤΩ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ της κυπριακής Οικονομίας αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την οικονομική ανάπτυξη της Κύπρου και την πορεία σύγκλισής της με την Ε.Ε., καθώς και για τη συμβολή της στην επίτευξη του στόχου της Λισαβόνας – έως το 2010 – για να καταστεί η Ευρώπη η πιο ανταγωνιστική και δυναμική Οικονομία στον κόσμο και να είναι βασισμένη στη γνώση, ικανή για αιεφόρο ανάπτυξη, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή και σεβασμό προς το Περιβάλλον.

Λόγω της μη ικανοποιητικής προόδου που επιτεύχθηκε, ο αρχικός στόχος της Λισαβόνας αναθεωρήθηκε το 2004 και επικεντρώθηκε στην Οικονομική Ανάπτυξη και την Απασχόληση, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη διατήρησης της κοινωνικής συνοχής και της περιβαλλοντικής αειφορίας.

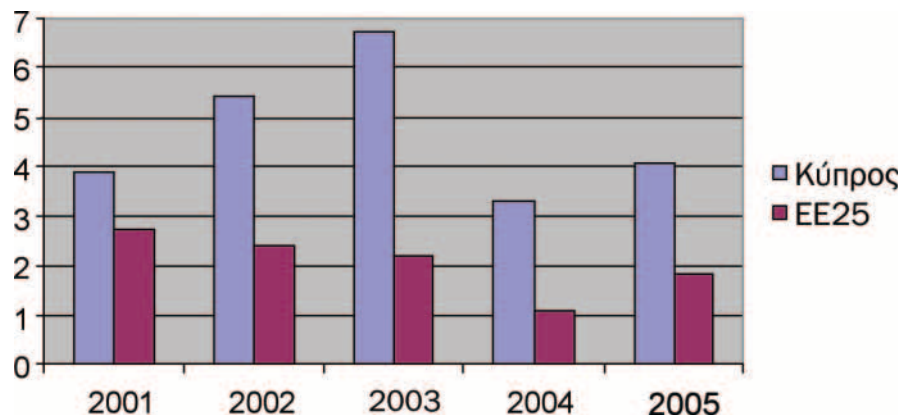
Η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., σε συνδυασμό με την παγκοσμιοποίηση της Οικονομίας και τη ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη, έχουν εντείνει τις συνθήκες ανταγωνισμού στην κυπριακή αγορά με αποτέλεσμα να

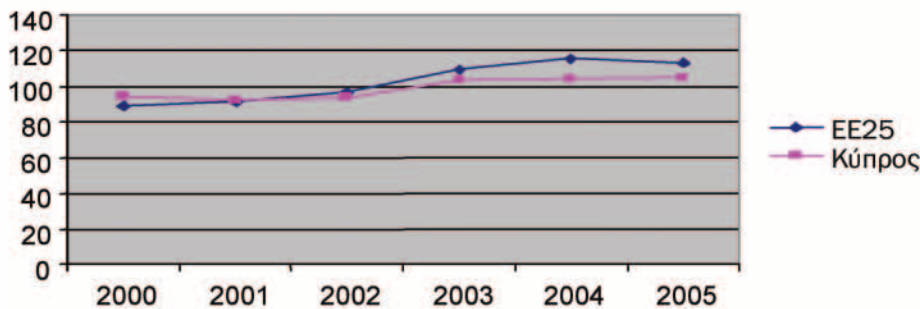
γίνεται δυσκολότερη η προσπάθεια διατήρησης της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής Οικονομίας σε σχέση με τους εταίρους της.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι και μέθοδοι μέτρησης της ανταγωνιστικότητας μιας χώρας, με τη χρήση τόσο ποσοτικών όσο και ποιοτικών δεικτών. Ανάμεσα στους ευρέως διαδεδομένους ποσοτικούς δείκτες μέτρησης, συγκαταλέγεται η διαχρονική εξέλιξη των Μοναδιαίων Εργατικών Κόστων (Unit Labour Costs) και η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία (real effective exchange rate). Με βάση αυτούς τους δείκτες, διαφαίνεται ότι η ανταγωνιστικότητα της κυπριακής Οικονομίας σε σχέση με τους Ευρωπαϊούς εταίρους, παρουσιάζει μια επιδείνωση κατά την περίοδο 2001 - 2005, αφού ο ετήσιος ρυθμός αύξησης των Μοναδιαίων Εργατικών Κόστων ήταν υψηλότερος από τον αντίστοιχο μέσο όρο των 25 κρατών μελών της Ε.Ε., ενώ η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία παρουσίασε μια αυξητική τάση, η οποία διατηρεί την Κύπρο στις υψηλές θέσεις (12^η - 15^η) ανάμεσα στα 25 κράτη-μέλη της Ε.Ε., δυσχεραίνοντας έτσι το επίπεδο ανταγωνιστικότητάς της.

Ρυθμός Αύξησης Μοναδιαίου Εργατικού Κόστους (%) σε Σύγκριση με Ε.Ε.25

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Πραγματική Συναλλαγματική Ισοτιμία (Έτος Βάσης 1999=100)

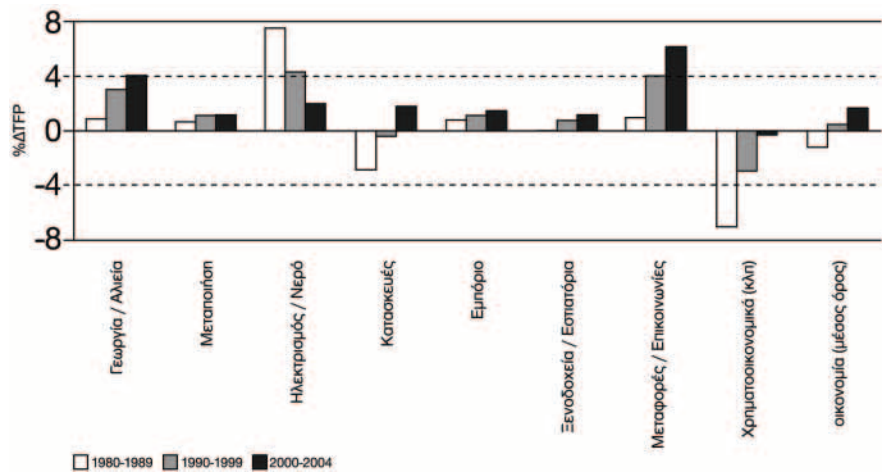
Πηγή: Eurostat

Η ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗ της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής Οικονομίας επιβεβαιώνεται και από την Έκθεση Ανταγωνιστικότητας (2006) του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ (World Economic Forum) σύμφωνα με την οποία η Κύπρος καταλαμβάνει την 46η θέση μεταξύ 125 χωρών, σε σχέση με τη 41η θέση (από 117 χώρες) που κατέλαβε το 2005. Συγκρινόμενη με τα υπόλοιπα 24 κράτη-μέλη της Ε.Ε. η Κύπρος κατατάσσεται στην 23η θέση, αφού μόνο η Ελλάδα και η Πολωνία (47η και 48η θέση αντίστοιχα) έχουν χαμηλότερη κατάταξη.

Με βάση τους επιμέρους δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν για τη μέτρηση της ανταγωνιστικότητας στη συγκεκριμένη έκθεση, παρουσιάζεται ότι η Κύπρος έχει σχετικά χαμηλή κατάταξη ως προς το μακροοικονομικό της περιβάλλον (72η θέση) την αποτελεσματικότητα της αγοράς (55η θέση) και την καινοτομία (55η θέση). Αντίθετα, παρουσιάζει συγκριτικά υψηλότερη κατάταξη ως προς τις υποδομές (34η θέση) τους θεσμούς (35η θέση) και την υγεία και πρωτοβάθμια εκπαίδευση (22η θέση).

Σε ό,τι αφορά την παραγωγικότητα, που διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στο επίπεδο ανταγωνιστικότητας, παρατηρείται μια επιτάχυνση στον ρυθμό μεταβολής του δείκτη συνολικής παραγωγικότητας (Total Factor Productivity-TFP) της κυπριακής Οικονομίας τα τελευταία χρόνια, κατά τη διάρκεια των οποίων οι πλείστοι τομείς οικονομικής δραστηριότητας παρουσιάζουν αυξητική τάση στη συνολική τους παραγωγικότητα. Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα, ο δείκτης συνολικής παραγωγικότητας ήταν αρνητικός κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80, ενώ κατά την περίοδο 2000 - 2004 παρουσίασε σημαντική αύξηση, με τους τομείς Μεταφορές/Επικοινωνίες και Γεωργία/Αλιεία να έχουν το μεγαλύτερο ρυθμό μεγέθυνσης (6,07% και 4,21% αντίστοιχα).

Ρυθμός Αλλαγής Ολικής Παραγωγικότητας ανά Τομέα Οικονομικής Δραστηριότητας

Πηγή: Κέντρο Οικονομικών Ερευνών Πανεπιστημίου Κύπρου

ΠΑΡΑ τη διαχρονική αύξηση της παραγωγικότητας του πρωτογενούς τομέα, η συνεισφορά του στο ΑΕΠ παρουσιάζει διαχρονικά σημαντική πτώση. Αυτή η αρνητική τάση οφείλεται κυρίως σε ορισμένες διαχρονικές αδυναμίες του τομέα, που έχουν σημαντική αρνητική επίδραση στην ανταγωνιστικότητά του, όπως είναι το χαμηλό επίπεδο μόρφωσης και εκπαίδευσης των απασχολούμενων ατόμων, η γήρανση του συγκεκριμένου πληθυσμού, η έλλειψη καινοτόμων δράσεων και το χαμηλό επίπεδο αξιοποίησης και χρήσης τεχνολογικών εφαρμογών, με εξαίρεση ορισμένες οργανωμένες μονάδες κτηνοτροφίας.

Ειδικότερα, ο τομέας της Γεωργίας αντιμετωπίζει μια σειρά από επιπρόσθετους ανασταλτικούς για την ανάπτυξή του παράγοντες, όπως το μικρό μέγεθος και ο πολυτεμαχισμός του αγροτικού κλήρου, που εμποδίζουν τη χρήση σύγχρονων μεθόδων παραγωγής και την αξιοποίηση οικονομικών κλίμακας, το χρόνιο πρόβλημα της έλλειψης νερού για άρδευση, το ξηροθερμικό κλίμα και η χαμηλή γονιμότητα των εδαφών.

Ο ΤΟΜΕΑΣ της μεταποίησης αντιμετωπίζει παρόμοια προβλήματα ανταγωνιστικότητας, ιδιαίτερα μετά τη φιλελευθεροποίηση της αγοράς και την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., που οφείλονται κυρίως στο μικρό μέγεθος της αγοράς και των επιχειρήσεων, στη χαμηλή τους παραγωγικότητα, στις μικρές επενδύσεις σε έρευνα και σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό, στην έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, καθώς και στις αδυναμίες διοίκησης επιχειρήσεων και εμπορίας αγαθών.

Υπάρχουν όμως και κάποιοι υποτομείς της μεταποίησης που είναι ανταγωνιστικοί και παρουσιάζουν αξιόλογη εξέλιξη, όπως αυτοί των τροφίμων, των φαρμάκων, των προϊόντων ξύλου και των εκτυπωτικών δραστηριοτήτων.

Προβλήματα ανταγωνιστικότητας παρουσιάζει και ο τομέας του τουρισμού, που επιδεινώνονται από τον έντονο ανταγωνισμό στην παγκόσμια αγορά και που προέρχεται τόσο από νέες χώρες χαμηλότερου κόστους, όσο και από παραδοσιακούς ανταγωνιστές της Κύπρου. Τα κυριότερα προβλήματα του τομέα προκύπτουν, μεταξύ άλλων, από τη

μονοδιάστατη ανάπτυξη και τυποποίηση του τουριστικού προϊόντος, τη χωρική συγκέντρωσή του στις παράκτιες περιοχές με αποτέλεσμα να παρουσιάζει προβλήματα εποχικότητας, την καταπόνηση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και την ανεπάρκεια έργων υποδομής στο συγκοινωνιακό δίκτυο – δημόσιες μεταφορές, ειδικά σε ό,τι αφορά τις συνδέσεις με κύριες υπηρεσίες και σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος εντός των αστικών/τουριστικών περιοχών της ενδοχώρας, καθώς και μεταξύ τους. Επίσης η τουριστική ανάπτυξη της υπαίθρου παρουσιάζει προβλήματα περιορισμένης ζήτησης, μειωμένης αποδοτικότητας και έντονης εποχικότητας, ενώ οι αγροτικές περιοχές παρουσιάζουν επιπλέον τάσεις αποψίλωσης και γήρανσης του πληθυσμού τους. Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί επίσης το υψηλό λειτουργικό κόστος των τουριστικών μονάδων, καθώς και η έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού με εξειδίκευση στην τουριστική βιομηχανία.

ΟΙ ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ τομείς των υπηρεσιών, πέραν του τουρισμού, επιδεικνύουν έντονο δυναμισμό, που αντικατοπτρίζεται στους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και τη διεύρυνση των μεριδίων τους στις διεθνείς αγορές, εξέλιξη που αποδίδεται στα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η Κύπρος στους τομείς αυτούς.

Ειδικότερα αναφέρεται η ανοδική τάση, ως προς τη συνεισφορά τους στο ΑΕΠ, που παρουσιάζουν οι τομείς των χρηματοοικονομικών και των επαγγελματικών και κτηματομεσιτικών υπηρεσιών, καθώς και οι τομείς

των εκπαιδευτικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών υγείας. Σταθερή άνοδο παρουσιάζουν επίσης οι τομείς της ναυτιλίας, των τηλεπικοινωνιών και των προσωπικών και κοινωνικών υπηρεσιών.

Εκτιμάται ότι η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. σε συνδυασμό με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει, θα αυξήσει την ελκυστικότητά της ως επιχειρηματικής βάσης για προσφορά υπηρεσιών στην γύρω περιοχή.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΕΝΑΣ από τους σημαντικούς παράγοντες στους οποίους οφείλονται οι πιέσεις στην ανταγωνιστικότητα της κυπριακής Οικονομίας, είναι τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά του παραγωγικού της συστήματος. Αυτά αφορούν, κυρίως, το πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων, τον προσανατολισμό των παραγωγικών τομέων της Οικονομίας σε δραστηριότητες χαμηλής προστιθέμενης αξίας, το χαμηλό επίπεδο και την ανεπαρκή σύνδεση της καινοτομίας με την παραγωγική διαδικασία, το έως πριν λίγα χρόνια εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο των δαπανών για Έρευνα και Τεχνολογία (τόσο από τον δημόσιο όσο κυρίως από τον ιδιωτικό τομέα) την περιορισμένη

διείσδυση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και ειδικά των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών και το πολύ χαμηλό επίπεδο άμεσων ξένων παραγωγικών επενδύσεων ιδιαίτερα σε τεχνολογικά προηγμένους τομείς.

Επιπρόσθετα, η χαμηλή ανταγωνιστικότητα της Οικονομίας είναι συνάρτηση και των παραμέτρων που προσδιορίζουν την αγορά εργασίας (π.χ. προβλήματα στην ευελιξία της αγοράς) καθώς και των προβλημάτων στην προσαρμοστικότητα και ποιότητα των ανθρώπινων πόρων, όπως η χαμηλή συμμετοχή σε προγράμματα διά βίου μάθησης και η ανεπαρκής σύνδεση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας.

Επιχειρηματικότητα

ΣΥΜΦΩΝΑ με την Απογραφή Επιχειρήσεων του 2005, το μέγεθος των επιχειρήσεων στην Κύπρο παραμένει πολύ μικρό, με 4,7 απασχολούμενους κατά μέσο όρο το 2005, σε σύγκριση με 4,4 το 2000. Περισσότερες από τις μισές επιχειρήσεις (60%) απασχολούσαν μόνο ένα άτομο. Οι «μικροεπιχειρήσεις» (με λιγότερους από 10 απασχολούμενους) αποτελούσαν το 94% του συνόλου. Άλλες «μικρές» επιχειρήσεις (με 10 - 49 εργαζόμενους) αποτελούσαν το 4,9% και οι «μεσαίου» μεγέθους επιχειρήσεις (με 50 - 249 εργαζόμενους) αποτελούσαν μόνο το 0,8% του συνόλου. Οι «μεγάλες» επιχειρήσεις (με 250 ή περισσότερους εργαζόμενους) αριθμούσαν μόνο 85 ή 0,1% του συνόλου των επιχειρήσεων.

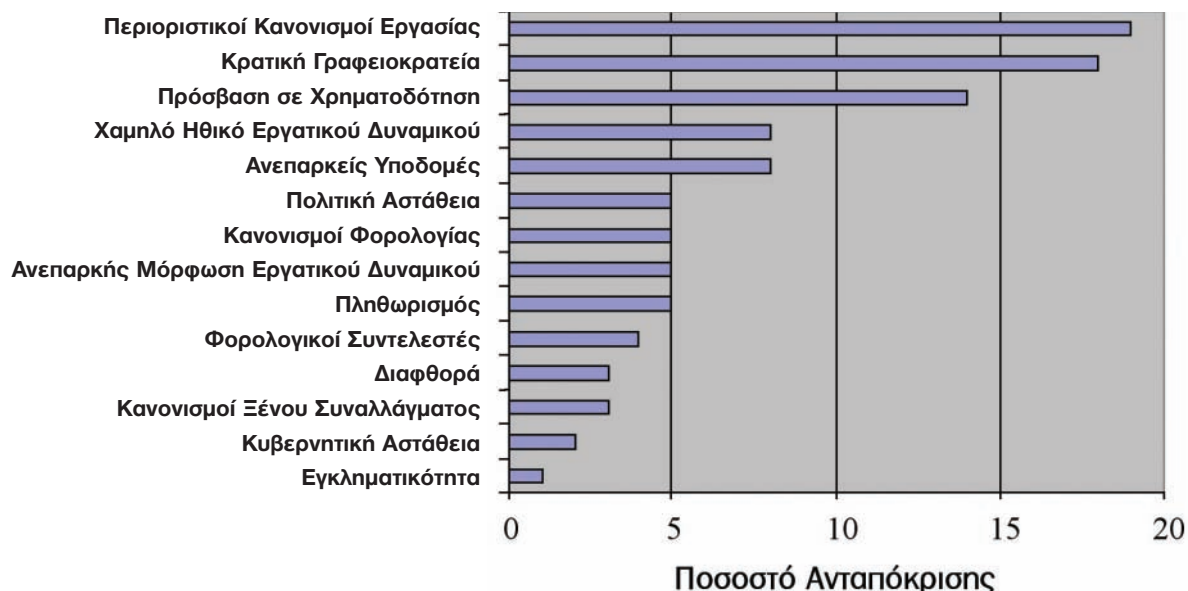
Το μικρό μέγεθος των επιχειρηματικών μονάδων επενεργεί ανασταλτικά στην αξιοποίηση των οικονομικών κλίμακας

και συντελεί στην αδυναμία που παρατηρείται σε ό,τι αφορά την υιοθέτηση προηγμένης τεχνολογίας και σύγχρονων μεθόδων διεύθυνσης, σχεδιασμού παραγωγής και εμπορίας.

Σύμφωνα με το δείκτη επιχειρηματικής ανταγωνιστικότητας (Business Competitiveness Index) από το Διεθνές Οικονομικό Φόρουμ για το 2006, η Κύπρος βρίσκεται στη 45η θέση μεταξύ 121 χωρών. Με βάση την ίδια πηγή, οι κυριότεροι ανασταλτικοί παράγοντες για την επιχειρηματικότητα στην Κύπρο, είναι:

- 1 Οι περιοριστικοί εργασιακοί κανόνες.
- 2 Οι γραφειοκρατικές διαδικασίες της δημόσιας υπηρεσίας, που είναι χρονοβόρες, προκαλούν ταλαιπωρία και είναι αποτρεπτικές στην αναπτυξιακή προσπάθεια.

Ανασταλτικοί Παράγοντες Επιχειρηματικότητας στην Κύπρο

Πηγή: Διεθνές Οικονομικό Φόρουμ (Global Competitiveness Report 2006-2007)

Δημόσια Διοίκηση

ΑΝΑΜΦΙΒΟΛΑ ο δημόσιος τομέας της Κύπρου είναι αποφασιστικός παράγοντας για την εύρυθμη, αποτελεσματική και με αναπτυξιακή κατεύθυνση λειτουργία όλου του κοινωνικοοικονομικού ιστού της χώρας. Τα τελευταία χρόνια, στο πλαίσιο αποτελεσματικής εφαρμογής του Κοινοτικού Κεκτημένου, ο ευρύτερος δημόσιος τομέας έχει ενισχυθεί ουσιαστικά με πρόσθετες θέσεις εργασίας, ενώ έχουν συσταθεί και στελεχωθεί νέοι, κυρίως ανεξάρτητοι, οργανισμοί με διευρυμένες αρμοδιότητες.

Η Δημόσια Διοίκηση διατηρεί ικανό και αξιόλογο προσωπικό, με πολύ υψηλό επίπεδο μόρφωσης και πλούσιες εμπειρίες. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι το 54% των δημόσιων υπαλλήλων έχουν τουλάχιστο δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ το 33% κατέχει τίτλους πανεπιστημιακής ή/και μεταπτυχιακής εκπαίδευσης.

Παρά τις σημαντικές πρωτοβουλίες εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Διοίκησης που έχουν αναληφθεί τα τελευταία χρόνια, ο δημόσιος τομέας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει διάφορα

πολυσύνθετα προβλήματα. Οι γραφειοκρατικές διαδικασίες και η μη χρησιμοποίηση σύγχρονων μέσων, αποτελούν τη μεγαλύτερη τροχοπέδη στην προσπάθεια ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού. Οι βασικές αδυναμίες στον τομέα της Δημόσιας Διοίκησης εστιάζονται:

- 1** Στις ελλείψεις αναφορικά με τις οργανωτικές δομές, μηχανισμούς και εμπειρίες διαμόρφωσης και παραγωγής πολιτικής, σχεδιασμού και εφαρμογής αναπτυξιακών έργων.
- 2** Στις ελλείψεις στις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους πολίτες, ιδιαίτερα προς τις κοινωνικές ομάδες και τις επιχειρήσεις.
- 3** Στις πολύπλοκες διαδικασίες και νομοθεσίες και τις δύσκαμπτες οργανωτικές δομές.

ΑΠΟΣΚΟΠΩΝΤΑΣ στην αύξηση της αποδοτικότητας του δημόσιου τομέα, καθώς και στην ενίσχυση της διαφάνειας και της αξιοκρατίας, έχουν προωθηθεί μέτρα, όπως:

- Η τροποποίηση του περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου για επιτάχυνση των διαδικασιών πρόσληψης προσωπικού.
 - Ο περαιτέρω εκσυγχρονισμός των σχεδίων υπηρεσίας, που ορίζουν τα γενικά καθήκοντα και τις ευθύνες μιας υπηρεσίας/θέσης και των προσόντων που απαιτούνται.
 - Η ανάπτυξη Κώδικα Δεοντολογίας για τη Δημόσια Υπηρεσία βάσει του κώδικα δεοντολογίας του Συμβουλίου της Ευρώπης, που καθορίζει ευθύνες και υποχρεώσεις και την αναμενόμενη συμπεριφορά των δημόσιων υπαλλήλων.
 - Η δημιουργία Κέντρων Εξυπηρέτησης του Πολίτη.
- Η ανάπτυξη νέου συστήματος αξιολόγησης της απόδοσης, σε συνεργασία με εξωτερικούς συμβούλους.
 - Το Σχέδιο «Εκπαίδευση Δημόσιων Υπαλλήλων σε εξειδικευμένα θέματα της Ε.Ε.», που προωθείται από την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης και που συμβάλλει στην ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας της Δημόσιας Υπηρεσίας, για εφαρμογή του Κοινοτικού Κεκτημένου και γενικότερα στην πιο αποτελεσματική λειτουργία της Δημόσιας Υπηρεσίας στα νέα ευρωπαϊκά δεδομένα. Στο πλαίσιο αυτού του σχεδίου, που χρηματοδοτείται από πόρους της Μεταβατικής Διευκόλυνσης για το 2005, θα γίνουν περίπου 150 εκπαιδευτικές δραστηριότητες με 2000 συμμετοχές για 800 λειτουργούς.

Κοινωνία της Πληροφορίας

ΣΕ Ο,ΤΙ ΑΦΟΡΑ τον τομέα της Κοινωνίας της Πληροφορίας η Κύπρος έχει παρουσιάσει σημαντική πρόοδο τα τελευταία χρόνια. Σημειώθηκε, για παράδειγμα, σημαντική αύξηση στη

διασύνδεση τόσο νοικοκυριών όσο και επιχειρήσεων με το Διαδίκτυο και έφτασε στα 32% και 90% αντίστοιχα για το 2005. Ενδεικτικός είναι ο πίνακας που ακολουθεί:

Στατιστικά Στοιχεία για την Κοινωνία της Πληροφορίας

ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	2002	2003	2004	2005	Ε.Ε.25 ¹
Πρόσβαση και Χρήση					
- Συνδρομές στους Παροχείς Υπηρεσιών Διαδικτύου για πρόσβαση στο Διαδίκτυο ανά 1000 κατοίκους	104	120	119	123	
- Συχνή χρήση διαδικτύου ² (%)	23,3	24,2	27,7	26,2	43,0
- Χρήση Δημόσιων Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών (%)			10,8	11,4	22,0
Νοικοκυριά					
- Νοικοκυριά με πρόσβαση στο διαδίκτυο (%)	24	29	29	32	48
- Ευρυζωνική Σύνδεση DSL ³ (%)		1,5	2,4	4,5	10,6
Επιχειρήσεις					
- Επιχειρήσεις με πρόσβαση στο Διαδίκτυο (%)			82,3	84,6	91
- Επιχειρήσεις με ευρυζωνική σύνδεση (%)			35	40	63
- Χρήση Δημόσιων Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών (%)			35,3	39,5	57,0
Εκπαίδευση					
Δημοτική					
- Υπολογιστές ανά 100 μαθητές	5,4	5,6	7,3	7,7	
- Συνδεδεμένοι υπολογιστές στο Διαδίκτυο ανά 100 μαθητές	0,6	4,8	5,0	5,7	
Μέση					
- Υπολογιστές ανά 100 μαθητές	10,8	12,1	16,0	17,0	
- Συνδεδεμένοι υπολογιστές στο Διαδίκτυο ανά 100 μαθητές	5,1	5,5	10,0	12,2	
Τριτοβάθμια					
- Υπολογιστές ανά 100 μαθητές	10,1	10,2	11,7	μ.δ	
- Συνδεδεμένοι υπολογιστές στο Διαδίκτυο ανά 100 μαθητές	9,2	9,2	11,2	μ.δ.	

¹ Ο μέσος όρος των 25 κρατών-μελών της Ε.Ε. για το έτος 2005

² Ο όρος συχνή χρήση αναφέρεται στη χρήση τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα

³ Περιλαμβάνονται συνδέσεις ADSL, DSL-Lite, DSL-Business

μ.δ: Μη διαθέσιμα στοιχεία

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Eurostat

ΕΞΙΣΟΥ σημαντική αύξηση σημειώθηκε και στον αριθμό των ηλεκτρονικών υπολογιστών στα σχολεία. Ανά μαθητές οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές ήταν 1:13 στη δημοτική εκπαίδευση και 1:6 στη μέση εκπαίδευση. Περίπου 70 - 75% των ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι συνδεδεμένοι με το Διαδίκτυο. Επίσης μικρή άνοδο σημείωσε η ευρυζωνική σύνδεση με το Διαδίκτυο, τόσο στα νοικοκυριά όσο και στις επιχειρήσεις, με τα αντίστοιχα ποσοστά για το 2005 να είναι 4,5% και 40% αντίστοιχα. Βελτίωση παρατηρήθηκε και στη χρήση των δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών, που έφτασε το 2005 σε 11,4% των νοικοκυριών και 39,5% των επιχειρήσεων σε σχέση με 10,8% και 35,3% αντίστοιχα για το 2004.

Παρά τη σημαντική πρόοδο που επιτεύχθηκε, η Κύπρος βρίσκεται χαμηλά σε σχέση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, καταδεικνύοντας ότι υπάρχουν ακόμη μεγάλα περιθώρια αξιοποίησης των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο μέσος όρος των Ε.Ε.25 για το 2005 είναι 48% και 91% για την πρόσβαση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων στο Διαδίκτυο αντίστοιχα, 10,6% και 63% για την ευρυζωνική σύνδεση των ατόμων και των επιχειρήσεων με το διαδίκτυο και 22% και 57% για τη χρήση των δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών από τα άτομα και τις επιχειρήσεις αντίστοιχα.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ της ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη συνέχιση της οικονομικής ανάπτυξης της Κυπριακής Δημοκρατίας, την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας, καθώς και την εφαρμογή της κυρίαρχης επιδίωξης του Νέου Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης, για καθιέρωση της Κύπρου ως γέφυρας οικονομικής συνεργασίας μεταξύ της Ε.Ε. και των χωρών της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής και ως διεθνούς και περιφερειακού επενδυτικού και επιχειρηματικού κέντρου παροχής υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Η στρατηγική στόχευση της Κύπρου επικεντρώνεται στην ενίσχυση της ποιοτικής διάστασης της ανταγωνιστικότητας, με τη διεύρυνση και ενδυνάμωση των δραστηριοτήτων υψηλής προστιθέμενης αξίας, κυρίως τεχνολογικής έντασης και έντασης γνώσης, με την παράλληλη βελτίωση της σχέσης τιμής/κόστους, μέσω της ενδυνάμωσης της παραγωγικότητας και της συγκράτησης του ρυθμού αύξησης των κόστων των συντελεστών παραγωγής.

Πολύ σημαντικοί για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας είναι και οι επιμέρους στόχοι, που προωθούν άλλοι Άξονες Ανάπτυξης.

Στο Κεφάλαιο αυτό τα μέτρα που αναλύονται για την επίτευξη του ευρύτερου στόχου της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της κυπριακής Οικονομίας, δομούνται στις ακόλουθες τέσσερις ενότητες:

- **ΕΝΙΣΧΥΣΗ** και εκσυγχρονισμός των επιμέρους τομέων της Οικονομίας.
- **ΒΕΛΤΙΩΣΗ** της επιχειρηματικότητας και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.
- **ΒΕΛΤΙΩΣΗ** της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης.
- **ΠΡΟΩΘΗΣΗ** της αξιοποίησης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ

Γεωργία

- Επαγγελματική κατάρτιση και προαγωγή της γνώσης των αγροτών.
- Ενίσχυση νέων γεωργών πρώτης εγκατάστασης.
- Πρόωρη συνταξιοδότηση αγροτών.
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς γεωργούς και δασοκαλλιεργητές.
- Εκσυγχρονισμός των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων.
- Δημιουργία και εκσυγχρονισμός μονάδων μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων.
- Συμμετοχή των γεωργών σε δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των συστημάτων για τη βελτίωση της ποιότητας των τροφίμων.
- Ενθάρρυνση της σύστασης και λειτουργίας ομάδων παραγωγών/ενώσεων.
- Χωροταξική κτηνοτροφική ανάπτυξη.

Αλιεία

- Μέτρα για την προσαρμογή του Κοινοτικού Αλιευτικού Στόλου, όπως η μόνιμη παύση αλιευτικών δραστηριοτήτων και ο εκσυγχρονισμός των αλιευτικών σκαφών.
- Μέτρα για ενίσχυση της υδατοκαλλιέργειας, της μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.
- Δημιουργία αλιευτικών λιμένων, τόπων εκφόρτωσης και καταφυγίων.
- Εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων και δημιουργία νέων καταφυγίων και κατασκευή ιχθυόσκαλας και χώρου ελλιμενισμού αλιευτικών σκαφών.
- Μέτρα για τη βιώσιμη ανάπτυξη αλιευτικών περιοχών.
- Προώθηση και ανάπτυξη νέων αγορών/εκστρατειών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

Μεταποίηση

- Σχέδιο παροχής χορηγιών για τεχνολογική αναβάθμιση της μεταποιητικής βιομηχανίας.
- Πρόγραμμα για επέκταση και δημιουργία νέων μονάδων μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων.
- Ενίσχυση του συστήματος ποιότητας, μέσω της πλήρους ενεργοποίησης του Φορέα Διαπίστευσης και του συστήματος επιθεώρησης των αρχών ορθής εργαστηριακής πρακτικής και του σχεδιασμού, ανέγερσης και εξοπλισμού του νέου εργαστηρίου μετρολογίας.
- Παροχή οικονομικής ενίσχυσης σε επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε εμπορικές εκθέσεις του εξωτερικού.

Τουρισμός

- Εφαρμογή του Στρατηγικού Σχεδίου Τουριστικής Ανάπτυξης 2003 - 2010, στο πλαίσιο του οποίου προωθείται η εφαρμογή ενός μοντέλου αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης.
- Σχέδιο παροχής κινήτρων για διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, με την προώθηση της δημιουργίας ειδικών προϊόντων που μπορούν να αναδείξουν τη μοναδικότητα της Κύπρου και έχουν ως επίκεντρο τον πολιτισμό και το περιβάλλον (όπως αθλητικός τουρισμός, θαλάσσιος, πολιτιστικός, εκπαιδευτικός, ιατρικός, συνεδριακός τουρισμός κ.τ.λ.).
- Δημιουργία δομών στήριξης, για παροχή τεχνικών συμβουλών και πληροφόρησης σε Μ-ΜΕ (Μικρομεσαίες επιχειρήσεις) με τουριστικές ή παρεμφερείς δραστηριότητες.
- Εφαρμογή της «στρατηγικής ποιότητας πρόσθετης αξίας».
- Προβολή της Κύπρου ως ποιοτικού τουριστικού προορισμού και προσέλκυση επιλεγμένων ομάδων της τουριστικής αγοράς.
- Εφαρμογή μεγάλων έργων εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος, όπως γηπέδων γκολφ, μαρίνων και θεματικών πάρκων.

Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες

-
- Προσαρμογή των τραπεζικών ιδρυμάτων με το αναθεωρημένο θεσμικό πλαίσιο της Ε.Ε. για την κεφαλαιακή επάρκεια, προκειμένου να επιτευχθεί σύγκλιση με τους κανόνες της «Βασιλείας II».
 - Σύσταση και λειτουργία Φορέα Εξώδικης Επίλυσης Διαφορών Χρηματοοικονομικής Φύσης, με σκοπό την ποιοτική αναβάθμιση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς όφελος των καταναλωτών και της Οικονομίας γενικότερα.
 - Αναβάθμιση και ενδυνάμωση των διευθετήσεων σύνδεσης των Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων (ΣΠΙ) με τον Κεντρικό Φορέα.
 - Εφαρμογή διαρθρωτικών και οργανωτικών μεταρρυθμίσεων στα ΣΠΙ μέσω της προώθησης των συγχωνεύσεων, της αναδιοργάνωσης και τεχνολογικής αναβάθμισής τους.
 - Περαιτέρω βελτίωση και υποχρεωτική εφαρμογή του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, από όσο το δυνατό περισσότερες εταιρείες εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου.

Ναυτιλία

- Διαρκής βελτίωση της τεχνικής, διοικητικής, νομικής και οικονομικής υποδομής του τομέα της εμπορικής ναυτιλίας και περαιτέρω εξύψωση του κύρους της κυπριακής σημαίας.
- Εισαγωγή νομοθετικής ρύθμισης για τη δημιουργία ανεξάρτητου φορέα διερεύνησης ναυτιλιακών ατυχημάτων.
- Ετοιμασία και εφαρμογή ειδικών σχεδίων αντιμετώπισης περιστατικών ρύπανσης του θαλάσσιου περιβάλλοντος (contingency plans).
- Εγκατάσταση και λειτουργία συστήματος εποπτείας της θαλάσσιας κυκλοφορίας (VTMIS-Vessel Traffic Monitoring and Information System).
- Προβολή της Κύπρου ως διεθνούς περιφερειακού ναυτιλιακού κέντρου, μέσω της ενημέρωσης αξιόλογων πλοιοκτητριών εταιρειών σε βασικές ναυτιλιακές αγορές (Ελλάδα, Ευρώπη, Άπω Ανατολή) για τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που προσφέρει η Κύπρος, καθώς και μέσω της σύναψης περαιτέρω διμερών συμφωνιών συνεργασίας.
- Διαμόρφωση και εισαγωγή ουσιαστικών κινήτρων, για προσέλκυση πλοίων τρίτων χωρών υπό κοινοτική σημαία στο κυπριακό νηολόγιο.

Εκσυγχρονισμός και Αναβάθμιση του Θεσμικού Πλαισίου

- Εφαρμογή της νέας δομής και οργάνωσης του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού.
- Ετοιμασία νέου θεσμικού και νομικού πλαισίου της Αρχής Λιμένων Κύπρου.
- Ολοκλήρωση διαδικασιών για αλλαγή του θεσμικού πλαισίου της ΑΤΗΚ.
- Εσωτερική αναδιοργάνωση και λειτουργία του Τμήματος Εμπορικής Ναυτιλίας.
- Μετεξέλιξη του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας σε Ανεξάρτητη Αρχή.
- Αλλαγή του νομικού καθεστώτος του Τμήματος Ταχυδρομικών Υπηρεσιών και μετεξέλιξη του σε αυτόνομο Οργανισμό.
- Περαιτέρω ενίσχυση των συνθηκών ανταγωνισμού με την ενδυνάμωση των αρχών ανταγωνισμού, την κατάργηση ενδεχόμενων περιορισμών στην πρόσβαση στις αγορές, την καταπολέμηση ολιγοπωλιακών και μονοπωλιακών καταστάσεων και την απλοποίηση των διαδικασιών για την ευκολότερη διεξαγωγή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- Εξορθολογισμός των δημόσιων ενισχύσεων.
- Αναθεώρηση του πλαισίου που διέπει την ανάπτυξη δικτυακής υποδομής.
- Δημιουργία συντονιστικού φορέα για προώθηση και εφαρμογή της Κοινωνίας της Πληροφορίας.
- Εισαγωγή καινοτόμων υπηρεσιών όπως το υβριδικό ταχυδρομείο, το ηλεκτρονικό εμπόριο κτλ.

Ενίσχυση και Εκσυγχρονισμός Επιχειρηματικής Δραστηριότητας

- Προώθηση σχεδίων ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας σε νέους επιχειρηματίες και γυναίκες (με παροχή χορηγιών που θα καλύπτουν μέρος της επενδυτικής δαπάνης) με ιδιαίτερη έμφαση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης, νέας οικονομίας και σημαντικών κλάδων της κυπριακής Οικονομίας.
- Προώθηση της επιχειρηματικότητας στην εκπαίδευση με την εισαγωγή εξειδικευμένων προγραμμάτων.
- Περαιτέρω ενθάρρυνση της συνεργασίας του ιδιωτικού με τον δημόσιο τομέα (public-private partnerships).
- Ενθάρρυνση της δημιουργίας επιχειρήσεων spin offs από μεγάλες επιχειρήσεις.

- Παροχή ενισχύσεων συνολικού ύψους 30 εκ. ευρώ για τη δημιουργία μικρών κοινοπραξιών ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων, την τεχνολογική αναβάθμισή τους και την ανάπτυξη της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων.
- Ενθάρρυνση της συμμετοχής των Μ-ΜΕ (Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων) στο Πρόγραμμα Πλαίσιο της Ε.Ε.

για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία (CIP) 2007 - 2013, το οποίο περιλαμβάνει δράσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της πρόσβασης των Μ-ΜΕ σε χρηματοδοτικούς πόρους, στη βέλτιστη χρήση των τεχνολογιών της πληροφορικής και των επικοινωνιών και στην ενθάρρυνση της καινοτομίας.

Ανάπτυξη Εξειδικευμένων Υποδομών

- Λειτουργία του Κυπριακού Οργανισμού Προσέλευσης Επενδύσεων (έχει ήδη συσταθεί ως μη κερδοσκοπικός Οργανισμός ιδιωτικού δικαίου, με μόνο μέτοχο το κράτος) για την αποτελεσματική προώθηση της Κύπρου ως διεθνούς επενδυτικού και επιχειρηματικού κέντρου και την προσέλκυση ξένων επενδυτών στους τομείς, που συνάδουν με την αναπτυξιακή πολιτική της Κυβέρνησης. Ο νέος Οργανισμός θα αποτελεί την κεντρική υπηρεσία πληροφόρησης, υποστήριξης και εξυπηρέτησης των επενδυτών από το εξωτερικό.
- Δημιουργία Φορέα ΜικροΜεσαίων Επιχειρήσεων με στόχο την παροχή εξειδικευμένης βοήθειας και πληροφόρησης στις Μ-ΜΕ, όπως η υποστήριξη των επενδυτικών δραστηριοτήτων των Μ-ΜΕ, η προώθηση διεθνών συνεργασιών και η ενημέρωση για ευρωπαϊκά προγράμματα.
- Δημιουργία εντός του 2007 Μονοθυριδικής Πρόσβασης (one-stop-shop), για τη σύσταση επιχειρήσεων.
- Δημιουργία Κρατικού Εγγυοδοτικού Οργανισμού, σκοπός του οποίου είναι η βελτίωση της πρόσβασης των υφιστάμενων και νέων Μ-ΜΕ σε πιστώσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, με την παροχή εγγυήσεων τραπεζικού δανεισμού σε μικρές κυρίως επιχειρήσεις.
- Σύσταση εξειδικευμένης μονάδας, για προώθηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.
- Αποτελεσματική λειτουργία του νεοσυσταθέντος Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας Κύπρου, το οποίο θα αναλάβει τη συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγηση των επιδόσεων της Κύπρου στον τομέα της ανταγωνιστικότητας, καθώς και του ανασυσταθέντος Συμβουλίου Παραγωγικότητας.

Δημόσια Διοίκηση: Απόδοση και Αποτελεσματικότητα

- Αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας και του επιτελικού ρόλου του δημόσιου τομέα και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τον πολίτη.
- Απλοποίηση των δομών και των διαδικασιών του νομοθετικού και ρυθμιστικού πλαισίου, με στόχο την επιτάχυνση των διαφόρων διαδικασιών και της λήψης αποφάσεων. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στο πλαίσιο που διέπει τους τομείς των ακινήτων (Πολοδομία, Κτηματολόγιο, Επαρχιακές Διοικήσεις, Τοπική Αυτοδιοίκηση) το εισαγωγικό και εξαγωγικό εμπόριο (αεροδρόμια, λιμάνια, τελωνεία) τη μεταποίηση τροφίμων (Υγειονομείο, Κτηνιατρείο) τις Δημόσιες Προσφορές (Γενικό Λογιστήριο, Τμήμα Κρατικών Αγορών και Προμηθειών) και τους ξένους εργάτες (Τμήματα Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Μετανάστευσης).
- Δημιουργία και άλλων Κέντρων Εξυπηρέτησης του Πολίτη.
- Εφαρμογή νέου συστήματος αξιολόγησης των δημόσιων υπαλλήλων.

Αξιοποίηση Τεχνολογιών Πληροφορικής - Επικοινωνιών

- Διαμόρφωση ολοκληρωμένης Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνία της Πληροφορίας, κεντρικός στόχος της οποίας θα είναι η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του συνόλου των τομέων οικονομικής δραστηριότητας.
 - Αλλαγή της υφιστάμενης νοοτροπίας και κουλτούρας των πολιτών και εισαγωγή της ΤΠΕ (Τεχνολογιών Πληροφορικής – Επικοινωνιών) και του διαδικτύου στην καθημερινή ζωή.
 - Ενθάρρυνση της εγκατάστασης στην Κύπρο, ατόμων που προσφέρουν υπηρεσίες μέσω Διαδικτύου (tele-work).
 - Επέκταση της κάλυψης των ευρυζωνικών δικτύων και στις αγροτικές περιοχές, για να έχουν όλοι οι πολίτες τη δυνατότητα πρόσβασης από το σπίτι τους σε όλες τις υπηρεσίες που προσφέρονται ηλεκτρονικά.
 - Αναδιάρθρωση του συστήματος διαχείρισης του τομέα της Κοινωνίας της Πληροφορίας, μετά την απόφαση για ανάθεση του θέματος στον Υπουργό Οικονομικών.
- Για το σκοπό αυτό θα προωθηθούν τα ακόλουθα μέτρα:
- Δημιουργία του κατάλληλου θεσμικού και νομοθετικού πλαισίου, που θα επιτρέπει την εκτέλεση διαφόρων δραστηριοτήτων μέσω του Διαδικτύου.
 - Βελτίωση των συνθηκών ασφαλούς πρόσβασης και διεξαγωγής συναλλαγών μέσω του Διαδικτύου, και εφαρμογή του Νόμου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Ενίσχυση των Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (e-Government)

- Δημιουργία Κυβερνητικής Αποθήκης Πληροφοριών (Government Data Warehouse) που θα περιέχει πληροφορίες από διάφορα πληροφοριακά συστήματα της Δημόσιας Υπηρεσίας.
- Εφαρμογή Συστήματος Κεντρικής Υποστήριξης (Help Desk) όλων των μικροϋπολογιστικών και πληροφοριακών συστημάτων της Δημόσιας Υπηρεσίας.
- Εφαρμογή ηλεκτρονικών διαδικασιών στη διενέργεια διαγωνισμών δημόσιων συμβάσεων (e-procurement).
- Επέκταση του Συστήματος Αυτοματοποίησης Γραφείων σε όλη τη Δημόσια Υπηρεσία, μέσω του οποίου θα καταστεί δυνατή η αποθήκευση όλων των εγγράφων σε ηλεκτρονική μορφή.
- Ολοκλήρωση της δημιουργίας Κυβερνητικής Διαδικτυακής Διόδου Ασφαλείας (Government Secure Gateway) που θα παρέχει υπηρεσίες ταυτοποίησης, ασφάλειας, κρυπτογράφησης, αποκρυπτογράφησης και διαδικτυακής ροής εργασίας.
- Προσαρμογή όλων των πληροφοριακών συστημάτων της δημόσιας υπηρεσίας και προετοιμασία των χρηστών τους ενόψει της υιοθέτησης του Ευρώ.
- Προώθηση της ηλεκτρονικής ταυτότητας/πιστοποίησης για τη χρήση βασικών Πανευρωπαϊκών υπηρεσιών μέσω του Διαδικτύου.
- Δημιουργία ενιαίου συστήματος ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στις τοπικές αρχές.
- Διαδικτυακή εφαρμογή γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών GIS σε όλους τους Δήμους που ασχολούνται με τον σχεδιασμό του χώρου.

Εφαρμογή Σχεδίου Δράσης για το Ηλεκτρονικό Επιχειρείν (e-Business)

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ του ηλεκτρονικού επιχειρείν το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού θα εφαρμόσει το τριετές Σχέδιο Δράσης 2007 - 2009 για το ηλεκτρονικό εμπόριο, οι κυριότερες πρόνοιες του οποίου είναι οι εξής:

- Σύσταση Μόνιμης Επιτροπής η οποία θα σχεδιάζει τη στρατηγική για το ηλεκτρονικό εμπόριο και θα παρακολουθεί την εφαρμογή της, καθώς και τις διεθνείς εξελίξεις στον τομέα.
- Δημιουργία Γραφείου/Φορέα για το ηλεκτρονικό εμπόριο («η-Δράση») το οποίο θα προσφέρει υποστηρικτικές υπηρεσίες προς την Επιτροπή και θα προωθεί την εφαρμογή των μέτρων στρατηγικής, που καθόρισε η Επιτροπή.
- Δημιουργία σχεδίων επιχορήγησης επιχειρήσεων, για αξιοποίηση του ηλεκτρονικού εμπορίου και των ΤΠΕ (Τεχνολογία Πληροφορίας-Επικοινωνίας).
- Ενημέρωση του κοινού και των επιχειρήσεων για τα οφέλη από τη χρήση του ηλεκτρονικού εμπορίου και ενθάρρυνσή τους για εκτέλεση εμπορικών συναλλαγών μέσω του Διαδικτύου.
- Προώθηση της χρήσης, λειτουργιών και πρόσβασης πληροφοριών του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού μέσω Διαδικτύου.

Προώθηση της Ηλεκτρονικής Εκμάθησης (e-Learning)

ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ των υποδομών και του μηχανολογικού εξοπλισμού των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης, η οποία περιλαμβάνει:

- Αύξηση του αριθμού των ηλεκτρονικών υπολογιστών και τη σύνδεσή τους με το Διαδίκτυο.
- Διασύνδεση όλων των σχολείων μεταξύ τους μέσω Intranet.
- Δημιουργία Κέντρων Πολυμεσικών Εφαρμογών, στα οποία μπορούν όλοι (μαθητές, εκπαιδευτικοί, πολίτες) να εκπαιδεύονται σε εξειδικευμένες εφαρμογές των ΤΠΕ, όπως ηλεκτρονικές μουσικές ενορχηστρώσεις και ηχογραφήσεις, επεξεργασία ήχου και εικόνας, βίντεο, παραγωγή ντοκιμαντέρ κ.ά.
- Λειτουργία ηλεκτρονικού συστήματος που θα παρέχει πλήρη ενημέρωση στους γονείς για τις επιδόσεις των μαθητών, τις παρουσίες και άλλα ζητήματα, που αφορούν τη φοίτηση των παιδιών τους στο σχολείο.

- Ψηφιακή μηχανογράφηση της Διοίκησης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, ώστε να απλοποιηθούν οι διαδικασίες και να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της διοικητικής και γραμματειακής εργασίας του Υπουργείου, καθώς και των διοικήσεων των σχολείων.
- Λειτουργία Μονάδας Πληροφορικής στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, που θα είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό, συντονισμό και παρακολούθηση της εφαρμογής της στρατηγικής για την ηλεκτρονική μάθηση.
- Ανάπτυξη ή αγορά ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού περιεχομένου για κάθε ένα από τα διδασκόμενα μαθήματα και διάχυσή του σε όλα τα σχολεία.
- Συνεχής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην εκπαιδευτική εφαρμογή των ΤΠΕ, καθώς και στο περιεχόμενο των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων.
- Εισαγωγή της χρήσης πολυμέσων στην εκπαίδευση.
- Πιστοποίηση των βασικών δεξιοτήτων χρήσης ηλεκτρονικού υπολογιστή των εκπαιδευτικών και των μαθητών (απόκτηση ευρωπαϊκού διπλώματος ECDL ή άλλου αντίστοιχου εγκεκριμένου πιστοποιητικού).

Ανάπτυξη Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Υγείας (e-Health)

- Επέκταση της εφαρμογής του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Ιατροφαρμακευτικής Περιθαλψης (Integrated Health Care Information System) σε όλα τα Νοσοκομεία της Κύπρου, καθώς και σε αγροτικά υγειονομικά κέντρα.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή του Συστήματος Διαχείρισης Φαρμάκων, το οποίο θα παρέχει μεταξύ άλλων τη δυνατότητα εγγραφής, τιμολόγησης και ελέγχου των αποθεμάτων των φαρμάκων.
- Ανάπτυξη του Συστήματος Παρακολούθησης Υγείας, το οποίο θα παρέχει τη δυνατότητα γρήγορου εντοπισμού και αξιοποίησης των διαθέσιμων πληροφοριών και δεδομένων που σχετίζονται με τον τομέα της υγείας, βοηθώντας τους υπεύθυνους για λήψη αποφάσεων, να παρακολουθούν και να αξιολογούν την επίδραση και τα αποτελέσματα των μέτρων που εφαρμόζουν.
- Προώθηση της επέκτασης των δικτύων τηλεματικής στην περιφέρεια: δημιουργία υπηρεσιών όπως η κατ' οίκον φροντίδα, η τηλεπαρακολούθηση και η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών με τη χρήση εφαρμογών που βασίζονται σε πλατφόρμες (π.χ. φορητά τηλέφωνα, υπολογιστές χειρός).
- Εισαγωγή του συστήματος Ιατρικής Κάρτας Υγείας, με το οποίο θα γίνεται ταυτοποίηση του κάθε ασθενούς και παροχή μέρους του ιατρικού ιστορικού του, διευκολύνοντας έτσι τη διακίνηση του ασθενούς σε διάφορα υγειονομικά κέντρα στην Κύπρο και το εξωτερικό.

Ανάπτυξη Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Ενσωμάτωσης (e-inclusion)

ΑΝΑΠΤΥΞΗ συστημάτων και άλλων λογισμικών (που θα συμβάλλουν στην κοινωνική ενσωμάτωση και εξυπηρέτηση ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού) όπως:

- Επέκταση και βελτίωση του μηχανογραφημένου συστήματος των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευμερείας
- Προώθηση της πρόσβασης και χρήσης των νέων τεχνολογιών από όλους και ιδιαίτερα από τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.
- Προώθηση δράσης για την απόκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων και ενεργοποίηση των ευάλωτων ομάδων στη χρήση των νέων τεχνολογιών.
- Εμπλοκή των μη κυβερνητικών οργανώσεων στη διάχυση / παροχή των νέων τεχνολογιών στις ευάλωτες ομάδες.

Ανάπτυξη και Παροχή Ευρυζωνικών Δικτύων και Υπηρεσιών (Broadband Networks and Services)

- Εισαγωγή Επίγειας Ψηφιακής Τηλεόρασης.
- Λειτουργία Δικτύων Ασύρματης Πρόσβασης (Wireless Access Systems Networks) τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα γρήγορης μετάδοσης ήχου, εικόνας και δεδομένων χωρίς τη χρήση ενσύρματων μέσων.
- Λειτουργία Δικτύων TETRA (TErrestrial Trunked RAdio Networks) τα οποία είναι εξειδικευμένα δίκτυα ασύρματης επικοινωνίας, που χρησιμοποιούνται κυρίως από τις κυβερνήσεις διαφόρων χωρών για θέματα δημόσιας ασφάλειας και επειγόντων περιστατικών (π.χ. πολιτική άμυνα, στρατός, αστυνομία, πυροσβεστική, νοσοκομεία κ.λ.π.).
- Αναθεώρηση του πλαισίου που διέπει την ανάπτυξη ασύρματης και σταθερής δικτυακής υποδομής.
- Υιοθέτηση νέων ευέλικτων μεθόδων ορθολογικής κατανομής και διαχείρισης των ραδιοσυχνοτήτων.
- Υιοθέτηση και εφαρμογή πλαισίου που να διέπει την εμπορική εκμετάλλευση του ραδιοφάσματος.

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

ΟΙ ΟΚΤΩ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ

ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
όπου η παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα συνεχώς μεταβάλλεται, με κύρια χαρακτηριστικά την εντατικοποίηση του ανταγωνισμού και τη διεθνοποίηση και ολοκλήρωση των αγορών, η Έρευνα και Τεχνολογική Αναβάθμιση, ως μέσο παραγωγής και εφαρμογής νέας γνώσης, έχει αναδειχθεί σε παράγοντα κλειδί για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με αποφάσεις συνόδων Ευρωπαϊκών Συμβουλίων και ιδιαίτερα αυτών της Λισαβόνας το 2000 και της Βαρκελώνης το 2002, έχει θέσει ως στόχο να καταστεί χώρα που να χαρακτηρίζεται από συνθήκες βιώσιμης ανάπτυξης, ευημερίας, κοινωνικής συνοχής και ποιότητας ζωής υψηλής στάθμης για τους πολίτες της. Μέσα στις συνθήκες αυτές, αναγνωρίζεται ότι η έρευνα, η καινοτομία και οι τεχνολογίες αιχμής συνιστούν βασικές κινητήριες δυνάμεις.

Έρευνα

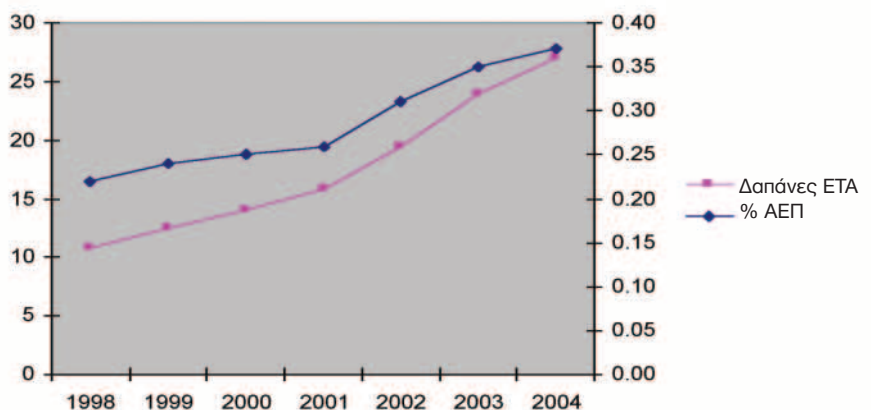
Κατά την τελευταία δεκαετία έχει βελτιωθεί σημαντικά ο τομέας της Έρευνας, με τις δραστηριότητες έρευνας ως ποσοστό του ΑΕΠ να αυξάνονται από το 0,22% το 1998 σε 0,37% το 2004. Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί, η αύξηση

στις ερευνητικές δαπάνες είναι ακόμη μεγαλύτερη σε απόλυτους αριθμούς, φτάνοντας τα £27,2 εκ. το 2004 σε σχέση με £10,8 εκ. το 1998.

Αυτό μεταφράζεται σε μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 16,8%, που είναι από τους υψηλότερους της Ευρώπης.

Δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

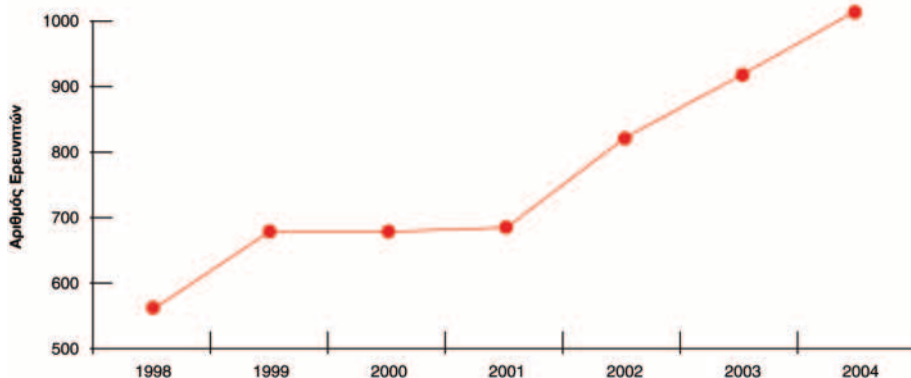

ΠΑΡΑ τη σημαντική άνοδο και ανάπτυξη του τομέα το μερίδιο του ΑΕΠ που αναλογεί σε δραστηριότητες Έρευνας και Ανάπτυξης παραμένει χαμηλό, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες 24 χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (μέσος όρος Ε.Ε.25=1,85%) αφού η Κύπρος κατείχε το δεύτερο χαμηλότερο ποσοστό μεταξύ των 25 κατά το 2004. Αξιοσημείωτη είναι και η μικρή συνεισφορά του ιδιωτικού τομέα στη χρηματοδότηση ερευνητικών δραστηριοτήτων, που έφτασε μόλις σε 25%, απέχοντας πολύ από τον στόχο του 67% που τέθηκε στο Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας της Βαρκελώνης.

Από το σύνολο των ερευνητικών δαπανών το 2004, 50% αφορούσε εφαρμοσμένη έρευνα, 18% βασική έρευνα και 22% πειραματική ανάπτυξη. Οι ερευνητικές δραστηριότητες

επικεντρώθηκαν κυρίως στις θετικές επιστήμες, καθώς και στις αγροτικές και κοινωνικές επιστήμες που απορρόφησαν 40% και 16% αντίστοιχα των ερευνητικών δαπανών.

Το ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης του αριθμού των ατόμων σε δραστηριότητες Έρευνας και Ανάπτυξης το 2004, ανήλθε στα 1017 άτομα, σημειώνοντας αύξηση 10,3% σε σχέση με το 2003. Παρά τη σημαντική αύξηση τα τελευταία χρόνια, το ερευνητικό δυναμικό εξακολουθεί να είναι μικρό, ειδικά αν ληφθεί υπόψη το υψηλό μορφωτικό επίπεδο του ανθρώπινου δυναμικού της Κύπρου (το ερευνητικό δυναμικό ως ποσοστό του εργατικού δυναμικού ανέρχεται σε 0,62% ενώ ο μέσος όρος των 25 κρατών-μελών της Ε.Ε. είναι 1,31%).

Ερευνητικό Δυναμικό

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Η ΚΥΠΡΟΣ πέτυχε, ωστόσο, εντυπωσιακά αποτελέσματα σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή της στα Προγράμματα Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι κατά το Πέμπτο και Έκτο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, η Κύπρος απορρόφησε, συνολικά €45 εκ. περίπου.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Έκθεσης Παρακολούθησης (Monitoring Report) του 2004 για το Έκτο Πρόγραμμα Πλαίσιο η Κύπρος κατατάσσεται **πρώτη και με σημαντική διαφορά** από τα υπόλοιπα 24 κράτη-μέλη της Ε.Ε., τόσο σε αριθμό έργων συμμετοχής ανά ερευνητικό δυναμικό, όσο και σε ποσό χρηματοδότησης ανά ερευνητή.

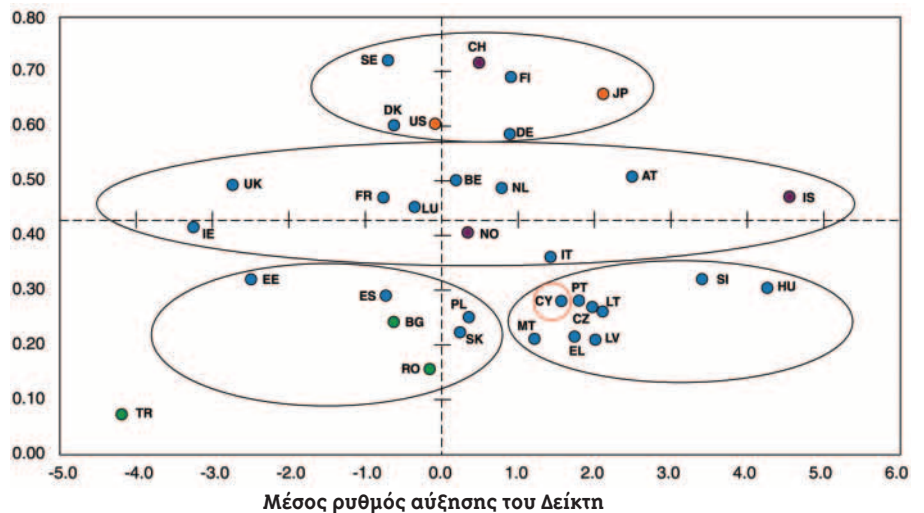
Καινοτομία

ΟΠΩΣ και στον τομέα της Έρευνας το γενικότερο επίπεδο Καινοτομίας στην Κύπρο παρουσιάζεται χαμηλό, συγκρινόμενο με τα ευρωπαϊκά επίπεδα. Στην Έκθεση του Innovation Scoreboard της Ε.Ε. για το 2005, ο Δείκτης Καινοτομίας για την Κύπρο ανήλθε στο 0,28, ενώ ο ευρωπαϊκός μέσος όρος ήταν 0,42, κατατάσσοντας την Κύπρο στη 17η θέση.

Η Κύπρος κατατάσσεται στην κατηγορία των χωρών, που παρουσίασαν ανοδική τάση στον τομέα της Καινοτομίας, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί:

Δείκτης Καινοτομίας 2005 - Τρέχουσες Αποδόσεις και Τάσεις

Πηγή: Έκθεση του Innovation Scoreboard της Ε.Ε., για το 2005

-----: μέση τιμή των ΕΕ25

Στους επιμέρους δείκτες Καινοτομίας που αφορούν τη δημιουργία γνώσης, την αξιοποίηση καινοτόμων εφαρμογών

και την κατοχύρωση πνευματικών δικαιωμάτων, η Κύπρος κατατάσσεται συγκριτικά χαμηλά.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Έρευνα

Η αύξηση των συνολικών δαπανών (δημόσιες και ιδιωτικές) σε δραστηριότητες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης στο 1% του ΑΕΠ έως το 2010, αποτελεί τον κυριότερο στόχο της κυβερνητικής πολιτικής στον τομέα της Έρευνας. Οι επιμέρους στόχοι που έχουν τεθεί, οι οποίοι είναι άμεσα συνυφασμένοι με τον πρωταρχικό στόχο, είναι οι εξής:

- Αύξηση της οικονομικής συνεισφοράς του ιδιωτικού τομέα σε δραστηριότητες έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογικής ανάπτυξης. Αυτό προϋποθέτει τη δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις, καθώς και την ενδυνάμωση των δεσμών μεταξύ της επιχειρηματικής και της ακαδημαϊκής/ερευνητικής κοινότητας.
- Αναβάθμιση των υφιστάμενων και δημιουργία νέων ερευνητικών υποδομών με δυνατότητες διεξαγωγής υψηλού επιπέδου ερευνητικών δραστηριοτήτων σε σύγχρονους τομείς ερευνητικής και τεχνολογικής αιχμής.
- Αύξηση του αριθμού του ερευνητικού δυναμικού.
- Προσέλκυση αξιόλογων ερευνητών και επιστημόνων του εξωτερικού, με αξιοποίηση της τεχνογνωσίας και της ερευνητικής τους εμπειρίας.
- Προώθηση της καλλιέργειας ερευνητικής κουλτούρας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.
- Αξιοποίηση του Έβδομου Προγράμματος Πλαισίου της Ε.Ε. για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, 2007 - 2013.
- Ενδυνάμωση του συστήματος έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης της χώρας και σύνδεσή του με την παραγωγική βάση.

Καινοτομία

Σε ό,τι αφορά την Καινοτομία οι στόχοι που έχουν τεθεί είναι οι εξής:

- Ενίσχυση της ενδογενούς δυνατότητας των επιχειρήσεων για ανάπτυξη καινοτόμων δραστηριοτήτων.
- Δημιουργία καινοτομικής κουλτούρας και ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης.
- Ανάπτυξη μηχανισμών χρηματοδότησης καινοτόμων δραστηριοτήτων.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ του επανακαθορισμού της πολιτικής και της επανατοποθέτησης των μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στρατηγικών επιδιώξεων της Κυβέρνησης στον τομέα της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, προωθείται η αναμόρφωση του συστήματος Έρευνας-Τεχνολογίας-Καινοτομίας (ΕΤΚ). Ήδη ετοιμάζεται Πρόταση προς το Υπουργικό

Συμβούλιο που προβλέπει τις ακόλουθες δομές:

- α)** δημιουργία Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας, υπό την προεδρία του Προέδρου της Δημοκρατίας,
- β)** σύσταση Επιστημονικού Συμβουλίου Έρευνας,
- γ)** μετεξέλιξη του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας σε Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ που τίθενται στον τομέα της Έρευνας είναι αρκετά φιλόδοξοι και η μετάβαση στο επιθυμητό αποτέλεσμα προϋποθέτει μια σημαντική ώθηση και ένα μεγάλο άλμα από την παρούσα κατάσταση.

Η Κυβέρνηση θα αυξήσει σημαντικά τις δαπάνες σε δραστηριότητες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, πράγμα που θα επιτευχθεί κυρίως με τη δραστική αύξηση του προϋπολογισμού της νέας Δέσμης Προγραμμάτων του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας για την περίοδο 2007 - 2010. Παράλληλα θα εφαρμόσει σειρά μέτρων πολιτικής, περιλαμβανομένων και δημοσιονομικών κινήτρων, για να ωθήσει την αύξηση της συνεισφοράς του ιδιωτικού τομέα σε ερευνητικές δραστηριότητες.

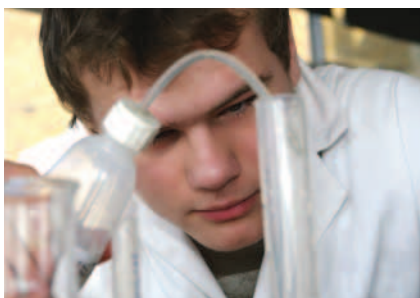
Τα μέτρα που θα ληφθούν για την επίτευξη των στόχων στον τομέα της Έρευνας μπορούν να ταξινομηθούν κάτω από τις εξής τέσσερις κατηγορίες:

- α)** Ενδυνάμωση της Επιστημονικής Βάσης.
- β)** Ενίσχυση της Συμμετοχής του Ιδιωτικού Τομέα σε Ερευνητικές Δραστηριότητες.
- γ)** Ανάπτυξη του Ερευνητικού Δυναμικού.
- δ)** Προώθηση της Διεθνούς Δικτύωσης και Συνεργασίας.

Με δεδομένο το ευρύ φάσμα του τομέα της Έρευνας και λαμβάνοντας υπόψη τόσο το μικρό μέγεθος της Κύπρου όσο και τον περιορισμένο προϋπολογισμό που διαθέτει για χρηματοδότηση ερευνητικών δραστηριοτήτων, καθίσταται αναγκαίος ο καθορισμός τομέων προτεραιότητας, στους οποίους θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση και θα στηριχθεί η ανάπτυξη της Έρευνας στην Κύπρο.

Η χρηματοδότηση πρέπει να επικεντρωθεί σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, στις οποίες η Κύπρος έχει συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των άλλων κρατών και που θα αποτελέσουν τους τομείς αιχμής για την Έρευνα. Οι τομείς προτεραιότητας θα καθοριστούν από το Επιστημονικό Συμβούλιο Έρευνας.

Ενδυνάμωση της Επιστημονικής Βάσης

Η ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ της επιστημονικής βάσης θα επιτευχθεί με την εφαρμογή μέτρων που αφορούν κυρίως την αναβάθμιση και επέκταση των ερευνητικών υποδομών. Αρχικά, θα προωθηθεί η αναβάθμιση των υφιστάμενων και η δημιουργία νέων ερευνητικών υποδομών, σχετικών με τους τομείς προτεραιότητας, ενώ παράλληλα θα προωθηθούν έργα που θα επιφέρουν οριζόντια αποτελέσματα σε διάφορους ερευνητικούς τομείς.

Τα μέτρα που θα ληφθούν περιλαμβάνουν:

- Τα τρία προγράμματα της νέας Δέσμης Προγραμμάτων του **Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας**, που αφορούν την αναβάθμιση υφιστάμενης υποδομής, τη δημιουργία νέας υποδομής και μεγάλης κλίμακας επενδύσεων, καθώς και τη δημιουργία δικτύων υποδομής.
- Την ανάπτυξη του **Διεθνούς Ινστιτούτου Κύπρου** για το Περιβάλλον και τη Δημόσια Υγεία, το οποίο ιδρύθηκε σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ, με σκοπό την προσφορά ποιοτικής εκπαίδευσης και έρευνας στους τομείς του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας. Το Ινστιτούτο λειτούργησε το πρώτο του εκπαιδευτικό πρόγραμμα τον Σεπτέμβριο του 2005, ενώ από το ακαδημαϊκό έτος 2006 - 2007 προσφέρει μεταπτυχιακό πρόγραμμα για την περιβαλλοντική υγεία. Παράλληλα διεξάγει και ερευνητικές δραστηριότητες όπως είναι «η επικράτηση του καπνίσματος στους νέους της Κύπρου».
- Την ίδρυση του **Ινστιτούτου Κύπρου**, το οποίο θα αποτελέσει ένα περιφερειακό εκπαιδευτικό και ερευνητικό κέντρο αριστείας. Το πρώτο ερευνητικό κέντρο του Ινστιτούτου αναμένεται να λειτουργήσει το ακαδημαϊκό έτος 2007 - 2008, σε συνεργασία με το MIT (Τεχνολογικό Ινστιτούτο Μασαχουσέτης) και θα αφορά τους τομείς της Ενέργειας, του Περιβάλλοντος και του Νερού, ενώ η ολοκλήρωση της ανάπτυξης του Ινστιτούτου υπολογίζεται το έτος 2013.
- Την ίδρυση του **Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου**, που αναμένεται να λειτουργήσει το ακαδημαϊκό έτος 2007 - 2008. Στόχος του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου είναι η προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας στους τομείς της Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων, της Αγροτικής Παραγωγής, της Επιστήμης και Τεχνολογίας Υλικών και της Έρευνας στην Αντισεισμική Μηχανή και το Σχεδιασμό Κτιρίων.
- Την αναβάθμιση των ιδιωτικών σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε **ιδιωτικά πανεπιστήμια**. Τα μεγαλύτερα ιδιωτικά κολέγια της Κύπρου έχουν ήδη υποβάλει αιτήσεις στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, που θα αξιολογηθούν από ειδική επιτροπή και τελικές αποφάσεις αναμένεται να ληφθούν περί το τέλος του 2007.
- Την ανέγερση και εξοπλισμό της **βιβλιοθήκης** του Πανεπιστημίου Κύπρου. Η βιβλιοθήκη αναμένεται να έχει μια πολύπλευρη συμβολή και θα καλύπτει τους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας, της κοινωνίας της γνώσης, της κοινωνικής συνοχής και της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού.
- Την ενίσχυση του **Ινστιτούτου Νευρολογίας και Γενετικής** στους τομείς της Έρευνας, της Εκπαίδευσης και της προσφοράς βιοϊατρικών υπηρεσιών στους τομείς της Νευρολογίας και της Γενετικής.

Ενίσχυση Συμμετοχής Ιδιωτικού Τομέα σε Ερευνητικές Δραστηριότητες

Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα σε ερευνητικές δραστηριότητες αναμένεται να προκύψει τόσο από τη δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για τις επιχειρήσεις για να επενδύσουν σε έρευνα, όσο και από τη σύσφιξη των δεσμών μεταξύ ακαδημαϊκών/ερευνητών και επιχειρηματιών.

Τα προτεινόμενα μέτρα είναι:

- Η σημαντική αύξηση του προϋπολογισμού της νέας Δέσμης Προγραμμάτων του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας, η οποία συνεπάγεται και σημαντική αύξηση στην οικονομική συνεισφορά των επιχειρήσεων, αφού η εξασφάλιση χρηματοδότησης από τα προγράμματα προϋποθέτει συνεισφορά κατά 40% του συνολικού κόστους από τους αιτητές, στους οποίους περιλαμβάνονται και επιχειρήσεις.

- Η αναβάθμιση των δύο προγραμμάτων της νέας Δέσμης Προγραμμάτων του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας, που αφορούν την Ανάπτυξη Βιομηχανικής Έρευνας και Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας.
- Η μελέτη παροχής φορολογικών κινήτρων στις επιχειρήσεις για τις δαπάνες τους σε ερευνητικές δραστηριότητες.
- Η ενθάρρυνση της συμμετοχής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στα ερευνητικά προγράμματα του Έβδομου Προγράμματος Πλαισίου για την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη.

Ανάπτυξη του Ερευνητικού Δυναμικού

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ κρίσιμης μάζας ερευνητών ειδικότερα στους ερευνητικούς τομείς αιχμής αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για ανάπτυξη του τομέα της Έρευνας.

Τα μέτρα που προτείνονται αποσκοπούν στη βελτίωση της επαγγελματικής σταδιοδρομίας των ερευνητών, στην ενθάρρυνση της κινητικότητάς τους και στη δημιουργία ερευνητικής και καινοτομικής κουλτούρας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Τα τρία Προγράμματα της νέας Δέσμης

Προγραμμάτων του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας (ΙΠΕ) είναι:

- 1 Το Πρόγραμμα Ένταξης, Ενίσχυσης και Κινητικότητας Νέων Ερευνητών, που περιλαμβάνει δραστηριότητες που αφορούν την ένταξη και ενίσχυση νέων επιστημόνων, για την εφαρμογή ερευνητικού έργου που εκπονείται σε ερευνητικό φορέα, καθώς και την κινητικότητα νέων επιστημόνων σε κυπριακές επιχειρήσεις για εξειδικευμένο ερευνητικό έργο.

- 2 Το Πρόγραμμα Προσέλκυσης Επιστημόνων Εξωτερικού που επιδιώκει προσέλκυση αξιόλογων ερευνητών για να εργαστούν στην Κύπρο.
- 3 Το Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ερευνητικών Δραστηριοτήτων στο Εκπαιδευτικό Σύστημα της Κύπρου, με στόχο την εμπλοκή μαθητών και

φοιτητών σε ερευνητικές δραστηριότητες, και στην καλλιέργεια ερευνητικής και καινοτομικής κουλτούρας στους νέους.

Πρώθηση της Διεθνούς Δικτύωσης και Συνεργασίας

ΤΑ ΜΕΤΡΑ για πρώθηση της Διεθνούς Δικτύωσης και Συνεργασίας επιδιώκουν τη διεύθυνση των κυπριακών ερευνητικών κέντρων, ερευνητών και επιχειρήσεων σε διεθνή δίκτυα και τη συνεργασία τους με αντίστοιχους Οργανισμούς του εξωτερικού.

Οι ενδεικτικές δράσεις που θα ληφθούν είναι:

- Η συνέχιση των μέτρων που εφαρμόζει η Κυβέρνηση για πρώθηση της συμμετοχής ερευνητών, ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων στα Προγράμματα Πλαίσιο της Ε.Ε. για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη.
Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν:
 - Τη δημιουργία δικτύου Εθνικών Σημείων Επαφής.
 - Το Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για συμμετοχή δημόσιων υπαλλήλων στα Προγράμματα.
 - Την καταβολή των εξόδων που είχαν οι Κύπριοι ερευνητές κατά το στάδιο προετοιμασίας υποβολής πρότασης, που κρίθηκε κατάλληλη για χρηματοδότηση.

- Η συνέχιση της συμμετοχής του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας (ΙΠΕ) σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα, σε δίκτυα Ευρωπαϊκών Πρωτοβουλιών και σε Οργανισμούς, με στόχο την πρώθηση της συνεργασίας των Κυπρίων ερευνητών με αντίστοιχα πανευρωπαϊκά δίκτυα, σε θέματα επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας.
- Η ενίσχυση του Κυπριακού Κέντρου Κινητικότητας, που έχει ως στόχο την υποστήριξη Κυπρίων Ερευνητών, που επιθυμούν να εργαστούν σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα και ξένων ερευνητών που επιθυμούν να εργαστούν στην Κύπρο.
- Η πρώθηση και εφαρμογή των Διακρατικών Συνεργασιών της Κύπρου για επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία, με χώρες όπως η Ελλάδα, η Γαλλία, η Σλοβενία κ.ά.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ των στόχων που τέθηκαν στον τομέα της Καινοτομίας σημαντική συμβολή θα έχει η εφαρμογή πενταετούς Σχεδίου Δράσης για την Περιφερειακή Στρατηγική Ανάπτυξη της Καινοτομίας στην Κύπρο (RISC).

Πρόσθετα μέτρα μαζί με τα μέτρα του Σχεδίου RISC μπορούν να ομαδοποιηθούν στις εξής τέσσερις κατηγορίες:

- (α) Δημιουργία Πόλων Καινοτομίας και Εκκολαπτηρίων Επιχειρήσεων.
- (β) Παροχή Υπηρεσιών Στήριξης της Καινοτομίας.
- (γ) Βελτίωση της Πρόσβασης των Επιχειρήσεων σε Χρηματοδοτικές Πηγές.
- (δ) Δημιουργία καινοτομικής κουλτούρας.

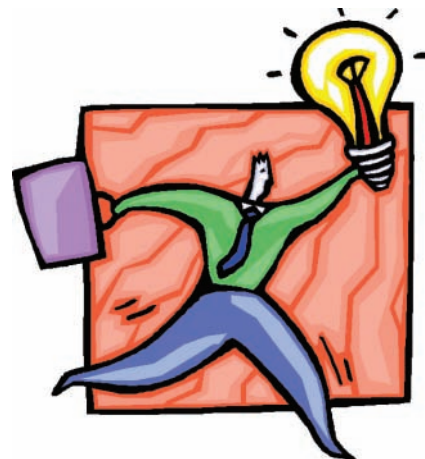
Δημιουργία Πόλων Καινοτομίας και Εκκολαπτηρίων Επιχειρήσεων

Θα προωθηθούν τα ακόλουθα μέτρα:

- Δημιουργία Τεχνολογικού Πάρκου για εγκατάσταση ερευνητικών κέντρων, εκκολαπτηρίων επιχειρήσεων και καινοτόμων επιχειρήσεων ταχείας ανάπτυξης.
- Περαιτέρω αναβάθμιση του θεσμού των Εκκολαπτηρίων, στο πλαίσιο του οποίου στηρίζονται νέοι επινοητές, για να αναπτύξουν και να

εμπορευματοποιήσουν τις καινοτόμες ιδέες τους και να τις μετατρέψουν σε εμπορεύσιμα τελικά προϊόντα, δημιουργώντας παραγωγικές επιχειρήσεις.

- Εισαγωγή προγράμματος διαπίστευσης των Εκκολαπτηρίων.

Παροχή Υπηρεσιών Στήριξης της Καινοτομίας

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ του συστήματος Καινοτομίας μπορεί να υποστηριχτεί και να υποβοηθηθεί, τόσο από την ενδογενή ανάπτυξη καινοτόμων δραστηριοτήτων από τις επιχειρήσεις, όσο και από την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ επιχειρηματιών και ερευνητών/ακαδημαϊκών.

Οι ενδεικτικές δράσεις είναι οι εξής:

- Πρόγραμμα «MENTΩΡ»:
συστηματική παροχή επαγγελματικών συμβουλευτικών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις από Συμβουλευτικούς Οίκους, για εκσυγχρονισμό και βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους.
- Πρόγραμμα «ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑ»:
παροχή οικονομικής στήριξης και κατοχύρωση ευρεσιτεχνιών, που απορρέουν από ερευνητικές δραστηριότητες ατόμων ή επιχειρήσεων.
- Δημιουργία ανοικτής γραμμής επικοινωνίας επιχειρήσεων με ομάδα εμπειρογνομόνων, για άμεση παροχή βοήθειας σε συγκεκριμένα προβλήματα.
- Δημιουργία Θεματικών Δικτύων και Δικτύων Καινοτομίας, με στόχο την καλύτερη συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών οργανισμών.
- Δημιουργία Συστήματος Διαμεσολάβησης Έρευνας και Τεχνολογίας, για γεφύρωση της απόστασης ανάμεσα στα υποσυστήματα παραγωγής και ζήτησης Καινοτομίας.
- Δημιουργία Παρατηρητηρίου Καινοτομίας (ERMIS) το οποίο θα παρακολουθεί την πρόοδο εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης RISC και θα αξιολογεί τα αποτελέσματα των διαφόρων μέτρων που θα ληφθούν.

Βελτίωση Πρόσβασης Επιχειρήσεων σε Χρηματοδοτικές Πηγές

Θα προωθηθούν τα ακόλουθα μέτρα:

- Δημιουργία Δικτύου Επιχειρηματικών Αγγέλων (Business Angels) το οποίο θα στοχεύει στην ανάπτυξη κατάλληλων μηχανισμών αξιολόγησης και μέτρων χρηματοδότησης καινοτόμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- Συστηματική ενημέρωση και εκπαίδευση των επιχειρήσεων, για τα διάφορα σχέδια χρηματοδότησης

που μπορούν να αξιοποιήσουν για την ανάπτυξη καινοτόμων δραστηριοτήτων.

- Συμμετοχή στο Πρόγραμμα Πλαίσιο της Ε.Ε. για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία (CIP) 2007 - 2013, για στήριξη καινοτόμων δραστηριοτήτων στις επιχειρήσεις των κρατών-μελών.

Δημιουργία Καινοτομικής Κουλτούρας

Θα προωθηθούν τα ακόλουθα μέτρα:

- Εκστρατεία διαφώτισης των επιχειρήσεων και του κοινού, για τη σημασία της έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας, μέσω πραγματοποίησης εκδηλώσεων, έκδοσης ενημερωτικού υλικού και διάχυσης πληροφοριών.

- Καλλιέργεια ερευνητικής και καινοτομικής κουλτούρας στους νέους.
- Καθιέρωση Βραβείου Καινοτομίας στις επιχειρήσεις.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

ΟΙ ΟΚΤΩ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ αποτελεί προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη και οι κοινωνικές επενδύσεις μπορούν να αποβούν ανταγωνιστικό εργαλείο, για αντιμετώπιση των προβλημάτων, που προκαλούν η ραγδαία αλλαγή της τεχνολογίας, η διεθνοποίηση της Οικονομίας, αλλά και η γήρανση του πληθυσμού.

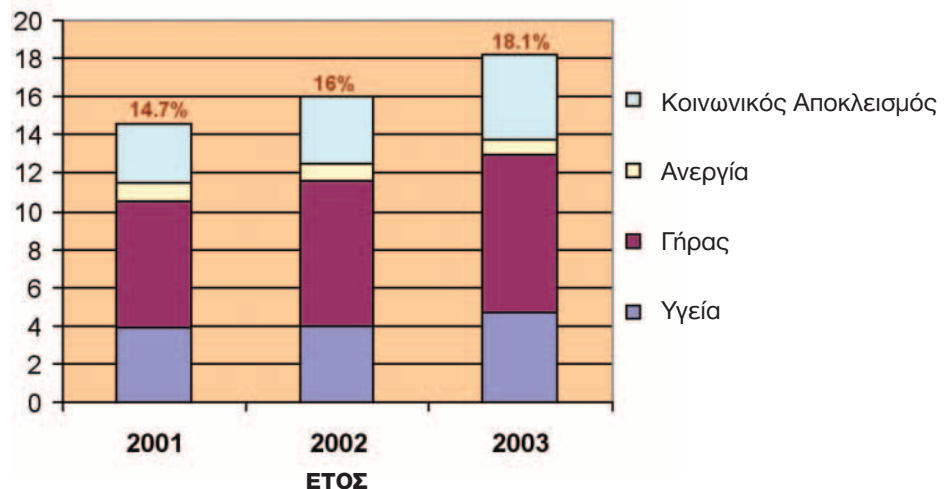
Η κυπριακή Κυβέρνηση βαθιά πεπεισμένη για τη σημασία της κοινωνικής συνοχής, την έχει προτάξει στο Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα για τη Στρατηγική της Λισαβόνας και πέτυχε να ενταχθεί στην Ε.Ε., συνδυάζοντας τη δημοσιονομική εξυγίανση, με αξιοσημείωτους ρυθμούς ανάπτυξης, διαφυλάσσοντας παράλληλα την κοινωνική συνοχή.

Έτσι έχει επιτύχει ώστε το επίπεδο σύγκλισης με την Ε.Ε. να είναι αρκετά υψηλό, με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ να ανέρχεται στα 84% του μέσου όρου της Ε.Ε. (πρόβλεψη 2006).

Οι δαπάνες για την Κοινωνική Προστασία αυξήθηκαν από 14,7% το 2001 σε 18,1% το 2003, με το μεγαλύτερο ποσοστό να δαπανάται για τις συντάξεις γήρατος (8,2 %) και για την Υγεία (4,7%).

Συνολικές Κοινωνικές Δαπάνες (%) του ΑΕΠ

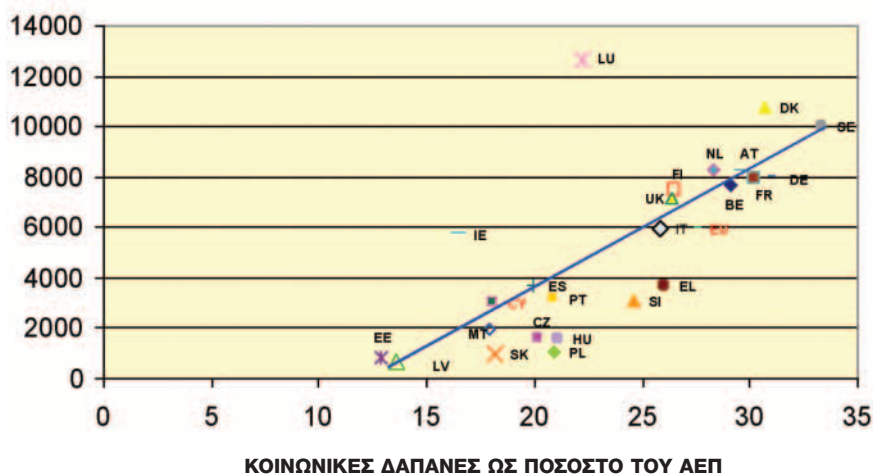
Πηγή : Eurostat και Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Σημ: Στις δαπάνες για την κοινωνική ευημερία περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων, οι δαπάνες για την αναπηρία, τη στέγαση και το επίδομα τέκνου.

ΩΣΤΟΣΟ το συνολικό ποσοστό υστερούσε σε σχέση με τον μέσο όρο της Ε.Ε., που ανήλθε σε 28% το 2003. Μέρος της διαφοράς δικαιολογείται από την περιορισμένη δαπάνη για αποζημιώσεις προς ανέργους (επειδή η ανεργία είναι πολύ χαμηλότερη στην Κύπρο από ό,τι στην Ε.Ε.) την υποεκτίμηση των δαπανών υγείας λόγω

έλλειψης Εθνικού Σχεδίου Υγείας (ΓΕΣΥ) και την υποστήριξη από την οικογένεια, που προσφέρει υπηρεσίες που στο εξωτερικό εξασφαλίζονται έναντι πληρωμής. Γεγονός παραμένει ότι υπάρχουν ακόμη περιθώρια για αύξηση και βελτίωση της κοινωνικής προστασίας στην Κύπρο.

Κοινωνικές Δαπάνες στις Χώρες της Ε.Ε. κατά Κεφαλή και ως % του ΑΕΠ

Πηγή: Eurostat

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ της Κυβέρνησης αντικατοπτρίζεται στους ετήσιους Προϋπολογισμούς που τα τελευταία χρόνια περιλαμβάνουν σημαντικά αυξημένα κονδύλια.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι:

Οι κοινωνικές παροχές έχουν αυξηθεί από £260 εκ. το 2002, στα £450 εκ. το 2006, παρουσιάζοντας συσσωρευμένη αύξηση μεγαλύτερη των 70%.

Παρόμοια αύξηση παρουσιάζουν και οι δαπάνες κοινωνικής φύσης, που έφθασαν το 2006 τα £1.370 εκ., από τα £791 εκ. το 2002.

Η Κυβέρνηση ανταποκρινόμενη σε απρόβλεπτες εξελίξεις, που επηρεάζουν ιδιαίτερα τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, προώθησε και έκτακτα πακέτα μέτρων ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής.

Το συνολικό κόστος των έκτακτων πακέτων μέτρων προσωρινής φύσης τα τελευταία δύο χρόνια, έφθασε τα £43 εκ.

Επιπρόσθετα, τα τελευταία δύο χρόνια προωθήθηκαν, μέσω των έκτακτων πακέτων και κοινωνικά μέτρα μόνιμου χαρακτήρα, που ξεπερνούν τα £19,4 εκ.

Στα μέτρα αυτά συγκαταλέγονται μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Ενοποίηση των στεγαστικών κυβερνητικών σχεδίων και διεύρυνση των κριτηρίων τους.
- Επέκταση του δικαιώματος για επίδομα μπτέρας.
- Γενική αύξηση του επιδόματος εθνοφρουρών.
- Διεύρυνση των φοιτητικών σχεδίων.
- Επιδότηση της μεταφοράς μαθητών από αγροτικές σε αστικές περιοχές.
- Αύξηση του επιδόματος ενοικίου για τους πρόσφυγες.
- Εφαρμογή σχεδίων κατάρτισης ληπτών δημόσιου βοηθήματος και ατόμων με αναπηρίες για επανένταξη στην αγορά εργασίας.

Με το πρόσφατο έκτακτο πακέτο μέτρων καθορίστηκαν, για πρώτη φορά, εισοδηματικά κριτήρια για την παραχώρηση οικονομικής ενίσχυσης στους συνταξιούχους. Το πρόγραμμα εφαρμόζεται με επιτυχία και μεγάλος αριθμός δικαιούχων έχουν ήδη υποβάλει αίτηση, κυρίως μέσω των Κέντρων Εξυπηρέτησης του Πολίτη.

Αξιοσημείωτη είναι και η μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος για τα μηχανοκίνητα οχήματα. Ως αποτέλεσμα σημειώθηκε μεγάλη μείωση στις τιμές πώλησης των αυτοκινήτων και δόθηκε η ευκαιρία στους πολίτες να προμηθευτούν φθηνότερα, ασφαλέστερα και λιγότερο ρυπογόνα αυτοκίνητα.

Κίνδυνος Φτώχειας και Κοινωνικός Αποκλεισμός

Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ χαρακτηρίζεται από συνθήκες κοινωνικής συνοχής, καθώς κοινωνικά προβλήματα, όπως ανισότητες, φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός συναντιούνται σε περιορισμένο βαθμό στην Κύπρο.

Αυτό οφείλεται κυρίως στο χαμηλό ποσοστό ανεργίας, στο σημαντικό ρόλο

που εξακολουθεί να διαδραματίζει η ευρύτερη οικογένεια, που αναλαμβάνει μεγάλο μέρος της υποστήριξης των μελών της, στο δημόσιο κοινωνικό δίκτυο για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών, καθώς και στις πολιτικές που εφαρμόζουν το Κράτος, η Τοπική Αυτοδιοίκηση και ο εθελοντικός τομέας.

Δείκτες (2003)	Κύπρος	ΕΕ25
Ανισοκατανομή εισοδήματος (S80/S20)*	4,1	4,8
Συντελεστής Gini	0,27	0,30
Ποσοστό φτώχειας	15,3	15,0
Άνδρες	14,0	14,0
Γυναίκες	17,0	16,0
Ποσοστό φτώχειας ηλικιωμένων ατόμων (+65)	52,0	18,0
Άνδρες	48,0	14,0
Γυναίκες	55,0	19,0
Ποσοστό φτώχειας ηλικιωμένων ατόμων (+65) που ζουν μόνοι τους	73,0	26,0
Ποσοστό παιδικής φτώχειας (<16)	11,0	20,0
Δαπάνες για κοινωνική προστασία (% ΑΕΠ)	18,3	28
Γραμμή Σχετικής Φτώχειας	€7.822	€7.716

*Ποσοστό εισοδήματος που λαμβάνεται από το 20% του πληθυσμού με το υψηλότερο εισόδημα, προς το εισόδημα του 20% του πληθυσμού με το χαμηλότερο εισόδημα.

Δείκτες Κοινωνικής Συνοχής

Πηγή: Eurostat και Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Σύμφωνα με την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών που έγινε το 2003, το ποσοστό φτώχειας στην Κύπρο, με βάση το 60% του διάμεσου εισοδήματος ανά ισοδύναμο ενήλικα, μειώθηκε σε 15,3% το 2003, από 16,3% το 1997 και ήταν ίσο με τον

αντίστοιχο μέσο όρο στην Ε.Ε. για το 2003. Τα συνολικά στοιχεία για την Ε.Ε. δεν έχουν εκδοθεί ακόμη και έτσι δεν μπορεί να γίνει σύγκριση για το 2004, μεταξύ Κύπρου και Ε.Ε.

Ευάλωτες Ομάδες του Πληθυσμού

ΠΑΡΑ τους υγιείς δείκτες κοινωνικής ενσωμάτωσης, συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες ως προς τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και είναι οι ακόλουθες:

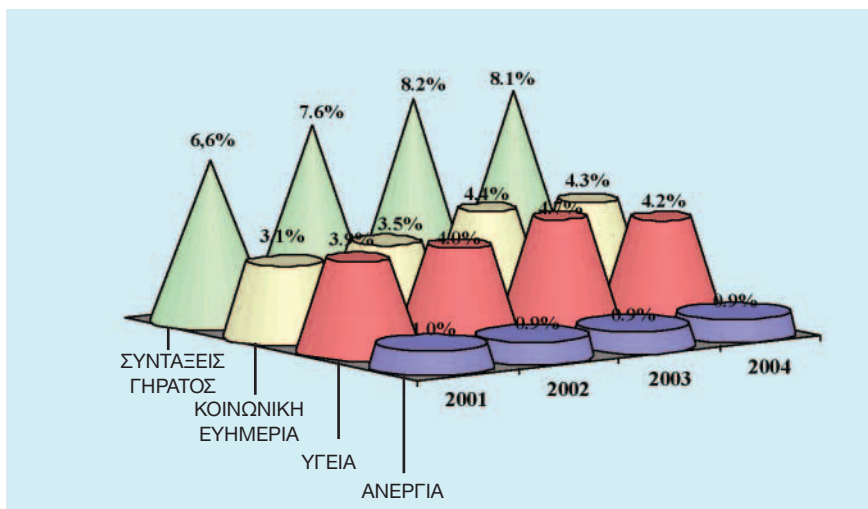
- Οι ηλικιωμένοι.
- Τα άτομα με αναπηρίες.
- Οι μονογονικές οικογένειες.
- Οι οικογένειες με σοβαρά κοινωνικά ή άλλα προβλήματα.
- Οι μετανάστες.
- Τα άτομα που ζουν στην ύπαιθρο και σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές,
- Οι νέοι που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο και οι νέοι με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο.

Τονίζεται στο σημείο αυτό, ότι έχει υπερδιπλασιαστεί ο αριθμός όσων λαμβάνουν δημόσιο βοήθημα (αυξήθηκε από 8.020 περιπτώσεις το 1990, σε 16.359 στο τέλος του 2002). Το 18% των περιπτώσεων αφορά νέους, ηλικίας 18 έως 40 ετών, που ενώ έπρεπε να είναι η πιο παραγωγική ομάδα του πληθυσμού, εξαρτιούνται από το δημόσιο βοήθημα.

Σύστημα Ασφάλισης

Η ΓΗΡΑΝΣΗ του πληθυσμού αυξάνει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει το κυπριακό συνταξιοδοτικό σύστημα και κυρίως το συνεχώς αυξανόμενο κόστος των συντάξεων ως ποσοστό του ΑΕΠ. Αυξάνει επίσης τις επιπτώσεις που η αύξηση αυτή συνεπάγεται για τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος και των δημόσιων οικονομικών.

Το πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού θα υπερδιπλασιαστεί τις επόμενες δεκαετίες, με αποτέλεσμα ένας στους τέσσερις κατοίκους να είναι άνω των 65 ετών, λόγω και της μείωσης του συνολικού ποσοστού γονιμότητας, από 2,46 το 1984, σε 1,49 το 2004.

Ύψος των Συντάξεων Γήρατος, έναντι Υπόλοιπων Κοινωνικών Δαπανών, ως % του ΑΕΠ

Πηγή : Eurostat και Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Σημ: Στις δαπάνες για την κοινωνική ευημερία περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων, οι δαπάνες για την αναπηρία, τη στέγαση και το επίδομα τέκνου.

Συντάξεις

Η ΚΑΤΩΤΑΤΗ σύνταξη Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το 2003 περιλαμβανόμενης της ειδικής κορηγίας, ήταν 35,2% του καθαρού διάμεσου σταθμισμένου εισοδήματος, όσο ήταν περίπου και το βασικό δημόσιο βοήθημα (34,5%).

Οι χαμηλές συντάξεις για ορισμένη μερίδα του πληθυσμού, είναι ένας από τους λόγους, που οι ηλικιωμένοι αυτής της κατηγορίας αντιμετωπίζουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας από όλες τις άλλες ομάδες.

Η τακτική ετήσια αναπροσαρμογή των συντάξεων του Γενικού Συστήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σε συνδυασμό με τη σταδιακή ωρίμανση του αναλογικού συστήματος των συντάξεων Κοινωνικών Ασφαλίσεων και την αναπροσαρμογή του τρόπου υπολογισμού των συντάξεων, **θα αυξήσει τα επίπεδα των συντάξεων και θα βελτιώσει το επίπεδο διαβίωσης των συνταξιούχων.**

Οικονομική Βιωσιμότητα των Συντάξεων

ΟΙ ΟΛΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ συντάξεων το 2004 ως ποσοστό του ΑΕΠ ανήλθαν σε 6,9% και προβλέπεται ότι θα αυξηθούν σε 19,8% το 2050. Σε εξέλιξη βρίσκεται διάλογος με τους κοινωνικούς εταίρους για την εξεύρεση των απαιτούμενων λύσεων.

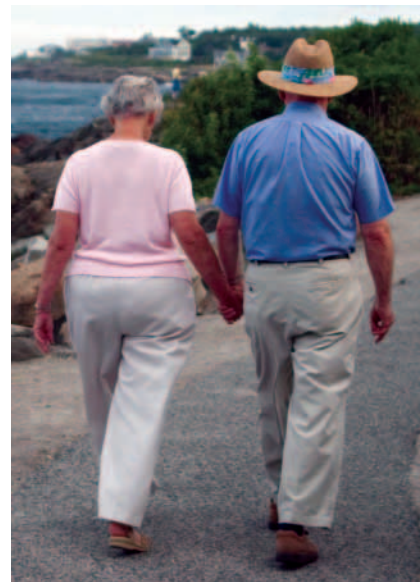
Ένα από τα μέτρα που έχει ήδη υλοποιηθεί είναι η αναπροσαρμογή των τεκμαρτών εισοδημάτων των αυτοτελώς εργαζομένων, με μέση αύξηση 13% και αύξηση των επαγγελματικών κατηγοριών τους από 9 σε 16, ώστε οι ασφαλιστές αποδοχές τους να συνάδουν με τα πραγματικά τους εισοδήματα. Παράλληλα μελετήθηκαν τρόποι για διαφοροποίηση της επενδυτικής πολιτικής του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με στόχο την εξασφάλιση υψηλότερης απόδοσης των επενδύσεων. Επιπρόσθετα, ενισχύθηκαν τα διοικητικά μέτρα πάταξης της αδήλωτης εργασίας με την εντατικοποίηση των επιθεωρήσεων σε τόπους εργασίας.

Σε σχέση με τη βιωσιμότητα των συντάξεων των υπαλλήλων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, το όριο ηλικίας υποχρεωτικής αφυπηρέτησης

έχει ήδη αυξηθεί από το 60ό στο 63ο έτος για τους δημόσιους υπαλλήλους και τους υπαλλήλους ορισμένων Ημικρατικών Οργανισμών.

Η Κυβέρνηση κατέθεσε στη Βουλή των Αντιπροσώπων Νομοσχέδιο, που ψηφίστηκε σε Νόμο στις 16 Νοεμβρίου 2006 και ρυθμίζει την ίδρυση, εγγραφή, λειτουργία και εποπτεία των Ταμείων Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Παροχών. Η Νομοθεσία αυτή αναμένεται να βελτιώσει σημαντικά το επίπεδο διαφάνειας για τη λειτουργία των επαγγελματικών συνταξιοδοτικών συστημάτων (Ταμείων Προνοίας) ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά το κόστος των συντάξεων, τη βιωσιμότητά τους, την επένδυση και ασφάλεια των κεφαλαίων τους, καθώς και την πληροφόρηση των μελών και των συνταξιούχων τόσο για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, όσο και για την κατάσταση του συνταξιοδοτικού τους συστήματος.

Αναμένεται επίσης ότι ο εκσυγχρονισμός λειτουργίας Επαγγελματικών Συνταξιοδοτικών Συστημάτων, θα ενθαρρύνει την επέκτασή τους με θετική επίδραση στην επάρκεια των συντάξεων.

Συνθήκες Στέγασης

Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΞΙΑ που αποδίδουν τα κυπριακά νοικοκυριά στην απόκτηση ιδιόκτητης κατοικίας, μαζί με τα κρατικά σχέδια στέγασης για τα μεσαία και χαμηλά εισοδηματικά στρώματα του πληθυσμού, οδήγησαν ώστε, το 2003, ποσοστό 91% του πληθυσμού (ή 86,1% των νοικοκυριών) να ζει σε ιδιόκτητες κατοικίες ή να έχει δωρεάν στέγη.

Ποσοστό 87% των φτωχών ατόμων ζούσε σε ιδιόκτητη κατοικία, ενώ το υπόλοιπο 13%, σε ενοικιαζόμενη.

Άπορα άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω, σχεδόν όλα, έχουν δικό τους σπίτι.

Το γενικό ποσοστό ιδιοκατοίκησης ανέρχεται σε 95%.

Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, έχουν διαφοροποιηθεί οι συνθήκες, με αποτέλεσμα να είναι δυσχερής η πρόσβαση του πληθυσμού, με μεσαία και χαμηλά εισοδήματα, στην εξασφάλιση ικανοποιητικής στέγης με προσιτό κόστος. Στη στέγαση παρατηρούνται επίσης και άλλα προβλήματα, τα κυριότερα από τα οποία είναι:

- Οι υπερβολικά υψηλές τιμές της γης και των οικοπέδων τα τελευταία χρόνια, καθώς και η σημαντική αύξηση στο κόστος ανέγερσης.
- Η υποβαθμισμένη ποιότητα ζωής στους προσφυγικούς οικισμούς και στους παραδοσιακούς πυρήνες χωριών και αστικών κέντρων, λόγω της ύπαρξης μεγάλου

υποβαθμισμένου αποθέματος οικιστικών μονάδων, ανεπάρκειας έργων υποδομής και πρασίνου, καθώς και ασυμβίβαστων χρήσεων.

- Η εμφάνιση τα τελευταία χρόνια νέων ειδικών ομάδων πληθυσμού, με σοβαρά προβλήματα εξασφάλισης στέγης, όπως οι εποχικοί εργάτες, οι μετανάστες και οι φοιτητές.
- Η αδυναμία οικογενειών με εξαιρετικά χαμηλά εισοδήματα να επωφεληθούν από τα υφιστάμενα σχέδια στέγασης, λόγω της αδυναμίας τους να εξεύρουν τις υπόλοιπες πιστώσεις, για την ολοκλήρωση της οικίας.

Υπηρεσίες Υγείας

ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΥΓΕΙΑΣ του πληθυσμού είναι αρκετά υψηλό και συγκρίνεται ευνοϊκά με εκείνο των άλλων κρατών μελών της Ε.Ε., όμως η έλλειψη Γενικού Σχεδίου Υγείας προκαλεί σοβαρές αδυναμίες τόσο στη χρηματοδότηση όσο και στην οργάνωση της φροντίδας υγείας στην Κύπρο, που είναι σχεδόν ισομερώς κατανομημένη μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Οι δαπάνες υγείας ως ποσοστό του ΑΕΠ ήταν 6,2%, από το οποίο 3% ήταν οι δημόσιες δαπάνες και 3,2% οι ιδιωτικές δαπάνες υγείας.

Υπάρχει επίσης έλλειψη συντονισμού και επικοινωνίας μεταξύ των δύο τομέων, με επιπτώσεις στη σωστή και αποδοτική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων, στην προσφορά ολικής και ποιοτικής φροντίδας και στην εξέλιξη των κόστων υγείας.

Το δημόσιο σύστημα φροντίδας υγείας, που χρηματοδοτείται από τη γενική φορολογία, καλύπτει θεωρητικά ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού (εντελώς δωρεάν καλύπτεται το 65 – 70% και το 5 – 10% καλύπτεται έναντι μειωμένων τελών). Ωστόσο η προσφορά υπηρεσιών από τις δημόσιες υπηρεσίες υγείας δεν επαρκεί για κάλυψη των αναγκών των δικαιούχων, οι οποίοι αναγκάζονται να χρησιμοποιούν και τις ιδιωτικές υπηρεσίες υγείας, έναντι πληρωμής.

Το 2002 τα νοικοκυριά με το χαμηλότερο εισόδημα ξόδεψαν για την υγεία 6,4% του εισοδήματός τους, ενώ τα νοικοκυριά με υψηλά εισοδήματα 2,5 – 3%.

ΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΥΓΕΙΑΣ και οι στατιστικές νοσηρότητας παρουσιάζουν μια πολύ καλή εικόνα αναφορικά με την υγεία του πληθυσμού στην Κύπρο. Το προσδόκιμο επιβίωσης κατά τη γέννηση ήταν 77 χρόνια το 2002/3 για τους άντρες και 81,4 για τις γυναίκες, σε σύγκριση με 75,3 και 80,4 το 2000/01.

Η βρεφική θνησιμότητα μειώθηκε σταθερά από 17,2 θανάτους ανά 1000 ζωντανές γεννήσεις το 1980, σε 3,5 το 2004.

Το 2004 ο αριθμός των ατόμων ανά νοσοκομειακή κλίνη ήταν 240, ο αριθμός ατόμων ανά ιατρό ήταν 375 και ανά νοσοκόμο 227. Τα πιο πάνω στοιχεία, βρίσκονται κοντά στον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι παραδοσιακές λοιμώδεις νόσοι έχουν ουσιαστικά εξαλειφθεί από την Κύπρο, έχει όμως παρουσιαστεί αύξηση σε περιστατικά των λεγομένων «ασθενειών του πολιτισμού» δηλαδή των τραυματισμών και δηλητηριάσεων, των ασθενειών του κυκλοφοριακού συστήματος, κυρίως των υπερτάσεων, των νεοπλασμάτων, των ασθενειών των ενδοκρινών αδένων και του πεπτικού και αναπνευστικού συστήματος, καθώς και των ψυχοσωματικών ασθενειών.

Παρά το γεγονός ότι υπάρχει γεωγραφική ανισοκατανομή στην προσφορά των υπηρεσιών, ιδίως μεταξύ πόλεων και υπαίθρου, οι σχετικά μικρές αποστάσεις υποβοηθούν στη γρήγορη σχετικά εξασφάλιση υπηρεσιών, από τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

Η ανταγωνιστικότητα που έχει εισαχθεί στον τομέα της εμπορίας φαρμάκων και ο επιλεκτικός κρατικός παρεμβατισμός, επέφερε την μείωση στις τιμές των φαρμάκων, χωρίς οποιαδήποτε μείωση στην ποσότητα και ποιότητά τους.

Η δομή των υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας είναι πεπαλαιωμένη, όπως και το σύστημα διοίκησης των κρατικών Νοσοκομείων.

Η απουσία ενός σύγχρονου και ολοκληρωμένου συστήματος διασφάλισης ποιότητας, είναι μια ακόμη αδυναμία του υφιστάμενου συστήματος Υγείας.

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων χρηματοδότησης και οργάνωσης της φροντίδας υγείας, προωθείται μέσω του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓΕΣΥ) του οποίου ο προγραμματισμός εισαγωγής έχει ήδη δρομολογηθεί, με στόχο την έναρξη λειτουργίας του, το 2008.

Παράλληλα με την εισαγωγή του ΓΕΣΥ θα προωθηθεί και ο εκσυγχρονισμός της οργανωτικής δομής του Υπουργείου Υγείας, καθώς και η μεταρρύθμιση του συστήματος διεύθυνσης των κρατικών Νοσοκομείων, για να καταστούν διοικητικά και οικονομικά αυτόνομα.

Υπηρεσίες Μακροχρόνιας Φροντίδας

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ για μακροχρόνια φροντίδα κατοχυρώνεται δια Νόμου (Περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμος και Περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμος) που μεταξύ άλλων παρέχει δικαίωμα για κοινωνικές υπηρεσίες και εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Η μακροχρόνια φροντίδα, αφορά:

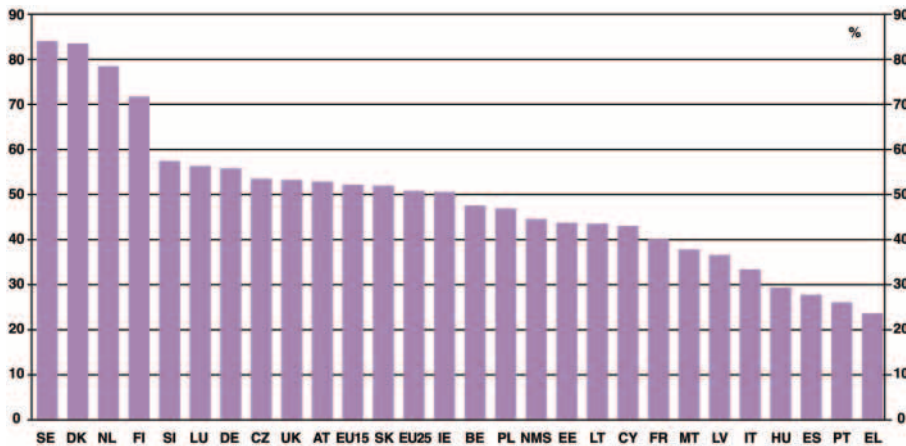
- Ιδρυματική φροντίδα που περιλαμβάνει και διημερεύουσα φροντίδα και παρέχεται σε κρατικές Στέγες Ηλικιωμένων και Αναπήρων, σε κοινοτικές /δημοτικές Στέγες και σε ιδιωτικές Στέγες.
- Κατ' οίκον φροντίδα που παρέχεται από κρατικές, κοινοτικές και ιδιωτικές φροντίστριες, με κρατική επιδότηση για δικαιούχους δημόσιου βοηθήματος.

Εκτός των υπηρεσιών ιδρυματικής και ανοικτής φροντίδας λειτουργεί σχέδιο επιχορήγησης κτιριακών μετατροπών και προσθηκών σε κατοικίες, με σκοπό την ενθάρρυνση των οικογενειών να κρατήσουν τα ηλικιωμένα μέλη τους στο σπίτι και να τους προσφέρουν φροντίδα.

Για τους ψυχικά ασθενείς έχει αναπτυχθεί δίκτυο Κοινοτικής Νοσηλευτικής Ψυχικής Υγείας, σε εθνικό επίπεδο, το οποίο παρέχει στήριξη στους χρόνιους ασθενείς, που ζουν στην κοινότητα. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται σε συνεργασία με τα Κέντρα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

Ήδη βρίσκεται σε εφαρμογή πιλοτικό πρόγραμμα κατ' οίκον κοινοτικής γενικής νοσηλευτικής φροντίδας, σε μια αστική και μια αγροτική περιοχή, με στόχο τη σταδιακή ανάπτυξη ενός εθνικού δικτύου κοινοτικής νοσηλευτικής για κατ' οίκον φροντίδα, που θα καλύψει τις ανάγκες μακροχρόνιας φροντίδας υγείας των ηλικιωμένων και αναπήρων, που βρίσκονται στην κοινότητα.

Προγράμματα φροντίδας περιλαμβάνονται επίσης στην Εθνική Στρατηγική για τα Ναρκωτικά και το Σχέδιο Δράσης για Μείωση της Ζήτησης 2004 - 2008, που συντονίζει το Αντιναρκωτικό Συμβούλιο Κύπρου.

Εθελοντική Συμμετοχή σε Οργανισμούς Κοινωνικής Προσφοράς, στις Χώρες της Ε.Ε

Πηγή: Ευρωβαρόμετρο

Εμπλοκή Εθελοντικού Τομέα και Τοπικών Αρχών

Στην Κύπρο υπέρχει μεγάλη εμπλοκή του εθελοντικού τομέα στην προσφορά κοινωνικών υπηρεσιών, που ενισχύει την κρατική προσπάθεια για κοινωνική πρόνοια.

Το Παγκύπριο Συμβούλιο Εθελοντισμού αποτελεί, σύμφωνα με τη Νομοθεσία, το ανώτατο συντονιστικό σώμα για τις δράσεις των εθελοντικών Οργανώσεων, που το 2006 λειτουργούσαν 350 προγράμματα κοινωνικών υπηρεσιών.

Η Κυβέρνηση επιχορηγεί τα εθελοντικά προγράμματα με £4,5 εκ. περίπου ετησίως και οι εθελοντικοί οργανισμοί παράγουν έργο πολλαπλάσιας αξίας.

Εξίσου σημαντικό με την οικονομική συμβολή είναι το γεγονός ότι αυτές

οι Οργανώσεις προσφέρουν υπηρεσίες στον πολίτη, συνήθως από το γνώριμο τοπικό του περιβάλλον, σε πιο ζεστή ατμόσφαιρα και πιο ανθρώπινες συνθήκες.

Παρά τη μακρά και εκτενή εμπλοκή του εθελοντικού τομέα υπάρχουν και προβλήματα, που εντοπίζονται στην έλλειψη καταρτισμένων στελεχών, στην ανεπάρκεια οικονομικών πόρων, σε μη ορθολογική ανάπτυξη προγραμμάτων, (με υπερπροσφορά υπηρεσιών σε ορισμένους τομείς πέραν των κοινωνικών αναγκών) κ.ά. Για βελτίωση της κατάστασης προωθούνται μελέτες και στη βάση των αποτελεσμάτων τους θα αναθεωρηθεί η κυβερνητική πολιτική.

SE	Σουηδία
DK	Δανία
NL	Ολλανδία
FI	Φινλανδία
SI	Σλοβενία
LU	Λουξεμβούργο
DE	Γερμανία
CZ	Τσεχική Δημοκρατία
UK	Ηνωμένο Βασίλειο
AT	Αυστρία
SK	Σλοβακία
IE	Ιρλανδία
BE	Βέλγιο
PL	Πολωνία
NMS	Νέα Κράτη Μέλη
EE	Εσθονία
LT	Λιθουανία
CY	Κύπρος
FR	Γαλλία
MT	Μάλτα
LV	Λετονία
IT	Ιταλία
HU	Ουγγαρία
ES	Ισπανία
PT	Πορτογαλία
EL	Ελλάδα

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ θα επικεντρωθεί στην προώθηση της δικαιότερης κατανομής του εισοδήματος, της αρχής της ίσης μεταχείρισης και της καταπολέμησης των διακρίσεων σε βάρος ευάλωτων ομάδων, καθώς και στη διασφάλιση του δικαιώματός τους για ανεξάρτητη διαβίωση, πλήρη ένταξη στην κοινότητα και ισότιμη συμμετοχή στην οικονομική ζωή του τόπου.

Οι αναπτυξιακοί στόχοι/προτεραιότητες συνοψίζονται στα εξής:

- Μείωση του κινδύνου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Ένταξη ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας.
- Πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού στα παιδιά.
- Βελτίωση των συνθηκών στέγασης.
- Ενίσχυση της εμπλοκής του εθελοντικού τομέα και της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Επάρκεια των Συντάξεων.
- Διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας των Ταμείων.
- Εκσυγχρονισμός των συντάξεων.
- Διασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών Υγείας.
- Επέκταση της πρωτοβάθμιας φροντίδας Υγείας και γεωγραφική πρόσβαση.
- Πρόληψη της ασθένειας και προαγωγή της Υγείας
- Συμμετοχή των ασθενών, επιλογή και πληροφόρηση.
- Διασφάλιση πρόσβασης για όλους σε Υπηρεσίες μακροχρόνιας Φροντίδας (κατ'οίκον και ιδρυματικής φροντίδας)
- Βελτίωση των προτύπων ποιότητας

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ

Μείωση του Κινδύνου Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού

Η ΜΕΙΩΣΗ του κινδύνου φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού θα προωθηθεί μέσω της βελτίωσης των διαφόρων κοινωνικών παροχών.

Συγκεκριμένα θα προωθηθούν τα ακόλουθα:

- **Δημόσιο βοήθημα**

Βελτίωση των παροχών του Δημόσιου Βοηθήματος, που διασφαλίζει, με τη χορήγηση χρηματικών παροχών ή/και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, το δικαίωμα για αξιοπρεπή διαβίωση. Παράλληλα θα αναπτυχθούν μηχανισμοί ενεργοποίησης για την απεξάρτηση από παροχές εισοδηματικού τύπου και την προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης.

- **Κοινωνική σύνταξη**

Βελτίωση και εξορθολογισμός του Συστήματος Κοινωνικής Σύνταξης, που θα διασφαλίζει την παραχώρηση σύνταξης και σε πολίτες που δεν έχουν συνταξιοδοτικό εισόδημα από οποιοδήποτε συνταξιοδοτικό σχέδιο, κυρίως οικοκυρές και αγρότισσες.

- **Ειδική χορηγία σε συνταξιούχους**

Αναθεώρηση του τρόπου παραχώρησης της ειδικής χορηγίας, για ενίσχυση των εισοδημάτων των νοικοκυριών των συνταξιούχων με χαμηλά εισοδήματα, με στόχευση στα νοικοκυριά με εισοδήματα κάτω από τη γραμμή σχετικής φτώχειας.

- **Επίδομα τέκνου**

Μελέτη της μεταρρύθμισης του συστήματος παροχής του επιδόματος τέκνου, με στόχο την ενίσχυση της γεννητικότητας και την επιλεκτική ενίσχυση των εισοδημάτων οικογενειών με χαμηλά εισοδήματα.

- **Αυτόματη Τιμαριθμική Αναπροσαρμογή**

Διατύλωση του θεσμού της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής (ΑΤΑ) στη σημερινή του μορφή.

Ένταξη Ευάλωτων Ομάδων στην Αγορά Εργασίας

- **Εξατομικευμένη καθοδήγηση και υποστήριξη**
Μέσω της ενίσχυσης και του εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης, θα βοηθηθούν οι ευπαθείς ομάδες να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, αφού τώρα θα προσφέρεται εξατομικευμένη υπηρεσία στον καθένα, που θα λαμβάνει υπόψη τις δεξιότητες και τις ανάγκες του.
- **Κατώτατος μισθός**
Θα επιδιωχθεί αύξηση του κατώτατου μισθού (σταδιακά στο 50% του εθνικού διάμεσου μισθού) έως το 2008, καθώς και επέκταση του θεσμού σε νέα επαγγέλματα, που χρήζουν προστασίας και στα οποία απασχολούνται κυρίως γυναίκες, λόγω του χάσματος αμοιβών μεταξύ των δύο φύλων.
- **Πολιτική απασχόλησης αλλοδαπών**
Η στρατηγική για την απασχόληση πολιτών τρίτων χωρών θα αναθεωρηθεί, για να εξυπηρετούνται οι αναπτυξιακές ανάγκες του κράτους, χωρίς να υποσκάπτεται η πολιτική αύξησης της προσφοράς εργασίας από εγχώριες πηγές. Μέσω αυτής της πολιτικής θα βοηθηθούν ιδιαίτερα οι ομάδες που έχουν προβλήματα με την πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας (γυναίκες, νέοι, ηλικιωμένοι), αφού αυτές επηρεάζονται κυρίως από την εισροή ξένου εργατικού δυναμικού στην Κύπρο.
- **Σχέδιο για επανένταξη εξαρτημένων ατόμων**
Θα προωθηθεί το Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Βοήθειας για Επανένταξη Εξαρτημένων Ατόμων (που βρίσκονται σε διαδικασία απεξάρτησης) που αναμένεται να εξυπηρετεί γύρω στους 20-30 δικαιούχους ετησίως.
- **Βελτίωση των υπηρεσιών φροντίδας**
Θα προωθηθούν τα ακόλουθα:
 - Βελτίωση και επέκταση των υπηρεσιών φροντίδας των εξαρτώμενων μελών της οικογένειας, αφού αποτελούν σημαντικό παράγοντα στη συμφιλίωση της οικογενειακής και εργασιακής ζωής, καθώς και της βελτίωσης του οικογενειακού εισοδήματος.
 - Ενθάρρυνση των Μη Κυβερνητικών Οργανισμών και των Τοπικών Αρχών, να επεκτείνουν την εμπλοκή τους στην προσφορά υπηρεσιών.
 - Επέκταση των υπηρεσιών φροντίδας υψηλής ποιότητας για εξυπηρέτηση των αναγκών ατόμων με αυξημένα εισοδήματα (Κυπρίων και ξένων) όπως είναι τα αναπαυτήρια (Health farms) οι λέσξεις και οι στέγες ηλικιωμένων.
- **Επαγγελματική κατάρτιση / Απασχόληση**
Θα προσφερθούν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων σε λήπτες δημοσίου βοηθήματος, αδρανείς γυναίκες, άτομα με σοβαρή αναπηρία, καθώς και άλλες ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, περιλαμβανομένων και τουρκοκυπρίων, με στόχο την υποβοήθησή τους να ενταχθούν στην αγορά εργασίας.
Θα προωθηθούν επίσης διάφορα εξειδικευμένα Σχέδια/Προγράμματα για την ένταξη στην αγορά εργασίας ευάλωτων ομάδων που συνεργάζονται με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

Μέτρα για Άτομα με Αναπηρίες

Επιπρόσθετα προς τα μέτρα για την ένταξη ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας, η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία, θα επιδιωχθεί και με την προώθηση των ακόλουθων :

- Εφαρμογή της μη διάκρισης σε βάρος των ατόμων με αναπηρία και διασφάλιση του δικαιώματός τους για ανεξάρτητη διαβίωση, για πλήρη ένταξη στην κοινότητα και για ισότητα συμμετοχής στην οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου.

- Βελτίωση των υπηρεσιών τόσο στο επίπεδο της πρόληψης της αναπηρίας, όσο και στο επίπεδο της αντιμετώπισής της, καθώς και της απάμβλυνσης των συνεπειών της.
- Προσωπική στήριξη με βοηθητικά όργανα, συσκευές και άλλα μέσα, που βοηθούν στην καθημερινή διαβίωση. Για το σκοπό αυτό θα βελτιωθούν τα σχέδια της Υπηρεσίας Μέριμνας Αναπήρων.
- Προσβασιμότητα στα κτίρια, στους δρόμους και γενικά στα δημόσια μέσα συγκοινωνίας, που θα διευκολυνθεί με την περαιτέρω εφαρμογή των Κανονισμών, που εγκρίθηκαν το 1999.

- **Προγράμματα κατάρτισης ατόμων με αναπηρία**

Προώθηση Προγραμμάτων απόκτησης δεξιοτήτων για κοινωνική ένταξη και επαγγελματική αποκατάσταση ενηλίκων με σοβαρή αναπηρία (οπτική ή ακουστική αναπηρία, σοβαρή κινητική αναπηρία).

- **Κίνητρα για εργοδότηση ατόμων με αναπηρία**

- Σχέδια παροχής κινήτρων για πρόσληψη ατόμων με σοβαρές αναπηρίες (οπτική, ακουστική και βαριά κινητική αναπηρία) στον ιδιωτικό τομέα, είτε μέσω κάλυψης μέρους του κόστους προσαρμογής στον χώρο εργασίας, είτε μέσω επιδότησης μέρους του κόστους εργασίας.
- Επιδότηση των εισφορών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων των αναπήρων (με οποιοδήποτε βαθμό αναπηρίας) που θα απασχοληθούν σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, καθώς και του μέρους των εισφορών που αναλογεί στους εργοδότες τους.

- **Διασφάλιση της ίσης παροχής αγαθών, διευκολύνσεων ή υπηρεσιών**

- Χρήση εξειδικευμένων μέσων, οργάνων και διευκολύνσεων σε ειδικούς χώρους παροχής υπηρεσιών, όπως σχολεία, νοσοκομεία, κλινικές και άλλους παρόμοιους χώρους.
- Εξασφάλιση πρόσβασης και πλήρους ένταξης των ατόμων με αναπηρίες στην κοινωνία της πληροφορίας, για εφαρμογές προσαρμοσμένες ειδικά στις ανάγκες των ατόμων αυτών (e-access).
- Βελτίωση υφιστάμενων σχεδίων επαγγελματικής αποκατάστασης και κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία, μέσω της αύξησης της οικονομικής βοήθειας που παρέχεται, καθώς και της διεύρυνσης των ομάδων των δικαιούχων.
- Αναβάθμιση των υπηρεσιών επαγγελματικής αποκατάστασης που παρέχονται από το Κέντρο Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων.

- **Αποκατάσταση ψυχικά ασθενών**

- Αναβάθμιση της εξωνοσοκομειακής φροντίδας και θεσμοθέτηση της κοινοτικής νοσηλευτικής.
- Λειτουργία Μονάδων Εργασιακής Αποκατάστασης Ψυχικά Ασθενών σε όλες τις πόλεις. Τέτοια Μονάδα λειτουργεί τώρα μόνο στη Λευκωσία.

Μέτρα Πολιτικής για Πρόληψη Κοινωνικού Αποκλεισμού στα Παιδιά

• Διαπολιτισμική εκπαίδευση

Προσφορά ενισχυμένων και διαφοροποιημένων Προγραμμάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας στα παιδιά των παλιννοστούντων και αλλοδαπών, για αποτελεσματικότερη επικοινωνία και ομαλή ένταξη στο κοινωνικό σύνολο, καθώς και για την ομαλή ενσωμάτωση των αλλόγλωσσων παιδιών στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα και όχι την αφομοίωσή τους.

• Πρόληψη του κινδύνου χρήσης ναρκωτικών

- Προώθηση προληπτικών προγραμμάτων εντός του σχολικού περιβάλλοντος, για πρόληψη του κινδύνου χρήσης ναρκωτικών ουσιών.

- Επέκταση της εφαρμογής του προγράμματος ΜΕΝΤΩΡ, που συμβάλλει στην αλλαγή στάσης και συμπεριφοράς των μαθητών, με την ενίσχυση της υπευθυνότητας, της κριτικής σκέψης, της προσωπικότητας και της ικανότητας για λήψη αποφάσεων, σε ό,τι αφορά την υιοθέτηση θετικών τρόπων και στάσεων ζωής.

Επιπρόσθετα θα προωθηθούν μέτρα όπως οι Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.) τα Προγράμματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας, Αναλφαβητισμού, Στήριξης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες κ.ά.

Βελτίωση Συνθηκών Στέγασης

Για να διασφαλιστεί η ευκαιρία σε κάθε πολίτη για αξιοπρεπή στέγη, ιδιόκτητη ή ενοικιαζόμενη, θα προωθηθούν τα ακόλουθα μέτρα:

- Αναθεώρηση των στεγαστικών σχεδίων, για να καλύψουν τις ανάγκες όλων των ειδικών ομάδων, όπως οι ηλικιωμένοι, οι μονογονιοί, οι εποχικοί εργάτες, οι φοιτητές κ.ά.
- Ενθάρρυνση της εμπλοκής και συνεργασίας του Δημόσιου Τομέα, των Τοπικών Αρχών, Οργανισμών/Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων, στην παροχή και διαχείριση οικιστικών μονάδων για ιδιόκτητη στέγη, ή και ενοικιαζόμενη, για αύξηση της προσφοράς.

- Εκπόνηση μελέτης και ανάλογη προώθηση, από τις Τοπικές Αρχές, σχεδίων για τη στήριξη ομάδων πληθυσμού με αυξημένες ανάγκες, όπως σχεδίων για αναβάθμιση παραδοσιακών κτιρίων, για τη δημιουργία κατοικιών για νεαρά ζευγάρια, μικρών πολυδύναμων Κέντρων για απασχόληση και ψυχαγωγία ατόμων της τρίτης ηλικίας, καθώς και πολυδύναμων ψυχαγωγικών, επιμορφωτικών, ενημερωτικών Κέντρων για νέους. Για το μέτρο αυτό θα προωθηθεί η συνεργασία των Τοπικών Αρχών με τα αρμόδια Υπουργεία, τα Εμπορικά και Βιομηχανικά Επιμελητήρια, τον Οργανισμό Ανάπτυξης Γης και τον ιδιωτικό τομέα.

- Επαναπροσδιορισμός της στεγαστικής πολιτικής ώστε να συνάδει με τις διακηρύξεις της 2ης Παγκόσμιας Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για τους Ανθρώπινους Οικισμούς και την πολιτική που διέπει ανάλογες δράσεις στις χώρες της Ε.Ε.
- Αναβάθμιση, κυρίως των προσφυγικών οικισμών και των ιστορικών/ παραδοσιακών πυρήνων των χωριών και αστικών κέντρων και υποβαθμισμένων περιοχών, που αντιμετωπίζουν προβλήματα, τα οποία μειώνουν την ποιότητα ζωής και την ευημερία των κατοίκων. Στα πλαίσια αυτά, προώθηση της επαναχρησιμοποίησης κτιρίων και ανάπτυξης τεμαχίων γής. Εισαγωγή μηχανισμών για συστηματική συντήρηση των οικοδομών και των έργων υποδομής (δρόμων, πάρκων, παιδότοπων, κ.ά.)
- Ενθάρρυνση του σχεδιασμού κατοικιών, βάσει της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής όπως και των ισορροπημένων οικιστικών αναπτύξεων, όλων των τύπων κατοικιών (πολυκατοικιών, μονοκατοικιών, με αγορά ή ενοικίαση) καθώς και μικτών χρήσεων γης (οικιστικής, εμπορικής, γραφειακής). Έμφαση στη δημιουργία έργων υποδομής σε μεγάλα περιφερειακά πάρκα για την ψυχαγωγία, αναψυχή και περιβαλλοντική εκπαίδευση του πληθυσμού.

Ενίσχυση Εμπλοκής Εθελοντικού Τομέα και Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Στον τομέα αυτό θα προωθηθούν τα ακόλουθα μέτρα:

- Εισαγωγή μηχανισμών για ποιοτική και ποσοτική αναβάθμιση της υποδομής των ΜΚΟ (Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων), καθώς και για αποτελεσματικό εντοπισμό χρηματικών πόρων.
- Αναθέωση του Σχεδίου Κρατικών Χορηγιών για να καλύπτει και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, αλλά και για πιο ορθολογιστική κατανομή των πόρων, στη βάση κριτηρίων, όπως η αποτελεσματικότητα, η αναγκαιότητα της υπηρεσίας, η γεωγραφική κατανομή, οι δυνατότητες της κοινότητας κλπ.
- Εισαγωγή Προγραμμάτων συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων και των εθελοντών, για αύξηση της κοινωνικής συνεισφοράς του επιχειρηματικού τομέα, στο πλαίσιο της Κοινωνικής Οδηγίας για την εταιρική κοινωνική ευθύνη.
- Ανάπτυξη του εθελοντικού τομέα σε πιο ευέλικτο και δυναμικό τομέα απασχόλησης, (ιδιαίτερα για ευάλωτες ομάδες) αλλά και για την προσφορά εθελοντικής εργασίας γενικότερα, σε ανέργους για απόκτηση δεξιοτήτων.

Μεταρρυθμίσεις στο Γενικό Σύστημα Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Τα προτεινόμενα μέτρα:

- Επανεξέταση του δικαιώματος για συνταξιοδότηση, μεταξύ του 63ου και 65ου έτους.
- Αύξηση της ελάχιστης περιόδου ασφάλισης για συνταξιοδότηση, από το Σύστημα Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- Επανεξέταση της μεθόδου αναπροσαρμογής των βασικών συντάξεων.
- Σταδιακή αύξηση των εισφορών Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- Επανεξέταση του δικαιώματος ειδικής χορηγίας με τρόπο που να λαμβάνεται υπόψη το εισόδημα του νοικοκυριού και όχι του μεμονωμένου συνταξιούχου. Με το μέτρο αυτό αφενός θα σταματήσουν να λαμβάνουν χορηγία άτομα που διαβιούν σε εύπορα νοικοκυριά και αφετέρου από την εξοικονόμηση, θα υπάρχει ευχέρεια για αύξηση του ποσού της ειδικής χορηγίας.
- Η διεξαγωγή αναλογιστικής μελέτης για τις συντάξεις των κρατικών υπαλλήλων.
- Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης των Ταμείων Προνοίας, με την ενθάρρυνση της συνένωσης των μικρών Ταμείων (π.χ. κάτω των 20 μελών).
- Η βελτίωση της πληροφόρησης για τους μηχανισμούς του όλου συνταξιοδοτικού συστήματος, για την αλληλεξάρτηση των διαφόρων συστατικών του και τη φύση της χρηματοδότησης, καθώς και για τις παροχές και τις δαπάνες.
- Η δημιουργία ιστοσελίδας στο Διαδίκτυο, που θα διευκολύνει τους ασφαλισμένους, στον υπολογισμό των μελλοντικών συνταξιοδοτικών τους δικαιωμάτων.
- Εντατικοποίηση των επιθεωρήσεων, με την πρόσληψη πρόσθετων επιθεωρητών και την υπερωριακή απασχόληση των υφιστάμενων, καθώς και εκσυγχρονισμός των τεχνικών διερεύνησης.
- Προώθηση νομοθεσίας που θα προβλέπει αυστηρότερες ποινές, για αποτροπή της παρανομίας, σε σχέση με την καταβολή εισφορών.
- Σύσταση ειδικού σώματος Αστυφυλάκων, για την αποτελεσματικότερη είσπραξη των επιδικασμένων προστίμων.

Γενικό Σχέδιο Υγείας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ του ΓΕΣΥ που αναμένεται ότι θα δώσει λύση σε πολλές από τις αδυναμίες, που παρουσιάζονται σήμερα στον τομέα της Υγείας. Η ελεύθερη επιλογή οικογενειακού και ειδικού γιατρού, καθώς και νοσηλευτηρίου από τους ασθενείς, είναι μεγάλες καινοτομίες, που πρέπει να αντιμετωπιστούν με τη δημιουργία των κατάλληλων μηχανισμών ελέγχου.

Για πρώτη φορά ο ιδιωτικός και ο κρατικός τομέας παροχής υπηρεσιών Υγείας τίθενται σε ίση μοίρα και εισάγεται ο θεσμός του ελεγχόμενου ανταγωνισμού.

Αναδιοργάνωση Νοσοκομείων και Πρωτοβάθμιας Ιατρικής Φροντίδας

Η ΑΥΤΟΝΟΜΗΣΗ των Νοσοκομείων και η εισαγωγή σύγχρονων μεθόδων διαχείρισης είναι απαραίτητη προϋπόθεση για επιβίωση των κρατικών Νοσοκομείων μετά την εισαγωγή του ΓΕΣΥ.

Τα Νοσοκομεία θα βελτιώσουν την αποδοτικότητα, αποτελεσματικότητα και ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών, αξιοποιώντας καλύτερα τους πόρους που θα διαθέτουν.

**Το Νέο Γενικό Νοσοκομείο
Λευκωσίας**

Μηχανογράφηση των Υπηρεσιών Υγείας

Το μέτρο αυτό είναι από τα πιο σημαντικά και σχετίζεται άμεσα με την αυτονόμηση των Νοσοκομείων. Στο πλαίσιο της μηχανογράφησης θα προωθηθεί και η εισαγωγή της

Έξυπνης Κάρτας Υγείας, που θα μπορεί να χρησιμοποιείται σαν ηλεκτρονικό βιβλιário ασθενείας, για συνταγογράφηση, ανάγνωση, και χρέωση συνταγής.

Βελτίωση των Υπηρεσιών Υγείας

- Εισαγωγή του θεσμού της ποιοτικής διασφάλισης των υπηρεσιών Υγείας, τόσο στον κρατικό όσο και στον ιδιωτικό τομέα.
- Ενθάρρυνση της δημιουργίας πολυκλινικών και νοσοκομειακών μονάδων, για προώθηση της Κύπρου ως Κέντρου παροχής ιατρικών υπηρεσιών.
- Διασφάλιση της προσφοράς κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού υγείας, με την αναβάθμιση της Νοσηλευτικής Σχολής σε πανεπιστημιακή. Μελετάται επίσης η ίδρυση Ιατρικής Σχολής και Σχολής Επιστημών Υγείας.

Πρόληψη της Ασθένειας και Προαγωγή της Υγείας

Προώθηση μέτρων πρόληψης της ασθένειας, που θα λαμβάνουν υπόψη την επιδημιολογική κατάσταση στην Κύπρο. Τα μέτρα αυτά είναι:

- Το Πρόγραμμα Μαστογραφικού Ελέγχου Ανίχνευσης Καρκίνου του Μαστού, που καλύπτει δωρεάν τις γυναίκες ηλικίας 50 - 69 ετών.
- Το Δίκτυο Επιδημιολογικής Επιτήρησης και Ελέγχου των Λοιμωδών Νοσημάτων (που απορρέει από σχετικές αποφάσεις της Ε.Ε. και που συμβάλλει στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών στον τομέα της έγκαιρης ανίχνευσης και ελέγχου των λοιμωδών νοσημάτων) όπως και το σύστημα αναφοράς υποχρεωτικά δηλούμενων νοσημάτων.
- Τα Προγράμματα Αγωγής Υγείας στα σχολεία.
- Η πρόληψη των παιδικών ατυχημάτων και δηλητηριάσεων.
- Το Πρόγραμμα Διακοπής του καπνίσματος, στο πλαίσιο του οποίου λειτουργούν ειδικές κλινικές σε όλα τα δημόσια Νοσοκομεία των πόλεων.
- Η ενίσχυση των εθελοντικών οργανώσεων κοινωνικής πρόνοιας για να προωθούν εκστρατείες ενημέρωσης στον τομέα της αρμοδιότητάς τους με στόχο την πρόληψη της ασθένειας και την προαγωγή της υγείας (π.χ. Παγκύπριος Σύνδεσμος Καρκινοπαθών και Φίλων, Παγκύπριος Διαβητικός Σύνδεσμος, Αντικαρκινικός Σύνδεσμος Κύπρου, Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού κ.ά.)

Κατ' Οίκον Φροντίδα

Ενίσχυση του θεσμού της κατ' οίκον φροντίδας, με στόχο την επέκταση και βελτίωσή του. Τα μέτρα που θα εφαρμοστούν περιλαμβάνουν:

- Θέσπιση Νομοθεσίας για τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής κατ' οίκον φροντίδας, από μη κυβερνητικές οργανώσεις και ιδιώτες.
- Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, στην παροχή υπηρεσιών φροντίδας (π.χ. τηλεφροντίδα, σύστημα γεωγραφικών πληροφοριών).
- Επέκταση της παροχής τηλεφροντίδας σε μονήρη ηλικιωμένα και ανάπηρα άτομα.
- Επέκταση της παροχής υπηρεσιών εξεύρεσης κατ' οίκον φροντίδας και σε μη λήπτες δημοσίου βοηθήματος, με την υπόδειξη κατάλληλων φροντιστών.
- Επέκταση της κατ' οίκον κοινοτικής νοσηλευτικής φροντίδας, με τη λειτουργία 20 νέων Προγραμμάτων έως το 2010.
- Περαιτέρω ανάπτυξη κοινοτικής νοσηλευτικής ψυχικής υγείας, περιλαμβανομένων των υπηρεσιών, για στήριξη των ηλικιωμένων στην κοινότητα.
- Αναβάθμιση της μακροχρόνιας θεραπείας ασθενών με προβλήματα ψυχικής υγείας και τη διεύρυνση της εξωνοσοκομειακής φροντίδας,

καθώς και την αναβάθμιση της ενδονοσοκομειακής περίθαλψης με τη δημιουργία του Εθνικού Κέντρου Ψυχικής Υγείας και τη δημιουργία Πολυδύναμου Κέντρου στο Τμήμα Φυλακών, για τη θεραπεία και φροντίδα καταδικασθέντων ψυχικά ασθενών.

- Στον τομέα της κοινοτικής νοσηλευτικής ψυχικής υγείας, η αναβάθμιση περιλαμβάνει:
 - Ενίσχυση της Κοινοτικής Νοσηλευτικής, με στρατολόγηση περισσότερων νοσηλευτών, ικανών να αναπτύξουν δεξιότητες πέραν εκείνων που απαιτούνται στα τμήματα εσωτερικής νοσηλείας.
 - Ετοιμασία θεσμικού πλαισίου για την Κοινοτική Νοσηλευτική και τις εξωνοσοκομειακές δομές. Ήδη Νομοσχέδιο τυγχάνει επεξεργασίας.
 - Θεσμοθέτηση της συνεργασίας της Κοινοτικής Νοσηλευτικής με την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας και τις Κοινωνικές Υπηρεσίες.
 - Νομοθεσία για ένταξη των ψυχικά ασθενών στην αγορά εργασίας (π.χ. να δοθούν κίνητρα στους εργοδότες για εργοδότηση ψυχικά ασθενών).
 - Πρόγραμμα παρεμβάσεων σε μειονότητες με διαφορετική κουλτούρα (αλλοδαποί) ή/και σε ζευγάρια μικτών γάμων.

Ιδρυματική Φροντίδα

- Βελτίωση των Υπηρεσιών ιδρυματικής φροντίδας, με την προσφορά υπηρεσιών σε κρατικές και κοινοτικές Στέγες φροντίδας ηλικιωμένων και αναπήρων, αλλά και με εκτεταμένη χρήση ιδιωτικών Στεγών, στις οποίες τοποθετούνται δικαιούχοι με κρατική επιδότηση.
- Επέκταση του θεσμού των σπιτιών για άτομα με ειδικές ανάγκες σε όλες τις πόλεις, για περιορισμό της ιδρυματοποίησης και για αύξηση της πρόσβασης σε υπηρεσίες φροντίδας.
- Προώθηση της συχνής επιτήρησης των υπηρεσιών ιδρυματικής φροντίδας που παρέχουν οι ιδιωτικές και κοινοτικές στέγες, αναφορικά με την τήρηση των προτύπων με στόχο τη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικών Παροχών

Δημιουργία Ενιαίου Συστήματος Κοινωνικών Παροχών, που θα διασφαλίζει αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης καθώς και εξορθολογισμό των κοινωνικών παροχών.

Μέσω της εγκατάστασης μηχανογραφημένου συστήματος, θα υπάρχει ολοκληρωμένη εικόνα για το

συνολικό επίπεδο παροχών και θα ξεπεραστεί το πρόβλημα με το σημερινό σύστημα, που είναι κατακερματισμένο σε πολλές υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να μη μπορεί να προωθηθεί ολοκληρωμένη κοινωνική πολιτική.

4

ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΟΙ ΟΚΤΩ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ του Περιβάλλοντος έχει αποκτήσει ύψιστη σημασία μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., αφού μαζί με την Οικονομία και την Κοινωνική Συνοχή, αποτελούν τους τρεις βασικούς άξονες της ευρωπαϊκής πολιτικής, που εκφράζεται σε στρατηγικές, όπως της Αειφόρου Ανάπτυξης και της Λισαβόνας. Ενώ πριν από την ένταξη στην Ε.Ε. υπήρχαν για το Περιβάλλον μόνο μερικές εξειδικευμένες νομοθετικές ρυθμίσεις ή αποσπασματικές πρόνοιες σε γενικές νομοθεσίες, μετά την ένταξη υπάρχουν στην Κύπρο 200 περίπου νομοθετήματα για την προστασία του Περιβάλλοντος. Βασικές προϋποθέσεις των νέων νομοθεσιών είναι η διενέργεια μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, καθώς και η ουσιαστική εμπλοκή του κοινού στον καθορισμό και την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής. Παράλληλα συστάθηκαν οι μηχανισμοί, οι δομές και οι θεσμοί που απαιτούνται για την εφαρμογή της. Ο Επίτροπος Περιβάλλοντος που διορίστηκε έχει αρμοδιότητα να παρακολουθεί τη σωστή εφαρμογή της Νομοθεσίας. Η ταχεία οικονομική ανάπτυξη των τεσσάρων τελευταίων δεκαετιών, το υψηλό βιοτικό επίπεδο και οι σημαντικές αλλαγές στον τρόπο ζωής, έχουν οδηγήσει σε πληθώρα περιβαλλοντικών πιέσεων και εντάσεων στους φυσικούς πόρους και το περιβάλλον της Κύπρου. Φυσικά πρέπει να τονιστεί ότι προς το παρόν και σε σχέση με τις ανεπτυγμένες βιομηχανικά χώρες, η καταπόνηση και υποβάθμιση του περιβάλλοντος στην Κύπρο, είναι συγκριτικά περιορισμένη. Τα πιο σοβαρά προβλήματα προέρχονται από τον τρόπο ζωής, που

απαιτεί υπερβολική χρήση πόρων και ενέργειας και είναι τα ακόλουθα:

- **Η αστικοποίηση** (70% σχεδόν του πληθυσμού ζει στις πόλεις) σε συνδυασμό με τη μαζική εισροή τουριστών, που συντέλεσε στην αστικοποίηση των παράλιων περιοχών, είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, που σχετίζονται με τα απόβλητα, το νερό, τον αέρα και τη χρήση της γης, με αρνητικές επίσης επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα και στο θαλάσσιο περιβάλλον.
- **Οι ανάγκες** της Οικονομίας για ενέργεια, ικανοποιούνται σχεδόν αποκλειστικά (96%) με την εισαγωγή πετρελαιοειδών, γεγονός που δεν συντείνει στις παγκόσμιες προσπάθειες για περιορισμό των εκπομπών θερμοκηπιακών αερίων.
- **Η σχεδόν** αποκλειστική και αντιπαραγωγική για την Οικονομία εξάρτηση από τις οδικές μεταφορές, προκαλεί ρύπανση, υπέρμετρη παραγωγή διοξειδίου του άνθρακα, θόρυβο και συμφόρηση της κυκλοφορίας, επιβαρύνοντας το Περιβάλλον.
- **Η κοινωνικο-οικονομική** ανάπτυξη και οι συνεπακόλουθες αυξημένες καταναλωτικές συνήθειες, προκαλούν αυξημένα παραγωγή στερεών αποβλήτων.

Η Κύπρος παράγει πολύ περισσότερα απόβλητα κατά άτομο από τον μέσο όρο της Ε.Ε.

ΤΟ ΘΕΤΙΚΟ είναι ότι ήδη, λόγω και της ένταξης στην Ε.Ε., έχουν δρομολογηθεί πολιτικές και μέτρα για βελτίωση της κατάστασης σε όλους τους τομείς, όπως είναι τα πιο κάτω:

- **Για τον έλεγχο της επέκτασης των πόλεων** τα τελευταία πέντε χρόνια ακολουθείται πιο συντηρητική πολιτική στην αναθεώρηση των τοπικών σχεδίων, που αναμένεται να γίνει περιβαλλοντικά πιο φιλική, αφού το 2006 υιοθετήθηκε η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για το αστικό περιβάλλον.
- **Στον τομέα της Ενέργειας** προωθείται η διαφοροποίηση του ενεργειακού ισοζυγίου, με έργα που θα επιτρέψουν εισαγωγή και χρήση φυσικού αερίου, ως εναλλακτικής πηγής ενέργειας, αποδοτικότερης και πιο φιλικής προς το Περιβάλλον.

Προωθούνται επίσης μέτρα για ενθάρρυνση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και εξοικονόμησης ενέργειας.

- **Στις Μεταφορές** προωθούνται μέτρα για βελτίωση των δημόσιων μεταφορών και της ενθάρρυνσης της αγοράς πιο μικρών αυτοκινήτων, καθώς και υβριδικών και ηλεκτρικών αυτοκινήτων.
- **Για τα απόβλητα** δημιουργήθηκαν σε πιλοτικό επίπεδο, νησίδες ανακύκλωσης και προωθείται η κατασκευή Κέντρων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Αποβλήτων, με σκοπό να αυξηθούν οι ανακυκλωμένες ποσότητες.
- **Για την ποιότητα του αέρα** έχουν αδειοδοτηθεί όλες οι βιομηχανικές μονάδες, που εμπίπτουν στους σκοπούς της Νομοθεσίας για τον Ολοκληρωμένο Έλεγχο και Πρόληψη της Ρύπανσης και έχουν ληφθεί από τις μονάδες αυτές όλα τα κατάλληλα μέτρα λειτουργίας, εντός των όρων της άδειάς τους. Έχει εγκατασταθεί επίσης σύγχρονο δίκτυο παρακολούθησης της ποιότητας του αέρα, αποτελούμενο από εννέα μονάδες, καθώς και μηχανισμός ενημέρωσης των πολιτών για τα αποτελέσματα μέτρησης από τις μονάδες αυτές.
- **Επίσης έχει εγκατασταθεί και λειτουργεί** σύγχρονο δίκτυο παρακολούθησης των επιπέδων γ-ακτινοβολίας στην ατμόσφαιρα της Κύπρου, αποτελούμενο από επτά σταθμούς μέτρησης.

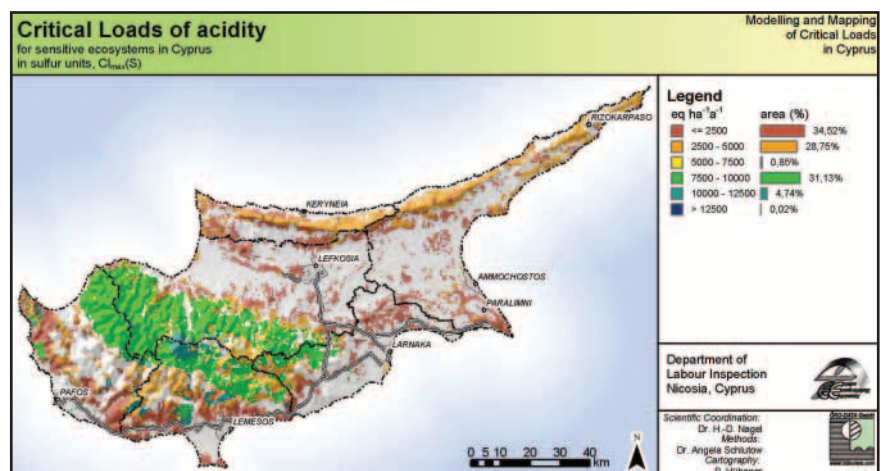
Σταθμός Μέτρησης Ποιότητας Ατμοσφαιρικού Αέρα

Η ΟΛΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ βρίσκεται σε αρχικά στάδια και απαιτείται ακόμη πολλή εργασία. Η πιο επείγουσα και πιεστική πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπιστεί, είναι η σωστή διαχείριση των αστικών και βιομηχανικών αποβλήτων (στερεών και υγρών) η βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας στα κέντρα των πόλεων, η προστασία των παραλιών και της

φύσης, έργο που απαιτεί πολύ υψηλές δαπάνες για την εφαρμογή του.

Ειδική μελέτη υπολογίζει ότι για την εκτέλεση όλων των απαιτούμενων έργων και εναρμόνιση με το Κοινωνικό Κεκτημένο στον τομέα του Περιβάλλοντος, θα απαιτηθούν πέραν των £653 εκ. έως το 2012.

Χάρτης Κρίσιμων Περιβαλλοντικών Φορτίων Οξίνισης στην Κύπρο

Στερεά και Επικίνδυνα Απόβλητα

Η ΑΠΟΥΣΙΑ συστημάτων διαχείρισης των στερεών αποβλήτων και οι ελλείψεις σε βασική υποδομή αποτελούν σήμερα το σημαντικότερο περιβαλλοντικό πρόβλημα στην Κύπρο. Από μελέτη που έγινε διαφαίνεται ότι η παραγωγή αποβλήτων στην Κύπρο ανήλθε το 2004 σε **730 κιλά/άτομο**, ποσότητα πολύ υψηλότερη από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ε.Ε. (537 κιλά/άτομο). Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου σε συνδυασμό με το συνεχώς αυξανόμενο τουριστικό ρεύμα στην Κύπρο, είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση της παραγόμενης ποσότητας από 590 κιλά/άτομο το 1995 (ή 387.000 τόνους

σύνολο) σε 720 κιλά/άτομο το 2003 (ή 517.630 τόνους σύνολο). Πλείστες από αυτές τις ποσότητες σήμερα θάβονται, γι' αυτό και τα αστικά απόβλητα σε χώρους απόρριψης ανήλθαν το 2004 σε **657 κιλά/άτομο**, που είναι κατά πολύ υψηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ε.Ε. (247 κιλά/άτομο) όπου τα συστήματα ανακύκλωσης περιορίζουν πολύ τις ποσότητες για θάψιμο.

Η ανακύκλωση που γίνεται τώρα στη Κύπρο είναι πολύ περιορισμένη και μόλις ανέρχεται στα 3% των αποβλήτων, σε σχέση με 15% που είναι το ελάχιστο που καθορίζει η Ε.Ε.

Η ΟΡΘΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ διαχείριση που απαιτεί η ισχύουσα Νομοθεσία, συμβάλλει στη μείωση της ρύπανσης των νερών, του αέρα και του εδάφους, στην προστασία της δημόσιας υγείας και στην εξοικονόμηση πρώτων υλών.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Διαχείριση των Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων, που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο (Απρίλιος 2004) περιλαμβάνει όλα τα μέτρα που απαιτούνται, για ολοκληρωμένη διαχείριση όλων των ρευμάτων αποβλήτων και ικανοποίηση των δεσμεύσεων προς την Ε.Ε. Η προσπάθεια αποσκοπεί στην εφαρμογή και ολοκλήρωση αυτών των μέτρων, στα χρονικά πλαίσια που απαιτεί η δέσμευση προς την Ε.Ε.

Για την ενθάρρυνση της ανακύκλωσης και επίτευξη των ποσοτικών στόχων, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε Ειδικό Πρόγραμμα Χορηγιών και παράλληλα, από τον Οκτώβριο του 2006 άρχισε η λειτουργία του Προγράμματος για την Διαχείριση Αποβλήτων Συσκευασίας πάνω σε πιλοτική βάση σε 13 Δήμους και τέσσερις κοινότητες των Επαρχιών Λευκωσίας και Λεμεσού.

Σε τελική φάση η ευθύνη θα μεταβιβαστεί στους παραγωγούς των αποβλήτων, όπως προβλέπει και ο Νόμος.

Για την ορθολογική διαχείριση υπάρχει προς το παρόν μόνο ένας χώρος **υγειονομικής ταφής**, που είναι κατασκευασμένος σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, στην Πάφο, όπου όμως τα απόβλητα θάβονται χωρίς προηγουμένως να έχουν τηρηθεί όλοι οι απαιτούμενοι από τη Νομοθεσία κανόνες για διαλογή, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση.

Με ευρωπαϊκή συγχρηματοδότηση προωθείται η κατασκευή ενός ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης, που θα περιλαμβάνει και εργοστάσιο ανακύκλωσης, για τις ανάγκες των Επαρχιών Λάρνακας και Αμμοχώστου, που αναμένεται να λειτουργήσει το 2008.

Στους υπόλοιπους Δήμους και Κοινότητες, η απόρριψη γίνεται προς το παρόν σε εγκεκριμένους μεν χώρους υγειονομικής ταφής, που παρουσιάζουν όμως ουσιαστικά προβλήματα και αποτελούν πηγές ρύπανσης, γι' αυτό και χρήζουν ουσιαστικής αναβάθμισης. Οι μελέτες για αναβάθμισή τους έχουν ολοκληρωθεί. Επίσης θα τερματιστεί η λειτουργία παράνομων χώρων.

Τα έργα αυτά προγραμματίζονται να κατασκευαστούν έως το 2009, όπως είναι και η δέσμευση της Κύπρου προς την Ε.Ε.

Αναφορικά με τα επικίνδυνα απόβλητα πρέπει να σημειωθεί ότι, έχει αρχίσει η μελέτη για την κατασκευή ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισής τους.

Υγρά Απόβλητα Αστικών και Αγροτικών Περιοχών

ΠΑΡΟΛΟ που έχουν γίνει σημαντικά έργα στην κατασκευή αποχετευτικών συστημάτων, ιδιαίτερα στις πόλεις και μεγάλα τουριστικά κέντρα, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, αλλά και γενικότερα την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, οι ανάγκες εξακολουθούν να είναι πολύ μεγάλες. Το 2002 ποσοστό 65% του πληθυσμού δεν ήταν συνδεδεμένο με κεντρικό αποχετευτικό σύστημα, σε σύγκριση με 10% στην Ε.Ε.

Σύμφωνα με την Οδηγία 91/271/ΕΕC κάθε κοινότητα με πληθυσμό πέραν των 2.000 ατόμων, που αντιμετωπίζει αποχετευτικό πρόβλημα, πρέπει έως το 2012, να εγκαταστήσει και να λειτουργεί κεντρικό αποχετευτικό σύστημα.

Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων έχει ετοιμάσει πρόγραμμα με χρονοδιαγράμματα για σταδιακή εφαρμογή της Οδηγίας, που περιλαμβάνει τις τέσσερις ευρύτερες αστικές περιοχές Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας και Πάφου, τις δύο τουριστικές περιοχές της Αγίας Νάπας και Παραλιμνίου και 36 αγροτικές κοινότητες με ισοδύναμο πληθυσμό μεγαλύτερο των 2.000 ατόμων, ή με εποχιακό πληθυσμό μεγαλύτερο των 2.000 ατόμων. Από τις 36 κοινότητες μόνο πέντε έχουν θέσει σε λειτουργία τα αποχετευτικά τους δίκτυα.

Για την εφαρμογή αυτής της Οδηγίας, υπολογίζεται ότι θα απαιτηθούν πέραν των £400 εκ. έως το έτος 2012, λόγω και των τοπογραφικών και γεωλογικών συνθηκών, ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές, όπου η δαπάνη κατασκευής είναι πολύ πιο υψηλή.

Προστασία της Φύσης (Βιοποικιλότητα) Παράκτιες Περιοχές

Η ΚΥΠΡΟΣ βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων και είναι προικισμένη με πλούσια πανίδα και χλωρίδα και με στοιχεία από όλες τις ηπείρους που την περικλείουν.

Το 2003 είχαν αναφερθεί 3.859 γνωστά είδη πανίδας και 2.125 είδη χλωρίδας.

Η Κύπρος αποτελεί επίσης σταθμό για τα αποδημητικά πουλιά, που ταξιδεύουν από το βορρά στο νότο,

λόγω των δύο πολύ σημαντικών υδροβιότοπων που διαθέτει, των αλικών της Λάρνακας και του Ακρωτηρίου.

Το νομικό πλαίσιο για τη διαχείριση του φυσικού Περιβάλλοντος καλύπτεται από αριθμό νομοθετημάτων, με σημαντικότερα το Νόμο Αριθ. 153(Ι)/2003 για την Προστασία και Διαχείριση της Φύσης και της Άγριας Ζωής και το Νόμο με Αριθ. 152(Ι)/2003 για την Προστασία και Διαχείριση Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ της βιοποικιλότητας και των παράκτιων περιοχών, έχουν ήδη επιλεγεί στο πλαίσιο του Δικτύου **ΦΥΣΗ 2000**, 38 συνολικά περιοχές που καλύπτουν τα 14% περίπου της συνολικής έκτασης του εδάφους, που ελέγχεται από την Κυπριακή Δημοκρατία. Επίσης άρχισε το 2004 και θα ολοκληρωθεί το 2008, η ετοιμασία των διαχειριστικών σχεδίων για τις περιοχές αυτές.

Για την αειφόρο διαχείριση της παράκτιας περιοχής της Κύπρου βρίσκεται σε εξέλιξη το Πρόγραμμα

CAMP, (Coastal Area Management Programme) που αποσκοπεί στη ενδυνάμωση των υφιστάμενων πολιτικών, μέσα από δράσεις όπως η Ενοποιημένη Διαχείριση, η Αξιολόγηση της Φέρουσας Ικανότητας, η Χρήση Οικονομικών Εργαλείων κ.ά.

Η αστικοποίηση των παραθαλάσσιων περιοχών αποτελεί σημαντική απειλή, όχι μόνο για το θαλάσσιο Περιβάλλον αλλά και για τη βιοποικιλότητα, γενικότερα.

Ενέργεια / Κλιματικές Αλλαγές

Η ΥΠΕΡΘΕΡΜΑΝΣΗ του πλανήτη που προκαλείται από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, αναδεικνύεται μια από τις σοβαρότερες απειλές που μπορεί να αντιμετωπίσει η ανθρωπότητα.

Δέκα χρόνια μετά την υπογραφή του Πρωτοκόλλου του Κιότο το 1997, οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα εξακολουθούν να αυξάνονται, αφού χώρες που παράγουν μεγάλες ποσότητες ρύπων δεν έχουν προσυπογράψει το Πρωτόκολλο.

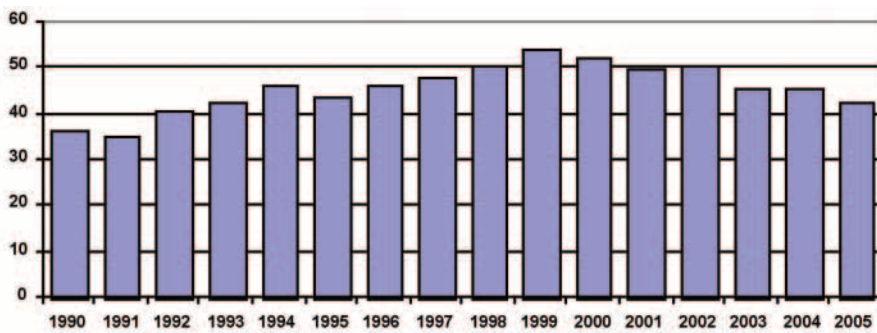
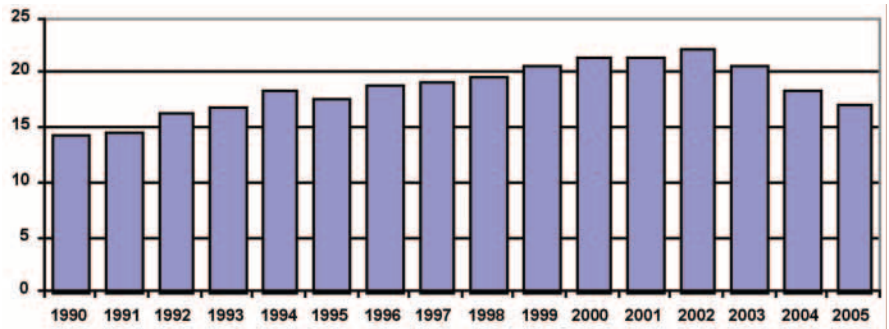
Η Κύπρος έχει αναλάβει δράσεις για μείωση των ρύπων. Τον Σεπτέμβριο του 2003 το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε Στρατηγικό Σχέδιο για τη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου.

Προβλέπονται μέτρα για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τον τομέα παραγωγής ενέργειας με τη χρήση φυσικού αερίου, τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας με βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων, καθώς και με την εξοικονόμηση ενέργειας και προώθηση των ανανεώσιμων πηγών

ενέργειας και ενθάρρυνση της ανανέωσης και χρήσης των μέσων μαζικής κυκλοφορίας και των μικρού κυβισμού οχημάτων.

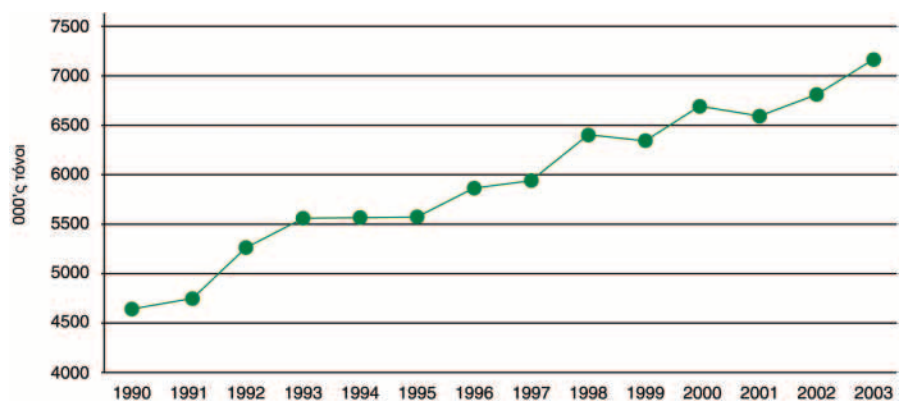
Παράλληλα ολοκληρώθηκε η αδειοδότηση (Άδεια Εκπομπής Αερίων Αποβλήτων) όλων των μεγάλων βιομηχανικών εγκαταστάσεων που υπάγονται στις διατάξεις του περί Ελέγχου της Ρύπανσης της Ατμόσφαιρας Νόμου του 2002, καθώς και του περί Ολοκληρωμένου Ελέγχου και Πρόληψης της Ρύπανσης Νόμου του 2003. Ήδη, έχει τεθεί σε λειτουργία η υποδομή που απαιτείται για παρακολούθηση της βιομηχανικής ρύπανσης και της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα, με την εξασφάλιση του απαιτούμενου εξοπλισμού και την εκπαίδευση προσωπικού. Επίσης προχωρεί η δημιουργία κατάλληλων βάσεων πληροφοριών και δεδομένων, για σωστή και έγκαιρη ετοιμασία εκθέσεων, όπως απαιτεί η Ε.Ε.

Συνολικές Ετήσιες Εκπομπές Οξειδίων του Αζώτου (NOx) κατά την Περίοδο 1990 - 2005

Συνολικές Ετήσιες Εκπομπές Διοξειδίου του Θείου (SO2) κατά την Περίοδο 1990 - 2005

Αέριες Εκπομπές Διοξειδίου του Άνθρακα (CO2), 1990 - 2003

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Στατιστικές Περιβάλλοντος 2006

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΒΑΣΙΚΗ ΕΠΙΔΙΩΞΗ του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης 2007 - 2013 είναι η διαφύλαξη του περιβαλλοντικού πλούτου της χώρας και η εφαρμογή της αρχής της αειφόρου ανάπτυξης. Θα επιδιωχθεί όπως η ανάπτυξη προωθείται με σεβασμό προς το φυσικό Περιβάλλον, για να επιτευχθεί διαφύλαξή του και στο μέλλον.

Για την ένταξη της περιβαλλοντικής διάστασης σε όλους τους τομείς της οικονομικής ανάπτυξης, θα προωθηθεί η καθοριστική στροφή στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής Νομοθεσίας, που υιοθετεί τις πρόνοιες του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου. Θα εντατικοποιηθούν οι διαδικασίες και τα μέτρα για τη διασφάλιση

ουσιαστικής εφαρμογής και επιβολής της Νομοθεσίας, τη χρησιμοποίηση των μηχανισμών της αγοράς, την υιοθέτηση της στρατηγικής αξιολόγησης των επιπτώσεων από σχέδια και προγράμματα και τη διασφάλιση της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Στο πλαίσιο αυτό οι επιχειρήσεις αναμένεται να διαδραματίσουν τον δικό τους ρόλο, με την επίδειξη υψηλού αισθήματος κοινωνικής ευθύνης και ανάληψη της υποχρέωσής τους προς τις επόμενες γενεές.

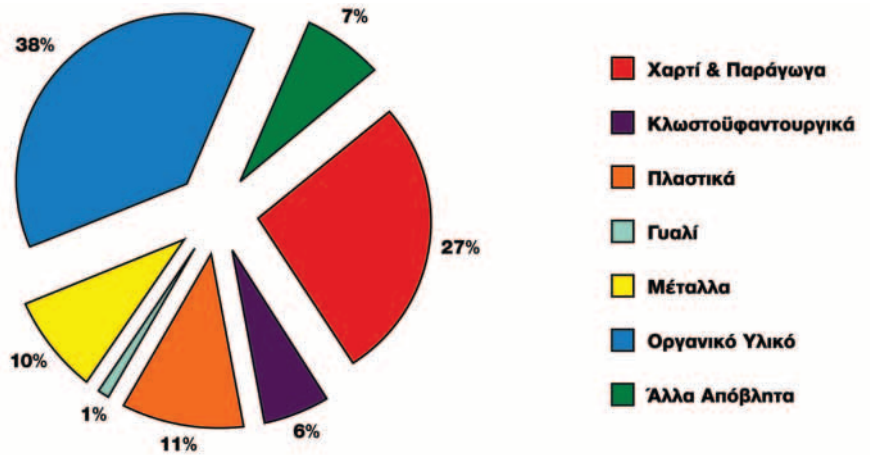
Έλεγχος της Ρύπανσης από Στερεά και Επικίνδυνα Απόβλητα

Η ΕΘΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ για τα στερεά και επικίνδυνα απόβλητα στοχεύει στην εφαρμογή προγράμματος ανάκτησης ενέργειας και πρώτων υλών, μέσω της ανακύκλωσης μέρους των παραγόμενων απορριμμάτων και του περιορισμού του όγκου τους, που εναποτίθεται σε σκυβαλότοπους. (Εφαρμογή της Νομοθεσίας για τη Διαχείριση των Στερεών και Επικίνδυνων Αποβλήτων, Νόμος 215(Ι)/2002, που υιοθετεί τις Οδηγίες της Ε.Ε. 99/31 και 91/689 και την Απόφαση 94/904).

Συγκεκριμένα πρέπει να ανακυκλώνεται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2012 τουλάχιστον 25% κάθε κατηγορίας (γυαλί, χαρτί, μέταλλα, πλαστικό) αντί 3% που είναι σήμερα.

Σε αυτό το πλαίσιο θα προωθηθεί η κατασκευή της απαιτούμενης υποδομής (σύγχρονων και ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης και αποκατάστασης των υφιστάμενων σκυβαλότοπων) και ενημέρωση /εκπαίδευση του κοινού.

Υφιστάμενη Σύθεση Στερεών Αποβλήτων

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Στατιστικές Περιβάλλοντος 2006

Υγρά Απόβλητα

ΒΑΣΙΚΗ ΕΠΙΔΙΩΞΗ είναι η σταδιακή εναρμόνιση με την Οδηγία της Ε.Ε. (91/271/ΕΟΚ) για τα αστικά λύματα και που αφορά εγκατάσταση κεντρικών αποχετευτικών συστημάτων συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων σε όλους τους οικισμούς με ισοδύναμο πληθυσμό μεγαλύτερο των 2.000 ατόμων, που αντιμετωπίζουν προβλήματα αποχέτευσης, έως το έτος 2012.

Συγκεκριμένα, θα προωθηθεί η σταδιακή επέκταση του δικτύου των ευρύτερων περιοχών των Συμβουλίων Αποχετεύσεων, με προτεραιότητα περιοχές πυκνοκατοικημένες ή προβληματικές, καθώς και η ικανοποιητική κάλυψη των χωριών

της Κύπρου, τα οποία αντιμετωπίζουν αποχετευτικό πρόβλημα. Αυτό θα συμβάλει στην προστασία του Περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, αλλά και των υπόγειων υδάτινων πόρων και στην αναβάθμιση του βιοτικού επιπέδου.

Παράλληλα θα προωθηθεί η αξιοποίηση του παραγόμενου επεξεργασμένου νερού και η ένταξή του στο ισοζύγιο νερού.

Ενέργεια και Κλιματικές Αλλαγές

ΒΑΣΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ της ενεργειακής πολιτικής είναι η δημιουργία των αναγκαίων υποδομών, που θα επιτρέψουν την ικανοποίηση των πρόσθετων ενεργειακών αναγκών και τη χρήση υπαλλακτικών μορφών ενέργειας, με σκοπό τη μείωση του κόστους και την προστασία του Περιβάλλοντος.

Αναλυτικότερα οι στόχοι είναι:

- **Η εξασφάλιση** επαρκών ποσοτήτων ενέργειας για ικανοποίηση των ενεργειακών αναγκών της χώρας, στο χαμηλότερο δυνατό κόστος, με σεβασμό προς το Περιβάλλον
- **Πληρέστερη** εκμετάλλευση των οικονομικά εκμεταλλεύσιμων

εγχώριων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) και ειδικότερα :

- **Αύξηση** της συνεισφοράς των ΑΠΕ στη συνολική ενεργειακή κατανάλωση της Κύπρου, από 4,5% που ήταν το 1994 σε 9% έως το 2010.
- **Αύξηση** της παραγωγής ηλεκτρισμού από ΑΠΕ, από μηδενική που είναι σήμερα, σε 6% της συνολικής παραγωγής ηλεκτρισμού έως το 2010.
- **Βελτίωση** της απόδοσης του ενεργειακού τομέα της χώρας, με μέτρα ορθολογικής χρήσης της ενέργειας, τόσο στο στάδιο της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας όσο και στο στάδιο τελικής χρήσης.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ

Έλεγχος της Ρύπανσης από Στερεά και Επικίνδυνα Απόβλητα

ΓΙΑ ΕΓΚΑΙΡΗ ικανοποίηση των δεσμεύσεων προς την Ε.Ε., θα προωθηθεί η εφαρμογή των ακόλουθων μέτρων, κατά την περίοδο 2007 – 2010.

- **Δημιουργία** Κέντρων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Οικιακών Αποβλήτων, που θα περιλαμβάνουν χώρο υγειονομικής ταφής οικιακών αποβλήτων,
- **Αποκατάσταση** όλων των χώρων μη ελεγχόμενης ταφής (100 περίπου) και μέτρα ανάπρασής τους.

εργοστάσιο διαλογής, κομποστοποίησης και καύσης και τους αναγκαίους διαμετακομιστικούς σταθμούς. (Τέσσερα Κέντρα για τις ανάγκες όλων των επαρχιών) .

- **Δημιουργία** υποδομής για συνολική διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων, που περιλαμβάνει την κατασκευή Κεντρικής Μονάδας Επεξεργασίας Επικίνδυνων Αποβλήτων.
- **Ίδρυση** και λειτουργία κέντρων συλλογής και διαχείρισης στερεών αποβλήτων, όπως αμιάντου, οχημάτων στο τέλος του κύκλου ζωής τους, ελαστικών, μπαταριών, ηλεκτρικών/ ηλεκτρονικών συσκευών, κ.ά..
- **Δημιουργία** χώρων υγειονομικής ταφής και εργοστασίου διαλογής αδρανών υλικών (Demolition Waste) για κάλυψη των αναγκών όλων των επαρχιών.
- **Πρώθηση** προγραμμάτων για μείωση του όγκου των αποβλήτων που θα απορρίπτονται στους ΧΥΤΑ με πρόγραμμα διαλογής στην πηγή ή στους χώρους διάθεσης, με συνεργασία των τοπικών αρχών.
- **Ενεργότερη** εμπλοκή Εθελοντικών Οργανώσεων και πολιτών στη συλλογή αποβλήτων για ανακύκλωση.
- **Ανάπτυξη** ολοκληρωμένης στρατηγικής επικοινωνίας, ενημέρωσης και εκπαίδευσης του κοινού, που θα συμβάλει αποφασιστικά στην αντιμετώπιση του προβλήματος διαχείρισης των στερεών αποβλήτων.

Έλεγχος της Ρύπανσης από Υγρά Απόβλητα

- **Επέκταση** των αποχετευτικών συστημάτων λυμάτων των αστικών περιοχών σε Λευκωσία, Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο, με υπολογιζόμενο κεφαλαιουχικό κόστος **430 εκ. ευρώ** (£250 εκ.) για εναρμόνιση με την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ.
- **Κατασκευή** αποχετευτικών συστημάτων στις αγροτικές περιοχές, ειδικά σε κοινότητες με πληθυσμό μεγαλύτερο των 2.000 κατοίκων, που έχουν συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα εφαρμογής της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ έως το 2012. Το συνολικό κόστος του έργου για τα έτη 2007 - 2013, υπολογίζεται σε **260 εκ. ευρώ** (£150 εκ.)
- **Πρώθηση** της χρήσης ανακυκλωμένου νερού και λυματολάσσης από την επεξεργασία λυμάτων και ένταξη της παραγόμενης ποσότητας στο ισοζύγιο νερού. Ενημερωτικές εκστρατείες για καταπολέμηση της όποιας προκατάληψης εναντίον της χρήσης τους.
- **Δημιουργία** Λογισμικών Προγραμμάτων για την παρακολούθηση των απορρίψεων ανακυκλωμένου νερού και επεξεργασμένης λάσσης.
- **Βελτίωση** της διαχείρισης των υδάτινων πόρων, περιλαμβανομένης της αντικατάστασης των προβληματικών δικτύων ύδρευσης, για περιορισμό απωλειών και προστασία της δημόσιας υγείας.

- **Μείωση** των επικίνδυνων ουσιών στο υδάτινο Περιβάλλον. Με βάση τις Οδηγίες για τις επικίνδυνες ουσίες, θα προωθηθούν μέτρα για εξάλειψη, κατά το δυνατό, ή ουσιαστική μείωση των εισροών επικίνδυνων ουσιών και ουσιών προτεραιότητας στο υδάτινο Περιβάλλον.
- **Δημιουργία** Μητρώου Έκλυσης και Μεταφοράς Ρύπων (E – PRTR) που έχει γίνει Κανονισμός της Ε.Ε. (166/2006) και απαιτεί τον εντοπισμό, την καταγραφή και τον υπολογισμό σειράς χημικών ουσιών σε απόβλητα, που διοχετεύονται στα νερά, το έδαφος ή / και μεταφέρονται αλλού.
- **Εφαρμογή** Προγράμματος Δράσης για Έλεγχο των απορρίψεων αποβλήτων των βιομηχανιών τροφίμων και των βιολογικών σταθμών επεξεργασίας αστικών λυμάτων. Το Πρόγραμμα θα αρχίσει έως το 2008, με σκοπό την παρακολούθηση των απορρίψεων από σταθμούς επεξεργασίας αστικών λυμάτων και αποβλήτων βιομηχανιών τροφίμων και έλεγχο ότι δεν επηρεάζουν αρνητικά το Περιβάλλον.
- **Αδειοδοτήσεις** / Έλεγχοι των απορρίψεων από τις εγκαταστάσεις που καλύπτονται από το Νόμο για Ολοκληρωμένη Πρόληψη / Έλεγχο της Ρύπανσης.
- **Διασφάλιση** της εγκατάστασης συστημάτων επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, διαχείρισης ενέργειας, θορύβου, κλπ., σε βιομηχανίες και κτηνοτροφικά υποστατικά.

Προστασία της Φύσης και Διατήρηση των Παραλιών

- **Ετοιμασία** και εφαρμογή Διαχειριστικών Σχεδίων των Περιοχών «Φύση 2000». Ήδη άρχισε από το 2006 και θα ολοκληρωθεί στα τέλη του 2008, η εργασία για την ετοιμασία διαχειριστικών σχεδίων και εφαρμογή δράσεων για τις περιοχές του Δικτύου. Ετοιμάστηκε επίσης διαχειριστικό σχέδιο για το Εθνικό Πάρκο Ακάμα, καθώς και για την Αλυκή Λάρνακας. Στόχος είναι να εφαρμόζονται σταδιακά οι δράσεις που θα προτείνονται στα διαχειριστικά σχέδια, με μερική χρηματοδότηση από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία.
- **Ολοκλήρωση** και εφαρμογή του σχεδίου για το Πρόγραμμα CAMP (Coastal Area Management Plan) μέσω του οποίου προωθείται η ενδυνάμωση των υφιστάμενων πολιτικών και πρακτικών, μέσα από δράσεις όπως η Ενοποιημένη Διαχείριση, η Αξιολόγηση της Φέρουσας Ικανότητας, η Στρατηγική Περιβαλλοντική Αξιολόγηση, η Χρήση Οικονομικών Εργαλείων, η Αειφόρος Ανάλυση, η Περιβαλλοντική Ενημέρωση, κλπ.

- **Πρωώθηση** Εθνικού Προγράμματος Δράσης για την καταπολέμηση της απερίημωσης, ώστε να προσδιοριστούν οι παράγοντες που συντελούν στην απερίημωση και τα μέτρα που χρειάζονται για την καταπολέμησή της, καθώς και για την απάμβλυνση των επιπτώσεων από την ξηρασία.
- **Αναβάθμιση** του Περιβάλλοντος και του Τοπίου στις αγροτικές περιοχές, μέσω μέτρων από το νέο Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης, για την τήρηση
- αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων, δασώσεις, προστασία των δασών από τις πυρκαγιές και αναδάσωση καμένων περιοχών, καθώς και διατήρηση και βελτίωση του οικολογικού ρόλου των δασών. Παροχή εξισωτικών πληρωμών σε μειονεκτικές περιοχές και περιοχές ΦΥΣΗ 2000.
- **Αναδάσωση** και επαναφορά του περιβάλλοντος σε υποβαθμισμένες περιοχές.

Μέτρα για την Ενέργεια και τις Κλιματικές Αλλαγές

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ του Στρατηγικού Σχεδίου για τον Περιορισμό των Εκπομπών Αερίων του Θερμοκηπίου, προωθούνται τα ακόλουθα μέτρα:

- **Διαφοροποίηση** των Πηγών Ενέργειας, με τη δημιουργία Ενεργειακού Κέντρου στο Βασιλικό, το οποίο θα φιλοξενεί τις εγκαταστάσεις του φυσικού αερίου και των αποθεμάτων πετρελαιοειδών. Στόχος είναι η απεξάρτηση της εθνικής Οικονομίας από μια μοναδική πηγή ενέργειας (το πετρέλαιο) και η βελτίωση του φυσικού Περιβάλλοντος.
- **Εισαγωγή** φυσικού αερίου.
- **Επέκταση** των υποδομών ηλεκτροπαραγωγής με πιο αποδοτικά συστήματα. Βασικοί στόχοι είναι η εξασφάλιση ενεργειακής επάρκειας με αύξηση της εγκατεστημένης δυναμικότητας των μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με αποδοτικότερα συστήματα και ταυτόχρονη προώθηση του ανταγωνισμού, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου.
- **Εφαρμογή** Προγραμμάτων αποδοτικότερης χρήσης της Ενέργειας. Βασικοί στόχοι είναι η βελτίωση του βαθμού χρήσης της ενέργειας, τόσο στο στάδιο της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, όσο και στο στάδιο της τελικής χρήσης. Ενδεικτικές δράσεις που προωθούνται, είναι:
 - συστήματα ενεργειακής πιστοποίησης κτιρίων,
 - χρήση των οχημάτων διπλής προώσεως και των ηλεκτρικών οχημάτων,
 - προώθηση της χρήσης βιοκαυσίμων,
 - επέκταση του θεσμού του Σχολικού Λεωφορείου,
 - εξοικονόμηση ενέργειας στα δημόσια κτίρια,
 - διεξαγωγή εκστρατειών διαφώτισης και ενημέρωσης του κοινού, για την εξοικονόμηση Ενέργειας.

- **Εκμετάλλευση** του Δυναμικού των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ). Για αντικατάσταση μέρους των συμβατικών καυσίμων κίνησης από βιοκαύσιμα, θα προωθηθούν τα ακόλουθα:
 - Εκμετάλλευση του αιολικού δυναμικού της Κύπρου με στόχο τη λειτουργία ανεμογεννητριών συνολικής δυναμικότητας 150 MW.
 - Εκμετάλλευση των γεωργοκτηνοτροφικών αποβλήτων. Στο πλαίσιο ειδικού Σχεδίου Επιδοτήσεων, προωθείται η δημιουργία συγκεντρωτικών μονάδων επεξεργασίας γεωργοκτηνοτροφικών αποβλήτων από ανεξάρτητους επενδυτές για παραγωγή βιοαερίου και άλλων βιοαποικοδομήσιμων προϊόντων.

- Συνέχιση του Σχεδίου Χορηγιών για Εξοικονόμηση Ενέργειας και Προώθηση της Χρήσης Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας για την περαιτέρω χρήση των ΑΠΕ. Προϋπόθεση για την ορθότερη λειτουργία του Σχεδίου, είναι η διενέργεια τροποποιήσεων τόσο σε επίπεδο διαφοροποίησης της ενίσχυσης/επιχορήγησης όσο και σε επίπεδο διοικητικής λειτουργίας.

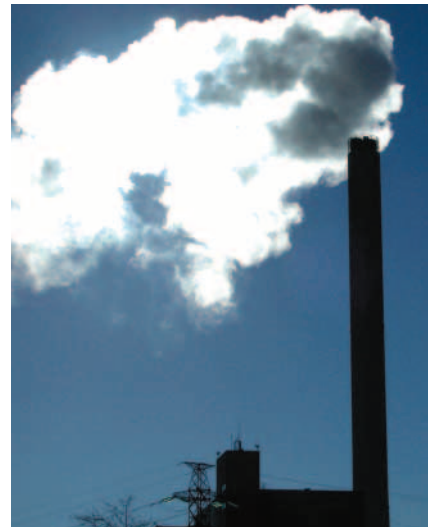
Μέτρα Ελέγχου Βιομηχανικής Ρύπανσης, Ποιότητας του Αέρα και Χημικών Ουσιών

ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΕΛΕΓΧΟΥ της βιομηχανικής ρύπανσης και ποιότητας του αέρα, θα προωθηθούν τα ακόλουθα:

- **Επιστημονική** υποστήριξη των επιχειρήσεων, για την υιοθέτηση και την εισαγωγή νέων τεχνολογιών και τεχνικών μείωσης των αερίων αποβλήτων και εγκαθίδρυση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, για μείωση της ρύπανσης, σύμφωνα με τις πρόνοιες της Νομοθεσίας.
- **Υποβοήθηση** στην κατάρτιση των οργανισμών παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, σε θέματα ελέγχου βιομηχανικής ρύπανσης.
- **Ετοιμασία** ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδίου για διαχείριση της ποιότητας του αέρα στην Κύπρο και τη διερεύνηση της προέλευσης και επίδρασης των διαφόρων ρύπων, ιδιαίτερα των λεπτόκοκκων αιωρούμενων σωματιδίων και του όζοντος, ώστε να αναπτυχθεί η σωστή στρατηγική αντιμετώπισής του.
- **Εφαρμογή** Προγραμμάτων Δράσης για μείωση των συνολικών εκπομπών της Κύπρου κάτω από τα καθορισμένα από την Ε.Ε. Ετήσια Ανώτατα Όρια Εκπομπών και διασφάλιση ικανοποιητικής ποιότητας ατμοσφαιρικού αέρα, που να μη προκαλεί επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και στο Περιβάλλον.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗ εφαρμογή του νέου Ευρωπαϊκού Κανονισμού για τη διαχείριση και τον έλεγχο χημικών ουσιών REACH (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals) αλλά και την εκτέλεση της δέσμευσης της Ε.Ε. προς τον ΟΗΕ για την υιοθέτηση του παγκόσμια Εναρμονισμένου Συστήματος Σήμανσης Χημικών Ουσιών (Globally Harmonized System – GHS) έως το 2008, πρέπει εκτός από την απαραίτητη νομοθετική εργασία, να γίνουν οι ακόλουθες ενέργειες:

- **Δημιουργία** μηχανισμού ελέγχου και επιθεώρησης των παραγωγών, εισαγωγέων και διανομέων χημικών ουσιών.
- **Εγκατάσταση** και χρήση λογισμικού συστήματος, το οποίο θα χρησιμοποιείται από όλες τις αρμόδιες Αρχές για την ανταλλαγή των πληροφοριών με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Χημικών (Agency) καθώς και δημιουργία Βάσεων Δεδομένων για τις χημικές ουσίες και τα παρασκευάσματα, που παράγονται, εισάγονται και χρησιμοποιούνται στην Κυπριακή Δημοκρατία.
- **Δημιουργία** μηχανισμού για έγκαιρη ενημέρωση της βιομηχανίας. Ειδικά για το REACH, προβλέπεται από τον Κανονισμό, ότι πρέπει να υπάρξει σε κάθε κράτος-μέλος, Γραφείο Εξυπηρέτησης της Βιομηχανίας (Helpdesk).

Μέτρα για Ακτινοπροστασία

ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ της **Ακτινοπροστασίας** και **Πυρηνικής Ασφάλειας** θα ενισχυθεί περαιτέρω το Σύστημα Ακτινοπροστασίας, για πιο αποτελεσματική εφαρμογή της ισχύουσας Νομοθεσίας για Ακτινοπροστασία και Πυρηνική Ασφάλεια, που έχει ως στόχο την προστασία των εργαζομένων, του κοινού, των ασθενών και του Περιβάλλοντος από τους κινδύνους που εγκυμονεί η έκθεση σε ιονίζουσες ακτινοβολίες από φυσικές ή τεχνητές πηγές.

Για την εφαρμογή αυτής της πολιτικής, θα συνεχιστούν ή θα ληφθούν, μεταξύ άλλων, τα πιο κάτω μέτρα:

- **Αδειοδότηση** όλων των πηγών ιονίζουσας ακτινοβολίας και των δραστηριοτήτων, στις οποίες χρησιμοποιούνται πηγές ιονίζουσας ακτινοβολίας, ή συμβαίνει έκθεση σε ιονίζουσες ακτινοβολίες.

- **Κατάρτιση** και εκπαίδευση κρίσιμων ομάδων του πληθυσμού και των εργαζομένων.

- **Εφαρμογή** ειδικών προγραμμάτων σε συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό Ατομικής Ενέργειας (ΔΟΑΕ) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

- **Διεξαγωγή** ειδικών μελετών για την εκτίμηση των επιπέδων έκθεσης σε ιονίζουσα ακτινοβολία και των επιπέδων ραδιενέργειας στο Περιβάλλον.

- **Διεξαγωγή** μελετών για την εκτίμηση των επιπέδων έκθεσης κρίσιμων ομάδων του πληθυσμού, καθώς και την παρακολούθηση των επιπέδων ραδιενέργειας στο Περιβάλλον (αέρας, νερό, έδαφος, τρόφιμα, αγαθά, κλπ.)

Οριζόντια Μέτρα για την Αειφόρο Ανάπτυξη

- **Ετοιμασία** Στρατηγικής για την Αειφόρο Ανάπτυξη, όπου θα καθορίζονται όλες οι προτεραιότητες για Αειφόρο Ανάπτυξη, έως τον Ιούνιο 2007 και υποβολή της στην Ε.Ε. για συμμόρφωση προς την Απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, του Μαρτίου 2006.
- **Ετοιμασία** Σχεδίου Δράσης για τις Πράσινες Δημόσιες Αγορές, με εφαρμογή από το 2007, για προώθηση μέτρων, που θα ευνοούν την αγορά οικολογικών προϊόντων.
- **Ετοιμασία** Στρατηγικών Χαρτών Θορύβου έως τον Ιούνιο 2007, για όλα τα πολεοδομικά συγκροτήματα, οδικούς άξονες και αεροδρόμια, με στόχο τη διατήρηση στα επιτρεπτά όρια.
- **Προώθηση** συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης. Προωθείται η παροχή κινήτρων στους διάφορους Οργανισμούς, μέσω ενός Σχεδίου Επιχορήγησης του κόστους τεχνικής βοήθειας για την εγκαθίδρυση του συστήματος ISO 14001, του Συστήματος EMAS και της εκπαίδευσης περιβαλλοντικού επαληθευτή για το EMAS, με στόχο την έναρξη της παροχής των χορηγιών από το 2007.
- **Εφαρμογή** του ευρωπαϊκού συστήματος οικολογικής σήμανσης (ECOLABEL). Κύριος στόχος είναι η ενθάρρυνση της σήμανσης των προϊόντων που πληρούν περιβαλλοντικά κριτήρια, μέσω της παροχής χορηγιών από το 2007.

5

ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

ΟΙ ΟΚΤΩ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ με σημαντική συμβολή στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών, είναι η προστασία της Υγείας και του Περιβάλλοντος, η ικανοποίηση της βασικής ανάγκης για Στέγαση σε ένα πολεοδομικά λειτουργικό και ευχάριστο περιβάλλον, η δημιουργία συνθηκών Ασφάλειας, η απονομή της Δικαιοσύνης και η Ίση Μεταχείριση των πολιτών, η διασφάλιση του δικαιώματος του ατόμου για Παιδεία και απασχόληση, η αποδοτική εξυπηρέτηση του πολίτη από τον ευρύ δημόσιο τομέα και η Προστασία του Καταναλωτή, καθώς και η συμμετοχή του στην Πολιτιστική Ανάπτυξη και τον Αθλητισμό. Η οικονομική άνεση των πολιτών είναι μέσο για τη βελτίωση των πιο πάνω παραγόντων και γενικά της κοινωνικής ευημερίας.

Αναμφίβολα η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του πληθυσμού τα τελευταία χρόνια είναι απόρροια της σημειωθείσας προόδου τόσο στην οικονομική ευημερία και τη στέγαση, όσο και στις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Σε ό,τι αφορά την οικονομική ευημερία, επισημαίνεται η σημειωθείσα αύξηση, μεταξύ των ετών 2003 και 2005 του κατά κεφαλήν Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, σε τρέχουσες τιμές, **από £9.428 σε £10.169**, έναντι **£12.800 και £13.800** του αντίστοιχου μέσου όρου της Ε.Ε., γεγονός που κατατάσσει την Κύπρο στη **13η θέση** μεταξύ των χωρών μελών.

Σημειώνεται επίσης η αύξηση της κατά κεφαλήν δαπάνης για ιδιωτική κατανάλωση σε τρέχουσες τιμές, από £5.933 σε £6.616, έναντι £10.000 και £11.000 του αντίστοιχου μέσου όρου της Ε.Ε.

Σε σχέση με τη στέγαση σημειώνεται ως πολύ θετική ένδειξη της ποιότητας ζωής, ότι **86,1 %** των νοικοκυριών διαθέτουν σήμερα ιδιόκτητη κατοικία ή έχουν δωρεάν στέγη. Σημαντική εξέλιξη, αποτελεί επίσης, η ενοποίηση και η διεύρυνση των κριτηρίων των στεγαστικών σχεδίων και περιοχών, ώστε να καλύπτονται μεγαλύτερος αριθμός και ομάδες ατόμων απ' ό,τι προηγουμένως.

ΣΕ Ο,ΤΙ ΑΦΟΡΑ τη βελτίωση των υπηρεσιών, που καλύπτονται από τον Άξονα αυτό, σημειώνονται οι ακόλουθες εξελίξεις:

- **Σε σχέση** με τις συνθήκες ασφάλειας και απονομής της Δικαιοσύνης, έχει εισαχθεί, το 2003, ο θεσμός της κοινοτικής αστυνόμευσης, που επιτρέπει στο κοινό να συμβάλλει στην αστυνόμευση, με στόχο την πάταξη της τοπικής εγκληματικότητας. Πρόσθετη σημαντική καινοτόμος εξέλιξη είναι η εισαγωγή, το 2005, του **Χάρτη Δικαιωμάτων του Πολίτη**, που αποσκοπεί στην πληροφόρηση του πολίτη για τα δικαιώματά του, τη διαδικασία εξασφάλισης των υπηρεσιών, που του προσφέρονται από την Αστυνομία, και της εξέτασης παραπόνων. Πρόοδος έχει επίσης σημειωθεί στην απονομή της Δικαιοσύνης, ως αποτέλεσμα της διεύρυνσης γνώσεων και εμπειριών, που επέφερε η συστηματική αλληλοενημέρωση μεταξύ του Ανωτάτου Δικαστηρίου και της δικαστικής εξουσίας των χωρών μελών της Ε.Ε., καθώς και η επιτάχυνση της εκδίκασης υποθέσεων από τα Επαρχιακά Δικαστήρια. Σημαντικό μέτρο που έχει επίσης δρομολογηθεί είναι η σταδιακή αναθεώρηση του Δικαίου της Απόδειξης.
- **Για τη βελτίωση** των διοικητικών υπηρεσιών προς τον πολίτη, ιδρύθηκαν τα κατά τόπους **Κέντρα Εξυπηρέτησης του Πολίτη**. Πρόσθετα για τον ταχύτερο και ορθολογικότερο χειρισμό των υποθέσεων του πολίτη, προωθήθηκε

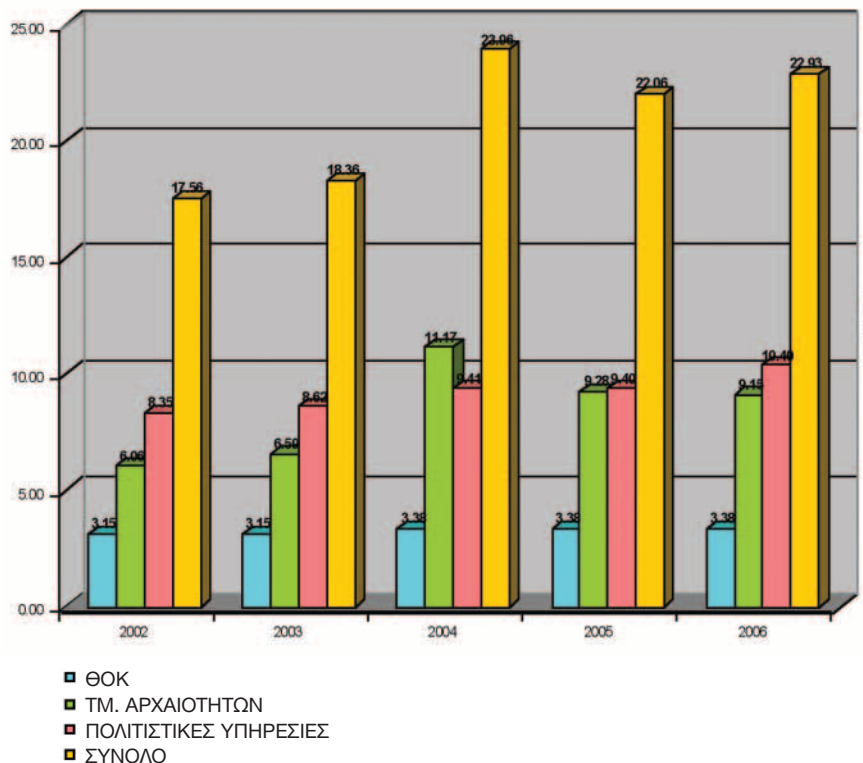
η ψηφιοποίηση και μικροφωτογράφιση των συλλογών του Κρατικού Αρχείου, για διατήρηση της διοικητικής μνήμης, καθώς και η καλύτερη οργάνωσή του, με τη στέγασή του σε **ειδικό κτίριο**, που θα ανεγερθεί.

- **Για την προστασία** των καταναλωτών έχει δημιουργηθεί η γραμμή του καταναλωτή **1429**, και πρόγραμμα συστηματικής επιθεώρησης της αγοράς. Επίσης λειτουργεί **Σχολή Καταναλωτών** και διοργανώνονται τακτικές Ημερίδες/Σεμινάρια για την πληροφόρηση/ενημέρωση των καταναλωτών. Πρόσθετα, έχει εγκαθιδρυθεί σημείο επαφής με το κοινοτικό Δίκτυο Ευρωπαϊκών Κέντρων Καταναλωτών (ECC-Net) σε θέματα, που αφορούν διασυνοριακές αγορές. Επίσης προωθήθηκε το ευρωπαϊκό πρόγραμμα επιμόρφωσης καταναλωτών σε αγροτικές περιοχές, για την εφαρμογή της οδηγίας 2001/95/EK για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων. Σημαντική επίσης εξέλιξη είναι η ελευθεροποίηση των τηλεπικοινωνιών, ταχυδρομείων, αερομεταφορών και ηλεκτρικής ενέργειας για τη βελτίωση των συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά και, κατ' επέκταση, της ποιότητας των υπηρεσιών αυτών και τον εξορθολογισμό των τιμών τους.

• **Για τη διεύρυνση** των ευκαιριών συμμετοχής των πολιτών στην πολιτιστική ανάπτυξη δρομολογήθηκε, με Αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, η αποκέντρωση και ο καλύτερος συντονισμός υπηρεσιών, με τη σύσταση του **Ιδρύματος Πολιτισμού Κύπρου** και του **Ιδρύματος Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου**, καθώς και με την προώθηση της **Ενιαίας Αρχής Πολιτισμού**. Επίσης προωθήθηκε η αξιοποίηση του Πολιτισμού και του Αθλητισμού για την επανένωση των δύο κοινοτήτων της Κύπρου, με επιχορήγηση δικαιοδικών πολιτιστικών δράσεων, όπως μεταφράσεων έργων

της τουρκοκυπριακής και ελληνοκυπριακής Γραμματείας στα ελληνικά και τουρκικά, αντίστοιχα. Για την προώθηση της πολιτιστικής πληροφόρησης και παιδείας των πολιτών ολοκληρώθηκε η δημιουργία του ηλεκτρονικού προγράμματος **Κύρια Πύλη Πολιτιστικής Πληροφορίας**. Ένδειξη της πρόόδου στον τομέα του Πολιτισμού αποτελεί η δραστική αύξηση της δημόσιας δαπάνης **από £17,56 εκ.** το 2002, **σε £22,93 εκ.** το 2006, όπως παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

Δημόσιες Δαπάνες για την Πολιτιστική Ανάπτυξη τα Έτη 2002-2006

Πηγή: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου, Πολιτιστικές Υπηρεσίες, 2006

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ αντιμετώπιση των προβλημάτων που απασχολούν τη Νεολαία ολοκληρώθηκε, το 2006, μελέτη που εκπονήθηκε στο πλαίσιο συμμετοχής του Οργανισμού Νεολαίας στο πρόγραμμα ανασκόπησης των εθνικών πολιτικών Νεολαίας του Συμβουλίου Ευρώπης. Η μελέτη καλύπτει ανασκόπηση της υφιστάμενης πολιτικής και εισηγήσεις διεθνούς ομάδας εμπειρογνομόνων του Συμβουλίου Ευρώπης καθώς και Κυπρίων εμπειρογνομόνων και θα αξιοποιηθεί από το κράτος για τη χάραξη εθνικής πολιτικής στο θέμα. Για την υγιή απασχόληση των Νέων και την προώθηση της άτυπης εκπαίδευσής τους, δημιουργήθηκε το **Πολυκέντρο Νέων** στη Λευκωσία και στη Λεμεσό.

Παρά την επιτευχθείσα πρόοδο, υπάρχουν αναξιοποίητα περιθώρια περαιτέρω βελτίωσης της ποιότητας ζωής. Η μεγαλύτερη αδυναμία για επίτευξη του στόχου αυτού είναι αναπτυξιακής πολιτικής και των φιλόδοξων, συνήθως, στόχων. Το κενό αυτό οφείλεται βασικά σε προβλήματα στην εφαρμογή και χρηματοδότηση μεταρρυθμιστικών σχεδίων, στην ιεράρχηση και συνοχή των πολιτικών ανάπτυξης και στη μειωμένη συμμετοχή στο σχεδιασμό των μεταρρυθμίσεων των πολιτών και φορέων, που θα τα εφαρμόσουν. Σημειωτέον ότι η ανάγκη για ενίσχυση της συναίνεσης με τους εκπροσώπους των πολιτών, κοινωνικούς εταίρους και πολιτικά κόμματα, τονίζεται και στο Εθνικό Πρόγραμμα Δράσης για την προώθηση της Στρατηγικής της Λισαβόνας.

Οι αδυναμίες που άπτονται της ποιότητας ζωής των πολιτών, είναι κυρίως:

- **Η χαμηλή** σχετικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην προσφορά κοινωνικών υπηρεσιών, ιδιαίτερα για την αναβάθμιση του επιπέδου ζωής των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, όπως των ατόμων τρίτης ηλικίας, των νέων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- **Η αύξηση** της παραβατικότητας η οποία οφείλεται σε υψηλό ποσοστό και στην εισροή ξένων υπηκόων στην Κύπρο. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο αριθμός των ατόμων άνω των 16 ετών, που καταδικάστηκαν για σοβαρά αδικήματα αυξήθηκε μεταξύ 2002 και 2004 από 964 (23% ξένοι) σε 1406 (30% ξένοι)*. Επίσης, σημειώνεται η αδυναμία διοργάνωσης επιστημονικά τεκμηριωμένης αστυνομικής έρευνας και γενικά η περιορισμένη διεξαγωγή ερευνών σε θέματα ποιότητας ζωής των πολιτών, η ανεπαρκής κατάρτιση των στελεχών των αρμοδίων υπηρεσιών και οι αδυναμίες στην οργάνωση και στον συντονισμό της λειτουργίας τους, καθώς επίσης η ανεπάρκεια σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού και εγκαταστάσεων, ιδιαίτερα των φυλακών. Στο θέμα της απονομής της Δικαιοσύνης, εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα, παρά την επιτευχθείσα πρόοδο, η καθυστέρηση στην εκδίκαση υποθέσεων.

* Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, « Εγκληματολογικές Στατιστικές 2004»

- **Σε σχέση** με την προστασία του καταναλωτή εντοπίζονται αδυναμίες ως αποτέλεσμα της προσφοράς νέων και άγνωστων για τους καταναλωτές αγαθών και υπηρεσιών, της εξάπλωσης του ηλεκτρονικού εμπορίου και των κενών και νομικών αβεβαιοτήτων, που αυτό προκαλεί, των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, της διαφοροποίησης των αναγκών των καταναλωτών, λόγω, κυρίως, της γήρανσης του πληθυσμού και της ένταξης ειδικών ομάδων ατόμων στην κοινωνία, όπως των ατόμων με ειδικές ανάγκες, καθώς και της μειωμένης αποτελεσματικότητας της εφαρμοζόμενης πολιτικής, λόγω του κατακερματισμού των κανόνων ελέγχου ποιότητας μεταξύ των διαφόρων κρατικών υπηρεσιών.
- **Σε ό,τι αφορά** στον τομέα του Πολιτισμού η συνέχιση της κατοχής του βόρειου τμήματος της Κύπρου από στρατεύματα της Τουρκίας και η ως εκ τούτου αδυναμία προστασίας και συντήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, εθνικής αλλά παράλληλα και ευρωπαϊκής και διεθνούς σημασίας, συνιστούν τον μεγαλύτερο και πιο απειλητικό κίνδυνο. Επίσης αναφέρεται

μειωμένη αποτελεσματικότητα, παρά την πρόοδο που επιτελείται, λόγω του κατακερματισμού των πολιτιστικών αρμοδιοτήτων σε διάφορες υπηρεσίες.

- **Ο αυξημένος** κίνδυνος για εξάπλωση της χρήσης από τους νέους εξαρτησιογόνων ουσιών, καθώς και η νεανική παραβατικότητα. (Ο αριθμός των νέων ηλικίας 16 – 24 ετών που καταδικάστηκαν για σοβαρά αδικήματα αυξήθηκε, μεταξύ 2002 και 2004, κατά 51%, από 402 σε 608*). Επίσης η υψηλή αναλογία των παραβατών νέων στο σύνολο των παραβατών, καθώς και οι αδυναμίες στη στήριξη ειδικών ομάδων νέων, όπως απόρων, με ειδικές ανάγκες και νέων σε υπανάπτυκτες και απομακρυσμένες από το κέντρο περιοχές. Πρόβλημα που άρχισε να διαφαίνεται τα τελευταία χρόνια είναι και η απασχόληση των νέων, παρότι η Κύπρος βρίσκεται σε σημαντικά πλεονεκτικότερη θέση συγκριτικά με τον μέσο όρο της Ε.Ε.

* Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου ,
« Εγκληματολογικές Στατιστικές 2004»

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ διαπνέονται από την πολιτική της Ε.Ε. Η επίτευξη υψηλής ποιότητας ζωής αποτελεί, όντως, το μακροπρόθεσμο όραμα της Ε.Ε, η πραγματοποίηση του οποίου πιστεύεται ότι είναι δυνατή μέσω της Στρατηγικής της Λισαβόνας.

Το όραμα αυτό αναλύεται στη δημιουργία ευημερούσας και δικαιότερης κοινωνίας, με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή, που θα εγγυάται ένα ασφαλέστερο, καθαρότερο και πιο υγιεινό Περιβάλλον, για τις παρούσες και μελλοντικές γενιές.

Η πραγμάτωση του οράματος προϋποθέτει ότι η οικονομική ανάπτυξη θα στηρίζει την κοινωνική πρόοδο και θα σέβεται το Περιβάλλον και, αντίστροφα, ότι η κοινωνική πολιτική θα στηρίζει την οικονομική πολιτική.

Η βελτίωση των υπηρεσιών που συμβάλλουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, αποτελεί ταυτόχρονα στόχο και καταλύτη για την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής της Λισαβόνας.

Με γνώμονα την πολιτική της Ε.Ε. και την ανάγκη για εξάλειψη των αδυναμιών των υπηρεσιών, που καλύπτονται από τον άξονα αυτό και είναι καθοριστικής σημασίας για την ποιότητα ζωής της χώρας, η αναπτυξιακή προσπάθεια, θα επικεντρωθεί στην παροχή ίσων ευκαιριών, χωρίς διάκριση και προκατάληψη, για τη συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική δραστηριότητα, καθώς και αυξημένη πρόσβαση στην πληροφόρηση.

Κρίσιμης σημασίας επιδίωξη είναι η διασφάλιση συνθηκών, που να επιτρέπουν στους πολίτες να απολαμβάνουν τα αγαθά της ευνομίας, τάξης, αξιοπρέπειας και ασφάλειας, ως απαραίτητων συστατικών στοιχείων της ποιότητας ζωής.

Εξυπηρέτηση του Πολίτη από τον Ευρύ Δημόσιο Τομέα

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ της ευρύτερης αναβάθμισης της ποιότητας ζωής και των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τον πολίτη, θα επιδιωχθεί η βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας της διοίκησης στον ευρύ δημόσιο τομέα.

Θα επιδιωχθεί συγκεκριμένα αξιοποίηση του, εν δυνάμει, πολύ σημαντικού ρόλου των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης για αναβάθμιση της ποιότητας ζωής μέσω και ανταλλαγής καλών πρακτικών με αντίστοιχες αρχές της Ε.Ε., για τη διαμόρφωση και εφαρμογή περιβαλλοντικών, κοινωνικών και πολιτισμικών στόχων και γενικά την παροχή υπηρεσιών και βοήθειας στους πολίτες.

Θα επιδιωχθεί επίσης η εμπλοκή των Τοπικών Αρχών στον εκσυγχρονισμό της βασικής υποδομής πόλεων και κοινοτήτων (ιδιαίτερα των χώρων στάθμευσης, των δημόσιων συγκοινωνιών, των πεζοδρομίων/ποδηλατοδρόμων, κ.ά.) ώστε να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις ασφάλειας, υγείας και άνεσης των πολιτών.

ΣΥΝΑΦΩΣ θα επιδιωχθεί η προστασία των καταναλωτών, ώστε να έχουν επαρκή και ακριβή ενημέρωση πριν από τις αγορές τους και να απολαμβάνουν ξεκάθαρων νομικών δικαιωμάτων, για την αντιμετώπιση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, με στόχο να περιφρουρηθεί η υγεία, η ασφάλεια, η οικονομική ευημερία και τα συμφέροντά τους.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΗΣ σημασίας θεωρείται η διεύρυνση της συμμετοχής των πολιτών στην πολιτιστική ανάπτυξη, είτε ως δημιουργών, είτε ως καταναλωτών πολιτιστικών αγαθών, ως απαραίτητου συστατικού στοιχείου μιας κοινωνίας ανθρώπων, που ευημερεί, έχει πνευματικές αναζητήσεις και σέβεται την πολιτιστική ταυτότητά της.

ΑΠΟΤΕΛΕΙ σημαντικότατο στόχο η προώθηση μέτρων για τη μεγιστοποίηση της πολύ ευεργετικής συμβολής του Αθλητισμού στη βελτίωση της υγείας των πολιτών και γενικά της ποιότητας ζωής και ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ στόχος σε σχέση με τη Νεολαία που αποτελεί τα 14% περίπου του πληθυσμού της χώρας, είναι η παροχή στους νέους ανθρώπους των αναγκαίων εφοδίων για την κατά το δυνατό απρόσκοπτη, δυναμική ανάπτυξη, πρόοδο και ευημερία τους. Βασική επιδίωξη γι' αυτό είναι η συνεκτίμηση της Νεολαίας στις άλλες πολιτικές της χώρας, σύμφωνα και με τις προτεραιότητες της Ε.Ε.

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ υπόψη ότι οι φυλακισμένοι διάγουν μια σωφρονιστική φάση της ζωής τους, μετά την ολοκλήρωση της οποίας αναμένεται να επανενταχθούν στην κοινωνία, επιδιώκεται η δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών, ώστε η κράτησή τους να είναι, κατά το δυνατό, σε πλαίσια της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και πάνω από ένα καθορισμένο ελάχιστο ποιοτικό επίπεδο.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ

ΜΕ ΒΑΣΗ τη διαγραφείσα στρατηγική και τις βασικές επιδιώξεις, η πολιτική σε όλες τις υπηρεσίες, οριζόντια, αλλά και κατά υπηρεσία, κάθετα, θα επικεντρωθεί στα ακόλουθα μέτρα:

(α) Επέκταση σε όλες τις υπηρεσίες της Χάρτας του Πολίτη για τα δικαιώματά του σε σχέση με τις εν λόγω υπηρεσίες, τη διαδικασία εξασφάλισης των υπηρεσιών αυτών, καθώς και την εξέταση παραπόνων, όπως προνοεί το Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα για τη Στρατηγική της Λισαβόνας.

(β) Μεθόδευση μηχανισμών έρευνας ώστε οι σημαντικές μεταρρυθμίσεις και ιδιαίτερα η αστυνομική έρευνα, να τυγχάνουν μεγαλύτερης επιστημονικής στήριξης.

(γ) Ποιοτική αναβάθμιση του προσωπικού μέσω εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως και εκσυγχρονισμός του τεχνολογικού εξοπλισμού των υπηρεσιών.

(δ) Ενθάρρυνση της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων, των τοπικών Αρχών και γενικά των εμπλεκόμενων φορέων και των πολιτών στη διαμόρφωση και προώθηση διαφόρων μελετών και δράσεων, για διευκόλυνση της εφαρμογής της αναπτυξιακής πολιτικής.

Κατά υπηρεσία θα προωθηθούν τα ακόλουθα:

Ασφάλεια και Δικαιοσύνη

- **Καταστολή** του ποινικού και οικονομικού εγκλήματος με αποτελεσματική εφαρμογή των εθνικών Νόμων και των διεθνών υποχρεώσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας.

- **Ενίσχυση** της αποτελεσματικότητας του Αστυνομικού Σώματος και της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, ώστε να διασφαλίζονται συνθήκες, που θα επιτρέπουν στους πολίτες να απολαμβάνουν τα αγαθά της ευνομίας, τάξης, αξιοπρέπειας και ασφάλειας, ως βασικές συνιστώσες της ποιότητας ζωής.

- **Αναβάθμιση** του ανθρώπινου δυναμικού της Αστυνομίας με εφαρμογή αυστηρότερων προσόντων εισδοχής στο Σώμα, αναβάθμιση του συστήματος εκπαίδευσης/επιμόρφωσης των αστυνομικών και ενδυνάμωση του Σώματος με επιστημονικό προσωπικό (π.χ. με κοινωνιολόγους, ψυχολόγους κ.ά.).

- **Αξιολόγηση** και ανάλογη βελτίωση της οργανωτικής και λειτουργικής δομής της Αστυνομίας, για τη διόρθωση υφιστάμενων αδυναμιών, με έμφαση στην ενίσχυση της επιστημονικής τεκμηρίωσης της αστυνομικής έρευνας. Επίσης συστηματική συμπερίληψη στις δραστηριότητες της Αστυνομίας της κοινωνικής προσφοράς, καθώς και βελτίωση και επέκταση του θεσμού της κοινοτικής αστυνόμευσης, ανάλογα με τα πορίσματα αξιολόγησης.
- **Λήψη μέτρων** για άμεση ανταπόκριση της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, εξέταση της σκοπιμότητας και προώθηση ανάλογης δράσης, για τη δημιουργία νέων πυροσβεστικών σταθμών σε στρατηγικές περιοχές.
- **Συνέχιση** των προσπαθειών για την επιτάχυνση της απονομής της Δικαιοσύνης και ολοκλήρωση της δρομολογηθείσας διαδικασίας για την αντικατάσταση του υφιστάμενου συστήματος πρακτικογράφησης της εκδίκασης των υποθέσεων, με νέο σύστημα.

Προστασία του Καταναλωτή

- **Απόδοση** ιδιαίτερης έμφασης στην εφαρμογή των Οδηγιών 2001/95/EC, για τη γενική ασφάλεια προϊόντων και 2005/29/EC, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, καθώς και στην εφαρμογή των κοινοτικών Οδηγιών και πολιτικών σε σχέση με πωλήσεις εξ αποστάσεως ή από πόρτα σε πόρτα, παραπλανητικές διαφημίσεις, παράνομους όρους συμβολαίων, τουριστικά πακέτα και δικαιώματα ταξιδιωτών, ηλεκτρονικό εμπόριο κ.ά.
- **Ενσωμάτωση** της πολιτικής καταναλωτή στις άλλες πολιτικές της χώρας, κατ' αναλογία προς το άρθρο 153 της Συνθήκης Εγκαθίδρυσης της Ε.Ε.
- **Περαιτέρω** ενίσχυση των συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού στην Οικονομία, με την ανάπτυξη ολοκληρωμένης πολιτικής στο θέμα, ώστε να προσφέρονται στο κοινό αγαθά και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας σε λογικές τιμές, καθώς και εμπέδωση των αξιών του ανταγωνισμού στον καταναλωτή.
- **Ενίσχυση** των μηχανισμών έρευνας αγοράς με:
 - διαμόρφωση αξιόπιστων δεικτών αξιολόγησης και μετρήσιμων στόχων,
 - χρήση αποτελεσματικών μεθόδων συλλογής και ανάλυσης στοιχείων σε σχέση με τα παράπονα των καταναλωτών,
 - ενίσχυση της συνεργασίας με επιστημονικές επιτροπές και τα πανεπιστήμια,
 - δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων και των παρανομιών και ενθάρρυνση των καταναλωτών για καταγγελία τους.
- **Ενίσχυση** του μηχανισμού επιτήρησης της αγοράς, μέσω της επιτάχυνσης της ανταλλαγής πληροφοριών. Εξέταση της ανάγκης επιβολής αυστηρότερων ποινών, που θα προνοούν και φυλάκιση ή/και κλείσιμο επιχειρήσεων για συστηματική παρανομία, καθώς και της ποινικοποίησης της απόκρυψης πληροφοριών, που επηρεάζουν την υγεία των πολιτών.

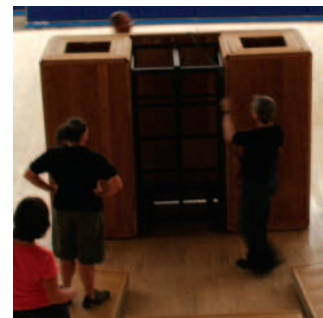
- **Υιοθέτηση** μηχανισμού εξωδικαστικής ρύθμισης μικροδιαφορών καταναλωτών.
- **Κατάρτιση** των στελεχών των Συνδέσμων Καταναλωτών, της Επιτροπής Ανταγωνισμού και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Καταναλωτή και ενίσχυση των μηχανισμών συντονισμού τους με τα εμπλεκόμενα Υπουργεία Εμπορίου, Υγείας, Γεωργίας και Εσωτερικών, και με την αρμόδια Γενική Διεύθυνση της Ε.Ε. Ενισχυση των Κανονισμών Ελέγχου Ποιότητας και εξέταση της σκοπιμότητας δημιουργίας Επιτρόπου Καταναλωτών.
- **Ανάληψη** κοινών δράσεων με τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλους μη κερδοσκοπικούς Οργανισμούς.
- **Ενίσχυση** της συνεργασίας της Κύπρου με τις χώρες-μέλη της Ε.Ε. και υπογραφή Πρωτοκόλλων συνεργασίας με τρίτες χώρες, για την προστασία των καταναλωτών.
- **Εμπέδωση** της νοοτροπίας του διεκδικητικού καταναλωτή, μέσω αγωγής στα σχολεία και εισαγωγή στα πανεπιστήμια προγράμματος μεταπτυχιακού επιπέδου, για θέματα καταναλωτή, μέρος του οποίου, σύμφωνα με την πολιτική της Ε.Ε., θα προσφέρεται με υποτροφία σε άλλη χώρα. Δημιουργία Τράπεζας Πληροφοριών με εύκολη πρόσβαση στους καταναλωτές ώστε να ενημερώνονται για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους και να υποβοηθούνται στη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους.
- **Πρωώθηση** εξειδικευμένων μέτρων για τους νεαρούς και ηλικιωμένους καταναλωτές, καθώς και τις ειδικές ομάδες καταναλωτών, που βρίσκονται σε μειονεκτικότερη, σχετικά, θέση να προστατεύσουν τα συμφέροντά τους.

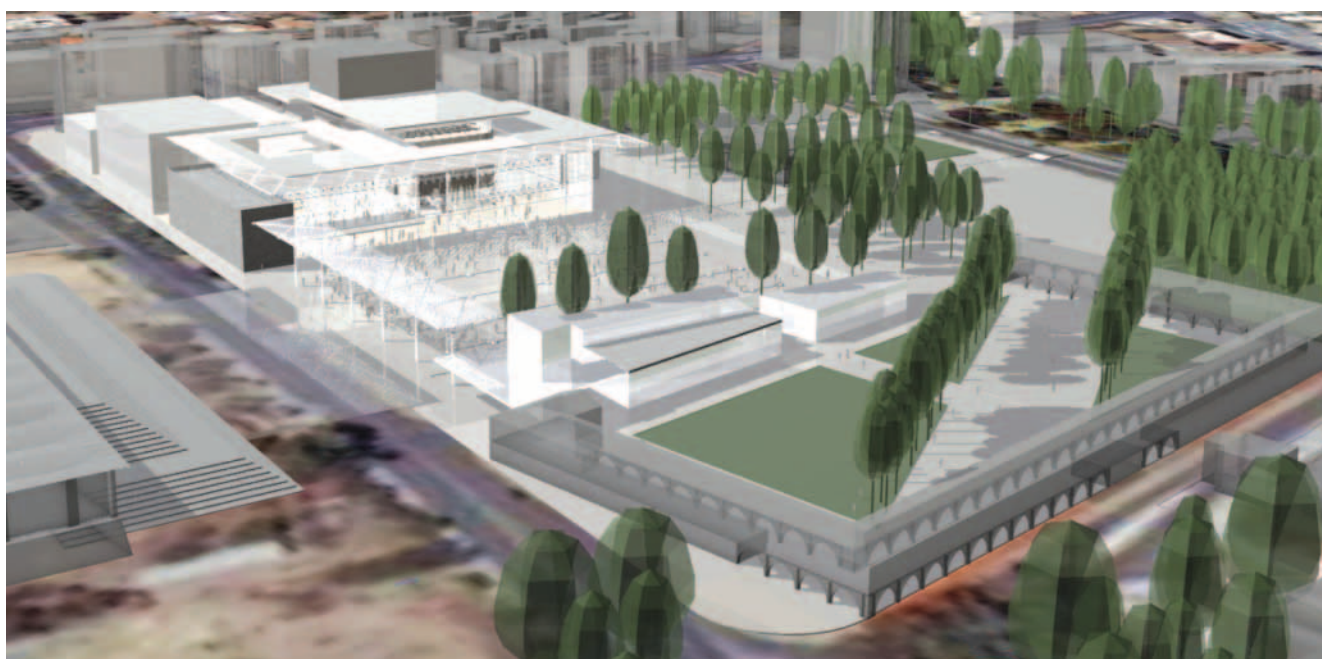
Πολιτιστική Ανάπτυξη

- Λήψη μέτρων** για την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, η οποία είναι ταυτόχρονα και ευρωπαϊκή και παγκόσμια και είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την πολιτιστική ταυτότητα των ατόμων. Για την εφαρμογή του μέτρου αυτού στα κατεχόμενα, αξιοποίηση της δυναμικής της Κύπρου ως μέλους της Ε.Ε. και ως συμβεβλημένου μέλους άλλων διεθνών συμβάσεων. Συναφώς, ολοκλήρωση της ηλεκτρονικής καταγραφής των πολιτιστικών συλλογών και του φωτογραφικού αρχείου του κράτους και δημιουργία ειδικού θεσμικού πλαισίου, για ιδιωτικά μουσεία και συλλογές. Επίσης μελέτη της δημιουργίας κλάδου επισκόπησης για τον προσδιορισμό αρχαιολογικών χώρων πριν από οποιαδήποτε ανάπτυξη και ενίσχυση της προστασίας της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Δημιουργία Μεγάρου Πολιτισμού** και νέου **Αρχαιολογικού Μουσείου** και επέκταση της **Κρατικής Πινακοθήκης** ως χώρων παρουσίασης και προβολής της πολιτιστικής δημιουργίας και κληρονομιάς. Μελέτη της πολιτικής τιμών και εισοδημάτων, για παροχή στο ευρύ κοινό, ανεξαρτήτως εισοδηματικής τάξης, αυξημένης δυνατότητας συμμετοχής σε ποιοτικές, αλλά υψηλού κόστους παραστάσεις.
- Αποκέντρωση** των πολιτιστικών εκδηλώσεων και ενθάρρυνση της εμπλοκής των τοπικών Αρχών και του ιδιωτικού τομέα στη διοργάνωσή τους, με δημιουργία του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για τη ρύθμιση,

μεταξύ άλλων, της παραχώρησης κρατικής επιχορήγησης και κινήτρων προς τους πολιτιστικούς φορείς, καθώς και της προσέλκυσης ιδιωτικής χορηγίας από τα πολιτιστικά ιδρύματα.

- Λειτουργία της Ενιαίας Αρχής Πολιτισμού**, για συντονισμένη πολιτιστική πολιτική των αρμόδιων υπηρεσιών, π.χ. μέσω της συστηματικότερης χρήσης των αρχαιολογικών χώρων στην παρουσίαση πολιτιστικών εκδηλώσεων, ώστε να διευρύνονται οι ευκαιρίες πολιτιστικής παιδείας των πολιτών.
- Αξιοποίηση** του Πολιτισμού ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής, με ενθάρρυνση και ενίσχυση των πολιτιστικών σχέσεων ανάμεσα σε όλα τα άτομα, χωρίς διάκριση και ειδικά μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.
- Αξιοποίηση** του Πολιτισμού για την ανάδειξη της Κύπρου σε γέφυρα συνεργασίας της Ευρώπης με τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική, καθώς και την προώθηση της τουριστικής και άλλης ανάπτυξης της χώρας, ως μέσου βελτίωσης της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας και κατ' επέκταση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Το Μέγαρο Πολιτισμού

Το Κρατικό Θέατρο

Συμμετοχή στην Άθληση

- **Στήριξη** των αθλητικών προγραμμάτων γενικά και ειδικότερα αυτών που αποσκοπούν στην επανένταξη ατόμων με ειδικά προβλήματα στην κοινωνία.
- **Ενίσχυση** του αγωνιστικού Αθλητισμού και διαμόρφωση ολοκληρωμένης κρατικής αθλητικής πολιτικής, βασισμένης σε σύγχρονες επιστημονικές μελέτες και μεθόδους προπόνησης και κατάρτισης των αθλητικών στελεχών, καθώς και ανίχνευσης, ανάδειξης και διάκρισης, ακόμη και διεθνώς, των ταλέντων.
- **Απόδοση** ιδιαίτερης έμφασης στη δημιουργία συνθηκών για αυξημένη δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών και ειδικότερα των νέων, στα αθλητικά σωματεία και γενικότερα στον Αθλητισμό.
- **Θέσπιση** Νομοθεσίας για ρύθμιση της απονομής της **αθλητικής Δικαιοσύνης** και καταπολέμηση των στοιχείων, που απειλούν την αθλητική ανάπτυξη, διεθνώς, όπως της εμπορευματοποίησης του Αθλητισμού, της καταπίεσης των αθλητών για επιδόσεις πέραν των ατομικών τους δυνατοτήτων, της χρήσης αναβολικών και της βίας στα γήπεδα. Εμπέδωση από τους εθνικούς αθλητικούς Οργανισμούς της αξίας του «ευ αγωνίζεσθαι».

Στήριξη της Νεολαίας

- **Καταπολέμηση** της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών, όπως ναρκωτικών, αλκοόλ και καπνού, που αποτελούν τον μεγαλύτερο κίνδυνο για τη Νεολαία. Ειδικότερα, εφαρμογή πιο αποτελεσματικής ενημέρωσης των Νέων στα σχολεία, μέσα από διάφορα προγράμματα πρόληψης, με χρήση σύγχρονων εποπτικών μέσων, όπως ταινιών, για τις επιπτώσεις από τη χρήση των εξαρτησιογόνων ουσιών. Επίσης δημιουργία σύγχρονων επιστημονικών Κέντρων Απεξάρτησης και προσφορά ενημερωτικών προγραμμάτων στους γονείς. Κατ' ανάλογο τρόπο αναβάθμιση της σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία.

- **Αναβάθμιση** των υπηρεσιών προς τις ευάλωτες ομάδες Νέων, για αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού τους και παροχή κινήτρων σε εργοδότες για την πρόσληψη άπορων Νέων, με ειδικές ανάγκες ή παραβατική συμπεριφορά. Επίσης προσφορά στους Νέους της υπαίθρου, ειδικών προγραμμάτων εκπαίδευσης, απασχόλησης και ψυχαγωγίας.

- **Σε ό,τι αφορά** τους στρατευμένους Νέους, προώθηση και εμπέδωση της αντίληψης ότι οι στρατιώτες είναι πολίτες ίσοι προς τους άλλους, ενταγμένοι στις δραστηριότητες της κοινωνικής ζωής. Η πειθαρχία στο στρατό να βασίζεται περισσότερο στην πειθώ και στον αμοιβαίο σεβασμό και στην αίσθηση ευθύνης παρά στην απειλή και την τιμωρία. Πρόσθετα, επιδίωξη για αύξηση και της παραγωγικής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου των στρατιωτών και ενθάρρυνση της συμμετοχής τους στην πολιτιστική δημιουργία και

στον Αθλητισμό, μέσω της δημιουργίας αθλητικών χώρων στα στρατόπεδα. Επίσης προώθηση της συχνότερης αναθεώρησης του επιδόματος στρατιωτών, ώστε να συνάδει με τις κοινωνικές τους ανάγκες.

- **Ένταξη** σε ενιαίο πλαίσιο και αναβάθμιση, σύμφωνα και με την πολιτική της Ε.Ε., των υπηρεσιών καθοδήγησης, μέσω συνεργασίας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ώστε να συνδεθεί η εκπαίδευση/κατάρτιση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και να μειωθεί η ανεργία των Νέων. Πρόσθετα, προώθηση της παροχής δανείων με ευνοϊκούς όρους στους νέους πτυχιούχους, για επαγγελματική δραστηριοποίηση και ανάπτυξη της επιχειρηματικότητάς τους.

Ανθρώπινες Συνθήκες για τους Φυλακισμένους

- **Επανεξέταση** και ανάλογη αναδιοργάνωση των συνθηκών κράτησης των φυλακισμένων. Απόδοση ιδιαίτερης έμφασης στην απάμβλυνση του υπερπληθυσμού των φυλακών, στην παραχώρηση του αναγκαίου προσωπικού χώρου για κάθε κρατούμενο, καθώς και στην παροχή κατάλληλης θεραπείας στους ψυχικά ασθενούντες και στα εξαρτημένα άτομα. Προσφορά

αναγνωρισμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης/κατάρτισης σε εξειδικευμένα επαγγέλματα, σε συνεργασία με σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και εμπλουτισμός των προσφερόμενων σωφρονιστικών προγραμμάτων, για προετοιμασία των κρατουμένων και ομαλή επανένταξή τους στην κοινωνία. Προώθηση μεθοδικότερης εκπαίδευσης δεσμοφυλάκων.

6

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

ΟΙ ΟΚΤΩ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ κατέχει πρωταρχική θέση σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνεισφέρει περίπου το 10% του ΑΕΠ της Ε.Ε. και απασχολεί περισσότερα από 10 εκ. άτομα. Από στατιστικά στοιχεία, που δημοσιεύονται στη Λευκή Βίβλο για την Ευρωπαϊκή Πολιτική Μεταφορών με Ορίζοντα το 2010, φαίνεται ότι πέραν του 44% των αγαθών και 79% των επιβατών διακινούνται μέσω του οδικού δικτύου.

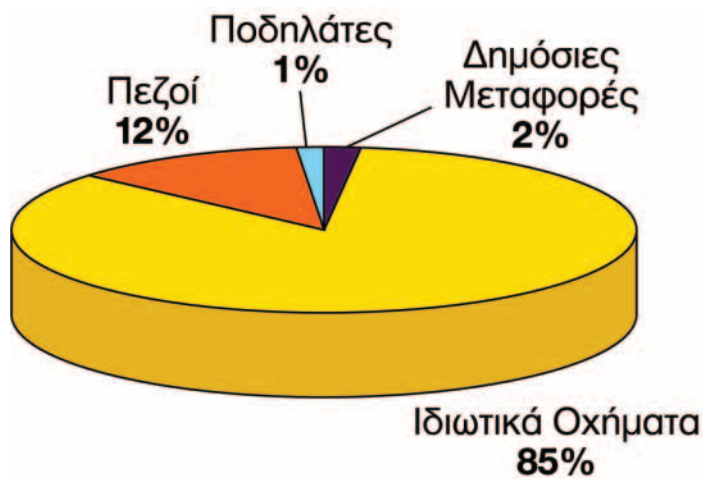
Στον τομέα των Μεταφορών η Κύπρος αντιμετωπίζει φυσικά και γεωγραφικά μειονεκτήματα, λόγω του νησιώτικου χαρακτήρα της, του μικρού της μεγέθους και της μεγάλης απόστασης από το κέντρο των οικονομικών δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οδικές Μεταφορές

ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ οι οδικές μεταφορές διαδραματίζουν ένα ιδιαίτερα σημαντικό οικονομικό και κοινωνικό ρόλο. Κατά το 2004 συνεισέφεραν το 8% της προστιθέμενης αξίας και το 21,5% της απασχόλησης του ευρύτερου τομέα των μεταφορών και επικοινωνιών.

Η διακίνηση προσώπων και αγαθών εντός της Νήσου σπηρίζεται αποκλειστικά στις οδικές συγκοινωνίες, αφού δεν υπάρχει σιδηροδρομικό δίκτυο (μη βιώσιμο λόγω του μεγέθους της χώρας) ούτε ποτάμια ή κανάλια για εσωτερικές πλωτές διαδρομές.

Η επιβατική διακίνηση εκτελείται κυρίως με ιδιωτικά οχήματα, ενώ οι δημόσιες συγκοινωνίες ακολουθούν μια συνεχώς φθίνουσα πορεία, με όλες τις αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής και στο περιβάλλον (προβλήματα συμφόρησης, καθυστέρησης, ρύπανσης, ατυχημάτων κ.ά.)

Διακίνηση Ατόμων ανά Κατηγορία

Πηγή: Τμήμα Οδικών Μεταφορών

ΠΑΡΟΛΟ που το οδικό δίκτυο αναπτύχθηκε με αυτοκινητόδρομους, που συνδέουν όλες τις μεγάλες αστικές περιοχές μεταξύ τους, εξακολουθούν να υπάρχουν αδυναμίες, που επικεντρώνονται στην ανεπάρκεια δρόμων για την παράκαμψη μεγάλων αστικών κέντρων και σε ελλιπή υποδομή σε περιμετρικούς δρόμους.

Αδυναμίες παρουσιάζονται επίσης αναφορικά με τη σύνδεση του εθνικού οδικού δικτύου με τα λιμάνια, καθώς και στη σύνδεση των απομακρυσμένων περιοχών της υπαίθρου, κυρίως των ορεινών, με τα αστικά κέντρα.

Θαλάσσιες Μεταφορές

Η ΚΥΠΡΟΣ στηρίζεται σχεδόν αποκλειστικά στα λιμάνια της, για εξυπηρέτηση του διεθνούς εμπορίου. Τις τελευταίες δύο δεκαετίες τα κυπριακά λιμάνια έχουν μετεξελιχθεί σε σημαντικά κέντρα εξυπηρέτησης κρουαζιέρων, ενώ έως πρόσφατα ήταν και σημαντικοί κόμβοι εξυπηρέτησης του διαμετακομιστικού εμπορίου.

Το 2006 τα δύο κύρια λιμάνια, Λεμεσού και Λάρνακας, τα οποία είναι μικτής

χρήσης, εξυπηρέτησαν 4,721 πλοία καθαρής χωρητικότητας 21,8 εκ. κόρων, γύρω στα 4,8 εκ. τόνους φορτίου και διακινήθηκαν 675 χιλ. περίπου επιβάτες, από τους οποίους 70% ήταν επιβάτες που ταξίδευαν με διεθνή κρουαζιερόπλοια, που συνεχίζοντας την αυξητική τους τάση, περιέλαβαν και την Κύπρο στο πρόγραμμα περιήγησής τους στη Μεσόγειο.

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ μέρος εξυπηρετήθηκε από το λιμάνι Λεμεσού, αφού το λιμάνι της Λάρνακας σήμερα εξυπηρετεί κυρίως τις εξαγωγές κυπριακών προϊόντων (ορυκτών και πατατών) και τις εισαγωγές περιορισμένου αριθμού προϊόντων, όπως λιπάσματα, αυτοκίνητα, σίδηρο, άσφαλτο.

Πέραν των προβλημάτων ανταγωνιστικότητας που αντιμετωπίζουν σήμερα τα κυπριακά λιμάνια, το διαμετακομιστικό εμπόριο

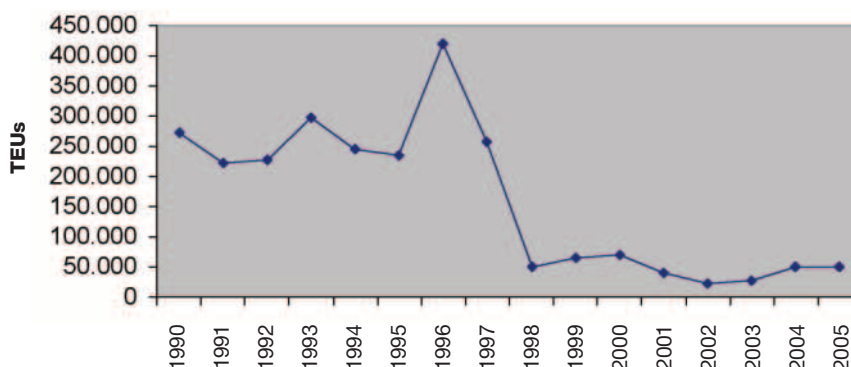
έχει επηρεαστεί αρνητικά από το συνεχιζόμενο τουρκικό εμπάργκο, που επιβάλλεται τόσο σε πλοία υπό κυπριακή σημαία, όσο και σε ξένα πλοία με άλλη σημαία, που εκτελούν τακτικές γραμμές στην Κύπρο.

Εξάλλου και η επιβατική κίνηση επηρεάστηκε αρνητικά και από την πολιτική αστάθεια στην περιοχή της Μέσης Ανατολής.

Διακίνηση Εμπορευματοκιβωτίων (TEUs) – Διαμετακομιστικό Εμπόριο

Πηγή: Αρχή Λιμένων Κύπρου

Αριθμός Εμπορευματοκιβωτίων σε TEUs 1990-2005

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ χρόνια η Αρχή Λιμένων προβαίνει σε συνεχείς ενέργειες για αναβάθμιση του εξοπλισμού, των εγκαταστάσεων και του επιπέδου της εξυπηρέτησης. Εντούτοις χρειάζονται πρόσθετες επενδύσεις σε υποδομή και εξοπλισμό, για να μπορέσουν τα κυπριακά λιμάνια να καθιερωθούν ξανά ως κέντρα διανομής εμπορευμάτων και διαμετακόμισης φορτίων, στην ευρύτερη περιοχή.

Με βάση στοιχεία του 2004 οι θαλάσσιες μεταφορές αποτελούσαν το 15% και το 16% της προστιθέμενης αξίας και της απασχόλησης του ευρύτερου τομέα των μεταφορών και επικοινωνιών, αντίστοιχα.

Αεροπορικές Μεταφορές

Η ΚΥΠΡΟΣ λόγω της γεωγραφικής της θέσης βασίζεται κυρίως στις αεροπορικές μεταφορές για τη διασύνδεσή της με την Ευρώπη και αλλού. Τα 90% των τουριστών φθάνουν στην Κύπρο με δρομολογημένες ή ναυλωμένες πτήσεις.

Την τελευταία εικοσαετία παρατηρήθηκε σημαντική ανάπτυξη των αερομεταφορών, παρόλο που τα τελευταία 3-4 χρόνια υπήρξε κάμψη λόγω της γενικότερης

διεθνούς οικονομικής ύφεσης, των πολιτικών και άλλων αρνητικών διεθνών εξελίξεων.

Κατά το 2004 οι αερομεταφορές αποτελούσαν το 9,5% περίπου της προστιθέμενης αξίας και το 11,5% της απασχόλησης, του ευρύτερου τομέα των μεταφορών και επικοινωνιών.

Τηλεπικοινωνίες

Η Κυπριακή Δημοκρατία υιοθέτησε πλήρως το Ρυθμιστικό Πλαίσιο της Ε.Ε. στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Με την ελευθεροποίηση της αγοράς, έχουν δραστηριοποιηθεί πέραν των 50 νέων Οργανισμών, που προσφέρουν ευρύ φάσμα υπηρεσιών (όπως δορυφορικές υπηρεσίες, δεδομένων, διαδικτύου, κινητής και σταθερής τηλεφωνίας).

Το 2004 άρχισε να προσφέρει υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας και δεύτερος παροχέας (Ateeba Ltd) που έχει αδειοδοτηθεί μετά από διαγωνιστική διαδικασία πλειστηριασμού. Το 2005 η εταιρία Ateeba Ltd άρχισε να παρέχει και υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας τρίτης γενεάς (3G).

Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2005 ο εγκατεστημένος παροχέας (ΑΤΗΚ), βάσει του ετήσιου κύκλου εργασιών, είχε συνολικό μερίδιο αγοράς 94% (και

οι εναλλακτικοί 6%). Στη βάση του αριθμού συνδρομητών, το μερίδιο αγοράς του εγκατεστημένου παροχέα (ΑΤΗΚ) έως το τέλος Σεπτεμβρίου 2005 στην εθνική σταθερή τηλεφωνία ανερχόταν σε 97,5%, και 93,2 % στη κινητή τηλεφωνία.

Η διεθνής σταθερή τηλεφωνία παρουσιάζει πιο βελτιωμένη εικόνα, σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια και ο εγκατεστημένος παροχέας κατέχει μερίδιο αγοράς βάσει του συνολικού όγκου εξερχόμενης και εισερχόμενης κίνησης από και προς διεθνείς προορισμούς, ύψους 74,8%. Οι εναλλακτικοί παροχείς υπηρεσιών χρησιμοποιούν κυρίως το δίκτυο του εγκατεστημένου παροχέα.

Ταχυδρομεία

ΤΟ ΣΤΑΔΙΑΚΟ και ελεγχόμενο άνοιγμα της αγοράς έχει οδηγήσει σε σημαντικές βελτιώσεις στις Ταχυδρομικές Υπηρεσίες, κυρίως σε ό,τι αφορά την ποιότητα των υπηρεσιών, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των επιχειρήσεων και το διαχωρισμό των κανονιστικών φορέων από τους φορείς παροχής υπηρεσιών.

Οι Ταχυδρομικές Υπηρεσίες έχουν επίσης επηρεαστεί από την ανάπτυξη της τεχνολογίας και των νέων μέσων επικοινωνίας, καθώς και από τον τρόπο ανάπτυξης και διεξαγωγής του εμπορίου.

Οι προσφερόμενες στην Κύπρο ταχυδρομικές υπηρεσίες καλύπτουν σήμερα το επιστολικό ταχυδρομείο, τα ταχυδρομικά δέματα, την υπηρεσία ταχυμεταφορών εσωτερικού EMA/DATAPOST, τη Φιλοτελική Υπηρεσία και τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.

Στην αγορά των ταχυδρομικών υπηρεσιών πέραν της καθολικής ταχυδρομικής υπηρεσίας, για την οποία αποκλειστική αρμοδιότητα (βάσει του Νόμου 19(1)2002) έχει το Κυπριακό Ταχυδρομείο, λειτουργεί και αριθμός ιδιωτικών παροχέων, που προσφέρουν υπηρεσίες αποκλειστικά στους τομείς των τοπικών και διεθνών ταχυμεταφορών. Κατά το 2004 τα Κυπριακά Ταχυδρομεία (βάσει του ετήσιου κύκλου εργασιών) απορρόφησαν το 63% του μεριδίου της συνολικής αγοράς και απασχόλησαν το 65% των εργοδοτούμενων στον τομέα, παραμένοντας ο μεγαλύτερος εργοδότης. Επίσης συνεισέφεραν το 72% περίπου στις συνολικές επενδύσεις στον τομέα.

Ενέργεια

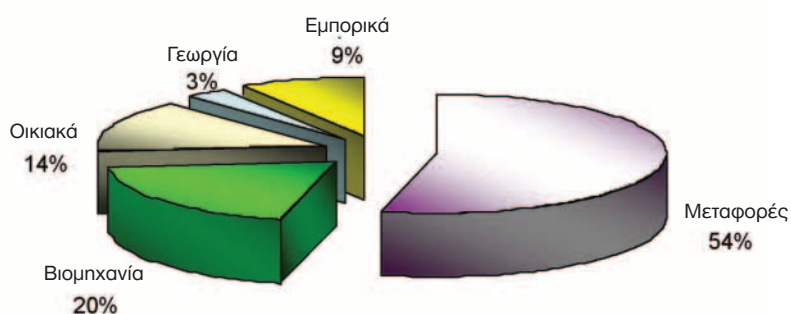
Ο ΤΟΜΕΑΣ της **Ενέργειας** αποτελεί παγκοσμίως θέμα μείζονος σημασίας, λόγω της ολοένα και μεγαλύτερης εξάρτησης της Οικονομίας από αυτόν.

Στην Κύπρο το ενεργειακό σύστημα λειτουργεί ικανοποιητικά σε ομαλές συνθήκες και χαρακτηρίζεται ως επαρκές. Από την άλλη, όμως, στηρίζεται υπέρμετρα στην εισαγωγή πετρελαιοειδών, ενώ οι εγχώριες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας καλύπτουν μόνο το 4,5% των συνολικών αναγκών σε ενέργεια.

Με τη μετατροπή των Κυπριακών Διυλιστηρίων σε τερματικό εισαγωγής πετρελαιοειδών, παρουσιάζεται μεγάλη ανάγκη για διασφάλιση της προμήθειας

ενέργειας, τόσο με τη διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας, όσο και με τη δημιουργία εθνικών αποθεμάτων πετρελαιοειδών για 60 ημέρες κατανάλωση, σύμφωνα με τη μέση εγχώρια κατανάλωση. Από το 2008 ο στόχος είναι τα αποθέματα να αυξηθούν, για κάλυψη 90 ημερών, όπως προβλέπει το Κοινοτικό Κεκτημένο.

Ταυτόχρονα είναι αναγκαία η αύξηση του βαθμού απόδοσης της χρήσης ενέργειας σε όλα τα επίπεδα και η εντατικοποίηση της εκμετάλλευσης των εναλλακτικών μορφών ενέργειας.

Ενεργειακή Ζήτηση στην Κύπρο

Πηγή: Υπηρεσία Ενέργειας

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΜΕ ΒΑΣΗ την ανάλυση που προηγήθηκε και λαμβάνοντας υπόψη τη γεωγραφική θέση της Κύπρου και το μικρό της μέγεθος, η στρατηγική επικεντρώνεται στην επέκταση και αναβάθμιση των βασικών υποδομών των Μεταφορών, των Επικοινωνιών και της Ενέργειας με σκοπό να αντιμετωπιστούν υφιστάμενες αδυναμίες και προβλήματα και να ενισχυθεί η διασύνδεση με την Ευρώπη.

Η ενίσχυση της διασύνδεσης της Κύπρου με την υπόλοιπη Ευρώπη θα δημιουργήσει και τις συνθήκες για καλύτερες διασυνδέσεις της ίδιας της Ευρώπης με τρίτες χώρες, ιδίως στην περιοχή της Μέσης Ανατολής.

Η γεωγραφική θέση της Κύπρου, την καθιστά ιδεώδη για να καταστεί η γέφυρα, που να συνδέει την Ευρώπη με τη Μέση Ανατολή, αναβαθμίζοντας συνεχώς το ρόλο, που ήδη διαδραματίζει στην περιοχή.

Επισημαίνεται στο σημείο αυτό, ότι η επέκταση και αναβάθμιση των υποδομών, δεν θα καλύψει μόνο τις υφιστάμενες αδυναμίες, αλλά θα συμβάλει στη διασφάλιση των απαραίτητων προϋποθέσεων για συνεχή και αειφόρο ανάπτυξη, δεδομένης της αλληλοσυμπλήρωσης των επενδύσεων σε υποδομές με τις επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα.

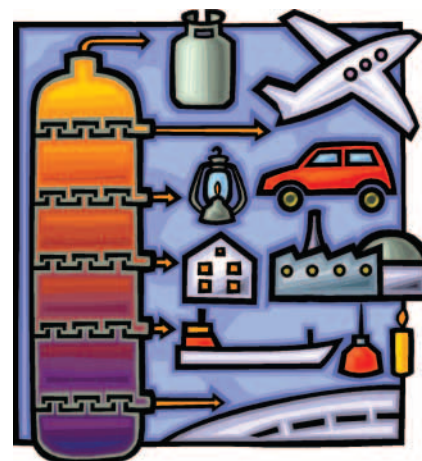
Μεταφορές

ΒΑΣΙΚΗ επιδίωξη στον τομέα των Μεταφορών είναι η ανάπτυξη ενός σύγχρονου, ασφαλούς, αποτελεσματικού και βιώσιμου συστήματος, που να παρέχει στους πολίτες πραγματική επιλογή στα μέσα διακίνησης και διαδρομών, σε περιβάλλον ίσων ευκαιριών.

Ειδικότερα στοχεύεται:

- **Η συμπλήρωση** και ο εκσυγχρονισμός του οδικού δικτύου και η διασύνδεσή του με τα διευρωπαϊκά δίκτυα.
- **Η ανάπτυξη** βιώσιμων αστικών συγκοινωνιών και η σταδιακή μείωση της χρήσης του ιδιωτικού οχήματος. Στόχος είναι η αύξηση του μεριδίου των δημόσιων μεταφορών, από 2% που είναι σήμερα σε 10% έως το 2015.

- **Η ουσιαστική** μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης και του κόστους διακίνησης, με παράλληλη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος.
- **Η δραστική** μείωση των θυμάτων από οδικά ατυχήματα. Στόχος είναι η μείωση των θυμάτων από οδικά δυστυχήματα, κατά 50% έως το 2010.
- **Η επέκταση** και αναβάθμιση της λιμενικής υποδομής, η σύνδεση με τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα, καθώς και η καθιέρωση της Κύπρου ως κέντρου διαμετακομιστικού εμπορίου και κρουαζιέρων στην περιοχή.

- **Η ανάπτυξη** των θαλάσσιων αρτηριών (Motorways of the sea) με την ΝΑ Ευρώπη, που να συνδέουν την Αδριατική Θάλασσα με το Ιόνιο Πέλαγος και την Ανατολική Μεσόγειο, συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου.
- **Η προώθηση** των θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων (short sea shipping).
- **Η ανάπτυξη** νέων, σύγχρονων αερολιμένων και η σύνδεσή τους με τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών.
- **Η διατήρηση** και βελτίωση υψηλών επιπέδων ασφάλειας στη διαχείριση της εναέριας κυκλοφορίας.

Επικοινωνίες

ΒΑΣΙΚΗ στρατηγική επιδίωξη της περιόδου 2007 - 2013 είναι η προσφορά υψηλής ποιότητας υπηρεσιών, προσιτών σε όλο τον πληθυσμό και η καθιέρωση της Κύπρου ως περιφερειακού τηλεπικοινωνιακού κόμβου.

Ειδικότερα οι στόχοι είναι:

- **Περαιτέρω** προώθηση του ανταγωνισμού στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.
- **Επέκταση/εκουγχρονισμός** της τηλεπικοινωνιακής υποδομής.
- **Προώθηση** του ανταγωνισμού, μέσω της σταδιακής ελευθεροποίησης των ταχυδρομικών υπηρεσιών.
- **Ποιοτική** αναβάθμιση των παρεχόμενων ταχυδρομικών υπηρεσιών, με στόχο τη δημιουργία ενιαίας εσωτερικής ταχυδρομικής αγοράς.

Ενέργεια

Οι στόχοι είναι:

- **Διασφάλιση** του εφοδιασμού ενέργειας για την εξασφάλιση επαρκών ποσοτήτων ενέργειας και ικανοποίηση των ενεργειακών αναγκών στο χαμηλότερο δυνατό κόστος και με σεβασμό προς το Περιβάλλον.
- **Επέκταση** των υποδομών της ηλεκτροπαραγωγής με αποδοτικότερα συστήματα, που θα επιτρέψουν την ικανοποίηση πρόσθετων ενεργειακών αναγκών και τη χρήση υπαλλακτικών συμβατικών μορφών ενέργειας, με πρόωθηση ταυτόχρονα της ασφάλειας, αλλά και της προστασίας του Περιβάλλοντος.
- **Εφαρμογή** προγραμμάτων πιο αποδοτικής χρήσης ενέργειας, με στόχο τη βελτίωση του βαθμού απόδοσής της, τόσο στο στάδιο της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, όσο και στο στάδιο της τελικής χρήσης.
- **Αξιοποίηση** της ανεκμετάλλευτης δυναμικής των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με αύξηση της συνεισφοράς ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στη συνολική κατανάλωση, από 4,5% που ήταν το 1995 στο 9% έως το 2010. Επίσης έως το 2010, το 6% της συνολικής παραγωγής ηλεκτρισμού πρέπει να προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (από 0% που είναι σήμερα).
- **Αξιολόγηση** των πιθανοτήτων ύπαρξης στην Κύπρο οικονομικά εκμεταλλεύσιμων αποθεμάτων υδρογονανθράκων και φυσικού αερίου. **Τυχόν αξιοποιήσιμα αποτελέσματα θα προσδώσουν μια νέα δυναμική στην αναπτυξιακή πορεία της Οικονομίας.**

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ

Επέκταση/Αναβάθμιση της Υποδομής του Οδικού Δικτύου

- **Αναβάθμιση** του αυτοκινητόδρομου Λευκωσίας - Λεμεσού (Α1) από τη Λευκωσία έως την Αγία Βαρβάρα, σε έξι λωρίδες και κατασκευή ανισόπεδου κόμβου παρά το στάδιο ΓΣΠ.
- **Κατασκευή** συνδετήριου δρόμου από το λιμάνι Λεμεσού έως τον αυτοκινητόδρομο Λεμεσού - Πάφου (Α6).
- **Κατασκευή** περιμετρικού αυτοκινητόδρομου Λευκωσίας.
- **Κατασκευή** αυτοκινητόδρομου Πάφου-Πόλης (προωθείται με τη μέθοδο PPP – Public Private Partnership).
- **Βελτίωση** και διαπλάτυνση της λεωφόρου Αρχαγγέλου στη Λευκωσία.
- **Εισαγωγή** ευφυών συστημάτων μεταφορών (Intelligent Transport Systems).

Προώθηση της Χρήσης Δημόσιων Συγκοινωνιών

- **Ανανέωση** του στόλου των λεωφορείων με σύγχρονου τύπου οχήματα πλήρως ασφαλή, φιλικά προς το Περιβάλλον (με ηλεκτρικό ρεύμα ή φυσικό αέριο) που θα παρέχουν δυνατότητα σύντομης εισόδου και εξόδου όλων ανεξαιρέτα των πολιτών.
- **Επανάσχεδιασμός** των διαδρομών, αύξηση της συχνότητας των λεωφορείων, δημιουργία σταθμών λεωφορείων και χώρων στάθμευσης έξω από τα κέντρα των πόλεων (για προώθηση του συστήματος park and ride) λωρίδες λεωφορείων κ.α.
- **Επέκταση** πιλοτικού προγράμματος σχολικών λεωφορείων.
- **Εφαρμογή** πολιτικής για τη στάθμευση στο κέντρο των πόλεων σε συνδυασμό με τη ρύθμιση και βελτίωση των χώρων στάθμευσης.
- **Παροχή** καλύτερων υπηρεσιών και πληροφοριών για τις δημόσιες συγκοινωνίες μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων (ΙΤΣ) όπως ηλεκτρονικό σύστημα πληροφόρησης σε στάσεις λεωφορείων και ηλεκτρονική αγορά εισιτηρίων.

Απάμβλυνση της Κυκλοφοριακής Συμφόρησης και Περιορισμός της Ρύπανσης στις Αστικές Περιοχές

- **Διενέργεια** κυκλοφοριακών μελετών για τις ευρύτερες αστικές περιοχές Λευκωσίας και Λεμεσού.
- **Ετοιμασία** ολοκληρωμένου σχεδίου (Master Plan) για την κατασκευή ολοκληρωμένων δικτύων πεζοδρομίων στις αστικές περιοχές.
- **Προώθηση** βελτιωτικών έργων σε σημεία συμφόρησης, που αφορούν κυρίως αναβάθμιση υφιστάμενων προβληματικών κόμβων και εισαγωγή μέτρων κυκλοφοριακής διαχείρισης και κυκλοφοριακής ύφεσης.
- **Καλύτερη** διαχείριση του αστικού οδικού δικτύου, με τη χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων και βελτίωση της διοχέτευσης της κυκλοφορίας στους συγκοινωνιακούς κόμβους.

Βελτίωση της Οδικής Ασφάλειας

- **Εφαρμογή** του Στρατηγικού Σχεδίου Οδικής Ασφάλειας 2005 - 2010, που περιλαμβάνει διορθωτικά μέτρα για τη βελτίωση μελανών σημείων (black spots) αναβάθμιση της σήμανσης και σηματοδότησης, εγκατάσταση σπηθαίων και συστημάτων απορρόφησης ενέργειας, εφαρμογή μέτρων κυκλοφοριακής ύφεσης κοντά σε σχολεία, κατασκευή διαβάσεων πεζών, βελτίωση του επιπέδου ασφάλειας οχημάτων και του επιπέδου οδήγησης.
- **Λήψη** και άλλων πρόσθετων μέτρων οδικής ασφάλειας όπως:
 - Παροχή κινήτρων για αντικατάσταση παλαιών οχημάτων.
 - Διαχωρισμό πεζών, ποδηλατιστών και οχημάτων, περιλαμβανομένης και της εφαρμογής προγράμματος κατασκευής ή ανακατασκευής πεζοδρομίων και ποδηλατοδρόμων στις αστικές περιοχές.
 - Μείωση του ορίου ταχύτητας σε ευαίσθητες αστικές περιοχές.
 - Αποφυγή διαμπερών κινήσεων σε οικιστικούς δρόμους, με μέτρα όπως η κατασκευή κυρτωμάτων οδοστρώματος, ή δημιουργία μονοδρόμων, ή μείωση του ορίου ταχύτητας κ.α.
 - Επιτήρηση των Οδικών Κανονισμών και Νόμων με τη χρήση συσκευών φωτοεπισήμανσης τροχαίων παραβάσεων.
 - Δυνατότητα γρήγορης διαχείρισης ατυχημάτων μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων (Intelligent Transport Systems – ITS) και παροχής πληροφοριών σε οδηγούς και άλλους χρήστες του οδικού δικτύου, για την κατάσταση του οδικού δικτύου και των καιρικών συνθηκών.

Αναβάθμιση Λιμένων

- **Εκβάθυνση** του λιμανιού της Λεμεσού στα 16 μέτρα, σταθεροποίηση υφιστάμενων κρηπιδωμάτων και κατασκευή νέων κρηπιδωμάτων 500 μέτρων.
- **Κατασκευή** νέας, σύγχρονης αίθουσας επιβατών στο λιμάνι Λεμεσού.
- **Ανάπτυξη** του λιμανιού Λάρνακας σε λιμάνι προορισμού, κύριων κρουαζιέρων. Θα εφαρμοστεί με τη μέθοδο συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (μέθοδος PPP).
- **Συμμετοχή** σε μελέτη για την εκπόνηση Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης Διευρωπαϊκών Διαδρόμων Ανατολικής Μεσογείου (Ελλάδας – Κύπρου – Ιταλίας – Μάλτας – Σλοβενίας) με συγχρηματοδότηση από την Ε.Ε. Το Σχέδιο θα καθορίσει τις συνδέσεις και τις υποδομές που απαιτούνται, για την ανάπτυξη των θαλάσσιων μεταφορών σε αυτή τη θαλάσσια αρτηρία.

Αναβάθμιση Αεροδρομίων

- **Κατασκευή** νέων αεροδρομίων σε Λάρνακα και Πάφο, που θα ολοκληρωθούν με συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (μέθοδος PPP).
- **Δημιουργία** περιφερειακού συντονιστικού κέντρου για τη διαχείριση εναέριας κυκλοφορίας με βάση την Κύπρο, γνωστό ως EMAC.
- **Ανέγερση** νέου κτιρίου Κέντρου Ελέγχου αεροπορικών πτήσεων.

Αναβάθμιση Υποδομών Τηλεπικοινωνιών

- **Επέκταση** και αναβάθμιση του συστήματος ψηφιακών κινητών τηλεπικοινωνιών.
- **Ανάπτυξη** Ευρυζωνικού δικτύου.
- **Ανάπτυξη** της υποδομής που βασίζεται στη χρήση οπτικών ινών, καθώς και της ασύρματης επικοινωνίας.

Βελτίωση Υποδομής Ταχυδρομείων

- **Ανέγερση** νέου Ταχυδρομικού Γραφείου στη Λευκωσία και Επαρχιακών Ταχυδρομικών Γραφείων στη Λάρνακα και Λευκωσία.
- **Αγορά** αυτόματης μηχανής διαλογής των μεγάλων αντικειμένων, σφραγιστικών μηχανών και άλλου ταχυδρομικού εξοπλισμού. Εγκατάσταση ηλεκτρονικού συστήματος ελέγχου γραμματοκιβωτίων.

Ενεργειακό Κέντρο στο Βασιλικό

- **Το Ενεργειακό Κέντρο** στο Βασιλικό θα ανεγερθεί δίπλα από τον ηλεκτροπαραγωγό σταθμό της ΑΗΚ και θα φιλοξενεί τις εγκαταστάσεις αποθήκευσης και απούγρωποισης του φυσικού αερίου και των αποθεμάτων πετρελαιοειδών για 90 μέρες κατανάλωσης. Η ανέγερσή του θα ανατεθεί σε στρατηγικούς επενδυτές, με διεθνείς προσφορές.

Εισαγωγή Φυσικού Αερίου

- **Εγκατάσταση** χερσαίου τερματικού σταθμού και εγκαταστάσεων αποϋγροποίησης φυσικού αερίου. Ως ενδιάμεση λύση για το μεσοδιάστημα μέχρι την κατασκευή και λειτουργία του χερσαίου τερματικού σταθμού, θα προκηρυχθούν προσφορές για την προμήθεια φυσικού αερίου με πλωτή μονάδα, για περίοδο μέχρι πέντε χρόνια.
- **Λειτουργία** μονάδας μετατροπής του υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) σε συμπιεσμένη μορφή (CNG) και δικτύου μεταφοράς του στους τελικούς καταναλωτές, συμπεριλαμβανομένων και τερματικών σταθμών εφοδιασμού αυτοκινήτων.
- **Έναρξη αντικατάστασης** του στόλου των δημοσίων μεταφορών με αυτοκίνητα που κινούνται με φυσικό αέριο, ώστε να δημιουργηθούν οικονομίες κλίμακας, για τη χρήση του φυσικού αερίου στην αυτοκίνηση.
- **Δημιουργία** αγωγού μεταφοράς φυσικού αερίου από το Ενεργειακό Κέντρο στο Βασιλικό, στον ηλεκτροπαραγωγό σταθμό Μονής.

Επέκταση Υποδομών Ηλεκτροπαραγωγής

- **Ολοκλήρωση** και λειτουργία της 4ης, 5ης και 6ης μονάδας συνδυασμένου κύκλου φυσικού αερίου, δυναμικότητας 180 MW η κάθε μια, στον ηλεκτροπαραγωγό σταθμό στο Βασιλικό.
- **Πιθανή** ανάπτυξη μονάδας συνδυασμένου κύκλου φυσικού αερίου, δυναμικότητας 230 MW από ανεξάρτητο παραγωγό στο Βασιλικό.
- **Λειτουργία** μονάδας για την παραγωγή ηλεκτρισμού, με τη χρήση μηχανών εσωτερικής καύσης, δυναμικότητας 50 MW, από ανεξάρτητο παραγωγό στη Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου στη Λάρνακα.

7

ΣΥΝΕΧΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΟΙ ΟΚΤΩ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ

ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ αποτελεί τον βασικό παραγωγικό συντελεστή της κυπριακής Οικονομίας και ως εκ τούτου επιδιώκεται η συνεχής ανάπτυξή του. Στόχος είναι η αξιοποίηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης ως παραγόντων καθοριστικής σημασίας, αφενός μεν για την ενίσχυση της παραγωγικότητας, της καινοτομίας της ανταγωνιστικότητας και του

δυναμισμού της χώρας και αφετέρου της κοινωνικής συνοχής και της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Απώτερος σκοπός είναι η ποιοτική αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, ώστε να ανταποκρίνεται έγκαιρα και ευέλικτα στις συνεχώς μεταβαλλόμενες κοινωνικο-οικονομικές ανάγκες της χώρας.

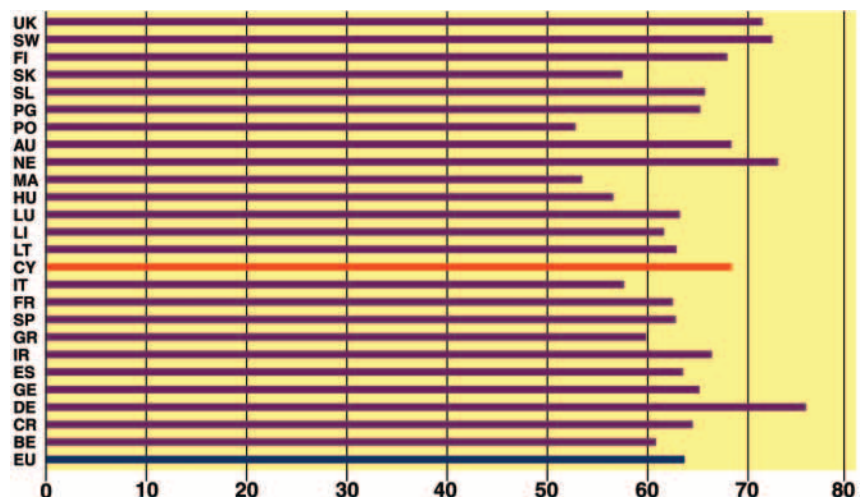
Αγορά Εργασίας

Η κυπριακή Οικονομία και αγορά εργασίας λειτουργεί σε συνθήκες σχεδόν πλήρους απασχόλησης. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας

Εργατικού Δυναμικού, το συνολικό ποσοστό απασχόλησης ατόμων ηλικίας 15 - 64 ετών ανήλθε το 2005 σε 68,5%, σε σύγκριση με 63,8% στην Ε.Ε..

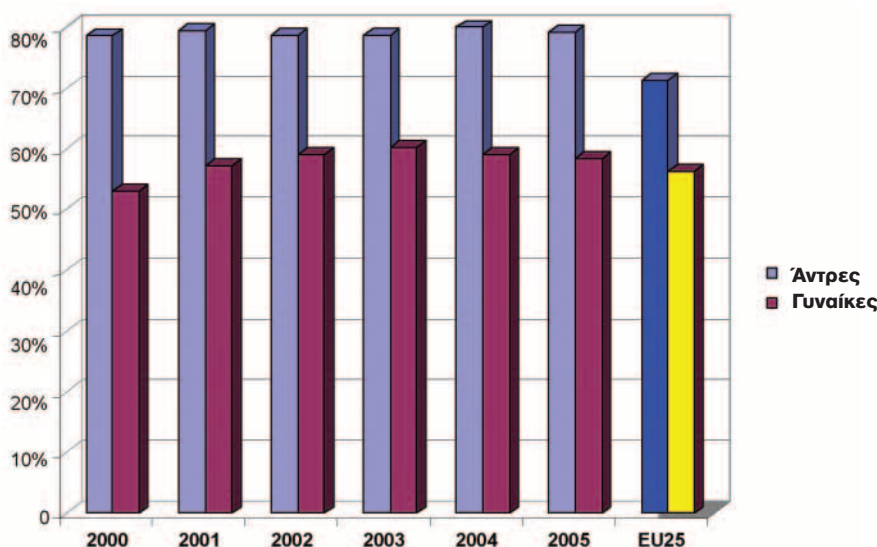
Ποσοστά Απασχόλησης στις Χώρες της Ε.Ε.

Πηγή: Eurostat

ΤΑ ΠΟΣΟΣΤΑ απασχόλησης διαφέρουν ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα των απασχολουμένων. Τα υψηλότερα ποσοστά παρουσιάζουν τα άτομα μέσης ηλικίας (81,8%) ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά παρουσιάζουν οι νέοι (36,7%) λόγω και της αυξημένης συμμετοχής τους για μεγάλο διάστημα στο εκπαιδευτικό σύστημα, αφού 32% των απασχολουμένων είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα άτομα ώριμης ηλικίας παρουσιάζουν ενδιάμεσα ποσοστά απασχόλησης (50,6%).

Οι διαφορές στα ποσοστά απασχόλησης είναι εμφανείς και μεταξύ των δύο φύλων. Συγκεκριμένα το συνολικό ποσοστό απασχόλησης των γυναικών ήταν 58,4% το 2005 και χαμηλότερο του αντίστοιχου ανδρικού, κατά 21 ποσοστιαίες μονάδες (58,4% σε σχέση με 79,2%). Ωστόσο ήταν υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (56,3% το 2005).

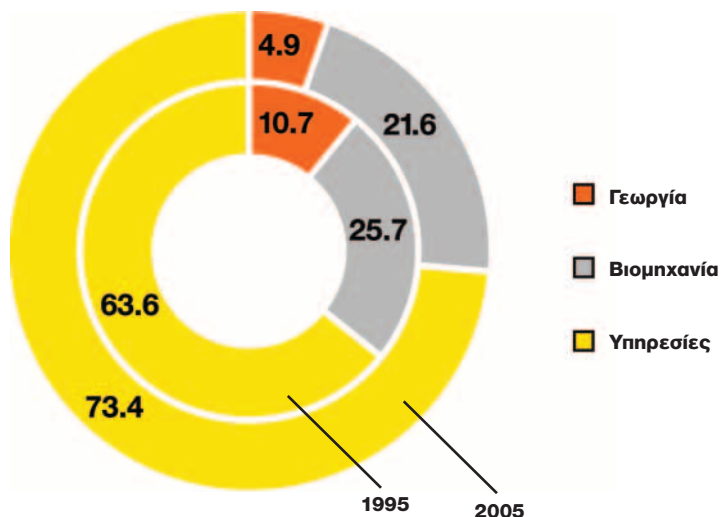
Απασχόληση Ανδρών και Γυναικών στην Κύπρο και την Ε.Ε

Πηγή: Eurostat

Το 2005 ο τριτογενής τομέας των υπηρεσιών συνέχισε να συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολουμένων με 73,4%, (σε σύγκριση με 63,6% το 1995) έναντι του

δευτερογενούς τομέα, που απασχολεί το 21,6% (25,7% το 1995) και του πρωτογενούς τομέα, που συρρικνώθηκε στο 4,9%, από 10,7% που ήταν το 1995.

Απασχόληση κατά Τομέα (% Κατανομή)

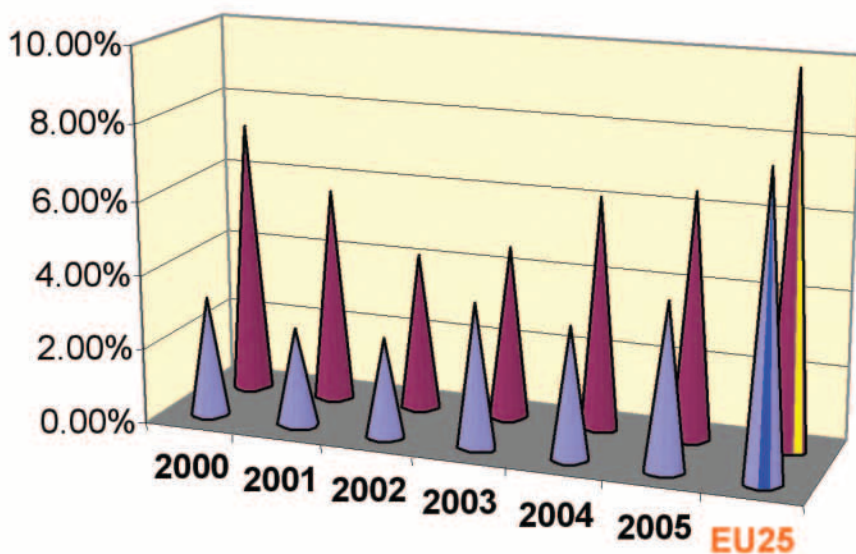
Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Η ΑΝΕΡΓΙΑ παραδοσιακά κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Σύμφωνα με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, το 2005 η ανεργία ανήλθε στο 5,3%*, σε σύγκριση με 4,7% το 2004. Παρόλα αυτά η ανεργία στη Κύπρο συνεχίζει να συγκρίνεται ευνοϊκά με τα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού εξακολουθεί να είναι

χαμηλότερη από τον μέσο όρο της Ε.Ε το 2005, τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες.

Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών ήταν, το 2005, 6,5%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό ανεργίας για νέους ηλικίας 15 - 24 ετών, ήταν κατά τον ίδιο χρόνο, 13,9%.

* Η εγγεγραμμένη ανεργία ανέρχεται σε 3,8%

Ανεργία σε Άντρες και Γυναίκες στην Κύπρο και την Ε.Ε

■ Άντρες
■ Γυναίκες

Πηγή: Eurostat

Η ΔΙΑΦΟΡΑ στο επίπεδο των αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών σημείωσε σημαντική μείωση κατά τα τελευταία δέκα χρόνια, από 29,4% το 1995 σε 25% το 2005. Παρά τη σημαντική μείωση το χάσμα αμοιβών εξακολουθεί να είναι μεγάλο, σε σύγκριση με το μέσο όρο της Ε.Ε. (15%). Η σμίκρυνση του χάσματος αμοιβών αναμένεται να συνεχιστεί, δεδομένης της ένταξης όλο και περισσότερων προσοντούχων γυναικών στην αγορά εργασίας.

Άλλο βασικό χαρακτηριστικό της αγοράς εργασίας είναι η απασχόληση ξένων εργατών σε μεγάλους αριθμούς, κυρίως σε ανειδίκευτα ή με χαμηλή εξειδίκευση επαγγέλματα.

Για αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων στην απασχόληση έχουν ήδη αναληφθεί ορισμένες δράσεις, αρκετές από τις οποίες χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Ιδιαίτερα σημαντική δράση αποτελεί η ενίσχυση και ο εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης, η οποία στοχεύει στη μετεξέλιξη της Υπηρεσίας σε ένα ευέλικτο και αποκεντρωμένο σύστημα παροχής υψηλής ποιότητας υπηρεσιών ειδικά προσαρμοσμένων στις ανάγκες του πολίτη. Μέσα από ένα καινοτόμο πρόγραμμα παρεμβάσεων άρχισε ήδη να προωθείται η ριζική αλλαγή και ο εκσυγχρονισμός των υποδομών και των συστημάτων λειτουργίας, επιδιώκοντας την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της ανεργίας και την ενίσχυση της απασχόλησης και της ποιότητας της εργασίας.

Με επιστημονικά τεκμηριωμένες μεθόδους και διαδικασίες, άρχισαν ήδη να παρέχονται, σε ένα περιβάλλον φιλικό και σύγχρονο, υπηρεσίες πληροφόρησης και εξατομικευμένης προσέγγισης σε άνεργους και ειδικές

ομάδες του πληθυσμού, με στόχο την ένταξη ή και επανένταξή τους στην αγορά εργασίας. Μέσω των εξειδικευμένων αυτών υπηρεσιών, οι οποίες βασίζονται στη διάγνωση των προσωπικών χαρακτηριστικών, γνώσεων και επιδιώξεων του κάθε πολίτη που αναζητά εργασία, παρέχεται ο αναγκαίος επαγγελματικός προσανατολισμός και η σωστή καθοδήγηση του πολίτη και κατευθύνεται είτε στην κατάλληλη διαθέσιμη θέση εργασίας, είτε στην περαιτέρω ενίσχυση των γνώσεων και δεξιοτήτων του επεκτείνοντας έτσι τις ευκαιρίες απασχόλησής του.

Στο πλαίσιο της δράσης αυτής προγραμματίζεται να λειτουργήσουν έως το 2008, οκτώ νέα **Τοπικά Γραφεία Εργασίας** και να αναβαθμιστούν τέσσερα Επαρχιακά και δύο Τοπικά Γραφεία Εργασίας, που θα συμβάλουν στη βελτίωση της γεωγραφικής κάλυψης για καλύτερη εξυπηρέτηση του κοινού. Επίσης μέσω της καλύτερης αξιοποίησης της τεχνολογίας της πληροφορίας, θα προσεγγιστεί μεγαλύτερο φάσμα του εργατικού δυναμικού, θα διευκολυνθεί η εξυπηρέτηση του πολίτη γενικότερα και θα βελτιωθεί το σύστημα παρακολούθησης της λειτουργίας της αγοράς εργασίας. Η βελτίωση αυτή θα αυξήσει τις ικανότητες χειρισμού ειδικών ομάδων πληθυσμού, όπως είναι τα άτομα με αναπηρίες, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι γυναίκες, τα άτομα μεγάλης ηλικίας και άτομα, που προέρχονται από ευάλωτες ομάδες.

Εκπαίδευση και Κατάρτιση

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ εκπαίδευσης και κατάρτισης χαρακτηρίζεται από σημαντικά πλεονεκτήματα και δέχεται μεταρρυθμιστικές βελτιωτικές παρεμβάσεις, που δημιουργούν τη δυναμική για αποτελεσματικότερη συμβολή του στην κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη.

Βασικό πλεονέκτημα του ανθρώπινου δυναμικού συνιστά και το υψηλό εκπαιδευτικό προφίλ του, που βελτιώνεται με γοργούς ρυθμούς.

Ο αναλφαβητισμός μειώθηκε από 6% το 1992 σε 3% το 2001. Αναλυτικότερα, ο αριθμός των αναλφάβητων γυναικών μειώθηκε από 10% το 1992 σε 5% το 2001, ενώ ο αριθμός των ανδρών μειώθηκε από 2% σε 1%.

Το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 20 – 24 ετών που συμπλήρωσε τουλάχιστον τον ανώτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Λύκειο) ανήλθε στα 80,7% το 2005, από 77,6% το 2004, εξακολουθώντας να υπερβαίνει τον μέσο όρο της Ε.Ε., που το 2005 ήταν 77,3%. Το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 25 – 64 ετών με προσόντα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ήταν 29,4% έναντι 21,9% της Ε.Ε. το 2004.

Το ποσοστό των αποφοίτων της μέσης εκπαίδευσης που συνέχισαν τις σπουδές τους σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο και στο εξωτερικό, ήταν 75% το

ακαδημαϊκό έτος 2004 - 05 σε σύγκριση με 65% το 2000 - 01. Από τα άτομα αυτά, 28% σπουδάζουν στην Κύπρο (2004 - 05). Οι κύριοι προορισμοί των Κύπριων φοιτητών για σπουδές στο εξωτερικό είναι η Ελλάδα (65,3%), το Ηνωμένο Βασίλειο (20,5%) και οι ΗΠΑ (5,1%).

Η εφαρμογή των πορισμάτων της Έκθεσης **Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης**, που ετοιμάστηκε το 2004, αποτελεί την προμετωπίδα των επιχειρούμενων αλλαγών, που προωθούνται μέσα από κοινωνικό διάλογο για μέγιστη δυνατή συναίνεση.

Από το 2004 - 5 εφαρμόζεται η δωρεάν υποχρεωτική προ-δημοτική εκπαίδευση για 8.500 περίπου παιδιά ηλικίας 4^{8/12} - 5^{8/12} ετών, στο έτος που προηγείται της εισδοχής τους στο δημοτικό σχολείο.

Στη δημοτική εκπαίδευση έχει σχεδόν διπλασιαστεί ο αριθμός των ολοήμερων σχολείων με αύξησή τους από 84 το 2002 - 03 στα 150 το 2005 - 06.

Για την αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας και του αναλφαβητισμού έχει εισαχθεί πιλοτικά ο θεσμός των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας σε σχολεία με υψηλό ποσοστό μαθητών από χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο και αναλφαβητισμό, ενώ παράλληλα, έχουν καθιερωθεί ενισχυμένα προγράμματα στήριξης.

ΤΟΝ ΙΟΥΝΙΟ του 2006 έγινε για πρώτη φορά **Ενοποιημένη Εξέταση** (ενοποίηση απολυτηρίων και εισαγωγικών εξετάσεων).

Η βαθμίδα που γνωρίζει καθοριστικές αλλαγές είναι η τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι αλλαγές αυτές σηματοδοτούνται από την έναρξη λειτουργίας του **Ανοικτού Πανεπιστημίου** το 2006, τη λειτουργία της Πολυτεχνικής Σχολής και του τμήματος Βιολογικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο Κύπρου το 2003 - 04 και 2004 - 05 αντίστοιχα, καθώς και τη θέσπιση των Νόμων για την ίδρυση και λειτουργία του **Τεχνολογικού Πανεπιστημίου** Κύπρου, το 2003 και των **Ιδιωτικών Πανεπιστημίων**, το 2005.

Σε ό,τι αφορά τη συνεχιζόμενη κατάρτιση η συμμετοχή στα προγράμματα της **Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού**, ανήλθε σε 54.366 άτομα το 2005, (σε σχέση με 34.737 άτομα το 2004) και αναλογεί στα 16,11% του εργατικού δυναμικού.

Αναμφίβολα παρά την επιτευχθείσα πρόοδο και τον παρατηρούμενο δυναμισμό του εκπαιδευτικού συστήματος, υπάρχουν ακόμη αναξιοποίητα περιθώρια για περαιτέρω βελτίωσή του.

Οι μεγαλύτερες αδυναμίες του συστήματος είναι:

- η παραπαιδεία,
 - η υπερβολική ποσότητα διδακτέας ύλης,
 - ο τρόπος διορισμού και αξιολόγησης των εκπαιδευτικών,
- με δυσμενείς επιπτώσεις στην ποιότητα και ανασταλτικές προεκτάσεις στην

αναπτυξιακή πορεία της Παιδείας, αφού οι εκπαιδευτικοί αποτελούν παράγοντα κλειδί στον καθορισμό της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης η αδυναμία των ιδιωτικών σχολών να ελέγξουν την εισροή υποτιθέμενων **αλλοδαπών φοιτητών**, που πραγματικός ή και αποκλειστικός στόχος τους είναι η παραμονή και απασχόληση στην Κύπρο, μειώνει την ποιότητα της εκπαίδευσης και μετατρέπεται σε πηγή κοινωνικών προβλημάτων.

Ανησυχητική εξέλιξη αποτελεί και η αύξηση του ποσοστού διαρροής των νέων από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση, σε 9,8%* το 2005/06.

Η χαμηλή συμμετοχή των ατόμων ηλικίας 25 – 64 ετών σε προγράμματα διά βίου μάθησης, που το 2005 ήταν 5,9%, εξακολουθεί να βρίσκεται στα επίπεδα του 2004 και είναι χαμηλότερη από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ε.Ε. (10,2%). Αυτό συνιστά αδυναμία που λαμβανομένης υπόψη της ραγδαίας μεταλλαγής της γνώσης και της τεχνολογίας, ελλοχεύει ως κίνδυνος, που μπορεί να οδηγήσει σταδιακά στην απώλεια των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του ανθρώπινου δυναμικού.

Επίσης η αύξηση της παραμονής των Κυπρίων πτυχιούχων και γενικά η διαφυγή καταξιωμένων Κυπρίων επιστημόνων «εγκεφάλων» στο εξωτερικό, μειώνει τις δυνατότητες της χώρας μας στο ερευνητικό πεδίο.

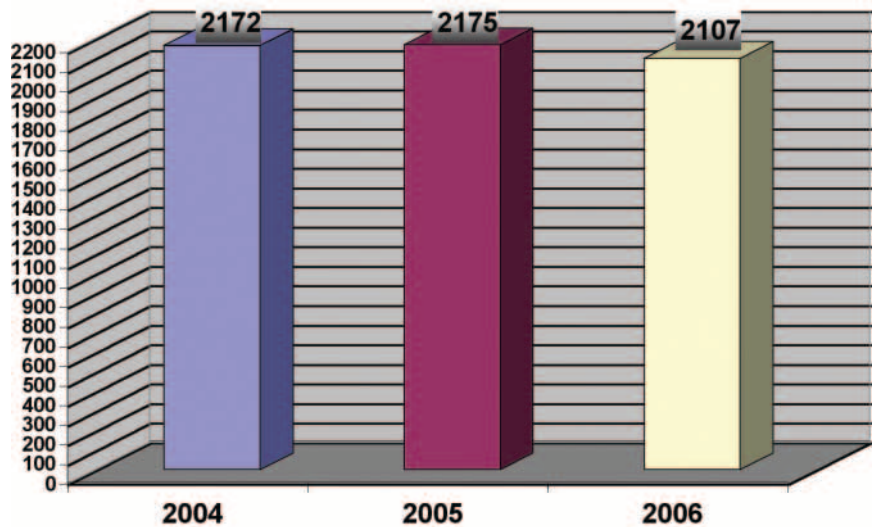
* Ο δείκτης έχει εκτιμηθεί ώστε να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες της Κύπρου, με συμπερίληψη στο ερευνητικό δείγμα, των αποφοίτων του εκπαιδευτικού συστήματος, που σπουδάζουν στο εξωτερικό, καθώς και των στρατιωτών και με εξαίρεση των ξένων εργατών. Υπολογισμός του δείκτη βάσει της μεθοδολογίας της EUROSTAT δεν θα ελάμβανε υπόψη τις πιο πάνω ομάδες και θα κατέληγε στο μη αντιπροσωπευτικό ποσοστό διαρροής 18,2%.

Ασφάλεια και Υγεία στο Χώρο Εργασίας

Η ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ συνθηκών ασφάλειας και υγείας στον χώρο εργασίας αποτελεί σημαντική προϋπόθεση στην αύξηση της παραγωγικότητας και στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Στον τομέα **Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία** παρατηρείται σταθερότητα στον αριθμό των εργατικών ατυχημάτων, που κατά την τελευταία δεκαπενταετία παραμένει στα ίδια επίπεδα (περίπου 2200 κάθε έτος) παρά τη διαφοροποίηση που υπήρξε με την ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών και παρά τη γενική τάση για βελτίωση

των συνθηκών στους χώρους εργασίας. Πρέπει να σημειωθεί, όμως, ότι ο αριθμός των απασχολουμένων προσώπων έχει ανέλθει από 264.000 το 1985, σε 364.000 το 2004, με αποτέλεσμα η συχνότητα των ατυχημάτων να μειώνεται με το χρόνο, όμως να μη λαμβάνει εκείνους τους ρυθμούς μείωσης που ανταποκρίνονται στις προσδοκίες της κυπριακής Κοινωνίας.

Εργατικά Ατυχήματα
2004-2006

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ και το νομοθετικό πλαίσιο μπορούν να χαρακτηρισθούν ως επαρκώς συμπληρωμένα, χωρίς να απουσιάζουν περιθώρια βελτίωσης. Η επιτήρηση της εφαρμογής της Νομοθεσίας γίνεται από προσοντούχο και καλά καταρτισμένο προσωπικό. Είναι επίσης θετικό το γεγονός ότι στον τομέα της Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία παρατηρείται υψηλός βαθμός **τριμερούς συνεργασίας** και γενικά συνεχής κοινωνικός διάλογος, καθώς και υψηλό αίσθημα ευθύνης, τόσο από πλευράς των εργοδοτών όσο και των εργατικών ενώσεων.

Σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας στη βελτίωση των επιπέδων ασφάλειας, είναι το μέγεθος των επιχειρήσεων, που είναι ως επί το πλείστον πολύ μικρές (έως 4 άτομα) με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η διαχείριση των θεμάτων Ασφάλειας και Υγείας, λόγω έλλειψης κατάλληλης υποδομής (συστήματα διαχείρισης κινδύνων κ.λ.π.) και κατάλληλου προσωπικού. Η κατάσταση επιδεινώνεται από την ύπαρξη μικρού μόνο αριθμού κατάλληλα καταρτισμένων συμβούλων και εμπειρογνομόνων (σχεδιαστών, μηχανικών κ.ά.) πάνω σε θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία, από την είσοδο εργαζομένων πολύ χαμηλού μορφωτικού επιπέδου από τρίτες χώρες, καθώς και από την

ελλιπή ενημέρωση των εργαζομένων για τις πρόνοιες της νέας νομοθεσίας και γενικά για τα θέματα Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία. Η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. συμβάλλει σε βελτίωση των επιπέδων ασφάλειας και υγείας στην εργασία, δεδομένου ότι υπάρχουν δεσμευτικοί Κανονισμοί, που οφείλουν οι επιχειρήσεις να εφαρμόζουν.

Υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες για βελτίωση των επιπέδων Ασφάλειας και Υγείας στον εργασιακό χώρο, μέσω της συνεργασίας των κοινωνικών εταίρων και της υποβοήθησης των επιχειρήσεων στην υιοθέτηση όλων των μέτρων που απαιτούνται σε ένα περιβάλλον αμοιβαίας αντίληψης και κατανόησης του οφέλους που θα προκύψει, τόσο για τους εργαζόμενους όσο και για τις επιχειρήσεις.

Ισότητα των Δύο Φύλων

Η ΠΑΡΟΧΗ ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες αποτελεί σημαντικό συστατικό της γενικότερης πολιτικής για την Απασχόληση, η οποία συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού, στη συνεχή αναβάθμιση και την αποδοτικότερη αξιοποίησή του.

Κατά τα τελευταία χρόνια συνεχίσθηκε η προσπάθεια για βελτίωση της θέσης και του ρόλου της γυναίκας στην κοινωνικο-οικονομική ζωή του τόπου, κυρίως με τον εκσυγχρονισμό της Νομοθεσίας για κατάργηση των διακρίσεων μεταξύ ανδρών και γυναικών, την εισαγωγή του Νόμου για τη γονική άδεια και την άδεια για λόγους ανωτέρας βίας και τη βελτίωση της Νομοθεσίας για την προστασία της μητρότητας.

Πρόσθετα εκπονήθηκε το **Εθνικό Σχέδιο Δράσης** για την Ισότητα των Δύο Φύλων 2007 - 2013, το οποίο περιλαμβάνει λεπτομερή στρατηγική πολιτική για την ένταξη των πολιτικών ισότητας σε όλους τους τομείς δράσης (gender mainstreaming) μέσω ενεργειών ολιστικού χαρακτήρα, που προσεγγίζουν οριζόντια και συστηματικά τα θέματα ισότητας.

Στο πλαίσιο του στόχου της οικονομικής ανάπτυξης και της προσφοράς περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, οι κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές επιβάλλουν την αύξηση της προσφοράς εργασίας, την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση και τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των δύο φύλων.

Προς αυτή την κατεύθυνση σημαντική πρόκληση αποτελεί η μείωση του χάσματος στις **αμοιβές** μεταξύ ανδρών και γυναικών, καθώς και η περαιτέρω προώθηση της εφαρμογής των ευέλικτων μορφών απασχόλησης, ως μέσου συμφιλίωσης της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, με την παράλληλη διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Τα συνεχώς αυξανόμενα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών στην Κύπρο (από 50,4% το 1999 σε 58,4% το 2005) επιβεβαιώνουν πως όλο και περισσότερες γυναίκες εισέρχονται στην αγορά εργασίας, η πλειοψηφία των οποίων απασχολείται στον τομέα των υπηρεσιών.

Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τη διαφορά στο επίπεδο των αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών, επισημαίνεται η σημαντική μείωσή της κατά τα τελευταία δέκα χρόνια, από 29,4% το 1995 σε 25% το 2005, ενώ αναμένεται πως η καθοδική της τάση θα συνεχιστεί, δεδομένης της ένταξης όλο και περισσότερων προσοντούχων γυναικών στην αγορά εργασίας.

Παρά τη σημαντική μείωση που σημειώθηκε στο χάσμα αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών, εξακολουθεί να θεωρείται μεγάλο, συγκριτικά με το μέσο όρο της Ε.Ε. (15%). Σημαντική αιτία δημιουργίας του χάσματος αποτελεί η απασχόληση μεγαλύτερου ποσοστού ανδρών σε διευθυντικές / διοικητικές θέσεις, σε συνδυασμό με τη συγκέντρωση γυναικών σε ανειδίκευτα και συνεπώς χαμηλά αμειβόμενα επαγγέλματα.

Η Κύπρος κατατάσσεται στην τελευταία θέση μεταξύ των 25 κρατών μελών της Ε.Ε. σε ό,τι αφορά το ποσοστό συμμετοχής γυναικών σε διευθυντικές θέσεις, που σύμφωνα με το EUROSTAT ήταν 13,6% το 2005, σε σύγκριση με 32,1% του μέσου όρου της Ε.Ε.

Μια σειρά από άλλους παράγοντες όπως η συγκέντρωση γυναικών σε συνδικαλιστικά ανοργάνωτες επαγγελματικές κατηγορίες, ο γενικότερα χαμηλός βαθμός

συνδικαλιστικής οργάνωσης των γυναικών και η ύπαρξη στερεοτύπων, πιθανότατα επηρεάζουν, σε κάποιο βαθμό, τη δημιουργία του χάσματος στις αμοιβές. Συνεπώς η περαιτέρω διερεύνηση του προβλήματος, με σκοπό την αναγνώριση και ανάδειξη των πραγματικών αιτίων του, με απώτερο στόχο τη δραστική μείωσή του, αποτελεί σημαντική πρόκληση.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ είναι η συνεχής και ποιοτική ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, κατά τρόπο που να διασφαλίζει εναρμόνιση με την εποχή μας της γνώσης, των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων των ατόμων μέσω της διά βίου εκπαίδευσης, με βελτίωση της επένδυσης σε ανθρώπινο κεφάλαιο και προσαρμογή των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στις ανάγκες σε νέες ειδικότητες*.

Το Πρόγραμμα Εργασίας για την Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010 της Ε.Ε. θα αποτελεί σημαντικό συστατικό στοιχείο του αναπτυξιακού σχεδιασμού. Επίσης στοχεύεται η προώθηση του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας, σε συνθήκες ίσων ευκαιριών, ως απαραίτητης προϋπόθεσης που συμβάλλει στη διαφύλαξη της κοινωνικής συνοχής και συνεπώς του αποκομιζόμενου οφέλους.

Κεντροβαρή συστατικά στοιχεία του αναπτυξιακού σχεδιασμού, είναι και

πάλι οι **Κατευθυντήριες Γραμμές** της Απασχόλησης της Στρατηγικής της Λισαβόνας, (και κατ' επέκταση του Εθνικού Μεταρρυθμιστικού Προγράμματος για τη Λισαβόνα) καθώς και το Πρόγραμμα Εργασίας για την Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010 της Ε.Ε. Επίσης οι στόχοι του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και οι Κοινωνικές Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Πολιτικής Συνοχής για την περίοδο 2007 - 2013.

Η ακολουθητέα στρατηγική επιδιώκεται να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κυπριακή εκπαίδευση και η αγορά εργασίας.

Με γνώμονα αυτή την πολιτική και την εξάλειψη των αδυναμιών καθοριστικής σημασίας, που προαναφέρθηκαν, η αναπτυξιακή προσπάθεια θα επικεντρωθεί σε διάφορους ειδικευμένους στόχους, υπό τις ακόλουθες ενότητες:

Συνεχής Ανάπτυξη, Ορθολογική Αξιοποίηση και Προώθηση του Ανθρώπινου Δυναμικού στην Αγορά Εργασίας

Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ θα επικεντρωθεί στη συνεχή ανάπτυξη και ορθολογική αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, στην προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ατόμων στην

αγορά εργασίας, στην προώθηση της απασχόλησης, καθώς και στην αύξηση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και επιχειρηματιών.

* Σχέδιο ενιαίας ενδιάμεσης έκθεσης προόδου του προγράμματος «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» του Συμβουλίου και της Επιτροπής (Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, 14.12.2005).

Βελτίωση των Συστημάτων Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

ΣΕ Ο,ΤΙ ΑΦΟΡΑ την εκπαίδευση και κατάρτιση, η αναπτυξιακή προσπάθεια θα επικεντρωθεί στη βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της ελκυστικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, στην προώθηση και βελτίωση της διά βίου μάθησης καθώς και στη στενότερη σύνδεση της εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Ιδιαίτερη έμφαση θα αποδοθεί στην προώθηση της δρομολογηθείσας

εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, στο πλαίσιο **κοινωνικού διαλόγου** και η οποία αγγίζει πολλά από τα προτεινόμενα μέτρα.

Παράλληλα θα επιδιωχθεί η αποτελεσματικότερη ανάπτυξη των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των ατόμων, ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της διά βίου μάθησης και στις ραγδαίες αλλαγές της γνωσιο-κεντρικής **Κοινωνίας και Οικονομίας**.

Ενίσχυση της Ασφάλειας και Υγείας

ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΗ και σταθερή βελτίωση των επιπέδων ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας, θα προωθηθεί η ενίσχυση των γνώσεων και των δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων και των δυνατοτήτων των επιχειρήσεων για διαχείριση τέτοιων θεμάτων. Θα ενισχυθούν επίσης οι δυνατότητες των Υπηρεσιών Επιθεώρησης, των Λειτουργιών

Ασφάλειας, των Επιτροπών Ασφάλειας και των εγκεκριμένων προσώπων παροχής υπηρεσιών προστασίας και πρόληψης.

Η στρατηγική αυτή στοχεύει στην κατά 15% τουλάχιστο μείωση της συχνότητας των εργατικών ατυχημάτων, σε κάθε κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, έως το τέλος του 2013.

Πρωώθηση της Ισότητας

ΣΤΟΧΟΙ της κυβερνητικής πολιτικής είναι η ενσωμάτωση της αρχής της ισότητας των φύλων σε όλες τις πολιτικές, που έχουν άμεσο ή έμμεσο αντίκτυπο στην κοινωνική, οικογενειακή και επαγγελματική ζωή, τόσο των γυναικών όσο και των ανδρών, καθώς και η πλήρης και ισότιμη συμμετοχή της γυναίκας σε όλες τις πτυχές της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής

δραστηριότητας, όπως και στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

Αναλυτικότερα επιδιώκεται η πρωώθηση της **ίσης αμοιβής** και η επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικού και οικογενειακού βίου, μέσω πρωώθησης και σωστής εφαρμογής ευέλικτων μορφών απασχόλησης.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ

Αγορά Εργασίας

- **Ενίσχυση** των ενεργητικών και προληπτικών πολιτικών απασχόλησης που θα αποβλέπουν σε προσέλκυση και ένταξη στην αγορά εργασίας κυρίως των ανέργων, του αδρανούς εργατικού δυναμικού (με επικέντρωση στις γυναίκες) των νέων, των ατόμων άνω των 50 ετών, των αποδήμων, καθώς και των ατόμων, που προέρχονται από ευάλωτες ομάδες (π.χ. άτομα με αναπηρίες).
- **Διαμόρφωση** και πρωώθηση της εφαρμογής ολοκληρωμένου πλαισίου στρατηγικής για τη διά βίου μάθηση, που θα διασφαλίζει μεταξύ άλλων τον εκσυγχρονισμό των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων των ατόμων, λαμβανομένων υπόψη και ατόμων που κινδυνεύουν με κοινωνικό αποκλεισμό. Το πλαίσιο στρατηγικής στοχεύει στην προσαρμογή των ατόμων στη συνεχή αλλαγή στον χώρο της εργασίας, τη βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας, τη συνεχή και διά βίου βελτίωση της δυνατότητας απασχόλησης των εργαζομένων, καθώς και την ενδυνάμωση των δεσμών ανάμεσα στην αρχική και τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση.
- **Αναβάθμιση** και προσαρμογή των δεξιοτήτων των εργαζομένων και των επιχειρηματιών, μέσω εξειδικευμένης καθοδήγησης και κατάρτισης.
- **Βελτίωση** της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και της ευελιξίας της αγοράς εργασίας.
- **Παρεμβάσεις** βελτίωσης των συνθηκών εργασίας και της παραγωγικότητας, με την αναβάθμιση του εργασιακού περιβάλλοντος και της οργάνωσης εργασίας, καθώς και εξειδικευμένων υπηρεσιών ανθρώπινου δυναμικού.

- **Συνεχής** ενίσχυση, εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση των Δημόσιων Υπηρεσιών Απασχόλησης και παροχή εξατομικευμένης προσέγγισης.
- **Διαμόρφωση** ολοκληρωμένης πολιτικής για τους **ξένους εργάτες** και αντιμετώπιση των συνεπακόλουθων κοινωνικών προβλημάτων, σε συνδυασμό με την προώθηση της εργοδότησης καλά εκπαιδευμένου επιτόπιου προσωπικού σε σημαντικούς τομείς, όπως ο τουρισμός και οι παραϊατρικές υπηρεσίες.
- **Προώθηση** ευέλικτων μορφών απασχόλησης.
- **Ενίσχυση** της διοικητικής ικανότητας της Δημόσιας Υπηρεσίας για την προώθηση των κατάλληλων πολιτικών, την εκπόνηση προγραμμάτων και την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας.
- **Ενθάρρυνση** των εργοδοτών να επενδύσουν περισσότερα και αποτελεσματικότερα στην εκπαίδευση και κατάρτιση υπαλλήλων τους.

Βελτίωση των Συστημάτων Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Προτείνονται τα πιο κάτω μέτρα:

(1) Αύξηση της απόδοσης της επένδυσης στην εκπαίδευση, με τις ακόλουθες δράσεις:

- **Βελτίωση** της ποιότητας του εκπαιδευτικού προσωπικού, με την εισαγωγή προγράμματος υποχρεωτικής και προαιρετικής συστηματικής εκπαίδευσης/κατάρτισης των εκπαιδευτικών και την παροχή σε αυτούς κινήτρων, ώστε να επιδιώκουν οι ίδιοι την εκπαίδευση/κατάρτισή τους, καθώς και με βελτίωση του **συστήματος διορισμού** και αξιολόγησής τους.
- **Υιοθέτηση** αποτελεσματικότερων αναλυτικών προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας και χρήση των σύγχρονων τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορικής. Σύγκλιση προς τις κατευθυντήριες γραμμές, που διαγράφει το Πρόγραμμα Εργασίας για την Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010 της Ε.Ε, για την εφαρμογή της στρατηγικής της Λισαβόνας και αποτελεσματικότερη ανάπτυξη βασικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων στα μαθηματικά και την επιστήμη, στην πληροφορική και την επικοινωνία, στην επιχειρηματικότητα, στις ξένες γλώσσες, στις κοινωνικές δεξιότητες και τις δεξιότητες δημοκρατικών πολιτών, στην ικανότητα για διά βίου μάθηση και την προσαρμογή στην πολυπολιτισμική κοινωνία.
- **Αξιοποίηση** των νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση.

- **Υιοθέτηση** συστηματικής αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών, βάσει δεικτών με διεθνή συγκρισιμότητα.
 - **Μείωση** της παραπαιδείας μέσω των γενικών αυτών μέτρων και ειδικότερα με αναδιάρθρωση του αναλυτικού προγράμματος του Ενιαίου Λυκείου, ώστε να προνοεί εισαγωγή περιορισμένου αριθμού επιλογών μαθημάτων από την Α' Λυκείου με σκοπό την αποσόβηση της συσσώρευσης της διδακτέας ύλης στη Β' και Γ' Λυκείου.
 - **Πρόληψη** της παραβατικότητας για την ομαλή λειτουργία των σχολείων και καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού και της σχολικής αποτυχίας, ως μέτρων που θα μειώσουν τη διαρροή από τα σχολεία και ευρύτερα τον κοινωνικό αποκλεισμό των ατόμων.
 - **Αύξηση** της απόδοσης των διοικητικών μηχανισμών, περιλαμβανομένων και αυτών των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, μέσω αποκέντρωσης, αύξησης της διοικητικής αυτονομίας των σχολείων, ώστε να ανταποκρίνονται ευέλικτα στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών τους και αναβάθμιση του ρόλου των βοηθών διευθυντών στα σχολεία. Καθιέρωση πιο συγκροτημένου τρόπου διοίκησης και επαρκούς επικοινωνιακής πρακτικής ανάμεσα στις Διευθύνσεις, εξάλειψη επικαλύψεων, επαρκής μηχανογράφηση υπηρεσιών και κατάρτιση των υφιστάμενων διοικητικών στελεχών.
- (2) Διαμόρφωση και εφαρμογή εθνικού ενιαίου και ολοκληρωμένου πλαισίου στρατηγικής, για τη διά βίου μάθηση. Προώθηση της σύστασης και λειτουργίας του Ιδρύματος Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Διά Βίου Μάθησης, σύμφωνα και με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.**
- (3) Ενδυνάμωση της σχέσης της εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, με τα ακόλουθα μέτρα:**
- **Προσαρμογή** της εκπαίδευσης (αναλυτικά προγράμματα, βιβλία, μέθοδοι διδασκαλίας) και της κατάρτισης στις απαιτήσεις της γνωσιοκεντρικής Οικονομίας και Κοινωνίας. Αξιοποίηση «καλών πρακτικών» των υπόλοιπων χωρών μελών της Ε.Ε.
 - **Προσφορά** ποιοτικής και ελκυστικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, μέσω μεταρρυθμίσεων στα προγράμματα σπουδών, ευελιξίας στην αλλαγή των προγραμμάτων, βελτίωσης των σχέσεων με τους εργοδότες και τους κοινωνικούς εταίρους. Αξιοποίηση μελέτης που έχει συγχρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

- **Εισαγωγή** του μαθήματος της επιχειρηματικότητας στα σχολεία ως ξεχωριστού θέματος του αναλυτικού προγράμματος.
- **Ενίσχυση** της προσπάθειας για συστηματική πρόβλεψη των αναγκών σε δεξιότητες και ικανότητες, και βελτίωση του συστήματος συλλογής στοιχείων.
- **Αναβάθμιση** του ενιαίου συστήματος επαγγελματικής καθοδήγησης των Νέων με ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ Υπουργείων Παιδείας και Εργασίας.

(4) Επέκταση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και διεύρυνση των επιλογών της, μέσω των ακόλουθων δράσεων:

- **Περαιτέρω** ανάπτυξη του Πανεπιστημίου Κύπρου και εδραίωση της πλήρους λειτουργίας του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου και του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου. Ίδρυση και λειτουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων, με βάση τη Νομοθεσία, που έχει θεσπιστεί.
- **Αναδιαμόρφωση** του συστήματος οικονομικής στήριξης των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με μείωση της οικονομικής υπερεξάρτησης από το κράτος και εισαγωγή κρατικών κινήτρων και με βάση την απόδοσή τους, καθώς και ενίσχυση των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου και υπεύθυνης λογοδοσίας προς την Πολιτεία, σε συνδυασμό με αύξηση της διοικητικής τους αυτονομίας. Ενθάρρυνση της ιδιωτικής επένδυσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με κίνητρα που θα είναι αποδοτικά και θα προωθούν την

ισότητα και κοινωνική συνοχή όπως π.χ. επιχορήγηση των απόρων φοιτητών (αντί των ιδιωτικών ιδρυμάτων).

- **Ενίσχυση** της συμβολής των πανεπιστημίων στην ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας, μέσω και της έμφασης στις θετικές και τεχνολογικές επιστήμες.
- **Αύξηση** της ελκυστικότητας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους ξένους φοιτητές, με εισαγωγή αλλοδαπών φοιτητών με αποδεδειγμένο εκπαιδευτικό προφίλ και οικονομική δυνατότητα κάλυψης του σχετικού κόστους και με παραχώρηση υποτροφιών από την Κυβέρνηση σε άριστους ξένους φοιτητές. Διεξαγωγή μελέτης αγοράς για τη ζήτηση και προσφορά της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης στις γειτονικές χώρες της Κύπρου και χρήση της αγγλικής γλώσσας στη διδασκαλία.
- **Ολοκλήρωση** της εισαγωγής στην Κύπρο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Διδακτικών Μονάδων (ECTS) καθώς και του Συμπληρώματος Διπλώματος (Diploma Supplement) σύμφωνα με τη Διαδικασία της Μπολόνια (Bologna Process) και εγκαθίδρυση Εθνικού Φορέα Πιστοποίησης και Αξιολόγησης της Ποιότητας της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (δημόσιας και ιδιωτικής).

(5) Προώθηση της δρομολογηθείσας εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, που άπτεται πολλών από τα μέτρα που αναφέρονται στην ενότητα αυτή.

(6) Αναδόμηση/εκσυγχρονισμός του συστήματος μαθητείας ως εναλλακτικού τρόπου εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης για την ικανοποίηση των αναγκών μόρφωσης των Νέων, με παράλληλη ικανοποίηση των αναγκών της αγοράς εργασίας.

(7) Ενίσχυση της σταδιακής εγκαθίδρυσης και λειτουργίας Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων και προώθηση της ενεργού συμμετοχής της χώρας

στη δρομολογηθείσα διαδικασία διαμόρφωσης του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (European Qualifications Framework (EQF) καθώς και του Ενιαίου Κοινοτικού Πλαισίου για Διαφάνεια των Εκπαιδευτικών και Επαγγελματικών Προσόντων και Ικανοτήτων, Europass.

(8) Αναβάθμιση της υποδομής της εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Βελτίωση των Συνθηκών Ασφάλειας και Υγείας

ΤΑ ΜΕΤΡΑ που θα προωθηθούν είναι τα ακόλουθα :

- **Υποστήριξη** των επιχειρήσεων για εισαγωγή συστημάτων Διεύθυνσης/Διαχείρισης Κινδύνων.
- **Οικονομική** υποστήριξη των επιχειρήσεων για μέτρα προστασίας των εργαζομένων, πέραν των όσων απαιτούνται με βάση τη Νομοθεσία. Σε πρώτο στάδιο θα προωθηθεί σχέδιο καταβολής χορηγιών σε εργοληπτικές επιχειρήσεις, που θα αγοράσουν εξοπλισμό, σύμφωνα με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά και κυπριακά πρότυπα.
- **Κατάρτιση** των εργαζομένων στους τομείς της οικοδομικής, λιμενικής, εξορυκτικής βιομηχανίας, που σύμφωνα με τις στατιστικές ανήκουν σε ομάδες υψηλού κινδύνου για ατυχήματα.

- **Κατάρτιση** των επιθεωρητών του τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας.
- **Προώθηση** εκστρατειών ενημέρωσης των εργοδοτών, των εργοδοτούμενων και του κοινού γενικότερα, σε θέματα Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία. Η Ε.Ε. έχει ιδρύσει τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία (ΕΟΑΥΕ) με σκοπό την παροχή οικονομικών και τεχνικών πληροφοριών στα θέματα αυτά.
- **Ενίσχυση** της συνεργασίας με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους φορείς, με την οργάνωση τακτικών Ημερίδων και Εργαστηρίων.
- **Προώθηση** και υποστήριξη της έρευνας, για την πρόληψη των κινδύνων ασφάλειας και υγείας στην εργασία.

- **Προώθηση** μελετών για υποστήριξη του συστήματος Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία, με έμφαση σε μελέτες για :
 - την εύρεση μεθόδων καλής πρακτικής των οποίων η εφαρμογή θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών.
 - τη λειτουργία συστήματος επιτήρησης της υγείας των εργοδοτούμενων από βλαπτικούς παράγοντες στο περιβάλλον εργασίας, με την παροχή επαρκών υπηρεσιών υγιεινής της εργασίας καθώς και ιατρικής της εργασίας και λήψη των αναγκαίων προληπτικών μέτρων.
 - την αναθεώρηση του κόστους των

εργατικών ατυχημάτων και επικαιροποίηση των στοιχείων που κατέδειξε προηγούμενη έρευνα του 1997. Η μελέτη αυτή έδειξε, με βάση τα στοιχεία και δεδομένα εκείνης της περιόδου, ότι το κόστος των εργατικών ατυχημάτων ανερχόταν σε £40 εκ., σε τιμές 1997.

- **Προώθηση** της ένταξης των θεμάτων ασφάλειας και υγείας στην εργασία σε άλλους τομείς πολιτικής, όπως η Παιδεία, για την οποία ήδη έχει ετοιμασθεί ειδική μελέτη, η Απασχόληση, η Γεωργία, οι Μεταφορές κλπ. μέσω κατάλληλης συνεργασίας με τα αρμόδια Υπουργεία και Υπηρεσίες.

Προώθηση της Ισότητας των Φύλων

Τα μέτρα που θα ληφθούν είναι:

- **Προώθηση** της εξάλειψης των διακρίσεων και εμπέδωση της αρχής της ισότητας και των ίσων ευκαιριών.
- **Ευαισθητοποίηση** και κατάρτιση των επαγγελματιών που εμπλέκονται στον χειρισμό περιστατικών βίας σε βάρος της γυναίκας και προσφορά προγραμμάτων προστασίας γυναικών, που υπήρξαν θύματα βίας.
- **Προώθηση** μέτρων για την εξισορρόπηση των επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων/ευθυνών και γενικότερα της συμφιλίωσης του επαγγελματικού και οικογενειακού βίου, όπως είναι για παράδειγμα, η

βελτίωση των υπηρεσιών φροντίδας των προσώπων που εξαρτώνται από τις γυναίκες (παιδιών και ηλικιωμένων).

- **Βελτίωση** του συστήματος επαγγελματικής καθοδήγησης και εκπαίδευσης/κατάρτισης των γυναικών και προώθηση της μερικής απασχόλησης και άλλων μορφών ευέλικτης απασχόλησής τους.
- **Ενημέρωση** των εργαζομένων αναφορικά με τα δικαιώματα που απορρέουν από τον περί Γονικής Άδειας και Άδειας για Λόγους Ανωτέρας Βίας Νόμο και το Νόμο περί Καταβολής Ίσης Αμοιβής μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την ίδια Εργασία ή Εργασία Ίσης Αξίας.

- **Δημιουργία** κατάλληλης υποδομής, όπως η αποδοτικότερη χρήση των μηχανισμών εξωδικαστικού ελέγχου, αναφορικά με τη Νομοθεσία, συναφή με ευέλικτες μορφές απασχόλησης (π.χ. περί Εργοδοτούμενων με Μερική Απασχόληση, περί Εργοδοτούμενων με Εργασία Ορισμένου Χρόνου).
 - Αναθεώρηση των σχεδίων περιγραφής καθηκόντων (job description) και της διαδικασίας πρόσληψης, ώστε να απαλειφθούν κριτήρια, τα οποία αποκλείουν άμεσα ή έμμεσα υποψηφίους του ενός φύλου, από θέσεις ευθύνης ή συγκεκριμένες βαθμίδες μισθοδοσίας.
 - Απονομή ειδικού βραβείου σε επιχειρήσεις/οργανισμούς που συμμετέχουν στο σχέδιο στήριξης.
 - Εγκαθίδρυση και λειτουργία θεσμοθετημένου Φορέα Πιστοποίησης Επιχειρήσεων, για τη διαμόρφωση ποιοτικού εργασιακού περιβάλλοντος, με ουδετερότητα ως προς το φύλο και σεβασμό στην αρχή της ίσης αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών.
- **Μείωση** του χάσματος αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών. Σε πρώτο στάδιο προωθείται η διεξαγωγή έρευνας αμοιβών (salary survey) με σκοπό την ανάλυση του χάσματος αμοιβών και των αιτιών που το προκαλούν, ανάλυση καλών πρακτικών σε χώρες της Ε.Ε. και διατύπωση πρακτικών εισηγήσεων για μείωση του χάσματος.
- **Πρωώθηση** σχεδίου στήριξης επιχειρήσεων, οργανισμών, μη κυβερνητικών οργανισμών και αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης, για διαμόρφωση εργασιακού περιβάλλοντος με ουδετερότητα ως προς το φύλο, με σκοπό την απάλειψη του χάσματος στις αμοιβές. Σε δεύτερο στάδιο, θα προωθηθούν δράσεις για ανταλλαγή αντιλήψεων και εμπέδωση κουλτούρας εργασιακού περιβάλλοντος με ουδετερότητα ως προς το φύλο, μέσω οργανωμένων σεμιναρίων, παρουσιάσεων και εργαστηρίων, στη βάση των εισηγήσεων της μελέτης.

8

ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΙΣΟΡΡΟΠΗ ΧΩΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΟΙ ΟΚΤΩ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η ΚΥΠΡΟΣ παρά το μικρό της μέγεθος σε έκταση και σε πληθυσμό και το γενικά ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο, παρουσιάζει χωρικές ανισότητες τόσο μεταξύ των αστικών περιοχών και των περιοχών της υπαίθρου, όσο και στο εσωτερικό των δύο επιμέρους χωρικών ενότητων.

Φαινόμενα αναπτυξιακής υστέρησης παρουσιάζουν επίσης οι περιοχές κατά μήκος της γραμμής αντιπαράταξης, ενώ ιδιαίτερες ανάγκες έχουν οι παράκτιες περιοχές, όπου παρουσιάζεται έντονη τουριστική ανάπτυξη, με αποτέλεσμα την πολεοδομική αναρχία και τη σημαντική επιβάρυνση του Περιβάλλοντος.

Το «**Σχέδιο για τη Νήσο**» (Island Plan) ήταν η πρώτη απόπειρα για ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων, βάσει ενός ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδίου, το οποίο

κάλυπτε ολόκληρη την Κύπρο και έθετε τις βάσεις για ισορροπημένη περιφερειακή κατανομή των πόρων και της ανάπτυξης.

Σήμερα είναι αισθητή η έλλειψη επεξεργασμένης περιφερειακής πολιτικής και η αδυναμία συστηματικής περίληψης του γεωγραφικού/περιφερειακού παράγοντα στα αναπτυξιακά σχέδια, λόγω απουσίας εφαρμογής του Σχεδίου για τη Νήσο.

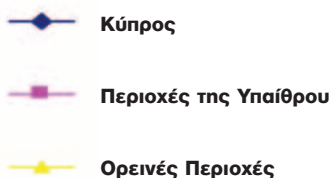
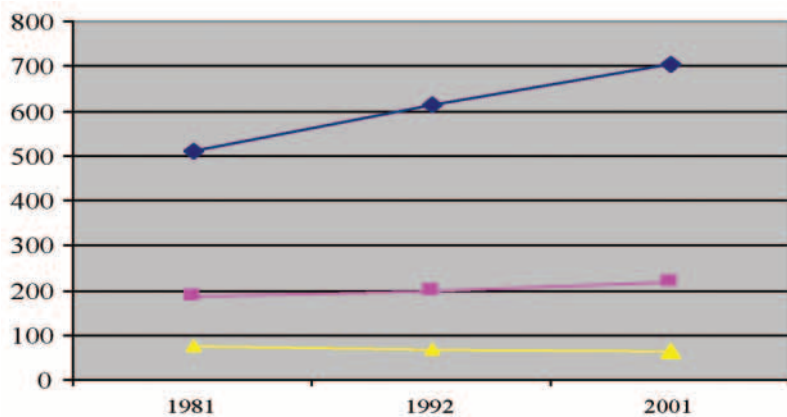
Απαραίτητο στοιχείο για την ετοιμασία μιας ορθολογικής περιφερειακής πολιτικής, είναι η αναγνώριση των δημογραφικών και οικονομικών τάσεων μέσα στον χώρο. Σημαντική αδυναμία του ισχύοντος συστήματος πολεοδομικού προγραμματισμού, είναι η ανυπαρξία χωροταξικού σχεδίου και η χρονοβόρα διαδικασία κατάρτισης και έγκρισης τοπικών σχεδίων.

Περιοχές της Υπαίθρου*

ΟΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ της υπαίθρου με εξαίρεση αριθμό οικισμών που είτε γεινιάζουν με τα αστικά κέντρα, είτε έχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα, παρουσιάζουν έντονες τάσεις

αστυφιλίας και γήρανσης του πληθυσμού. Η εικόνα αυτή αντανακλάται στη μείωση του πληθυσμού τους, που είναι ιδιαίτερα αισθητή στις ορεινές περιοχές.

* Περιοχές οι οποίες δεν χαρακτηρίζονται αστικές, σύμφωνα με Τοπικό Σχέδιο.

Εξέλιξη Πληθυσμού στην Κύπρο, στις Περιοχές της Υπαίθρου και στις Ορεινές Περιοχές (1981-2005)

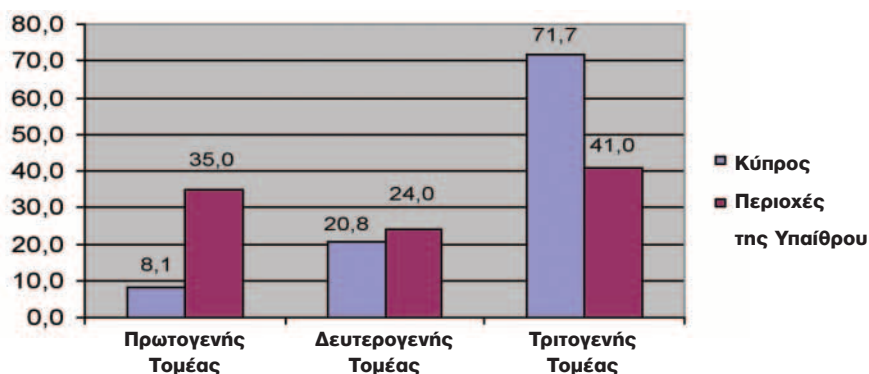
Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου
Απογραφή Πληθυσμού (1981, 1992, 2001)

ΠΑΡΟΛΟ που οι περιοχές της υπαίθρου αποτελούν τα 82,6% της έκτασης της Κύπρου, διαμένουν σε αυτές μόνο τα 24,3% του πληθυσμού. Ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού στις περιοχές αυτές, ανήλθε μεταξύ 1992 και 2001 σε 9,7% και υστερούσε σημαντικά έναντι του αντίστοιχου ποσοστού για το σύνολο της Κύπρου. Πρόσθετα με βάση τα στοιχεία της Απογραφής Πληθυσμού 2001, ο συντελεστής γήρανσης στο σύνολο των περιοχών της υπαίθρου κυμαίνεται σε 60,27%, έναντι 51,2% των αστικών περιοχών και 54,21% του συνόλου. Αντίστοιχα ο συντελεστής εξάρτησης στις περιοχές της υπαίθρου κυμαίνεται στα 57,72%, έναντι 46,25% των αστικών περιοχών και 49,6% στο σύνολο. Οι δείκτες αυτοί παρουσιάζουν εξαιρετική επιβάρυνση στις περιοχές

της υπαίθρου των επαρχιών Πάφου και Λεμεσού. Επίσης τα προβλήματα είναι πολύ πιο έντονα, όταν απομονωθούν από τις περιοχές της υπαίθρου, οι περιοχές που βρίσκονται περιμετρικά των αστικών κέντρων, καθώς και οι παραθαλάσσιες. Σημαντικός παράγοντας για τον μαρασμό των περιοχών της υπαίθρου είναι η εξάρτηση από τη Γεωργία, ως πηγής κύριας απασχόλησης, ένας τομέας που παρουσιάζει σαφείς πτωτικές τάσεις, σε συνδυασμό με την έλλειψη επαρκών εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων. Συγκεκριμένα στον πρωτογενή τομέα απασχολείται 35% του πληθυσμού σε σχέση με 8,1% εθνικό μέσο όρο, στον δευτερογενή τομέα 24% σε σχέση με 20,8% εθνικό μέσο όρο, ενώ μόνο 41% απασχολείται στον τριτογενή τομέα σε σχέση με 71,1% εθνικό μέσο όρο.

Απασχόληση ανά Τομέα στην Κύπρο και στις Περιοχές της Υπαίθρου (2001)

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου
Απογραφή Πληθυσμού (2001) Έρευνα Εργατικού
Δυναμικού

Η ΕΞΑΡΤΗΣΗ αυτή από τον πρωτογενή τομέα αντικατοπτρίζεται και στο χαμηλό εισόδημα των νοικοκυριών, που διαμένουν στις περιοχές της υπαίθρου.

Σύμφωνα με την **Έρευνα**

Οικογενειακού Προϋπολογισμού, το 2003 το μέσο ετήσιο εισόδημα νοικοκυριού στις περιοχές της υπαίθρου, ανήλθε σε 86,7% του εθνικού μέσου όρου, ενώ αντίστοιχα στις αστικές περιοχές ανήλθε σε 105,8%.

Η διάρθρωση της οικονομικής δραστηριότητας των περιοχών της υπαίθρου επηρεάζεται και από το επίπεδο εκπαίδευσης στις περιοχές αυτές, που είναι αισθητά χαμηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο.

Συγκεκριμένα στις περιοχές της υπαίθρου οι αναλφάβητοι ανέρχονται σε 6,9% σε σχέση με 4,2% εθνικό μέσο όρο, ενώ το ποσοστό ατόμων με εκπαίδευση μόνο κάποιων ή όλων των τάξεων του δημοτικού, ανέρχεται σε 53% σε σχέση με 36,5% εθνικό μέσο όρο.

Ακόμη ένας παράγοντας που επιδρά ανασταλτικά στην ανάπτυξη των περιοχών της υπαίθρου, είναι οι αδυναμίες του οδικού δικτύου. Η έλλειψη οριζόντιας σύνδεσης της

υπαίθρου με τα αστικά κέντρα, καθώς και οι ανεπαρκείς δημόσιες συγκοινωνίες, καθιστούν τη προσβασιμότητα ακόμη πιο δύσκολη.

Ένα από τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των περιοχών της υπαίθρου, που μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξή τους, είναι η ύπαρξη σημαντικού φυσικού πλούτου.

Στο σύνολο της Κύπρου έχουν ήδη επιλεγεί 38 περιοχές για ένταξη στο Σχέδιο ΦΥΣΗ (NATURA) 2000, ενώ οι περιοχές αυτές έχουν σημαντική πολιτιστική κληρονομιά. Εκτός από τις παραδοσιακές κοινότητες (22 κοινότητες έχουν χαρακτηριστεί ως «**παραδοσιακές**») υπάρχει μεγάλος αριθμός εκκλησιαστικών μνημείων (έχουν καταγραφεί 159 εκκλησίες, μοναστήρια και εξωκκλήσια) και σημαντικός αριθμός αρχαιολογικών χώρων. Επίσης πολλά από τα μνημεία των περιοχών της υπαίθρου, έχουν ανακηρυχθεί από την UNESCO ως μνημεία **παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς**.

Η ΜΕΙΩΣΗ της ελκυστικότητας των περιοχών της υπαίθρου είναι και αποτέλεσμα της σημαντικής έλλειψης κοινωνικών και άλλων βασικών υπηρεσιών, καθώς και των μειωμένων δυνατοτήτων πρόσβασης στη σύγχρονη

τεχνολογία και την κοινωνία της γνώσης. Έτσι, οι περιοχές αυτές βρίσκονται σε κατάσταση μααρασμού, πάρα τους πλούσιους πολιτιστικούς και περιβαλλοντικούς τους πόρους, που δεν αξιοποιούνται αποτελεσματικά.

Αστικά Κέντρα

Η Κύπρος δεν διαθέτει μεγάλες πόλεις σύμφωνα με τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (δηλαδή με πληθυσμό άνω των 250.000 κατοίκων). Αντίθετα έχει τρεις πόλεις μέσου μεγέθους (Λευκωσία, Λεμεσός, Λάρνακα) και μια μικρότερη (Γάφος) που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν σαν εν δυνάμει αναπτυξιακοί πόλοι για το σύνολο της Κυπριακής Δημοκρατίας, σε λειτουργική συνεργασία με τις περιοχές της υπαίθρου.

Οι τρεις πρώτες πόλεις μέσου μεγέθους συγκεντρώνουν πληθυσμό της τάξης του 74%, επί του συνόλου του πληθυσμού των αντίστοιχων επαρχιών, ενώ η τέταρτη πόλη μικρότερου μεγέθους, συγκεντρώνει αστικό πληθυσμό της τάξης του 72% της αντίστοιχης επαρχίας. Οι τέσσερις πόλεις συγκεντρώνουν το σύνολο του αστικού πληθυσμού της Κύπρου, που αντιπροσωπεύει τα 70% περίπου του συνολικού πληθυσμού του Νησιού.

Παρά το περιορισμένο τους μέγεθος, εντός των αστικών κέντρων, εντοπίζονται υποβαθμισμένοι πυρήνες, που παρουσιάζουν κοινά και πολύπλοκα προβλήματα, τα οποία

παρατηρούνται και στα κέντρα ευρωπαϊκών πόλεων. Τυπικά γνωρίσματα των προβλημάτων αυτών είναι η σταδιακή απομάκρυνση του γηγενούς πληθυσμού και η γήρανσή του, η ύπαρξη αυξημένου αριθμού ευάλωτων ομάδων πληθυσμού, η παρουσία συχνά οχλουσών χρήσεων γης, η μειωμένη οικονομική δραστηριότητα, η επιβάρυνση της ποιότητας ζωής και εργασίας, η έλλειψη ανοικτών χώρων και χώρων πρασίνου, η κυκλοφοριακή συμφόρηση και η έλλειψη επαρκών χώρων στάθμευσης.

Η δημογραφική διάρθρωση των αστικών περιοχών έχει αλλάξει, με αποτέλεσμα το ποσοστό πληθυσμού άνω των 65 ετών για τις αστικές περιοχές της επαρχίας Λευκωσίας (14,5%) και της επαρχίας Λάρνακας (13,3%) να είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο για το σύνολο της Κύπρου (11,7%). Υπάρχει επίσης έντονη παρουσία ευάλωτων κοινωνικών ομάδων ξένων, που αποτελούν τα 14,3% του πληθυσμού των αστικών περιοχών, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο της Κύπρου ανέρχεται σε 9,4%.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ αισθητό σύμπτωμα είναι η υποβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, η εγκατάλειψη πολυάριθμων κτιρίων (9% για αστικές περιοχές, σε σύγκριση με 6,7% για το σύνολο της Κύπρου) και η κακή κατάσταση των δημόσιων χώρων, που μετατρέπονται σε μη ελκυστικούς, τόσο για οικονομικές δραστηριότητες, όσο και για διαμονή.

Η μείωση της ελκυστικότητας υποβαθμισμένων πυρήνων που συγκεντρώνουν χαρακτηριστικά θυλάκων υποβαθμισμένης ποιότητας ζωής και λειτουργίας της πόλης, είναι ιδιαίτερα εμφανής στα ιστορικά κέντρα των πόλεων και περιοχές, όπου η αναγκαστική διαίρεση της χώρας επέφερε συνθήκες αποδιάρθρωσης του κοινωνικού και οικονομικού τους ιστού.

Η ιδιαίτερη στόχευση των παρεμβάσεων στις περιοχές και ζώνες αυτές αποτελεί και απάντηση στις προκλήσεις και προτεραιότητες του Εθνικού Μεταρρυθμιστικού Προγράμματος για τη Στρατηγική της Λισαβόνας, 2005 - 2008, που αναφέρονται στην προώθηση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, στην αποτελεσματική προστασία και αναβάθμιση του Περιβάλλοντος, στη δημιουργία συνθηκών ενίσχυσης του ανταγωνισμού, βελτίωσης του επιχειρηματικού κλίματος και διεύρυνσης της παραγωγικής βάσης υποβαθμισμένων αστικών περιοχών, καθώς και στην αναβάθμιση των βασικών υποδομών.

Τοπική Αυτοδιοίκηση

ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ και εφαρμογή μιας ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης, οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν να διαδραματίσουν πολύ σημαντικό ρόλο σε ό,τι αφορά κυρίως την ενδογενή ανάπτυξη των περιοχών και την προσφορά υπηρεσιών στους πολίτες σε τοπικό επίπεδο, καθώς και την προστασία του Περιβάλλοντος και προώθηση της Αειφόρου Ανάπτυξης.

Ο ρόλος αυτός απαιτεί μεταξύ άλλων:

1 Τη δημιουργία τοπικής δυναμικής, ώστε να διασφαλίζεται η μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή βιωσιμότητα και η περαιτέρω

ενίσχυσή της, μέσα από την εφαρμογή της αρχής της αειφορίας στο σχεδιασμό και την επιλογή των παρεμβάσεων.

2 Την ενοποιημένη προσέγγιση των περιβαλλοντικών, κοινωνικών, πολιτισμικών και οικονομικών στόχων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και στη διαμόρφωση επιμέρους πολιτικών και δράσεων. Η ταυτόχρονη ανταλλαγή γνώσης και εμπειριών με άλλες Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα συμβάλει σημαντικά στην όλη προσπάθεια.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΠΙΔΙΩΞΗ που έχει τεθεί, είναι η δημιουργία μιας κοινωνίας γεωγραφικής και κοινωνικής συνοχής, στο πλαίσιο συνθηκών ανάπτυξης, με απώτερο σκοπό τη δημιουργία βιώσιμων κοινοτήτων τόσο στην ύπαιθρο όσο και στις αστικές περιοχές. Μιας κοινωνίας χωρίς τις περιφερειακές ανισότητες, που προκαλεί η επικέντρωση της οικονομικής ανάπτυξης στα αστικά κέντρα και στις παράλιες περιοχές, χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς και με σωστό πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό. Για μια ύπαιθρο που να σφίξει από ζωή. Και με αναζωογονημένες τις ακριτικές περιοχές και τα παραδοσιακά κέντρα των πόλεων. Με μια τοπική αυτοδιοίκηση εκσυγχρονισμένη, προσαρμοσμένη στις ευρωπαϊκές προδιαγραφές, με κατοχύρωση της αυτονομίας, της οικονομικής της αυτοτέλειας και της κοινωνικής της αξιοπιστίας.

Η γεωγραφική συνοχή θα ενισχυθεί περαιτέρω και από την ανάπτυξη

δικτύων συνεργασίας μεταξύ των πόλεων και των περιοχών της υπαίθρου, που να βασίζεται σε ανεπτυγμένες τοπικές κοινωνίες. Η δημιουργία βιώσιμων τοπικών κοινωνιών, εξυπακούει επίλυση κοινών προβλημάτων, π.χ. προσβασιμότητας, αλλά και των ειδικών προβλημάτων που οφείλονται σε ιδιόζουσες γεωγραφικές συνθήκες της κάθε περιοχής.

Σε ό,τι αφορά την αγροτική ανάπτυξη:

Επιζητείται η ανάδειξη του πολυλειτουργικού χαρακτήρα της Γεωργίας και του σύνθετου, πολυδιάστατου ρόλου της, με στόχο την αναστροφή της φθίνουσας πορείας του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο, τη βελτίωση της ηλικιακής του σύνθεσης και την αύξηση του εισοδήματός του, μέσω της δημιουργίας ευκαιριών απασχόλησης, βελτίωσης της ποιότητας ζωής και της συνολικής ελκυστικότητας των αγροτικών περιοχών.

Περιοχές της Υπαίθρου

ΣΕ Ο,ΤΙ ΑΦΟΡΑ ειδικά την ύπαιθρο οι επιμέρους στόχοι που έχουν τεθεί, είναι:

- **Η επίτευξη** μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας μέσα από την προώθηση αειφόρων μορφών ανάπτυξης, καθώς και η βελτίωση της ελκυστικότητας, μέσα από την ανασυγκρότηση του κοινωνικού και οικονομικού ιστού των περιοχών της υπαίθρου, ιδιαίτερα των ορεινών περιοχών.
- **Η μετάβαση** της Οικονομίας των περιοχών της υπαίθρου σε μια πιο

πολυδιάστατη οικονομική βάση, με έμφαση σε δραστηριότητες μεγαλύτερης προστιθέμενης αξίας.

- **Η ενίσχυση** της αγροτικής ανάπτυξης.
- **Η προστασία** της περιβαλλοντικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, ώστε να καταστούν οι περιοχές της υπαίθρου πόλος έλξης.
- **Η βελτίωση** της προσβασιμότητας των περιοχών της υπαίθρου.

Αστικές Περιοχές

ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΣΤΙΚΕΣ περιοχές στοχεύονται τα ακόλουθα:

- **Η οργανωμένη** και ενοποιημένη ανάπτυξη και η αποθάρρυνση της διάσπαρτης ανάπτυξης, μέσα από ενίσχυση του Αστικού Σχεδιασμού. Οι τρεις μεσαίου μεγέθους πόλεις, Λευκωσία, Λεμεσός, Λάρνακα, καθώς και η μικρότερη πόλη της Πάφου θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως εν δυνάμει αναπτυξιακοί πόλοι για το σύνολο της Κυπριακής Δημοκρατίας, συμβάλλοντας παράλληλα στην επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής της Λισαβόνας.
- **Η βελτίωση** του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, που περιλαμβάνει τόσο την ετοιμασία σχεδίων ανάπτυξης, όσο και την εκτέλεση έργων υποδομής για βελτίωση της ελκυστικότητας των αστικών κέντρων ως τόπων κατοικίας και εργασίας.

- **Η ενίσχυση** της επιχειρηματικότητας σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές με την ενθάρρυνση της ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας και κατά συνέπεια τη διεύρυνση των ευκαιριών για απασχόληση σε δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας.
- **Η βελτίωση** της ποιότητας ζωής με την αναβάθμιση των κοινωνικών και πολιτιστικών υποδομών, προστασία του φυσικού Περιβάλλοντος, και τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους, στις υπηρεσίες του ευρύτερου δημόσιου τομέα.
- **Η διαφοροποίηση** της οικονομικής δραστηριότητας και η επανένταξη του πληθυσμού, ιδιαίτερα των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων και των αλλοδαπών.

Τοπική Αυτοδιοίκηση

ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ στοχεύονται τα ακόλουθα:

- **Η εγκαθίδρυση** αμφίδρομης σχέσης εμπιστοσύνης και επικοινωνίας, μεταξύ των πολιτών και των Τοπικών Αρχών από τη μια και των Τοπικών Αρχών και του Κράτους από την άλλη, ώστε οι αποφάσεις να λαμβάνονται όσο γίνεται πιο κοντά στον πολίτη.
- **Η αποκέντρωση** υπηρεσιών του Κράτους, όπως κοινωνικές, πολιτιστικές και άλλες υπηρεσίες.
- **Η ενίσχυση** της επικουρικότητας και της ενθάρρυνσης της συνεργασίας μεταξύ γειτονικών Δήμων και Κοινοτήτων.
- **Η ενδυνάμωση** της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και η εμπλοκή της στην προσφορά υπηρεσιών.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ

Πολεοδομικός και Χωροταξικός Σχεδιασμός

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ορθού και ποιοτικά αναβαθμισμένου πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού και βελτίωσης του θεσμικού και νομικού πλαισίου, προτείνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- **Εκπόνηση** νέου Σχεδίου για τη Νήσο (island plan) ώστε να υπάρχει ένα σαφές πλαίσιο αναφοράς και στρατηγικού σχεδιασμού της Νήσου και ένα συγκεκριμένο πλαίσιο καθοδήγησης στην ετοιμασία τοπικών σχεδίων.
- **Εισαγωγή** Σχεδίων Περιφερειακής Ανάπτυξης.
- **Συνέχιση** της Ετοιμασίας Ρυθμιστικών Σχεδίων Κοινοτήτων Υπαίθρου, καθώς και Σχεδίων Περιοχής, που να στηριχτεί στην εφαρμογή Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών.
- **Συντόμευση** της διαδικασίας κατάρτισης και έγκρισης τοπικών σχεδίων και αποδοχής τους από τα ενδιαφερόμενα μέρη και το κοινό.
- **Δημιουργία** περιφερειακών πάρκων.
- **Μελέτη** των ακόλουθων σημείων:
 - (α) Φορολόγηση περιοχών που αποκτούν υπεραξία, είτε από τον καθορισμό νέων πολεοδομικών ζωνών, είτε από εφαρμογή έργων υποδομής στην περιοχή.
 - (β) Παροχή αντισταθμιστικών μέτρων για μείωση της αντίδρασης των κατοίκων για μη ελκυστικά έργα, όπως οι χώροι υγειονομικής ταφής αποβλήτων.
- **Συνέχιση** των πολεοδομικών έργων.

Βελτίωση της Ελκυστικότητας των Περιοχών της Υπαίθρου

Θα προωθηθούν μέτρα, κυρίως στις ορεινές περιοχές, όπως:

- **Δημιουργία** νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και ευκαιριών απασχόλησης για όλο τον πληθυσμό, συμπεριλαμβανομένων γυναικών και νέων.
- **Περαιτέρω** προώθηση του τουρισμού της υπαίθρου, για διαφοροποίηση/ εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος και συνέχιση του προγράμματος αγροτουρισμού.
- **Δημιουργία** επιχειρηματικών υποδομών.
- **Δημιουργία** ή επέκταση εκπαιδευτικών κέντρων, με έμφαση στην έρευνα και σύνδεση με τις επιχειρήσεις.
- **Αξιοποίηση** περιβαλλοντικών και πολιτιστικών πόρων.
- **Διατήρηση** της αγροτικής κληρονομιάς.
- **Ανάπτυξη** τηλεπικοινωνιακής υποδομής, για προώθηση της ευρυζωνικότητας στις περιοχές της υπαίθρου.
- **Αναβάθμιση** του οδικού δικτύου και βελτίωση της συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης στις περιοχές της υπαίθρου.
- **Αναβάθμιση** των μέσων μαζικής μεταφοράς σε ό,τι αφορά τις συνδέσεις αστικών κέντρων με περιοχές της υπαίθρου.
- **Βελτίωση** της εσωτερικής προσβασιμότητας στις πόλεις (π.χ. δημιουργία προσβάσιμων πεζοδρομίων).

- **Βελτίωση** των κοινωνικών και διοικητικών υπηρεσιών (Κέντρα Εξυπηρέτησης του Πολίτη).
- **Βελτίωση** της πρόσβασης των πολιτών στην Κοινωνία της Πληροφορίας.

ΣΤΗΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ αναζωογόνησης των περιοχών της υπαίθρου θα γίνουν ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε στρατηγικά επιλεγμένες κοινότητες με στόχο τη δημιουργία βιώσιμων κοινοτήτων.

Θα προωθηθούν μέτρα, που περιλαμβάνουν:

- **Δημιουργία** υποδομών Παιδείας, για εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού.
- **Δημιουργία** πολιτιστικών και κοινωνικών υποδομών στους οικισμούς και καταρτισμός πολιτιστικών προγραμμάτων σε περιφερειακό επίπεδο.
- **Εκπόνηση** σχεδίων για ανάπλαση και ρυθμιστικών σχεδίων για αναδιαμόρφωση δημόσιων υπαίθριων χώρων.
- **Ενίσχυση** και βελτίωση της λειτουργίας περιφερειακών κέντρων υγείας.
- **Ενθάρρυνση** της δημιουργίας αθλητικών χώρων στην ύπαιθρο.

Πρωώθηση της Ολοκληρωμένης Αστικής Αναζωογόνησης

Θα προωθηθούν μέτρα όπως:

- **Ανάπλαση** δημοσίων χώρων και προσόψεων οικοδομών.
- **Δημιουργία** πεζόδρομων, ποδηλατοδρόμων και χώρων πρασίνου.
- **Πρωώθηση** του αστικού αναδασμού.
- **Ανάπτυξη** επιχειρηματικής δραστηριότητας στις υποβαθμισμένες αστικές περιοχές.
- **Δημιουργία** πολιτιστικών κέντρων και πολυκέντρων Νεολαίας.
- **Έργα** κοινωνικής υποδομής και βελτίωση των κοινωνικών υπηρεσιών.
- **Πρωώθηση** της ανάπτυξης ικανοποιητικών και φιλικών προς το περιβάλλον δημόσιων μεταφορών.
- **Υποστήριξη** και ανάπτυξη προγραμμάτων από τις αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τη στήριξη ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων,
- **Ανάπτυξη** πολιτιστικής και αθλητικής δραστηριότητας.
- **Πρωώθηση** των νέων τεχνολογιών και της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Ενδυνάμωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Θα προωθηθούν μέτρα, όπως:

- **Ενθάρρυνση** της δημιουργίας συμπλεγμάτων και συνεργασιών Δήμων και Κοινοτήτων, για την παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών και για τη διευκόλυνση τόσο στη διεκδίκηση και απορρόφηση Κονδυλίων από την Ε.Ε., όσο και στη γενικότερη εκτέλεση έργων (π.χ. ο άξονας Leader του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης).
- **Θεσμική** κατοχύρωση της δυνατότητας τοπικών αρχών, να αναπτύσσουν επιχειρηματική δραστηριότητα.
- **Διαχείριση** των πολεοδομικών έργων που χρηματοδοτούνται από το Κράτος, από την Τοπική Αυτοδιοίκηση.
- **Εξέταση** της εισαγωγής του θεσμού δεύτερου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης, σε περιφερειακό επίπεδο.
- **Ανάπτυξη** συνεργασιών και δικτύων με άλλες τοπικές αρχές, μέσα και από την αξιοποίηση Ευρωπαϊκών Πρωτοβουλιών.
- **Ενίσχυση** της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με αρμοδιότητες και πόρους.

- **Εφαρμογή** του συστήματος ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε Τοπικές Αρχές.
- **Ενίσχυση** της συνεργασίας και του συντονισμού των Τοπικών Αρχών με τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, για την προώθηση αναπτυξιακών έργων/δράσεων.
- **Ενθάρρυνση** της κοινωνικής προσφοράς των Δήμων, για τη στήριξη ομάδων πληθυσμού με αυξημένες ανάγκες, όπως των νεαρών ζευγαριών, των ατόμων της τρίτης ηλικίας και των Νέων.
- **Διαφοροποίηση/επέκταση** των πηγών των εσόδων.
- **Διαδικτυακή** εφαρμογή Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (GIS).

ΔΑΠΑΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ άρχισε τη σταδιακή εφαρμογή του θεσμού του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου, το οποίο βασίζεται:

- 1. Στο Πρόγραμμα Διακυβέρνησης του Προέδρου κ. Τάσσου Παπαδόπουλου.**
- 2. Στο Αναθεωρημένο Πρόγραμμα Σύγκλισης 2006 - 2010.**
- 3. Στο Στρατηγικό Σχέδιο για ένταξη στην Ευρωζώνη.**
- 4. Στο Εθνικό Πρόγραμμα για τη Στρατηγική της Λισαβόνας.**
- 5. Στις επιδιώξεις του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης 2007 - 2013.**

Στρατηγική επιδίωξη παραμένει η δημοσιονομική εξυγίανση, η οποία στοχεύει στη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και του δημόσιου χρέους, ώστε να ικανοποιούνται οι πρόνοιες του αναθεωρημένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και τα κριτήρια σύγκλισης της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Η μείωση του δημόσιου χρέους επιδιώκεται να φτάσει σε τέτοια επίπεδα, ώστε να διασφαλίζεται η μακροχρόνια βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών.

Μέσω του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου επιδιώκεται η υιοθέτηση σύγχρονου θεσμικού πλαισίου ώστε να επιτυγχάνεται:

- 1. ΕΛΕΓΧΟΣ** του ρυθμού αύξησης των δημόσιων δαπανών και μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων σε μόνιμη βάση.
- 2. ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ** προτεραιοτήτων.
- 3. ΑΝΑΚΑΤΑΝΟΜΗ** των δαπανών προς όφελος της ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής.

Το **Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο** βασίζεται σε προβλέψεις για τα δημόσια έσοδα, τις οποίες ετοιμάζει το Υπουργείο Οικονομικών.

Με βάση τις προβλέψεις για τα δημόσια έσοδα, τους στόχους και τις προτεραιότητες του Κυβερνητικού Προγράμματος, το Υπουργικό Συμβούλιο, θα καθορίζει **Ανώτατα Όρια Δαπανών** για κάθε Υπουργείο για τρία συνεχή χρόνια.

Οι δαπάνες Υπουργείων των οποίων οι αρμοδιότητες εμπίπτουν στις προτεραιότητες πολιτικής της Κυβέρνησης μπορούν να αυξάνονται με υψηλότερους ρυθμούς από αυτούς των μέσων όρων και οι δαπάνες Υπουργείων που δεν εμπίπτουν στις προτεραιότητες Πολιτικής να αυξάνονται με μικρότερους ρυθμούς ή και να μειώνονται. Ως εκ τούτου οι προτεραιότητες της Κυβέρνησης καθορίζονται και ιεραρχούνται, ενισχύοντας τη δυνατότητα για καλύτερο προγραμματισμό στην προώθηση έργων και την παροχή υπηρεσιών προς τον πολίτη.

Με βάση τις στρατηγικές επιδιώξεις προωθείται η ανακατανομή των δημοσίων δαπανών προς όφελος των αναπτυξιακών και κοινωνικών τομέων, δηλαδή στην ανάπτυξη των τομέων της **Έρευνας** και **Καινοτομίας**, της **Υγείας**, της **Παιδείας**, των **Κοινωνικών Παροχών**, της **Ενέργειας** και του **Περιβάλλοντος**, καθώς και σε **έργα υποδομής**. Η τάση αυτή αναμένεται να συνεχιστεί έως το τέλος της νέας προγραμματικής περιόδου.

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου για την τριετία 2007-2009 και με ποσοστό αύξησης 6% για τα επόμενα τέσσερα χρόνια 2010 - 2013, οι συνολικές αναπτυξιακές δαπάνες υπολογίζονται ως ακολούθως:

Αναπτυξιακές Δαπάνες*

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
€431,6 εκ.	€484,7 εκ.	€515,5 εκ.	€546,4 εκ.	€579,2 εκ.	€614 εκ.	€650,8 εκ.

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Γραφείο Προγραμματισμού

Συνολικά για την περίοδο 2007 – 2013 προβλέπονται αναπτυξιακές δαπάνες **€3.822,2 δις** ή **€6.599,7 δις**. Ενδεικτικός κατάλογος μεγάλων έργων στη διάρκεια του νέου Σχεδίου Ανάπτυξης, δίνεται στο Παράρτημα 2.

*Πρόσθετα έργα, προωθούνται με χρηματοδότηση από δάνεια.

Κοινοτικοί Πόροι προς την Κύπρο για την Περίοδο 2007-2013

Στο πλαίσιο της κατανομής του Προϋπολογισμού της Ε.Ε., δεσμεύτηκε για την Κύπρο ποσό **€822,6 εκ.**, για την Προγραμματική Περίοδο 2007 – 2013, που έχει κατανεμηθεί ως ακολούθως:

€492,6 εκ. για την ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ και ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
€119,8 εκ. για την ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ και ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ
€162,5 εκ. για την ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
€19,7 εκ. για την ΑΛΙΕΙΑ
€28 εκ. για την ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΔΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

[Τα ποσά αυτά αντιπροσωπεύουν μόνο 12% περίπου των προβλεπόμενων αναπτυξιακών δαπανών της Κύπρου]

[Στους Πίνακες του Παραρτήματος 3 παρουσιάζεται ενδεικτικός κατάλογος των κυριότερων έργων, που προτείνεται να συγχρηματοδοτηθούν από κονδύλια της Ε.Ε. ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, στη διάρκεια του νέου Σχεδίου Ανάπτυξης]

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ

[ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ]

Διαδικασία Αναπτυξιακού Προγραμματισμού

Μ Ε ΑΠΟΦΑΣΗ του Υπουργικού Συμβουλίου, αρ. 62.585 ημερ. 5.9.2005, το **Γραφείο Προγραμματισμού** έχει τη συνολική ευθύνη και τον γενικό συντονισμό για την ολοκλήρωση της ετοιμασίας του **Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης (ΣΣΑ)** και των άλλων **Προγραμματικών Εγγράφων**.

Για την έγκαιρη και αποτελεσματική διεκπεραίωση της όλης εργασίας έχει συσταθεί Επιτροπή Σχεδίου Ανάπτυξης, της οποίας προεδρεύει ο Γενικός Διευθυντής του Γραφείου Προγραμματισμού. Μέλη είναι οι Γενικοί Διευθυντές των Υπουργείων Οικονομικών, Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Εσωτερικών, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, Παιδείας και Πολιτισμού, Συγκοινωνιών και Έργων και Υγείας.

Με βάση και τους Κανονισμούς της Ε.Ε. απαιτείται η ουσιαστική συμμετοχή στην προετοιμασία των Προγραμματικών Εγγράφων, που αφορούν συγχρηματοδότηση από την Ε.Ε. όλων των εμπλεκόμενων φορέων, περιλαμβανομένων και των αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των κοινωνικών εταίρων, καθώς και μη κυβερνητικών οργανώσεων. Γι' αυτόν το λόγο έχει συσταθεί **Συμβουλευτική Επιτροπή Προγραμματισμού**, στην οποία συμμετέχουν οι αρμόδιοι φορείς και της οποίας ο ρόλος είναι συμβουλευτικός, ως προς το περιεχόμενο του Σχεδίου Ανάπτυξης και των Προγραμματικών Εγγράφων, που θα υποβληθούν στην Ε.Ε.

Το Γραφείο Προγραμματισμού σε μια προσπάθεια να εμπλέξει όσο το δυνατό περισσότερους φορείς στην ετοιμασία του Σχεδίου, ακολουθώντας τις ευρωπαϊκές πρακτικές, διοργάνωσε για πρώτη φορά, **Δημόσιο Διάλογο** για το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης, σε όλες τις πόλεις και επαρχίες της ελεύθερης Κύπρου, κατά την περίοδο από 25 Ιανουαρίου έως 15 Μαρτίου 2006.

Συγκεκριμένα σε συνεργασία με τις Επαρχιακές Διοικήσεις και τους Τοπικούς Αναπτυξιακούς Φορείς, πραγματοποιήθηκαν συγκεντρώσεις στις επαρχίες Πάφου, Λεμεσού, Λάρνακας και Αμμοχώστου και αφορούσαν όλους τους **Άξονες Ανάπτυξης** του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης. Επίσης, διοργανώθηκαν εξειδικευμένες συναντήσεις στη Λευκωσία, σε συνεργασία με τις οργανώσεις ΠΕΟ, ΣΕΚ, ΔΕΟΚ, ΚΕΒΕ, ΕΚΑ.

Το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης εγκρίθηκε από τη Συμβουλευτική Επιτροπή Προγραμματισμού, σε συνεδρία της στις 24 Μαΐου 2007.

Διαδικασία Παρακολούθησης της Εφαρμογής

ΒΑΣΙΚΗ ΑΔΥΝΑΜΙΑ στη διαδικασία Προγραμματισμού είναι η έλλειψη μηχανισμών παρακολούθησης της εφαρμογής του Σχεδίου και της αναπροσαρμογής του σε πιθανές αλλαγές στα κοινωνικο-οικονομικά δεδομένα.

Το κενό εντοπίστηκε από τις αρμόδιες υπηρεσίες και επιβεβαιώθηκε από την Έκθεση που ετοίμασε η ομάδα SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management) με συγχρηματοδότηση της Ε.Ε.* Σύμφωνα με την Έκθεση υπάρχει κενό μεταξύ του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης, το οποίο θέτει τους μακροπρόθεσμους στόχους της Οικονομίας και του επίσης Προϋπολογισμού, που πραγματοποιεί τους άμεσους στόχους. Όπως αναφέρει η Έκθεση, «χωρίς στενή σύνδεση μεταξύ του ΣΣΑ και του επίσης Προϋπολογισμού, υπάρχει ο κίνδυνος τα δύο έγγραφα να παραμείνουν μια δήλωση επιθυμιών, (a statement of desires, rather than a clear and well thought out plan of action, designed to deliver a set of strategic policy objectives for the island»).

Η Έκθεση θεωρεί ότι, απαιτείται αλυσιδωτή σχέση («chain relationship») ανάμεσα στο μακροπρόθεσμο Στρατηγικό Σχέδιο και τον επίσης Προϋπολογισμό, που θα επιτευχθεί μέσω του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΜΔΠ) που

βρίσκεται στα αρχικά στάδια της εφαρμογής του. («There should be a stronger and clearer linkage between the Strategic Plan, the Convergence Programme, the development expenditure and the ordinary expenditure. Nothing should be included in the development budget that does not reflect the requirements of the Strategic Plan»).

Το Γραφείο Προγραμματισμού, σύμφωνα με την Έκθεση, πρέπει να διασφαλίζει ότι οι μακροπρόθεσμοι στόχοι που τέθηκαν στο ΣΣΑ, θα αντικατοπτρίζονται στο Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο, δηλαδή στα μεσοπρόθεσμα στρατηγικά σχέδια που θα ετοιμάζουν τα Υπουργεία.

* «SIGMA: Public Internal Financial Control in Cyprus, October 2006»

Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου αρχίζει σταδιακά από το 2007, με την αξιοποίηση επιτυχημένων πρακτικών σε αριθμό χωρών μελών της Ε.Ε. (Σουηδία, Ολλανδία, Βρετανία, Γερμανία, κλπ.). Βασικές επιδιώξεις είναι η υιοθέτηση ενός σύγχρονου θεσμικού πλαισίου, ώστε να επιτυγχανεται:

(1) ΕΛΕΓΧΟΣ του ρυθμού αύξησης των δημόσιων δαπανών και μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων σε μόνιμη βάση.

(2) ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ προτεραιοτήτων

(3) ΑΝΑΚΑΤΑΝΟΜΗ των δαπανών προς όφελος της ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής.

(4) ΕΥΕΛΙΞΙΑ στα Υπουργεία, ώστε να προσαρμόζονται στις αλλαγές, αλλά και να ιεραρχούν τις προτεραιότητές τους. Η έμφαση θα μετατεθεί από τον έλεγχο, στη διευκόλυνση της διοίκησης και της επίτευξης στόχων.

Το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ) θα βασίζεται σε προβλέψεις για τα δημόσια έσοδα, για τα επόμενα τρία χρόνια, τις οποίες θα ετοιμάζει το Υπουργείο Οικονομικών. Με βάση αυτές τις προβλέψεις, τους στόχους και τις προτεραιότητες του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης, το Υπουργικό Συμβούλιο θα καθορίζει Ανώτατα Όρια Δαπανών για κάθε Υπουργείο (ΑΟΔΥ) για τρία συνεχή χρόνια. Οι δαπάνες Υπουργείων των οποίων οι αρμοδιότητες εμπίπτουν στις προτεραιότητες πολιτικής της Κυβέρνησης, μπορούν να αυξάνονται με σημαντικά υψηλότερους ρυθμούς από αυτούς των μέσων όρων, ενώ οι δαπάνες άλλων Υπουργείων, που δεν

εμπίπτουν στις προτεραιότητες, να αυξάνονται με μικρότερους ρυθμούς ή και να μειώνονται.

Στο πλαίσιο των δαπανών (ΑΟΔΥ) που θα κατανέμονται σε κάθε Υπουργείο, έκαστος πολιτικός προϊστάμενος θα καθορίζει και θα ιεραρχεί τις προτεραιότητες του Υπουργείου/Υπηρεσίας του, ενισχύοντας τη δυνατότητα για καλύτερο Προγραμματισμό στην προώθηση έργων και την παροχή υπηρεσιών προς τον πολίτη. Μέσα από το ΜΔΠ θα ενισχυθεί η αυτονομία των Υπουργείων, με τη διασφάλιση, υπό κάποιες προϋποθέσεις, της δυνατότητας μεταφοράς των αδαπάνητων πιστώσεων στο επόμενο οικονομικό έτος, καθώς και πιστώσεων μεταξύ ομοειδών κονδυλίων δαπανών, κατά το ίδιο οικονομικό έτος.

Η αποκέντρωση και η αυτονομία που θα παρέχεται μέσα από το ΜΔΠ, θα συνοδεύεται από τη δέσμευση κάθε Υπουργείου για επίτευξη συγκεκριμένων και απτών στόχων, οι οποίοι θα μπορούν να αξιολογηθούν από το Υπουργικό Συμβούλιο, μετά την υποβολή έκθεσης αξιολόγησης. Αυτοί οι στόχοι πρέπει να κωδικοποιούνται με βάση τις προσδοκίες των πολιτών σε συγκεκριμένα θέματα, όπως π.χ. μείωση των τροχαίων δυστυχημάτων κατά Χ% έως το 2010, μείωση του αριθμού των μαθητών σε κάθε τάξη κατά Ψ%, μείωση των θανάτων από καρκίνο του μαστού κατά 20%, κτλ.

Οι συγκεκριμένοι στόχοι που θα βασίζονται στο Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης και οι οποίοι θα τυχάνουν αναθεώρησης κάθε τρία με πέντε χρόνια, θα καθορίζονται στην τελική τους μορφή από το Γραφείο Προγραμματισμού και τα εμπλεκόμενα Υπουργεία. Με τον καθορισμό των

στόχων θα προϋπολογίζονται οι δαπάνες, ενώ θα παρατίθεται ανάλυση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, που θα προκύψουν από τις επιπλέον/αυξημένες δαπάνες.

Με περιοδικές εκθέσεις αξιολόγησης του Γραφείου Προγραμματισμού θα κρίνεται η προσπάθεια για επίτευξη των στόχων στα χρονικά και οικονομικά πλαίσια, που έχουν τεθεί, ενώ τυχόν εξοικονομήσεις κατά τη διάρκεια του τριετούς χρονικού ορίου θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν, υπό κάποιες προϋποθέσεις, σε άλλα προγράμματα των ίδιων Υπουργείων ή και να μετακυλιστούν χρονικά.

Οι εκθέσεις αυτές, θα λαμβάνονται υπόψη, για την ετοιμασία του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου.

Η επιτυχής εφαρμογή του πρώτου ΜΔΠ βασίζεται στην κατάλληλη προετοιμασία των εμπλεκόμενων Υπουργείων/Ανεξάρτητων Υπηρεσιών/Τμημάτων, αλλά και την ορθή ετοιμασία του ΜΔΠ. Επειδή, όμως, η πλήρης εφαρμογή του ΜΔΠ δεν προβλέπεται να ολοκληρωθεί πριν από το 2009, χρειάζεται μια ενδιάμεση διευθέτηση για την παρακολούθηση της εφαρμογής του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης. Έτσι, αφού το Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα για τη στρατηγική της Λισαβόνας αποτελεί Μεσοπρόθεσμο Στρατηγικό Σχέδιο, η παρακολούθηση της εφαρμογής του ΣΣΑ θα γίνεται μέσα από τους μηχανισμούς παρακολούθησης της Στρατηγικής της Λισαβόνας, που έχει επανέλθει στην αρμοδιότητα του Γραφείου Προγραμματισμού.

Όπως είναι γνωστό, λειτουργούν διάφορες Επιτροπές που παρακολουθούν την πρόοδο στην εφαρμογή των μέτρων, που

περιλαμβάνονται στη Λισαβόνα και ετοιμάζουν ετήσια έκθεση. Το Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα **αναπροσαρμόζεται** συνεχώς για να περιληφθούν νέα Έργα και Προγράμματα, που προωθούν οι διάφορες Υπηρεσίες. Επίσης για την καλύτερη εφαρμογή του Προγράμματος αυτού έχουν αρχίσει να ετοιμάζονται μετρήσιμοι δείκτες για καλύτερη αξιολόγηση της προόδου.

Πρόσθετα η εφαρμογή του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης θα παρακολουθείται και μέσα από την πρόοδο των άλλων Προγραμμάτων, που το συνθέτουν, όπως π.χ. του Προγράμματος Διακυβέρνησης του Προέδρου της Δημοκρατίας, καθώς και των Προγραμματικών Εγγράφων για τα συγχρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε. έργα.

Είναι προφανές ότι έχουν τροχοδρομηθεί οι διαδικασίες και για μεσοπρόθεσμο στρατηγικό προγραμματισμό, που θα αποτελεί τον συνδετικό κρίκο μεταξύ ΣΣΑ και ετήσιου Προϋπολογισμού, γεγονός που συμβάλλει και στην εφαρμογή του μακροπρόθεσμου προγραμματισμού, που ως εκ της φύσεώς του, δεν μπορεί να περιέχει λεπτομέρειες που απαιτούνται, όπως συγκεκριμένα μέτρα, χρονοδιαγράμματα, ποσά και κατανομή ευθυνών.

Η όλη προσπάθεια θα εμπλουτίζεται και από τις εμπειρίες που αποκτώνται από τη διαχείριση των Διαρθρωτικών Ταμείων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

**Εισηγήσεις που Προέκυψαν
από το Δημόσιο Διάλογο**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

**Ενδεικτικός Κατάλογος Μεγάλων Έργων
στο Νέο Σχέδιο Ανάπτυξης**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

**Κυριότερα Ενδεικτικά Έργα
που προτείνονται για συγχρηματοδότηση
από Κονδύλια της Ε.Ε.**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Εισηγήσεις που Προέκυψαν από το Δημόσιο Διάλογο

Ο **Ι ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ** εισηγήσεις που προέκυψαν από τον ευρύτατο **Δημόσιο Διάλογο**, που οργάνωσε το Γραφείο Προγραμματισμού, από τις 25 Ιανουαρίου έως τις 15 Μαρτίου 2006, σε όλες τις πόλεις, με συγκεντρώσεις και συμμετοχή όλων των αρμόδιων φορέων και παραγόντων, είναι οι ακόλουθες:

1 Η ΑΝΑΓΚΗ ετοιμασίας Σχεδίου για τη Νήσο (Island Plan) που να καθορίζει σφαιρικά και ορθολογικά, στη βάση επιστημονικών δεδομένων, τις ενδεδειγμένες αναπτύξεις που πρέπει να προωθηθούν σε κάθε περιοχή, για ισόρροπη κοινωνικο-οικονομική, χωροταξική, πολεοδομική και περιβαλλοντική ανάπτυξη (Αειφόρος Ανάπτυξη).

Ζητήθηκε:

(α) Η φορολόγηση περιοχών που αποκτούν υπεραξία, είτε από τον καθορισμό νέων πολεοδομικών ζωνών είτε από την εκτέλεση έργων υποδομής στην περιοχή, για να αποζημιώνονται όσοι επιβαρύνονται από την ανάπτυξη.

(β) Η παροχή αντισταθμιστικών μέτρων για μείωση της αντίδρασης των κατοίκων στην ανεξέλεγκτη ανάπτυξη, ιδίως για μη ελκυστικά έργα, όπως οι χώροι υγειονομικής ταφής αποβλήτων.

(γ) Σε όλες τις επαρχίες τονίστηκε η ανάγκη ισόρροπης ανάπτυξης και μείωσης της εξάρτησης από τον

τουρισμό και ζητήθηκε, τα βασικά έργα υποδομής να κατανομούνται ισότιμα στις επαρχίες και στις κοινότητες. Ενδεικτικά έγινε αναφορά για τη γεωγραφική κατανομή των σχολών ανώτατης εκπαίδευσης, όπως της **Σχολής Καλών Τεχνών στη Πάφο**, της **Ξενοδοχειακής Ανώτερης Σχολής στην Αμμόχωστο** και της κεντρικής σχολής του **Ανοικτού Πανεπιστημίου στη Λάρνακα**. Χαιρετίστηκε η απόφαση για εγκατάσταση του **Τεχνολογικού Πανεπιστημίου** Κύπρου στη Λεμεσό.

2 Η ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ της συνεργασίας μεταξύ γειτονικών δήμων και κοινοτήτων (συμπλεγματοποίηση) για να διευκολυνθούν στη διεκδίκηση και απορρόφηση κονδυλίων από την Ε.Ε., και στη γενικότερη εκτέλεση έργων.

3 Η ΑΝΑΓΚΗ άμεσης προώθησης μέτρων για στήριξη της υπαίθρου και ιδιαίτερα των ορεινών περιοχών. Υποβλήθηκε αίτημα για δημιουργία **Νέας Περιφέρειας Τροόδους**, για να προωθεί τα κοινά προβλήματα όλων των ορεινών χωριών.

Ζητήθηκε:

Η κατασκευή δρόμων προς τις αγροτικές περιοχές και η βελτίωση των κοινωνικών και διοικητικών υπηρεσιών. (Κέντρα Εξυπηρέτησης του Πολίτη.)

4 Η ΑΝΑΓΚΗ διαμόρφωσης το συντομότερο δυνατό ολοκληρωμένης πολιτικής για τους ξένους εργάτες, σε συνδυασμό με την προώθηση της εργοδότησης καλά εκπαιδευμένου επιτόπιου προσωπικού, σε σημαντικούς τομείς, όπως ο Τουρισμός και οι παραϊατρικές υπηρεσίες. Επισημάνθηκε, μεταξύ άλλων ότι, η μαζική απασχόληση ξένου εργατικού δυναμικού στην τουριστική βιομηχανία, έχει βλάψει το τουριστικό προϊόν.

5 Η ΕΝΕΡΓΟΤΕΡΗ εμπλοκή των πολιτών στις διαδικασίες διαμόρφωσης και άσκησης πολιτικής.

Ζητήθηκε:

Περισσότερη ενημέρωση και στήριξη από το Κράτος για την προώθηση μελετών για εξειδικευμένα προβλήματα, που απασχολούν κοινότητες ή άλλες οργανωμένες ομάδες.

6 Η ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ του νομοθετικού και ρυθμιστικού πλαισίου για τις επιχειρήσεις. Οι υφιστάμενες θεωρούνται χρονοβόρες και καταντούν αποτρεπτικές στην ανάληψη πρωτοβουλίας και έργων.

Ζητήθηκε:

(α) Η λήψη μέτρων για ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της ανταγωνιστικότητας, όπως είναι η δημιουργία του μονοθυρικού κέντρου εξυπηρέτησης (one-stop shop) του Φορέα Στήριξης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (Μ-ΜΕ) και του Φορέα Προώθησης Ξένων Επενδύσεων.

(β) Η αλλαγή του Περί Πτωχεύσεων Νόμου, για να αποφεύγεται η

ανασύσταση εταιριών με τους ίδιους μετόχους, δηλ. όσοι επιχειρηματίες κηρύσσονται σε πτώχευση, μόνο υπό όρους να δικαιούνται να δημιουργήσουν νέα επιχείρηση στον ίδιο τομέα. Να εισαχθεί ποινή και να αναθεωρηθεί ο τρόπος εκτέλεσης ενταλμάτων, για να αυξηθεί η είσπραξη και παράλληλα οι επηρεαζόμενοι να μη καταφεύγουν στην παραοικονομία για να εισπράξουν αυτά που τους οφείλουν.

7 Η ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ της Κύπρου ως Κέντρου Προσφοράς Υψηλού Επιπέδου Υπηρεσιών Υγείας και Παιδείας, συμπεριλαμβανομένης και της δημιουργίας ιατρικής σχολής.

8 Η ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, ιδιαίτερα των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων.

Τονίστηκε σε αρκετές περιπτώσεις:

(α) Το υψηλό κόστος εξασφάλισης πρώτης κατοικίας για τα νέα ζευγάρια. Ζητήθηκε η ανέγερση κατοικιών από το Κράτος, καθώς και η παραχώρηση οικοπέδων και δανείων με ευνοϊκά κριτήρια.

(β) Στην Πάφο τονίστηκε το μεγάλο πρόβλημα από τη διαμονή στην πόλη μεγάλου αριθμού ξένων. Οι αυτόχθονες αποτελούν πλέον μειοψηφία στην πόλη τους, δεδομένου ότι εκεί ζουν πολλοί ξένοι, νόμιμα ή παράνομα, καθώς και αιτητές πολιτικού ασύλου, που δημιουργούν μεγάλη αλλοίωση του δημογραφικού χαρακτήρα και πολλά κοινωνικά προβλήματα, τα οποία όμως, δεν αντιμετωπίζονται σφαιρικά, γι' αυτό χρειάζεται συντονισμένη δράση πολλών κρατικών υπηρεσιών.

(γ) Ζητήθηκε να βοηθηθούν οι τοπικές αρχές και οι εθελοντικές οργανώσεις, να αυξήσουν τη δραστηριοποίησή τους στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.

(δ) Έγινε εισήγηση, οι κοινωνικές παροχές να μη στηρίζονται σε οικονομικά κριτήρια, γιατί αδικούνται οι μισθωτοί έναντι αυτοεργοδοτούμενων, που δεν αποκαλύπτουν τα ακριβή εισοδήματά τους.

9 Η ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής. Εθελοντικές οργανώσεις ζήτησαν ανάμιξη σε περιβαλλοντικές δράσεις όπως π.χ. στην ανακύκλωση.

10 Η ΠΡΟΩΘΗΣΗ μέτρων που να δημιουργήσουν ευελιξία στην αγορά εργασίας, σε συνδυασμό με κοινωνικά μέτρα στήριξης των εργαζομένων, που θα βρεθούν στην ανεργία. Μια σημαντική εισήγηση είναι η σύνδεση του επιδόματος ανεργίας με την υποχρέωση για κατάρτιση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Ενδεικτικός Κατάλογος Μεγάλων Έργων στο Νέο Σχέδιο Ανάπτυξης*

- Βελτίωση των Δημόσιων Μεταφορών.
- Κατασκευή Χώρων Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων για τις Επαρχίες Λευκωσίας, Λεμεσού και Λάρνακας-Αμμοχώστου.
- Αναβάθμιση του συστήματος διαχείρισης στερεών αποβλήτων.
- Κατασκευή και λειτουργία κέντρου διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων και χώρων ταφής αμιαντούχων υλικών.
- Αποκατάσταση των χώρων σκυβαλότοπων, που καταργούνται.
- Κατασκευή ιχθυόσκαλας και νέων αλιευτικών καταφυγίων.
- Σχέδιο για αξιοποίηση του εκθεσιακού και συνεδριακού χώρου από την Αρχή Κρατικών Εκθέσεων, στη Λευκωσία.
- Ίδρυση Μεγάλου Πολιτισμού, Νέου Αρχαιολογικού Μουσείου και Κρατικού Θεάτρου στη Λευκωσία, με τη μέθοδο Συνεργασίας Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (Public Private Partnership).
- Ολοκλήρωση της δημιουργίας ανισόπεδων κόμβων στον παρακαμπτήριο δρόμο Λεμεσού (συμπληρώθηκε η κατασκευή της γέφυρας του κόμβου Πολεμιδιών και Λιμανιού και έχει αρχίσει η αναβάθμιση των άλλων 4 κόμβων σε ανισόπεδους, που θα συμπληρωθεί σταδιακά έως το 2008).
- Επέκταση του Δρόμου που συνδέει το Λιμάνι Λεμεσού με τον Αυτοκινητόδρομο Λεμεσού – Πάφου.
- Κατασκευή νέας αίθουσας επιβατών στο Λιμάνι Λεμεσού από την Αρχή Λιμένων.
- Αναμόρφωση του Παλιού Λιμανιού Λεμεσού. Το έργο περιλαμβάνει τη μετατροπή του λιμανιού σε Ψαρολίμανο, διαμόρφωση πλατείας, εστιατόρια και ταβέρνες, καφετέριες και μπαρ, χώρο εκθέσεων, σύγχρονη παραγορά, καταστήματα, γραφεία, γυμναστήριο, φάρο, πλωτή σκηνή, καθώς και πεζόδρομο, ποδηλατόδρομο και χώρους στάθμευσης.
- Κατασκευή Μαρίνας στη Λεμεσό με τη μέθοδο συνεργασίας Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (Public Private Partnership). Το έργο αφορά την ανάπτυξη, λειτουργία, διαχείριση και εκμετάλλευση της χερσαίας και θαλάσσιας ζώνης του χώρου, που εφάπτεται του Παλιού Λιμανιού και δυτικά.

*Νοείται ότι τα πολεοδομικά και οδικά έργα, τα σχολικά κτίρια και οι αθλητικές εγκαταστάσεις, τα αποχετευτικά λυμάτων στα χωριά, τα υδατικά έργα, κ.ά., θα συνεχίσουν να εκτελούνται σε συνεχή βάση, με εθνικούς πόρους.

- Ανάπτυξη του Τεχνολογικού Πάρκου.
- Συμπλήρωση της υποδομής για τη λειτουργία του ΤΕΠΑΚ, στην παλιά πόλη της Λεμεσού.
- Αναβάθμιση του Διεθνούς Αερολιμένα Λάρνακας και μετατροπή του σε διεθνή υπερσύγχρονο αερολιμένα, με τη μέθοδο συνεργασίας Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (Public Private Partnership). Το νέο κτίριο επιβατών θα εξυπηρετεί με το τέλος της πρώτης φάσης 7,5 εκ. επιβάτες τον χρόνο και με το τέλος της δεύτερης φάσης 9 εκ. επιβάτες ετήσια.
- Επέκταση της Μαρίνας Λάρνακας και ανάπτυξη του Λιμανιού με μετατροπή του σε σύγχρονο λιμάνι εξυπηρέτησης επιβατικών και εμπορικών πλοίων, με τη μέθοδο συνεργασίας Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (Public Private Partnership). Παράλληλα θα γίνουν οικιστικές, εμπορικές και τουριστικές αναπτύξεις.
- Κατασκευή Ενεργειακού Κέντρου στο Βασιλικό, με τη μέθοδο συνεργασίας Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (Public Private Partnership). Μεταφορά εταιρειών πετρελαιοειδών στο Βασιλικό και αξιοποίηση του υφιστάμενου χώρου στη Λάρνακα.
- Κατασκευή νέου κτιρίου επιβατών στον Αερολιμένα Πάφου με δυνατότητα εξυπηρέτησης 2,7 εκ. επιβατών ετήσια, με τη μέθοδο συνεργασίας Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (Public Private Partnership). Το νέο κτίριο επιβατών θα είναι υψηλών προδιαγραφών, με σύγχρονες διευκολύνσεις προς τους επιβάτες.
- Συνέχιση της υλοποίησης των έργων που εντάσσονται στο Γενικό Χωροταξικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Πανεπιστημιούπολης του Πανεπιστημίου Κύπρου (κτιριακές εγκαταστάσεις Σχολής Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης, Γενικών και Εφαρμοσμένων Επιστημών, Κοινωνικών Δραστηριοτήτων, Κέντρου Πληροφόρησης και Βιβλιοθήκης, Πολυτεχνικής Σχολής και Σχολής Βιολογίας).
- Κατασκευή Μαρίνας στην Πάφο με τη μέθοδο συνεργασίας Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (Public Private Partnership). Το έργο αφορά την ανάπτυξη, λειτουργία, διαχείριση και εκμετάλλευση της χερσαίας και θαλάσσιας ζώνης στη περιοχή Πότιμα, στην Κισσόνεργα. Παράλληλα θα γίνουν οικιστικές, εμπορικές και τουριστικές αναπτύξεις.

- Κατασκευή του δρόμου Πάφου – Πόλης Χρυσοχούς με τη μέθοδο συνεργασίας Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (Public Private Partnership) που θα έχει μήκος 30,5 κλμ. και περιλαμβάνει τον παρακαμπτήριο Πόλης, που θα έχει μήκος 3,3 κλμ., την πρόσβαση προς Λατσί (1,8 κλμ.) καθώς και τη σύνδεση Μεσόγης – Τσάδας, που θα έχει μήκος 4 κλμ. Συνολικά περιλαμβάνει εννέα ανισόπεδους κόμβους, επτά κοιλαδογέφυρες και δύο σήραγγες.
- Κατασκευή Μαρίνας στη ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου (Αγία Νάπα) με τη μέθοδο συνεργασίας Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (Public Private Partnership). Το έργο αφορά την ανάπτυξη, λειτουργία, διαχείριση και εκμετάλλευση της κερσαίας και θαλάσσιας ζώνης του χώρου στην Αγία Θέκλα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Κυριότερα Ενδεικτικά Έργα που Προτείνεται να συγχρηματοδοτηθούν από τα Κονδύλια της Ε.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1

Επιχειρησιακά Προγράμματα που θα Συγχρηματοδοτηθούν από Κοινοτικούς Πόρους

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα: Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα¹

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα: Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο, Κοινωνική Συνοχή¹

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4

Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης²

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας²

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

¹ Στην περίπτωση των προγραμμάτων αυτών, οι πίνακες περιλαμβάνουν καταλόγους έργων, τα οποία είναι ενδεικτικά.

² Στην περίπτωση των προγραμμάτων αυτών, οι πίνακες περιλαμβάνουν μέτρα, τα οποία υποδιαιρούνται σε διάφορα καθεστώτα/δράσεις, που και επίσης είναι ενδεικτικά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΘΑ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΘΟΥΝ ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (€ ΕΚ.)	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (€ ΕΚ.)	ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (€ ΕΚ.)	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (€ ΕΚ.)	ΣΥΝΟΛΟ (€ ΕΚ.)
1. Αειφόρος Ανάπτυξη και Ανταγωνιστικότητα	492,6	86,9	*	*
2. Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο, Κοινωνική Συνοχή	119,8	29,9	*	*
3. Αγροτική Ανάπτυξη	162,5	162,5	124,9**	450
4. Αλιεία	19,7	19,7	*	*
5. Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία	28	*	*	*

* Δεν έχουν καθοριστεί ακόμη.

** Το ύψος της ιδιωτικής συμμετοχής είναι ενδεικτικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

[ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ]

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1:

[ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ]**Ειδικός Στόχος:****Συμβολή στην εναρμόνιση της Κύπρου με το κοινοτικό κεκτημένο στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Δημιουργία χώρων ολοκληρωμένης διαχείρισης των στερεών οικιακών απορριμμάτων και διαμετακομιστικών σταθμών.
- Αποκατάσταση υφιστάμενων χώρων απόθεσης αποβλήτων.
- Δημιουργία χώρου για τη συλλογή και διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων.
- Δράσεις για εξορθολογισμό και μείωσης παραγωγής στερεών αποβλήτων.

Ειδικός Στόχος:**Συμβολή στην διαχείριση των υγρών αποβλήτων και των υδάτινων πόρων**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Κατασκευή αγωγών για τη συλλογή και μεταφορά λυμάτων αντιλιοστασίων και σταθμών επεξεργασίας λυμάτων, δεξαμενών αποθήκευσης επεξεργασμένου ύδατος, κεντρικών αγωγών διάθεσης ύδατος, κλινών ξήρανσης επεξεργασμένης λάσπης.
- Έργα αξιοποίησης ανακυκλωμένου νερού
- Διεξαγωγή μελετών για αναδιάρθρωση της υδατικής πολιτικής
- Αντικατάσταση υδρευτικών δικτύων.

Ειδικός Στόχος:**Αύξηση της συνεισφοράς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Εγκατάσταση συστημάτων παραγωγής ζεστού νερού ή θέρμανσης από ηλιακούς συλλέκτες σε δημόσια κτίρια.
- Εγκατάσταση φωτοβολταϊκών στοιχείων σε δημόσια κτίρια, περιλαμβανομένων των σχολείων.
- Ανάπτυξη συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας, με αξιοποίηση της ηλιακής ισχύος μέσω της δημιουργίας ηλιοθερμικών σταθμών.

**ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2:
[ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ]**

**Ειδικός Στόχος:
Επέκταση/Αναβάθμιση Λιμενικών Υποδομών**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Εκβάθυνση λιμένων και βελτίωση/σταθεροποίηση υφιστάμενων κρηπιδωμάτων ή δημιουργία νέων

**Ειδικός Στόχος:
Επέκταση / Αναβάθμιση Οδικών Υποδομών**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Κατασκευή και αναβάθμιση αυτοκινητοδρόμων, τμημάτων των Διευρωπαϊκών Δικτύων, που οδηγούν προς τις πύλες εισόδου της χώρας.

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3:

[ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ]**Ειδικός Στόχος:****Ενίσχυση της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Διευκόλυνση της Καινοτομίας**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Δημιουργία / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών σε ανεξάρτητα ερευνητικά κέντρα
- Στήριξη ερευνητικών δραστηριοτήτων/προγραμμάτων σε στοχευμένους τομείς
- Δημιουργία δικτύων επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων για ανάπτυξη βιομηχανικής έρευνας.
- Δημιουργία πόλων καινοτομίας (π.χ. Τεχνολογικού Πάρκου), για εγκατάσταση ερευνητικών κέντρων και εκκολαπτηρίων επιχειρήσεων.
- Κίνητρα για πρόσβαση σε χρηματοδότηση καινοτόμων επιχειρήσεων
- Υποστήριξη των ΜΜΕ για την αγορά καινοτόμων συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών.
- Προγράμματα εκπαίδευσης / μετεκπαίδευσης ερευνητών / νέων ερευνητών, Προγράμματα ανταλλαγής ερευνητών μεταξύ ερευνητικών και παραγωγικών φορέων και δράσεις ενίσχυσης και εξειδίκευσης του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα

Ειδικός Στόχος:**Διάχυση της Χρήσης Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Η διασύνδεση υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων, η εγγραφή και ταυτοποίηση πολιτών, η εφαρμογή της ηλεκτρονικής υπογραφής, η ασφαλής πρόσβαση πολιτών σε κυβερνητικές υπηρεσίες και η αυτόματη διακίνηση πληροφοριών μεταξύ συστημάτων.
- Η παροχή των υπηρεσιών μέσω διαδικτύου τόσο της κεντρικής διοίκησης (π.χ. υπηρεσίες του Τμήματος Κτηματολογίου, οι υπηρεσίες του αρχείου πληθυσμού) όσο και της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Η ανάπτυξη συστημάτων για την υποβολή δικαιολογητικών για την εγγραφή εταιριών μέσω διαδικτύου
- Η δημιουργία Κυβερνητικής Βάσης Πληροφοριών
- Η εφαρμογή ηλεκτρονικών διαδικασιών στη διενέργεια διαγωνισμών του Δημοσίου.
- Η εφαρμογή ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην τοπική αυτοδιοίκηση
- Η παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας
- Η παροχή κινήτρων στις επιχειρήσεις για την διάχυση του ηλεκτρονικού εμπορίου

Ειδικός Στόχος:**Ενίσχυση των υποδομών δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Υποδομές / Εξοπλισμός για την επέκταση και λειτουργία δημόσιων ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Εξοπλισμός για εφαρμογή συστημάτων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών στα δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

**ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4:
[ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ]**

**Ειδικός Στόχος:
Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τομέων της μεταποίησης
και των υπηρεσιών**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Κίνητρα για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στους τομείς των υπηρεσιών και της μεταποίησης.
- Κίνητρα για αειφόρο εμπλουτισμό και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος.
- Κίνητρα για αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας.

**Ειδικός Στόχος:
Στήριξη των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Σχέδιο στήριξης επιχειρήσεων νέων
- Σχέδιο στήριξης επιχειρήσεων γυναικών
- Δημιουργία εγγυοδοτικού οργανισμού

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5:

[ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ]

Χωρική Παρέμβαση: Αστικές Περιοχές

**Ειδικός Στόχος:
Αναζωογόνηση Αστικού Περιβάλλοντος και Προώθηση της Επιχειρηματικότητας**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Χωροταξικός και αστικός σχεδιασμός, (π.χ. ετοιμασία Χωροταξικού Σχεδίου, Σχεδίων Ανάπτυξης, Σχεδίων Περιοχής)
- Αναπλάσεις πλατειών και ελεύθερων χώρων
- Αναπλάσεις παραδοσιακών πυρήνων ή πυρήνων τουριστικού ενδιαφέροντος εντός αστικών περιοχών
- Ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων διακίνησης σε επιλεγμένα τμήματα αστικών περιοχών (ποδηλατόδρομοι, πεζόδρομοι, κλπ)
- Δημιουργία χώρων πρασίνου και πάρκων και «διαδρόμων πρασίνου» σύνδεσης εντός των περιοχών και /η σύνδεσης με τον υπόλοιπο πολεοδομικό ιστό
- Δημιουργία «διαδρομών» σύνδεσης του ιστορικού κέντρου με τα αναδυόμενα οικονομικά κέντρα των πόλεων
- Διευκόλυνση της πρόσβασης στις υπηρεσίες του ευρύτερου δημόσιου τομέα
- Κίνητρα για τις επιχειρήσεις για εγκατάσταση σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές

**Ειδικός Στόχος:
Η ανάδειξη πολιτιστικών πόρων και η δημιουργία πολιτιστικών και κοινωνικών υποδομών**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Δημιουργία πολιτιστικών και άλλων παρεμφερών υποδομών μεγάλης εμβέλειας και πολυλειτουργικού χαρακτήρα
- Ανάδειξη πολιτιστικών μνημείων για προσέλκυση επισκεπτών και την ανάδειξη πολιτιστικών πόρων
- Ενίσχυση ανεξάρτητων ή ενδονοσοκομειακών κέντρων /υποδομών παροχής εξειδικευμένης δευτεροβάθμιας ή/και τριτοβάθμιας φροντίδας στα μεγάλα αστικά κέντρα στα πλαίσια ενός ορθολογικού συστήματος παροχής υψηλής ποιότητας φροντίδας υγείας.

Ειδικός Στόχος:**Η δημιουργία βιώσιμου συστήματος μεταφορών**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Μελέτες
- Η αναβάθμιση του συστήματος των μέσων μαζικής μεταφοράς, συμπεριλαμβανομένης της απαραίτητης υποστηρικτικής υποδομής για τη διακίνηση τους καθώς και εγκατάσταση έξυπνων συστημάτων μεταφορών
- Η βελτίωση τμημάτων του αστικού οδικού δικτύου και κυκλοφοριακές ρυθμίσεις.
- Η σύνδεση των αεροδρομίων με τα αστικά κέντρα με δημόσιες συγκοινωνίες.

Χωρική Παρέμβαση: Περιοχές της Υπαίθρου**Ειδικός Στόχος:****Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Παροχή κινήτρων προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις για την προώθηση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού της υπαίθρου
- Προβολή του τουριστικού προϊόντος της υπαίθρου

Ειδικός Στόχος:**Ανάπτυξη ορεινών περιοχών και βελτίωση της προσβασιμότητας**

- Ετοιμασία ρυθμιστικών σχεδίων για περιοχές της υπαίθρου στα πλαίσια του χωροταξικού σχεδιασμού.
- Υλοποίηση έργων που απορρέουν από τα Διαχειριστικά Σχέδια των περιοχών ΦΥΣΗ 2000 και στοχεύουν στην δημιουργία ήπιων οικονομικών δραστηριοτήτων στις περιοχές αυτές (π.χ. κέντρα περιβαλλοντικής πληροφόρησης, διευκολύνσεις για επισκέπτες).
- Έργα δομημένου περιβάλλοντος (π.χ. πλατείες, πολιτιστικά κέντρα) σε ορεινές περιοχές, με υψόμετρο μεγαλύτερο των 500 μέτρων.
- Αναβάθμιση των επαρχιακών κύριων δρόμων, ιδιαίτερα στις περιοχές της υπαίθρου που δεν επωφελούνται από το αναβαθμισμένο πρωτεύον οδικό δίκτυο κυρίως των ορεινών περιοχών και προώθηση της χρήσης των δημόσιων συγκοινωνιών.
- Διεύρυνση της χρησιμοποίησης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών στις περιοχές αυτές.
- Αναβάθμιση/ενίσχυση της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας φροντίδας στην ύπαιθρο και ιδιαίτερα στις απομακρυσμένες ορεινές περιοχές

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ[ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ]

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1:

**[ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑ]****Ειδικός Στόχος:****Πρωώθηση της Δια Βίου Μάθησης κυρίως μέσω της αναβάθμισης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Αναβάθμιση και Εκσυγχρονισμός του Συστήματος Μαθητείας
- Βελτίωση του Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
- Ενίσχυση της Εκπαίδευσης σε Υποβαθμισμένες Περιοχές
- Ανάπτυξη Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων
- Βελτίωση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Ενίσχυση των Δραστηριοτήτων και Προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης για Ενήλικες

Ειδικός Στόχος:**Βελτίωση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις ανάγκες της αγοράς και του παραγωγικού / οικονομικού περιβάλλοντος και σύνδεση τους με την τριτοβάθμια εκπαίδευση**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Καθοδήγηση και Εφαρμογή Προγραμμάτων Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού στις Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις (1-4 εργαζόμενους)
- Βελτίωση της Διαχείρισης Ανθρώπινων Πόρων και της Παραγωγικότητας των ΜΜΕ
- Διασύνδεση Πανεπιστημίων με τον Επιχειρηματικό Κόσμο
- Κατάρτιση σε θέματα Υγείας και Ασφάλειας στο Χώρο Εργασίας
- Εισαγωγή Καλών Πρακτικών στην Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στις Επιχειρήσεις

Ειδικός Στόχος:**Αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας του δημόσιου τομέα και των παρεχόμενων υπηρεσιών**

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Αναδιοργάνωση Υπηρεσιών Δημόσιας Διοίκησης που σχετίζονται άμεσα με τις πολιτικές απασχόλησης, κοινωνικής συνοχής και εκπαίδευσης
- Κατάρτιση του προσωπικού της Δημόσιας Υπηρεσίας
- Κατάρτιση του Ιατρικού Προσωπικού στα πλαίσια της Βελτίωσης του Συστήματος Υγείας και της Μακροπρόθεσμης Ιατρικής Φροντίδας

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2:

[ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ]

Ειδικός Στόχος:

Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των γυναικών

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Προγράμματα κατάρτισης για την απόκτηση των απαραίτητων προσόντων και δεξιοτήτων για τις γυναίκες που επιθυμούν να ενταχθούν/επανενταχθούν στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας,
- Τοποθέτηση γυναικών σε επιχειρήσεις για να αποκτήσουν εργασιακή πείρα, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή σχεδίων επιχορήγησης κοινωνικής φροντίδας για γυναίκες που επιθυμούν να συμμετάσχουν στην αγορά εργασίας και δυσκολεύονται λόγω φροντίδας εξαρτώμενων,
- Πιλοτικό Πρόγραμμα Υπηρεσιών φροντίδας για τους ηλικιωμένους και για άτομα με αναπηρίες με τη χρήση νέων υποστηρικτικών εργαλείων τεχνολογίας,
- Δράσεις που προωθούν την εφαρμογή ευέλικτων μορφών απασχόλησης.
- Σχεδιασμός και εφαρμογή σχεδίου πιστοποίησης προτύπων εργοδοτών που εφαρμόζουν καλές πρακτικές για την ισότητα των φύλων.

Ειδικός Στόχος:

Αύξηση του εργατικού δυναμικού και της απασχόλησης των νέων

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Προγράμματα κατάρτισης για ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων των ανέργων 18-30 ετών σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας συμπεριλαμβανομένων των ικανοτήτων και δεξιοτήτων στις ΤΠΕ, της αναζήτησης εργασίας, των δεξιοτήτων επικοινωνίας κλπ.
- Προγράμματα κατάρτισης για βελτίωση της απασχολισιμότητας των ανέργων 31 ετών και άνω.
- Τοποθέτηση ανέργων 18-30 ετών σε επιχειρήσεις, ούτως ώστε να αποκτήσουν την απαραίτητη εργασιακή πείρα.
- Τοποθέτηση ανέργων 31 ετών και άνω σε επιχειρήσεις για να αποκτήσουν εργασιακή πείρα, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Ειδικός Στόχος:

Διεύρυνση και αναβάθμιση της λειτουργίας των θεσμών της αγοράς εργασίας

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Ολοκλήρωση του Δικτύου Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης και περαιτέρω αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός της.

Ειδικός Στόχος:

Αύξηση των οικονομικά ενεργών και απασχολούμενων ατόμων ευπαθών κοινωνικών ομάδων

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Σχέδια ενθάρρυνσης των επιχειρήσεων για πρόσληψη ατόμων ευάλωτων ομάδων πληθυσμού
- Προγράμματα ενδυνάμωσης της απασχολησιμότητας των κοινωνικά ευπαθών ομάδων και ενσωμάτωσης τους στην αγορά εργασίας.
- Προγράμματα εργασιακής αποκατάστασης και κοινωνικής ενσωμάτωσης ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού
- Προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες και σε ξενόγλωσσους κάτοικους Κύπρου.

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3:

[ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ]

Ειδικός Στόχος:

Διασφάλιση αποτελεσματικού και αποδοτικού συστήματος διαχείρισης και υλοποίησης των παρεμβάσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Ενδεικτικές κατηγορίες Παρεμβάσεων:

- Εφαρμογή, παρακολούθηση και επιθεώρηση
- Μελέτες - Αξιολόγηση - Δημοσιότητα

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1:

**[ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΔΑΣΟΚΟΜΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ]**

ΜΕΤΡΟ 1.1: Εκπαίδευση, πληροφόρηση και διάδοση της γνώσης

ΜΕΤΡΟ 1.2: Ενίσχυση πρώτης εγκατάστασης γεωργών

ΜΕΤΡΟ 1.3: Πρόωρη συνταξιοδότηση αγροτών

ΜΕΤΡΟ 1.4: Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών από τους γεωργούς και τους δασοκαλλιεργητές

ΜΕΤΡΟ 1.5: Εκσυγχρονισμός των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων

Καθεστώς 1.5.1: «Επενδύσεις στις γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις»

Καθεστώς 1.5.2: «Παροχή ενισχύσεων για επενδύσεις για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και διαχείριση των αποβλήτων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις»

ΜΕΤΡΟ 1.6: Προστιθέμενη αξία στα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα. Δημιουργία και εκσυγχρονισμός μονάδων μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων

ΜΕΤΡΟ 1.7: Χωροταξική κτηνοτροφική ανάπτυξη

ΜΕΤΡΟ 1.8: Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα των τροφίμων και δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων στο πλαίσιο συστημάτων για την ποιότητα των τροφίμων

Καθεστώς 1.8.1: «Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα των τροφίμων»

Καθεστώς 1.8.2: «Δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων στο πλαίσιο συστημάτων για την ποιότητα των τροφίμων»

ΜΕΤΡΟ 1.9: Ενθάρρυνση σύστασης και λειτουργίας Ομάδων Παραγωγών/Ενώσεων Ομάδων Παραγωγών

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2:

[ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ]

ΜΕΤΡΟ 2.1: Παροχή εξισωτικών πληρωμών σε μειονεκτικές περιοχές και περιοχές Natura 2000

ΜΕΤΡΟ 2.2: Αγροπεριβαλλοντικές υποχρεώσεις

Καθεστώς 2.2.1: «Αγροπεριβαλλοντικές υποχρεώσεις στα οινοποιήσιμα αμπέλια»

Καθεστώς 2.2.2: «Ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στις πατάτες»

Καθεστώς 2.2.3: «Ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στα εσπεριδοειδή»

Καθεστώς 2.2.4: «Ανάληψη αγροπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων στις αροτραίες καλλιέργειες»

Καθεστώς 2.2.5: «Διάσωση και συντήρηση παραδοσιακών ποικιλιών οινοποιήσιμων αμπελιών και διάσωση παραδοσιακών φυλών ζώων»

A. Διάσωση παραδοσιακών φυλών ζώων από εξαφάνιση

B. Διάσωση παραδοσιακών ποικιλιών της αμπέλου από εξαφάνιση

Καθεστώς 2.2.6: «Διατήρηση της φυσικής αξίας του γεωργικού περιβάλλοντος και του παραδοσιακού τοπίου με έμφαση στις μειονεκτικές περιοχές»

Καθεστώς 2.2.7: «Ανάπτυξη της βιολογικής παραγωγής γεωργικών προϊόντων»

ΜΕΤΡΟ 2.3: Δασώσεις

Καθεστώς 2.3.1: «Δάσωση γεωργικής γης»

Καθεστώς 2.3.2: «Εγκατάσταση γεωργοδασοπονικών συστημάτων»

Καθεστώς 2.3.3: «Δάσωση μη γεωργικής γης»

ΜΕΤΡΟ 2.4: Προστασία των δασών από τις πυρκαγιές και αναδάσωση καμένων περιοχών

ΜΕΤΡΟ 2.5: Διατήρηση και βελτίωση του κοινωνικού και οικολογικού ρόλου των δασών

Καθεστώς 2.5.1: «Μη παραγωγικές επενδύσεις»

Καθεστώς 2.5.2: «Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις»

Καθεστώς 2.5.3: «Ενισχύσεις Natura 2000»

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3:

[ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ]

ΜΕΤΡΟ 3.1: Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων

ΜΕΤΡΟ 3.2: Διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού πλούτου

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4:

[LEADER]

ΜΕΤΡΟ 4.1: Εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης

Καθεστώς 4.1.1: «Εφαρμογή στρατηγικών ανάπτυξης με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας»

Καθεστώς 4.1.2: «Εφαρμογή στρατηγικών ανάπτυξης με σκοπό τη βελτίωση του Περιβάλλοντος και της υπαίθρου»

Καθεστώς 4.1.3: «Εφαρμογή στρατηγικών ανάπτυξης με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας»

ΜΕΤΡΟ 4.2: Διατοπική και διακρατική συνεργασία

ΜΕΤΡΟ 4.3: Λειτουργικά έξοδα, απόκτηση δεξιοτήτων και εμπύχωση στην περιοχή

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5:

[ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ]

ΜΕΤΡΟ 5.1: Τεχνική υποστήριξη

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1:

[ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ]**ΜΕΤΡΟ 1.1:** Μόνιμη παύση αλιευτικών δραστηριοτήτων**Δράση 1:** Μόνιμη Απόσυρση αλιευτικών σκαφών**ΜΕΤΡΟ 1.2:** Προσωρινή παύση αλιευτικών δραστηριοτήτων**ΜΕΤΡΟ 1.3:** Επενδύσεις επί των αλιευτικών σκαφών και επιλεκτικότητα**Δράση 1:** Επενδύσεις πάνω στα αλιευτικά σκάφη**Δράση 2:** Επιλεκτικότητα αλιευτικών εργαλείων**Δράση 3:** Αντικατάσταση μηχανής αλιευτικών σκαφών**ΜΕΤΡΟ 1.4:** Παράκτια αλιεία μικρής κλίμακας**ΜΕΤΡΟ 1.5:** Κοινωνικοοικονομική αποζημίωση για τη διαχείριση του κοινοτικού αλιευτικού στόλου

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2:

[ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ, ΑΛΙΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΔΑΤΩΝ, ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΛΙΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ]**ΜΕΤΡΟ 2.1:** Υδατοκαλλιέργεια**Δράση 1:** Παραγωγικές επενδύσεις στην υδατοκαλλιέργεια**Δράση 2:** Υδατοπεριβαλλοντικές επενδύσεις στην υδατοκαλλιέργεια**ΜΕΤΡΟ 2.2:** Μεταποίηση και Εμπορία**Δράση 1:** Αύξηση των ικανοτήτων παραγωγής**Δράση 2:** Εκσυγχρονισμός των μονάδων μεταποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3:

[ΜΕΤΡΑ ΚΟΙΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ]

ΜΕΤΡΟ 3.1: Συλλογικές δράσεις

ΜΕΤΡΟ 3.2: Προστασία και ανάπτυξη υδρόβιας πανίδας και κλωρίδας

Δράση 1: Δημιουργία Τεχνητών Υφάλων

ΜΕΤΡΟ 3.3: Αλιευτικοί λιμένες, τόποι εκφόρτωσης και καταφύγια

Δράση 1: Κατασκευή ιχθυόσκαλας και χώρου ελλιμενισμού αλιευτικών σκαφών

Δράση 2: Κατασκευή νέου αλιευτικού καταφυγίου

Δράση 3: Βελτίωση και αναβάθμιση των υφιστάμενων αλιευτικών καταφυγίων

ΜΕΤΡΟ 3.4: Προώθηση και ανάπτυξη νέων αγορών

ΜΕΤΡΟ 3.5: Πιλοτικά σχέδια

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4:

[ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ]

ΜΕΤΡΟ 4.1: Ανάπτυξη αλιευτικών περιοχών

ΑΞΙΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5:

[ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ]

ΜΕΤΡΟ 5.1: Τεχνική Συνδρομή

Δράση 1: Εκτέλεση και Διαχείριση του Προγράμματος

Δράση 2: Παροχή Συμβουλευτικών Υπηρεσιών / Μελέτες

Δράση 3: Δημοσιότητα και Πληροφόρηση

Το Όραμα της Κυβερνητικής Πολιτικής

ΜΙΑ ΧΩΡΑ για όλους τους νόμιμους κατοίκους της με εύκολη πρόσβαση, με θαλάσσια και οδικά δίκτυα, που να ενώνουν την Κύπρο με τον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο αλλά και με τις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής, με αναβαθμισμένες συγκοινωνιακές επικοινωνιακές και άλλες υποδομές.

ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ με υψηλή ανταγωνιστικότητα και ικανότητα διατήρησης και βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου όλων των πολιτών στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης. Με διαρκή βελτίωση της παραγωγικότητας (μέσω και της επιτυχούς μετάβασης στην κοινωνία της γνώσης) στον σύγχρονο κόσμο της καινοτομίας, της παγκοσμιοποίησης και του ανταγωνισμού.

ΜΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ σύγχρονη, διαφανή, αξιοκρατική, απαλλαγμένη από αγκυλώσεις και γραφειοκρατικές διαδικασίες. Με Τοπική Αυτοδιοίκηση προσαρμοσμένη στις ευρωπαϊκές προδιαγραφές, με πλήρη κατοχύρωση της αυτονομίας, της οικονομικής της αυτοτέλειας και της κοινωνικής της αξιοπιστίας.

ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ίσων ευκαιριών, αλληλεγγύης, κοινωνικής δικαιοσύνης και συνοχής με περαιτέρω στήριξη της κοινωνίας των πολιτών. Χωρίς περιφερειακές ανισότητες και κοινωνικούς αποκλεισμούς. Με σεβασμό στο περιβάλλον, σωστό πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό, αισθητική και ποιότητα. Ευέλικτη, με συνεχή βελτίωση του αριθμού και των θέσεων απασχόλησης, με συνεχή ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και με την παιδεία να αποτελεί το πιο σταθερό υπόβαθρό της στην πορεία για κοινωνικό και οικονομικό εκσυγχρονισμό.

